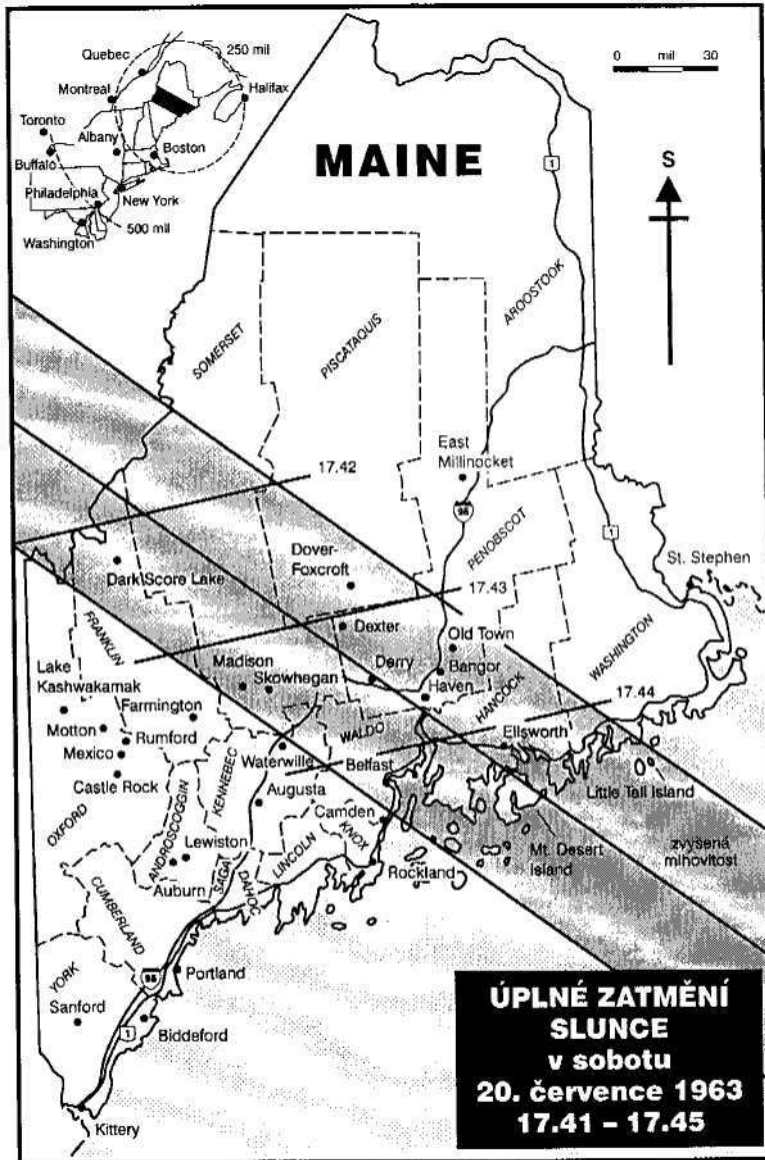

Co chce žena?

Sigmund Freud

ÚCTA, hádej, co to pro mě znamená.

Aretha Franklinová

Autor mapy: Virginia Noreyová, zpracováno podle originálu publikovaného Úřadem pro hospodářský rozvoj v Augustě, stát Maine. Nově přehlédnuto 15. dubna 1963 a vyznačena místa uvedená časopisem *Sky and Telescope*.

Kapitola 1

Cože ses to ptal, Andy Bissette? Jestli jsem podle tvýho „vysvětlení pochopila svoje práva“?

Kristaboha! Jak můžou být některý mužský takovýhle *pařezové*?

Ale jdi, *tobě* na tom nesejde - tak zmlkni a chvíli mě poslouchej. Budeš mě nejspíš muset poslouchat skoro celou noc, takže si na to můžeš rovnou začít zvykat. No *ovšem* že jsem rozuměla, co jsi mi přečetl! Nebo snad vypadám, že jsem od té doby, kdy jsme se viděli na trhu, přišla o rozum? To bylo odpoledne v pondělí, kdyby ti nesloužila paměť? Řekla jsem ti, že od manželky doma za ten včerejší chleba, co nakupuješ, metál nedostaneš - ono se zbůhdarma neříká, nejsem tak bohatý, abych si dovolil kupovat levně - a vsadím se, že ti opravdu pěkně poděkovala, nebo ne?

Já, Andy, svoje práva znám, jak náleží. Moje máti nevychovala žádný pitomce. A svoje povinnosti, ty znám taky, to se spolehni.

Takže říkáš, že cokoli řeknu, může být použito proti mně u soudu? No ne, to je ale překvapení! A ty, Franku Proulxi, ty se přestaň šklebit. Dneska jsi možná policajt jako řemen, ale ono to není tak dlouho, co jsem tě vídala, jak běháš po ulici s plínama v kalhotách, a šklebil ses úplně stejně hloupě jako teď. Dám ti jednu radu - když padneš na takovou starou vránu jako já, tak si to svoje šklebení radši odpusť. Tebe já mám přečtenýho raz dva, dřív než reklamy na prádlo v katalogu od Searse.

No nic, tak jsme si zažertovali. Půjdeme radši k věci. Já vám třem toho teď začnu spoustu vykládat, a taky spousta z toho by se proti mně dala použít u soudu, kdyby se někomu zachtělo tu starou polívku ohřívát. Nejlepší na tom ale je, že lidi tady na ostrově stejně skorem všechno vědí, no a já už si nyní myslím cosi o zadní tváři, jak říkal starý Neely Robichaud, když byl v lihu. Což on byl prakticky pořád, to vám řekne každý, kdo ho znal.

Co mně ale jedno není, a taky proč jsem o svý vůli přišla sem, to je jedna jediná věc. Já jsem tu mrchu Veru Donovanovou nezabila - teď o tom můžete smýšlet, jak chcete, ale já mám v úmyslu vás přesvědčit. Já ji z těch pitomých schodů dolů neshodila. Jestli mě budete

chtít dát do chládku za tu druhou věc, budiž, ale pokud jde o tu bábu, tak já mám ruce čisté. A myslela bych, že než skončím, tak mi všichni *opravdu* uvěříte, Andy. Ty jsi býval vždycky docela spořádaný chlapec, když to člověk srovná s jinými hochy - chci říct, takový poctivý - no a stal se z tebe spořádaný muž. Ne ale aby ti to stouplo do hlavy: vyrostl jsi zrovna jako ty druhý mužský, taky máš ženskou, aby ti prala a utírala ti nos a aby tě přistrčila, když si spleteš směr.

A ještě něco, než začneme - tebe já, Andy, znám, a tebe, Franku, samozřejmě taky, ale kdo je tahle slečinka s magnetofonem?

Ale, sakra, Andy, já přece *vím*, že je to zapisovatelka! Copak jsem ti právě neříkala, že naše máti nevychovala žádné pitomce? Letos v listopadu mi bude šestašedesát, ale v hlavě mám posud všechno v pořádku. Je mi jasný, že ženská s magnetofonem a blokem je zapisovatelka. Já se dívám na všechny ty pořady ze soudních síní, dokonce i na *Právo v Los Angeles*, jak to tam v každém díle vypadá, že nikdo z nich na sobě nevydrží mít šaty víc jak čtvrt hodiny.

Jakpak se jmenujete, děvenko?

Aha, nojo ... a odkudpak to jste?

No tak ale, Andy, nech toho! Čeká tě snad dneska v noci ještě nějaká jiná práce? Nebo jsi plánoval, že zajedeš na pláž mrknout se, jestli bys tam nechytil pár chlápků, co sbírají bez papírů zaděnky? To by bylo vyražení, možná až přes moc, že by tě z toho mohlo trefit, co? Ha!

No tak. Takhle je to lepší. Takže vy jste Nancy Bannisterová z Kennebunku, a já jsem Dolores Claibornová tady odtud z Little Tall Islandu. Jak už jsem povídala, já tady dneska toho namluvím jak koňský handlíp, než budeme u konce, a uvidíte, že ani trochu nepřeháním. Takže když budete potřebovat, abych hovořila hlasitěji nebo pomaleji, jen mi řekněte. Pranic se neostýchejte. Chci, abyste měla zapsáno každý jedno slovo, a začneme s tímhle: Před devětadvaceti lety, když policejní ředitel Bissette chodil do první třídy a ještě mu lezl podolek z kalhot, jsem zabila svého manžela, Joea St. George.

Je tady jaksi průvan, Andy. Třeba by to přešlo, kdybys zaklapnul tu svou hláskou troubu. Stejně, já nevím, čemu se vlastně divíš. Ty víš, že jsem Joea zabila. Každý na Little Tallu to ví a možná že taky alespoň půlka lidí přes vodu v Jonesportu. Akorát, že žádný to nemů-

že dokázat. A já bych tu taky dneska nebyla a nepřiznávala bych to tady před Frankem Proulxem a před Nancy Bannisterovou z Kennebunku, kdyby mě ta Vera, mrcha jedna, zase znovu nenachytala na ty svoje starý triky.

No nic, ona už mě na žádný další nenachytá, mám pravdu? Aspoň tohle mám pro útěchu, když nic jinýho.

Nancy, děvče, postrčte si ten magnetofon kousek blíž - když už se to má všechno napsat, tak ať to uděláme pořádně, na tom si stojím. Ale stejně - že ti Japonci umějí *fantasticky* šikovný věcičky? To teda jo ... ale stejně bych myslela, že obě víme, že to, co se děje na tý pásce uvnitř tohotohle vynálezu, mě může nadosmrti oblíknout do štráfátého eráru. Ale vybírat si nemůžu. Nebesa jsou mi svědkem, já vždycky věděla, že Vera Donovanová mě může přivést do hrobu, věděla jsem to hned, co jsem ji poprvý spatřila. A teď se na to podívejte - no podívejte se na to, co mi ta mrcha zlovolná provedla. Tentokrát mi namydčila schody jaksepatří. Ono to s bohatýma takhle chodí vždy: nemůžou-li vás ukopat k smrti, tak vás místo toho sežerou láskou.

Cože?

Ale *panebože!* Vždyť já se k tomu, Andy, *sakra* dostanu, jen když mi dopřeješ drobet klidu! Zrovna si snažím rozmyslet, jestli to mám vzít od předku do konce anebo naopak. Myslíš, že bych mohla dostat něčeho malého napít?

Ale jdi se *vysmát* s tím svým kafem! Můžeš si tu konev klidně celou nalít do sebe kudy chceš. Dej mi než trochu vody, když už jsi moc lakomý, abys mně nabídl hlt toho Jima Beama, co ho máš flašku ve stole. Já přeče ...

Co tím jako myslíš, jak to můžu vědět? No teda, Andy Bisette, kdyby tě člověk neznal, tak by řekl, že snad neumíš do pěti počítat. Copak myslíš, že lidi tady na ostrově si nemají o čem povídat, kromě toho, jak jsem zabila svého muže? To už je přeče *stará vesta*, do-prčic. Jen klid - aspoň je vidět, že máš v sobě ještě nějakou mízu.

Díky, Franku. Ty jsi taky býval docela pořádný chlapec, i když se v kostele člověku drobet zadíralo, aby se na tebe díval, dokud tě máma neodnaučila dloubat si holuby. Božíčku, vždyť tys měl někdy ten prst vražený do nosu, až bylo s podivem, že si nevyklubeš mozek.

No co se sakra červenáš? Jako bys byl jediný děcko, co si semhle támhle doluje z frňáčku poklady. Ale všechna čest, ty ses nikdy nešacoval po poklopci a neškrábal si pytlík, aspoň ne v kostele, poněvadž ono je spousta hochů, co *nikdy* ...

Samozřejmě, Andy, *samozřejmě* - ovšem, že se dostanu k věci. Kristaboha, tys asi nikdy neměl svrbění v kalhotách, že jo?

Víte co? Uděláme to jinak. Nebudu vám to líčit ani odpředu ani odzadu, ale začnu zrovna uprostřed a vezmu to tak jaksi na obě strany. A jestli se ti to, Andy Bissette, nebude zamlouvat, tak si můžeš jít stěžovat na lampárnu.

Já a Joe jsme měli tři děti, a když v létě třiašedesát umřel, tak Seleně bylo patnáct, Joe juniorovi třináct a Pétíkovi jenom devět. No, Joe mi po sobě nenechal ani nočník, aby se jeden měl kam vydělat, a bezmála ani to okno, kterým by to mohl vylít ven -

Asi že to budete, Nancy, muset po mně nějak polátat, co myslíte? Já jsem holt stará bába, povahu mám všelijakou a hubu nevyváděnou, to už tak bývá, když se život s člověkem nemazlí.

Moment, co jsem to chtěla? Snad jsem se už nezapletla, co? Á - nojo. Děkuju, beruško.

Takže po Joeovi mi zbyla ta mrňavá kuča kousek od East Headu a k tomu necelý tři hektary půdy, většinou samá ostružina a taková ta chamrad' dříví, co vždycky naroste znova, i když se to vyčistí. Co dál? Počkat. Tři nákladáky, co nejezdily - dva pickupy a jeden na svážení dříví, jo a čtyři sáhy dříví, dluh v koloniále, dluh v železářství, dluh u benzinový pumpy, dluh u pohřebního ústavu ... a chcete ještě špecialitu k tomuhle prima jídelníčku? Ještě nebyl ani týden v hlíně, když se objevil ten starý šmejda Harry Doucette a vytáhl na mě jednu tu podělanou potvrzenku a tam stálo napsáno, že mu Joe dluží dvacet dolarů za nějakou sázku na baseball!

Tohle nadělení mi nechal, ale myslíte, že mi nechal aspoň pár šestáků na pojistce? Ani náhodou! Což přitom mohly být peníze, jako když je vymodlí, pokud vezme člověk do úvahy, jak to dopadlo. Řekla bych, že k téhle věci se ještě dostanu, než skončím, ale v tuhle chvíli chci akorát říct, že Joe St. George nebyl vůbec chlap: on mi visel na krku jak mlýnský kámen. Ono to bylo ještě horší, když se to tak vezme, poněvadž mlýnský kameny se neožirají, a když přijdou

domů, tak nesmrdí pivem a nechtějí vás v jednu v noci šukat. Nezačila jsem toho hajzla ani kvůli jediné z těchhle hnusáren, ale na tom nesejde, čím začnu.

Žádný ostrov není právě ideální, aby na něm člověk vůbec někoho zabíjel. Ono je to, jako když máte pořád někoho za zadkem a ten má jedinou starost koukat vám do talíře, zrovna když se vám to nejmíň hodí. Proto jsem to taky udělala tehdy, když jsem to udělala, k čemuž se ještě dostanu. Zatím postačí říct, že jsem to provedla prakticky tři roky potom, co manžel Very Donovanové umřel při karambolu v autě u Baltimoru, tam, jak normálně bydleli, kromě přes léto na Little Tallu. Tenkrát byla Vera ještě naprosto v cajku.

S tím, jak byl Joe na pytel a peníze nikde žádný, jsem byla pořádně v rejži, to vám tedy povím - myslela jsem, že na celém světě nemůže být nikdo nešťastnější než samotná ženská, co má děti, aby je opatrovala. Bezmála jsem už byla rozhodnutá, že půjdu za úžinu a podívám se v Jonesportu po nějaké práci, třeba třídít zboží v tom diskontním obchodě Shop'n' Save nebo jako servírka v nějaký restauraci, když vtom se ta zmije najednou rozhodne, že se ubydí na ostrově přes celý rok. Lidi si většinou mysleli, že jí ruplo v kouli, ale mě to až tak nezarazilo - ona tady už tou dobou stejně zůstávala na dlouho.

Ten chlápek, co pro ni tehdy pracoval - já si nevzpomenu, jak se jmenoval, ale víš, koho myslím, Andy, ten její poskok, jak pořád nosil upnutý kalhoty, aby každý na světě viděl, že má pytel jak na brambory - tak ten mně zavolal a povídá, že madam (to on ji tak vždycky tituloval, madam, můj ty bože, to byl ale vůl), že madam se ptá, jestli bych k ní nechtěla jít dělat na plno jako správcová. Děkala jsem pro jejich rodinu tu práci každý léto od padesátého roku, takže jí to asi přišlo normální, že mi zavolala dřív než komu jinýmu, ale v tom momentě to bylo, jako kdyby mně pámbu vyslyšel. Řekla jsem ano, ani jsem se nerozmýšlela, no, a potom jsem pro ni dělala celý čas až včera do poledne; dokud nespada z předního schodiště na tu svou pitomou prázdnou hlavu.

Andy, co on to ten její manžel dělal? On dělal letadla, no že jo?

No, ano, baže, myslím, že jsem o tom doopravdy slyšela, ale znáte lidi na ostrově, co toho napovídají. S určitostí vím jenom, že si žili

dobře, víc než dobře, a že když on umřel, tak to po něm dostala ona. Kromě toho, co shráblly ouřady, to se rozumí, ale myslela bych, že to zdaleka nebylo tolik, co dostat měly. On Michael Donovan, ten byl jak břitva. A taky řádný mrcha chlap. Podle toho, jaká byla za těch posledních deset let, by to nikdo nevěřil, ale Vera byla mrcha zrovna tak ... a podvrat'áčkou náladu měla právě v ty dny, co umřela. Zajímalo by mě, jestli věděla, že jestli umře nějak jinak, než že ji v posteli počestně a potichu vezme srdíčko, tak mě dostane do pořádný šlamastyky! Skoro celý den jsem seděla na East Headu na těch starých shnilých schodech a přemítala jsem o tom ... a taky ještě o miliónu dalších věcí. Nejprv jsem si říkala, že ne, že Vera Donovanová měla ke konci místo mozku už samý piliny, jenomže potom mi přišlo, co prováděla okolo toho vysavače, a povídám si, ono přece jenom ... přece jenom co když ...

Ted'ka je to fuk. Podstatný je, že já jsem se dostala z deště pod okap a fakticky by mě těšilo co nejdřív se z toho dostat do sucha, než budu mít naděláno v botách ještě víc. Jestli to ještě svedu.

Nastoupila jsem na začátku u Very Donovanové jako správcová a v posledku jsem pak byla, jak tomu říkají, placená společnice. Jaký rozdíl v tom je, na to jsem přišla dost rychle. Když jsem Veře dělala správcovou, musela jsem si nechat všechno líbit osm hodin denně a pět dnů v týdnu, zatímco jako placená společnice jsem tuhle milou povinnost měla od nevidím do nevidím.

Svůj první záchvat dostala v létě šedesátýho osmýho, to když v televizi sledovala sjezd Demokratický strany, byl tehdy v Chicagu. Záchvat to byl jen takový menší a ona z něj vinila Hubena Humphreyho, kandidoval na prezidenta za demokraty. „Prostě jsem toho blbouna viděla tolikrát,“ říkala, „že mi z toho nakonec praskla céva. Mělo mě to taky napadnout, ale trefit mě mohlo klidně i z Nixona.“

Větší záchvat na ni přišel v roce sedmdesát pět a tentokrát neměla, na jaký politiky by to hodila. Doktor Freneau jí povídal, že by nejlíp udělala, kdyby přestala s kouřením a pitím, ale to si beze všeho mohl ušetřit hlasivky - taková vysokomožná panička, jako byla Vera, který každej tak akorát mohl políbit, nebude přece poslouchat nějakýho venkovskýho doktůrka, jako je Chip Freneau. „Však já ho ještě

pohřbím,“ říkala, „sednu si mu na náhrobní desku a dám si tam vizura se sodovkou.“

Na nějakou dobu to vypadalo, že se jí to snad i podaří - on jí nadával a ona si to šinula dál jako nějaký zaoceánský parník. Potom ale, v jedenaosmdesátém, ji poprvé doopravdy pořádně trefilo a hned příští rok pak zahynul ten její poskok při autonehodě na pevnině. A tehdy jsem se k ní taky nastěhovala - to bylo v říjnu osmdesát dva.

Jestli jsem musela? No já nevím, asi ne. Měla jsem svoje socialistický pojištění, jak tomu říkávala stará Hattie McLeodová. Pojistka nebyla nic moc, ale děti už tou dobou byly pryč - Pétík nadobro pryč, chudinka můj malý - a mně se podařilo taky ušetřit pár dolarů stranou. Bydlení bylo na ostrově vždycky levný, sice už to není to co dřív, ale stejně se to nedá srovnat s tou drahotou na pevnině. Takže bych myslela, že muset s tou Verou bydlet, to jsem nemusela, to ne.

Jenomže tou dobou jsme si ona a já na sebe už přivykly. Mužskému se to dá těžko vysvětlit. Řekla bych, že tadyhle Nancy s těmi svýma blokama na psaní a tužkama a magnetofonem to chápe, ale ona asi nemá dovoleno mluvit. My jsme na sebe byly zvyklé tak nějak jako dva starý netopýři, který si uvykli viset vedle sebe v jedny jeskyni, ale přitom vůbec nejsou žádný přátelé až za hrob. A taky to nebyla žádná zvláštní změna. Prakticky se nezměnilo nic, akorát že jsem si k šatům na úklid přivěsila do skříně sváteční šaty, poněvadž ještě než přišel podzim osmdesát dva, stejně jsem tam byla den co den od rána do večera a většinu nocí taky. Trošku přibýlo peněz, ale zas ne tolik, že bych mohla složit zálohu na svýho prvního kadilaka, rozumíte mi. Ha!

Když na to myslím, tak jsem to asi udělala proto, že nebyl po ruce nikdo jiný. Dole v New Yorku měla svýho obchodního manažera, jmenuje se Greenbush ten člověk, jenomže Greenbush by jakživ nepřišel na Little Tall, aby ona mohla na něj oknem z ložnice hulákat, ať hledí ty prostěradla pověsit na šest kolíčků a ne na čtyři, ani by se nenastěhoval do pokoje pro hosty a nevyměňoval by jí plíny a neutíral by jí tu starou prcinu tlustou, když se podělala, a nenechal by se od ní přitom vinit, že jí jako krade z toho jejího zamrvenýho porculánovýho prasátka drobný, a ještě si dát vyhrožovat, že ho nechá za to zavřít. Greenbush vypisoval šeky - já jsem po ní prala, když se podě-

lala, a poslouchala jsem, jak mele o těch svých prostěradlech, prachových klubíčkách a o tom pitomým prasátku.

No a co? Nečekám za to žádněj metál, dokonce ani pamětní medaili ne. Prostě jsem se v jistou dobu naprala hodně špíny a ještě víc jsem si jí musela vyslechnout (nezapomínejte, že jsem byla šestnáct let vdaná za Joea St. George), ale nepotentočkovala jsem se z toho nikdy. Nakonec jsem s ní asi zůstala kvůli tomu, že nikoho jinýho neměla. Bud' já, anebo do starobince. Její děti za ní jaktěživo nepřijely a to jediný mi na ní bylo líto. Nečekala bych, že by se o ní zrovna začaly starat, tak to neberte, ale podle mého mohli všichni spolu srovnat tu starou mrzutost, nebo co to bylo, a děti s ní občas mohly zůstat na den nebo přes víkend. Ona byla strašná mrcha, o tom není sporu, ale byla to pořád jejich máma. A tím časem už byla stará. Samozřejmě, já teď vím mnohem víc než dříve, ale přesto ...

Cože?

Ano, je to pravda. Přisahám na holej pupek, jak říkají moji vnuci. Klidně můžete toho Greenbushe zavolat, jestli mi nevěříte. Čekám, že až se to celý prolákne - a to se stane, ono se nikdy nic neutají - tak vyjde v Bangoru v *Daily News* takový ten fňukavý článek, jak je to všechno ideální. No, já vám teda můžu říct jedno - není to ideální ani *za mák*. Je to naopak pěkně na nervy. Jak dopadneme my tady spolu, na tom nesejde, lidi si stejně budou povídat, že jsem do ní hučela tak dlouho, až udělala, co udělala, a potom že jsem ji zabila. Já to vím, Andy, a ty to víš zrovna tak. Na světě není moci, co by přiměla lidi, aby smýšleli jinak než jen to nejhorší, když se jim chce, ani pámbu to nesvede.

Ale na tom všem není ani špetka pravdy, jediný slůvko ne. Vůbec k ničemu jsem ji nenutila a ona to neprovedla z lásky nebo aspoň dobroty ke mně. Myslím, že to *mohla snad* udělat, poněvadž si myslela, že mi něco dluží - mohla si vzít do hlavy, že mi svým způsobem dluží spoustu, a při její povaze by mi to ani slovem nedala najevo. Možná že mi dokonce takhle jako i poděkovat chtěla ... ne za ty podělaný plíny, co jsem jí měnila, ale za všechny ty noci, když z koutů lezly dráty anebo když se zpod postele koulely prachový klubíčka.

Já vím, že tomu nerozumíte, ale dozvíte se to. Než otevřete támhle ty dveře a než já vyjdu z téhle kanceláře, tak slibuju, že porozumíte všemu.

Ona byla mrcha na tři způsoby. Znáám ženský, který to dovedou i na víc způsobů, ale řekla bych, že na starou senilní paničku, co musí být většinou na vozíčku nebo v posteli, jsou tři způsoby až dost. Když se to tak vezme, tak je to *sakra* dost.

Za prvý byla mrcha, poněvadž sama od sebe musela. Vzpomínáte, co jsem říkala o těch kolíčkách na prádlo, jak člověk musel prostěradla věšet na šest kolíčků, nikdy ne jenom na čtyři? Tak to byl jen jeden takový příklad.

Když člověk dělal pro Veru Donovanou, co měla patent na rozum, tak se některý věci zkrátka *musely* dělat určitým způsobem a člověk si dal setsakra majzla, aby se nespletl. Ona vám vždycky předem rovnou řekla, jak se co dělá, a já vám tady můžu potvrdit, že tak a nejinak se taky všechno dělalo. Když člověk zapomněl jednou, okusil, co to je, když si ho ona podá. Když zapomněl dvakrát, tak mu strhla z výplaty. Když zapomněl třikrát, tak bylo hotovo - dostali jste padáka a nikdo se s váma nebavil. Takhle to platilo u Very a mně se to docela rýmovalo. Myslela jsem si, že tahle pravidla jsou sice pěkně ostrá, ale na druhý straně spravedlivá. Když vám dvakrát řekla, na které police chce, abyste dávali pečení, když ho vyndáte z trouby, a že nikdy v *životě* ho nesmíte položit vychladnout na okno jako nějaký bordelářský Ir, a když vy jste si to pořád ještě nebyli schopní zapamatovat, tak byste si to asi nezapamatovali *nikdy v životě*.

Třikrát stejná chyba a měli jste padáka, tak znělo pravidlo, absolutně z něj neexistovala výjimka, takže já jsem kvůli tomu za ta léta v tom domě dělala se spoustou různých lidí. Za starých časů jsem mockrát slyšela, že dělat pro Donovanovic, to je jako vlézt do otáčecích dveří. Mohlo se vám podařit jedno kolečko nebo dvě, a byli lidi, který těch koleček zvládli deset nebo tucet, ale nakonec člověk stejně vyletěl na ulici. Takže když jsem k ní šla dělat poprvý - to bylo v roce čtyřicet devět - šla jsem tam, jako když člověk leze do lví klece. Ale ona zas nebyla tak špatná, jak ji lidi dělali. Když jste měli našpičovaný uši, tak jste tam vydržet mohli. Já jsem vydržela, a ten poskok taky. Člověk ale musel být pořád jako ostříž, poněvadž se ne-

mazlila, poněvadž vždycky věděla, co se děje mezi lidma na ostrově, o moc líp než každý jiný letňák ... a poněvadž taky dovedla být sprostá. To snad měla místo povyražení.

Kapitola 3

„Co tady děláte?“ povídá mi ten první den. „Nemáte být doma a starat se o to svoje čerstvé mimino a vařit pro svého pána a vůdce rádné večeře?“

„Paní Cullumová mi ráda Selenu pohlídá, ale jen na čtyři hodiny denně,“ říkám já. „Takže to nezvládnou vzít na víc než na půl úvazku, paní.“

„Já víc práce než na půl úvazku nepotřebuju, a taky doufám, že to z mého inzerátu v té vaší zdejší parodii na noviny bylo jasné,“ vrazila mi hned zpátky - jenom mi předvedla, že má jazyk jak žiletku, ale nešmikla mě doopravdy, to až později a mockrát. Pamatuju si, že ten den pletla. Ta ženská uměla plíst, jako když bičem mrská - za den měla hotové ponožky jakoby nic, i když začala třeba až v deset. Říkala ale, že na to musí mít náladu.

„Ano, paní,“ říkám. „Bylo to jasné.“

„Já se nejmenuju žádná Paní,“ ona na to a položí pletení. „Jsem Vera Donovanová. Když vás zaměstnám, tak mi budete říkat paní Donovanová - alespoň do té doby, než se poznáme dost na to, aby se to mohlo změnit - a já vám budu říkat Dolores. Je to jasné?“

„Ano, paní Donovanová,“ povídám.

„V pořádku, to už je lepší začátek. Teďka odpovězte, na co jsem se ptala. Co děláte tady, Dolores, když máte na starost svou vlastní domácnost?“

„Chtěla bych si vydělat trochu peněz navíc na vánoce,“ říkám. Už cestou tam jsem se rozhodla, že tohle jí řeknu, kdyby se ptala. „A jestli se mnou budete do té doby spokojená - no a samozřejmě jestli to taky bude vyhovovat mně - mohla bych třeba u vás zůstat i o něco dýl.“

„Jestli *vám* bude vyhovovat dělat pro *mě*,“ opáčí mi ona, a pak obrátí oči v sloup, jako kdyby větší pitomost nikdy neslyšela - že by snad vůbec někomu mohla práce pro velkolepou Veru Donovanovou nevonět? A hned pokračuje: „Tak peníze na vánoce.“ Chvilku zůstala zticha a dívala se na mě celou dobu, a potom to řekla znova, ještě jedovatěji: „Penííííze na vánoce!“

Jako kdyby myslela, že jsem ve skutečnosti přišla proto, že mi ještě ani nestačila zvadnout svatební kytka a už mi to doma skřípe, a jako kdyby čekala, že snad začnu klopat oči a červenat se, abych jí to tím najisto potvrdila. Já se teda červenat nezačala ani nesklopila oči, i když mi bylo jenom dvaadvacet a dlouho vdaná jsem nebyla. Já bych stejně nikomu na světě nepřiznala, že už doma problémy *mám* - to by ze mě nedostal ani párem volů. Pro Veru ty peníze na vánoce musely jako důvod stačit, to se mohla ušklíbat, jak chtěla, a sobě bych si nejvýš přiznala, že s penězi na domácnost vycházím tohle léto dost knap. Teprv až o moc let později bych řekla otevřeně důvod, proč jsem ten den do tý jámy lvový lezla: musela jsem to nějak udělat, abych vynahradila aspoň část z těch peněz, co je Joe přes týden propil a v pátek večer prohrál v pokru ve Fudgyho hostinci na pevnině. Já v té době ještě pořád věřila, že láska muže k ženě a ženy k muži je silnější než láska k chlastu a průšvihům - že prostě láska nakonec nabude vrch, jako když smetana vystoupí nahoru a udělá špunt na mlíku ve flašce. Dalšíh deset let mě naučilo. Ona ta škola života někdy dost bolí, nemám pravdu?

„No dobře,“ řekla Vera, „zkusíme to spolu, Dolores St. Georgeová ... ačkoli i kdybyste se nakrásně osvědčila, tak už vidím, jak budete do roka a do dne znova v jiném stavu, takže vás potom stejně víckrát neuvídím.“

Je fakt, že já byla zrovna tou dobou dva měsíce v tom, ale to bych stejně neřekla ani za prase. Chtěla jsem těch deset dolarů týdně, co se měly dostávat za tuhle práci, a taky jsem je dostávala, ale říkám vám svatou pravdu, že každý pětník jsem si krvavě odpracovala. Dělal jsem to léto, až se ze mě kouřilo, a když přišel začátek září, zeptala se mě Vera, jestli bych se jim o to tady nechtěla postarat na tu dobu, co se vracejí do Baltimoru - o takový velký dům se musí někdo

starat celý rok a dohlédnout na různé věci, rozumíte - no, a já jsem řekla, že ano.

Zůstala jsem a šla až měsíc předtím, než přišel na svět Joe junior, a pak jsem zas byla zpátky, ještě snad byl na dudlíku. V létě jsem ho nechala u Arleny Cullumové - Vera by v domě ubekané mimino nenesla, to ona nikdy - ale když byli s manželem pryč, brala jsem ho s sebou a Selenu taky. Selenu mohl člověk prakticky nechávat samotnou, dokonce i mezi druhým a třetím rokem se jí dalo většinou věřit. Joea juniora jsem tahala s sebou celý den při všech pracích. Poprvý udělal krok v pánově ložnici, ale vemte jed, že se to Vera v životě nedozvěděla.

Zavolala mi týden po porodu (já jsem jí málem ani neposlala oznámení o narození, ale pak jsem si řekla, že jestli to bude brát, jako že si říkám o nějaký prezent, tak to bude její problém), pogratalovala mi k synovi, a potom řekla to, kvůli čemu podle mě asi doopravdy volala - že mi to místo drží. Myslím, že mě tím chtěla přivést do rozpaků, a je fakt, že se jí to povedlo. Od takový ženský jako Vera to byl snad ten největší kompliment, jaký svedla, a platilo to o hodně víc než ten šek na pětadvacet dolarů extra odměny, který mi přišel toho roku v prosinci poštou.

Byla jako břitva, ale spravedlivá a v tom jejím baráku prostě platilo, co chtěla ona. Její manžel tam s ní trávil snad desetinu času, to i přes léto, kdy tady jako bydleli pořád, ale i když přijel, tak vám stejně bylo jasný, kdo tu šéfuje. Možná že on sám měl pod sebou dvě stě nebo tři sta úředníků, který se mohli strhat, aby tancovali, jak on pískal, ale tady na Little Tall Islandu byla prostě u vesla ona, a když mu řekla, že se má zouvat a nesvinit jí po těch čistých kobercích, tak ani neceknul.

A jak jsem už povídala, dělat se muselo po jejím. To si pište! Já teda nevím, kam na ty svoje nápady chodila, ale jedno vím stoprocentně - že ji samotnou ty nápady držely pěkně v kleštích. Když se nějaký věci neudělaly určitým způsobem, dostala z toho hned bolení hlavy nebo břicha. Každý den strávila takovýho času tím, že pořád něco kontrolovala, až jsem si kolikrát říkala, že by snad měla větší pokoj v duši, kdyby si namísto toho raději ten barák obstarávala sama.

Třeba například všechny vany, umyvadla a tak se musely pulírovat *Spic'n'Spanem*. Nikdy žádný jiný prostředek jako třeba *Lestoil* nebo *Top Job* nebo *Mr. Clean*. Kdyby vás nachytala, že nějakou mísu pucujete něčím jiným, tak vám pámbu pomoz.

A co se týče žehlení, museli jste při tom na límce od košil a halenek užívat speciální kropítko, a ještě taky kus plátýnka, který patřilo před nakrácením napřed přes ten límec přeložit. Ten hadr pitomej jakživo nebyl k žádnému užítku, aspoň pokud já vím, a to jsem v tom domě vyžehlila nejmíň deset tisíc košil a halenek, ale kdyby ona přišla do prádelny a viděla vás, že košile žehlíte bez toho fáče přes límec, nebo kdybyste ho aspoň neměli viset na konci žehlicího prkna, tak vám pámbu pomoz.

Kdybyste při smažení zapomněli v kuchyni pustit větrák, tak vám pámbu pomoz.

Popelnice v garáži, ta byla další taková kapitola. Bylo jich tam šest. Pro odpadky jedenkrát za týden přijížděl Sonny Quist a buď správcová, nebo některé děvče - zkrátka ten, kdo byl zrovna nejbližší - musel hledět, aby ty popelnice odnosil zpátky do garáže, ale v *ten moment*, jak Sonny vypadl. To jste je ale nemohli jen tak odtahat někam do kouta a nechat je tak - musely být vyrovnány vždycky dvě a dvě a dvě podle východní stěny garáže a na nich víka položená držadlem dolů. Kdybyste to zapomněli udělat zrovna takhle, tak vám pámbu pomoz.

Potom tu byly rohožky před vchody, ty, co je na nich napsal VÍTEJTE. Ty byly tři - jedna k přednímu vchodu, jedna k francouzskému oknu do atria a třetí k zadním dveřím, co na nich ještě do ložiska visela ta zašlá cedule VCHOD PRO DODAVATELE, až se mi už omrzelo pořad ji mít na očích a dala jsem ji pryč. Jednou týdně jsem ty rohožky musela vzít a položit je na ten velký kámen na konci zadního dvorku, teda, chci říct, asi tak třicet metrů od bazénu, a plácačkou je vyklepat. A bez pardónu ten prach z nich musel lítat. A kdybyste to chtěli šidit, byla připravená, aby vás nachytala. Ne že by číhala úplně pokaždý, když jste ty rohožky měli v prádle, ale dívala se až moc často. Vyšla do atria a vzala si k ruce manželův dalekohled. A navíc, když jste ty rohožky přinesli zpátky k domu, museli jste si dávat majzla, aby ten nápis VÍTEJTE byl správně otočený.

Správně to bylo tak, aby to lidi mohli číst, když jdou k domu, u všech vchodů. Kdybyste ho snad dali naopak, tak vám pámbu pomoz.

Takovýchhle věcí musela být ještě kopa. Za starých časů, tenkrát když jsem začínala jako služka na denní, mohli jste si v koloniálu ve vesnici o Veře Donovanové vyslechnout jedovatých řečí až dost. Donovanovi mívali spousty hostů a v padesátých letech brávali hodně do služby a zpravidla ta holka, která nejvíc kušnila, byla nějaká taková ta mladá na půl úvazku, co dostala padáka, poněvadž některý tohle pravidlo zapoměla třikrát po sobě dodržet. Taková pak vykládala každému, který to vydržel poslouchat, že Vera Donovanová je sprostá stará křapna a že má hubu jako meč a zpřeházený šňůry. No, možná že to měla v hlavě zpřeházený a možná taky že ne, ale jednu věc vám povím - když jste si pamatovali, co bylo třeba, tak vás nechala dýchat. A já smýšlím asi tak - když si někdo dokáže pamatovat, kdo komu a s kým zahýbá ve všech těch věčných seriálech, co je vysílají odpoledne, měl by si taky pamatovat, že na vany má brát *Spic'n'Span* a že rohožky má pokládat tak, aby mířily na správnou stranu.

No ale prostěradla, to bylo něco! To byla věc, kterou jste si *opravdu* nikdy ani nezkusili pokazit. Především musela viset přes šňůry přesně rovně - aby se kraje nepřečnívaly, rozumíte - a na každý muselo přijít šest kolíčků. V žádném případě čtyři - vždycky šest. A kdybyste některý prostěradlo ušpinili o zem, tak jste to rovnou balili na první pokus a ne až na třetí. Šňůry byly natažený vždycky na bočním dvorku a ten je rovnou pod jejím oknem od ložnice. Stoupla si k oknu, bylo to stejný rok co rok, a začala na mě ječet: „*Šest kolíčků, slyšíte, Dolores! To vám povídám, slyšíte? Šest, ne čtyři! Já to počítám a oči mi slouží jako zamlada!*“ A potom ...

Cože, zlatíčko?

Ale sakra, Andy, nechej ji, ať se zeptá. Tohleto je úplně správná otázka a žádný mužský nemá dost fištrónu, aby ho vůbec napadla.

Já vám na to odpovím, Nancy Bannisterová z Kennebunku ve státě Maine - baže ano, toseví že *měla* sušičku, parádní a velikánskou, ale měli jsme zakázaný dávat do ní prostěradla, jedině že by předpověď hlásila pět dnů deště. „Slušný člověk si na postel může dát jedině prostěradlo, které se sušilo na čerstvém vzduchu,“ říkala

Vera, „protože taková prostěradla voní jako kytky. Nachytají do sebe trošku toho větru, co je profukuje, a ono to v nich zůstane a je to vůně, po které se člověku zdají pěkné sny.“

Měla v hlavě spoustu nesmyslů o různých věcech, ale pokud jde o to, jak prostěradla voní čerstvým vzduchem, tak v tom měla recht, podle mého to platí do puntíku. Každý člověk cítí ten rozdíl mezi prostěradlem, který se mlelo v sušičce, a tím, do kterého foukal jižní větřík. Jenomže byla taky spousta rán v zimě, kdy mrzlo a kdy od Atlantiku fičel vlhký vítr. Při takovýmhle ránu bych tu čerstvou vůni oželela, ani bych nevzdychla. Když máte všeset prostěradla na mrazu, tak je to hotový mučení. To žádný neví, co to je, dokud si to sám nezkusí, a stačí, aby to zkusil jednou, a do smrti si to bude pamatovat.

Vynesete si koš ven ke šňůrám a z vrchu vám jde pára a první prostěradlo je teplý, že vás až třeba napadne - teda, pokud to děláte poprvé - „no, to ono to není tak zlý“. Ale než máte pověšený to první, než srovnáte okraje a než tam napícháte těch šest kolíčků, tak se z toho pářit přestane. Ještě pořád je to mokrá, ale už je to taky studený. A vy máte mokré prsty a ty prsty máte taky *opravdu* studený. Jenomže pokračujete a věšíte další, a ještě další, a ještě další a prsty vám zčervenají a ztupnou a ramena vás začnou bolet a pusa vám dřevění, jak v ní držíte kolíčky, poněvadž potřebujete mít volné ruce, abyste mohli hezky napnout to podělaný prostěradlo a srovnat ho, ale ze všeho nejhůř to odnášejí prsty. Kdybyste je prostě necítili, tak buďte. Člověk by snad byl radší. Jenomže oni jsou jako rak, a když máte pořádnou zásobu prostěradel, tak mění barvu ještě dál až do fialový, jako jsou kraje některých lilií. A než jste hotoví, tak už máte z rukou opravdu dvě polena. Nejhorší ale je, že víte, co vás čeká, až konečně přijdete s tím prázdným košem na prádlo zpátky dovnitř a tam vás vezme přes ruce horko. Nejdřív vás začnou ruce pálit a potom vás začne loupat v kloubech - ale jako úplně zevnitř, ono to je skoro spíš, jako když vám tam něco naříká, já bych ti to, Andy, chtěla popsat, abys to pochopil, ale nesvedu to. Tadyhle Nancy Bannisterová vypadá, že ona o tom cosi ví, každopádně aspoň krapet, jenomže když si člověk věší venku prádlo v zimě na pevně, a když ho věší na ostrově, tak to je nebe a dudy. Když se vám do prstů začne vracet teplo, máte pocit, že vám tam někdo nasypal pytel mravenců.

Tak si je masírujete nějakou mastí na ruce a čekáte, až to bolení přejde, ale beztak víte, že můžete užít mast z krámu nebo taky nějaký to obyčejný domácí mazání a vzít toho třeba lavór, je to jedno - dřív než přijde konec února, kůže vám stejně úplně rozpuká, a když zatnete pěst, otevře se vám kůže do živýho masa. A taky se stane, že ruce máte už dávno zahřáté a už jste třeba v posteli a ony vás probudí vprostřed noci, jako by si vzpomněly na tu bolest a zaplakaly. Myslíte, že mluvím v legraci? Zasmát se tomu můžete, jestli chcete, ale mně do smíchu není, to tedy ne. Člověk je skoro až slyší, jako když se děti ztratily a nemůžou najít maminku. Jde to odkudsi úplně zvnitř a vy tam ležíte a posloucháte to a víte celou dobu, že půjdete ven zase znovu, není síly, aby to zastavila, a to všechno je kus ženskýho údělu, co ho žádný mužský nepozná a ani znát nechce.

A přitom co vy tohle snášíte, ruce na rampouch, prsty jako hrábě, v zádech vás skřípe, nudle vám jde od nosu a přimrzá vám fest k hornímu rtu, tak ona tam bude v devíti případech z deseti stát nebo sedět u okna od ložnice a bude vás mít v merku. Čelo bude vraštit, pusu špulit a bude si mnout ruce - to jak bude celá nervózní, jako kdyby byla u nějaký těžký operace ve špitále, a ne u obyčejnýho věšení mokrých prostěradel na zimním povětrí. Uvidíte, jak se snaží držet zpátky, jak se snaží tentokrát zůstat zticha, ale za pár minut už nemůže a rozrazí to okno dokořán a vykloní se z něj, takže jí ten ledovej východní vítr učeše vlasy dozadu, a začne hulákat: *„Šest kolíčků! Nezapomeňte, že máte použít šest kolíčků! Dávejte pozor, ať vám vítr nestrhne ta pěkná prostěradla někam na zem do rohu! Pište si za uši, co vám povídám! Bude to pro vás lepší, protože já se dívám, já počítám!“*

Nebyl ještě ani březan a mně se zdávalo, že jsem vzala tu sekerku, co jsme s ní já a ten poskok štípali třísky na podpal do kuchyňských kamen (teda, dokud neumřel - potom jsem na všechno tu práci zbyla sama, nic lepšího mě už potkat nemohlo), a že jsem tu kušnu věčnou vzala rovnou mezi oči. Někdy jsem se úplně viděla, jak to dělám, tak mě vytáčela, ale na druhý straně jsem vždycky věděla, že její druhé já tohle hulákání na lidi nesnáší zrovna tak, jako jsem já nesnášela, že to musím poslouchat.

Tohle byl ten jeden způsob, na který byla mrcha - že si nemohla pomoci. Pro ni to bylo horší než pro mě, zvláště potom, když měla ty svoje těžké záchvaty. Tou dobou už toho prádla na věšení bylo o hodně míň, ale jí tahle věc brala úplně stejně jako dřív, ještě než většina pokojů v domě přišla zavřít a povlíkání z většiny postelí pro hosty sundat a prostěradla dát do igeliťáků a uložit je do skříně na ložní prádlo.

Nepřidalo jí, že kolem roku osmdesát pět nebo tak nějak měla s chytáním lidí na švestkách utrum - beze mě se nikam nedošourala. Když jsem nepřišla a nezvedla ji z postele a neposadila na vozíček, tak jí nezbývalo než v tý posteli zůstat. To víte, ztloustla, že byla jako měch - z nějakých těch šedesáti na začátku šedesátých let to do táhla někam kolem osmdesáti a to, co nabrala, bylo ponejvíc takový to zažloutlý a zpuchlý sádlo, jak to u některých starých lidí můžete vidět. Viselo jí to kolem kostí na rukou a na nohou jak těsto na vařečce. Některý lidi ke konci vychrtnou a zeslábnou, ale to nebyl případ Very Donovanové. Doktor Freneau povídal, že je to, poněvadž jí špatně fungujou ledviny. No asi jo, ale mockrát mi přišlo, že snad ztloustla, jenom aby mi dala zabrat.

Ty kila navíc zdaleka nebyly všechno: ona k tomu taky byla napůl slepá. To ty mrtvičky. Nějaký zrak jí zbyl, někdy viděla jakž takž, ale někdy vůbec ne. Některý dny viděla krapet na levý oko a na můj vkus až moc dobře na pravý, většinou ale tvrdila, že má všechno jako přes nějakou hustou šedivou záclonu. Dovedete si asi představit, že se z toho mohla zbláznit, když ona byla přesně ten typ, co musí viziťrovat každý drek. Několikrát si kvůli tomu i poplakala a to je co říct, člověk si takovou ženskou ani neuměl představit se slzama ... ty roky si s ní pravda ošklivě zahrály, ale ona byla pořád ženská jako řemen.

Cože, Franku?

Senilní?

No to já najisto nevím, abych pravdu řekla. Podle mě ne. Jestli byla senilní, tak určitě ne tím normálním způsobem jako většinou starý lidi. A to teda neříkám kvůli tomu, že kdyby se ukázalo, že byla na hlavu, tak ten soudce, co má k vyřízení její závět, si s ní leda tak utře nos. On si s tou závětí může utřít i jiný věci, já na to nedbám. Já

se akorát chci dostat z té kaše, co mi jí Vera zavařila. Ale tak nebo tak, pravdu říct musím a fakt je, že jí tam nahoře na věži něco pořád zbývalo, dokonce i úplně k posledku. Svoje strašidla měla, to baže, ale zdaleka ne pořád a vůbec ne všude.

Já to říkám hlavně proto, že ona měla dny, kdy jí to myslelo skoro jako před lety. Obvykle to bývaly ty dny, kdy taky drobet viděla a kdy člověku i pomohla, když ji posazoval, nebo dokonce udělala ty dva kroky k vozíčku, takže jste ji nemuseli tahat jako pytel brambor. Dávala jsem jí na vozíček, abych jí mohla převlíknout postel, a ona na tom vozíčku být chtěla, aby si mohla dojet ke svému oknu - k tomu, jak je z něj vidět na boční dvorek a dál dozadu k přístavu. Jednou mi povídala, že kdyby měla pořád ve dne v noci ležet v posteli a dívat se než na strop a na zdi, tak že se fakt dočista zblázní, a to jsem jí teda stoprocentně věřila.

Samozřejmě, byly taky ty dny, kdy měla temno, to mě potom vůbec nepoznávala a sotva věděla o sobě, kdo je. Tyhle dny, to byla, jako když se vám utrhne člun z úvazku, akorát že nedriftovala po moři, ale časem - ráno byla schopná si myslet, že je rok čtyřicet sedm a odpoledne zase, že je čtyřiasedmdesátý. Ale měla taky svoje dobrý dny. Ono jich ubývalo, jak čas utíkal a jak ji sem tam ranila další mrtvička, ale nějaký dobrý dny měla pořád. Bohužel, pro mě ty její dobrý dny byly často naopak ty špatný, poněvadž když jsem si na ni nedala pozor, tak mi bez váhání předvedla, že umí být stejná mrcha jako dřív.

Ona teda dovedla být špína nechutná. To byl další způsob, na který byla mrcha. Když zrovna chtěla, tak byla nečistá jako čuně. Většinu doby sice byla v posteli a měla plíny a ještě igelitový kalhotky, ale stejně dovedla být hotová senkrovna. Kdybych měla říct příklad za všechny, tak ten svinčík, co dělala při úklidových dnech. Ne že by ho dělala *každý* týden, ale při všech svatých, to přece nemohla být náhoda, že obvykle to na ni přišlo právě ve čtvrtek.

Čtvrtek, to se u Donovanovic uklízelo. On ten barák je veliký - to vůbec nemáte představu, dokud to tam uvnitř neprojdete - ale většina z něj se nepoužívá. Ty časy, kdy tam lítalo třeba šest děvčat s šátkama na hlavě a támhle to napouštěly leštěnkou, a tuhle myly okna, a zase támhle vymetaly z koutů pavučiny, tak ty časy jsou už dvacet

nebo možná víc let pryč. Občas jsem si ty pokoje prošla, smutno tam bylo, dívala jsem se na ten nábytek pod přehozama proti prachu a vzpomínala jsem, jak tenhle dům vypadal v padesátých letech, když pořádali v létě dýchánky - to vám nad trávníkem byly rozvěšený všelijak barevný papírový lampióny, jako dnes to vidím - a mně vám z toho fakticky mrazilo v zádech. Oni nakonec jasné barvy vždycky člověka opustí, všimli jste si toho někdy? Nakonec vždycky vypadají všechny věci šedivý, to je, jako když máte hodně seprané šaty.

V posledních čtyřech letech se z domu používala kuchyň, velký salón, jídelna, zimní zahrada, co je z ní výhled na bazén a do atria, a ještě čtyři ložnice v patře - její, moje a dvě pro hosty. V pokojích pro hosty se přes zimu nijak zvlášť netopilo, ale držely se hezky v čistotě, kdyby její děti náhodou přijely pobýt.

Ale i v těchhle posledních letech jsem vždycky měla o úklidových dnech na výpomoc dvě děvčata z města. Bývalo, že se hodně střídaly, ale tak od devadesátého roku to dělají Shawna Wyndhamová a tady Frankova sestra Susy. Já bych se bez nich neobešla, ale tak jako tak toho dělám ještě pořád dost sama, a než děvčata kolem čtvrtý odejdou, tak jsem únavou skoro na umření. A přitom toho ještě pořád dost zbývá - nějaký zbytky na žehlení, napsat na pátek seznam velkého nákupu, a taky samozřejmě večere pro Její Výsost. Hříšníci nemají spočinutí, jak se říká.

Jenomže, před vším tímhle, to se člověk mohl prakticky spolehnout, že se ještě bude muset srovnat s nějakým tím jejím svinčikem.

Ona měla potřebu většinou pravidelnou jak podle hodinek. Jednou za tři hodiny jsem jí dala mísu a ona mi do ní nazvonila. A větší tady každý den po obědě přihodila něco podstatnějšího navíc.

Kromě čtvrtka - a o to právě jde.

Ne že *každý* čtvrtek, ale když měla ve čtvrtek jasno v hlavě, musela jsem počítat s tím, že asi budou maléry ... a taky s tím, že do půlnoci neusnu, jak mě budou bolet záda. Ke konci mi na to nezabíral už ani brufen. Já jsem byla po celý život zdravá jak řípa, ale pětadesát je pětadesát. Člověk už nemá tu páru co předtím.

Ve čtvrtek jsem místo normální půl mísy dostala ráno v šest načuráno sotva po dně. A totéž v devět. A v poledne, místo čuránek a bobku k tomu, mohl člověk počítat, že z ní nevyjde vůbec nic. V ta-

kovém případě jsem věděla, že se *možná* musím připravit na nejhorší. *Stoprocentně* jsem to ale věděla akorát, když se mi nevykadila už ani ve středu v poledne.

Vidím, že máš co dělat, aby ses nesmál, Andy, ale to nevádí - jen to pusť, jestli to nemůžeš vydržet. Dopusaváde mi to k smíchu nebylo v nejmenším, ale teď už je to pryč a pravda je přesně taková, jak tě napadá. Ta křapna stará měla na bobky snad špárkasu a některý týdeny to bylo, jako když je dává na termínovanéj vklad, aby shrábla úrok - akorát, že všecky výběry z konta jsem inkasovala já. Inkasovala jsem je, ať jsem chtěla nebo ne.

Čtvrtek jsem celý odpoledne strávila vždycky tím, že jsem lítala po schodech do patra, abych ji chytila včas, a občas se mi to i podařilo. Jenomže ona sice mohla být chabrus na *oči*, ale v žádným případě neměla nic s *ušima* a dobře věděla, že bych v životě nenechala některou z děvčat z města luxovat ten fajnový koberec v salónu. Takže když odtamtud uslyšela vysavač, spustila sama taky a vybrala ten termínák i s úrokama.

Potom jsem vymyslela trik, jak ji dostat. Pořádně nahlas jsem zakřičela na některou z děvčat, že teďka vezmu vysavačem ten obývák. Křičela jsem, i když byly třeba hned vedle v jídelně. Pak jsem pustila vysavač, ale nezačala jsem luxovat - místo toho jsem šla pod schody, jednu nohu jsem dala na první schod a rukou jsem se chytla za sloupek od zábradlí, celá skrčená, jako když závodníci čekají na výstřel, aby mohli vyrazit.

Jednou nebo dvakrát se mi stalo, že jsem přiběhla moc brzy. To nebylo na nic. To je, jako když závodníka diskvalifikujou, poněvadž vyběhne před výstřelem. Člověk tam musel dorazit přesně, když už měla motor pod plynem a nemohla to zastavit, ale zase dřív než pustila spojku a hodila ten náklad do těch velikánských starých plínových kaťat, co je nosila. Vycvičila jsem se v tomhle na přeborníka. Vy byste se vycvičili taky, kdybyste věděli, že jestli si to špatně spočítáte, tak budete šibovat osmdesát kilo živý váhy starýho člověka. Trochu to bylo, jako když se snažíte vyžrát na granát, ve kterým je místo dynamitu tamto druhý.

Vyběhnu nahoru a ona tam leží v tý svý nemocniční posteli, rudá v obličejí, pusu zkroucenou, loktama hrabe v matraci a pěsti zaťatý a

dělá „*Eeeh! Eeeeeeeeh! EEEEEEEEEHHH!*“ Můžu vám říct, to pak akorát scházelo pověsit od stropu pár mucholapek a dát jí na klín katalog od Searse a obrázek by byl hotový.

Kapitola 3

Ale no tak, Nancy, přestaňte si kousat rty a klidně ten smích pusťte, ať vás to neroztrhne, pořád lepší třeba trochu ostudy než bolavý břicho. Navíc, ono na tom opravdu je cosi k smíchu, to ono na řečích o kadění vždycky. To se můžete zeptat každýho kluka. I mně se to teď zdá krapet švanda, když už je po všem, a to je co říct, nemyslíte? Kdoví jak moc mám teďka nadrobno, ale jedna věc jistá je - mám padla, pokud se týče podělaných čtvrtků Very Donovanové.

Jestli zuřila, když mě slyšela, jak jdu dovnitř? Che, zrovna jako medvěd, kdybyste ho nachytali s jednou packou uvnitř úlu. „Co tady vy děláte?“ zeptala se a div že neřekla ólala, jako kdyby ještě pořád chodila do Vassaru nebo Holy Oaks nebo do jaký to nóbl školy, kam ji její rodiče posílali - takhle důležitá byla vždycky, když jsem ji natrapírovala, že se chystá něco provést. „Dnes je *den úklidu*, Dolores! Běž a hled' si své práce! Nezvoniла jsem pro tebe a ani tě nepotřebuju!“

Tím mě nemohla vystrašit. „Já bych řekla, že mě naopak *potřebuješ*,“ povídám jí. „Podle mýho ta vůně, co ti táhne zpod deky, nevypadá na Chanel číslo pět, mám pravdu?“

Někdy se mě dokonce pokusila praštit přes ruce, když jsem z ní stahovala prostěradlo a deku. Oči na mě třeštila, jako když mě chce uřknout na kámen, jestli se neseberu a nepůjdu, a spodní ret vystrkovala jako malý dítě, když nechce jít do školy. Nikdy jsem se něčím takovým nedala zdržet. Dolores Claibornová, dcera Patricie Claibornové? To teda ne. Než by napočítal tři, měla jsem z ní deku dole a ještě jednou do pěti a stáhla jsem jí kaťata a rozepnula suchý zipy na plínách, to mě mohla plácát po rukách, jak chtěla. Většinou to stejně zkusila jen párkrát a nechala toho, poněvadž jsem ji vyhmátla a obě jsme to věděly. Měla už ten svůj vercajk tak vyběhanej, že jak

jednou spustil, nedal se zastavit. Strčila jsem pod ni mísu, hezky akorát, a když jsem odcházela, teďka už doopravdy vyluxovat ten obývák, tak jsem ji slyšela - ona teda uměla být sprostá jako dlaždič, to pak nemělo s děvčetem z Vassaru pranic společnýho, to vám garantuju! To proto, že věděla, že tohle kolo prohrála, a to Vera prostě nesnášela. Mohla mít na mozku mlhu jako mrak, ale stejně se mohla z každý prohry pominout.

Takhle to šlo nějaký čas, dost dlouho a já už jsem si začínala myslet, že už mám vyhranou celou válku, a nejen pár bitev.

To jsem taky mohla mít víc rozumu.

Přišel zase jeden úklidový den - bylo to asi tak před rokem a půl a já jsem zase byla nachystaná, že jako poletím o závod nahoru, abych jí vypálila rybník. Dokonce se mi to na určitý způsob líbilo. Brala jsem to, že se vyrovnávám za tu spoustu případů dřív, kdy jsem doběhla do cíle až po ní. Tentokrát podle mého plánovala hotovou smršť, pokud by se jí podařilo vyžrát. Všecko tomu nasvědčovalo a ještě tu bylo něco navíc. Jednak neměla prostě jen tak jasný *den*, měla jasný *celý týden* - v pondělí mi dokonce kázala, abych jí dala přes opěradla vozíku vál, že si zahraje pasiáns, jako za starých časů. A pokud jde o její břicho, tak takový období sucha tu ještě nebylo - za celý týden od neděle neodevzdala do mísy jediný příspěvek. Mínila jsem, že tenhle čtvrtek na mě chystá výplatu s úrokama a ještě vánoční premií.

Když jsem jí ve čtvrtek v poledne brala mísu a tam bylo sucho jako na poušti, povídám jí: „Vero, co kdybys to ještě trošku zkusila, neudělala bys něco?“

„Ale Dolores,“ ona na to a dívá se na mě těma nebesky modrýma očima nevinně jako jezule, „vždyť jsem to už zkoušela ze všech sil - tlačila jsem, až mě to bolelo. To mám asi jenom trochu zácpu.“

To jsem jí rovnou odsouhlasila: „No to teda určitě, a jestli ti to, moje zlatá, nepovolí, tak tě budu muset nakrmit celou krabičkou Ex-Laxu, abysme tomu pomohli pořádnou náloží.“

„Ale to nic, já myslím, že se to srovná samo,“ povídá ona a udělá na mě jeden ten svůj úsměv. Tou dobou už samozřejmě neměla žádný zuby a spodní díl klapáček nemohla mít v puse, jedině když seděla rovně na vozíku, to aby jí nezapadly do krku a nezadusila se, kdy-

by náhodou zakašlala. Když se usmála, tak to bylo, jako když ze starýho pařezu zazívá vyhnílá díra po suku. „Vždyť mě znáš, Dolores - já věřím na přírodu, že si najde cestu.“

„To víš, že tě znám, jako svoje boty,“ řekla jsem si spíš pro sebe a otočila jsem se od ní.

„Copak jsi říkala, zlato?“ zeptá se ona a bylo to tak sladký, že by se jí v puse snad ani cukr už nerozpustil.

„Povídám, že tu nemůžu stát celý den a čekat, jestli se uráčíš,“ já na to. „Mám v domě práci. Dneska je úklidový den, víš?“

„Cože, *opravdu*?“ řekne zase ona, jako kdyby to nevěděla od toho momentu, kdy ráno otevřela oči. „No tak to běž, Dolores. Kdybych cítila, že potřebuju na mísu, tak tě zavolám.“

To se s tebou vsadím, že jo, myslela jsem jsi, ale až pět minut po všem. Ale neřekla jsem to. Prostě jsem šla zase dolů.

Vytáhla jsem ze skříně v kuchyni vysavač, dotáhla jsem ho do obýváku a strčila jsem zástrčku do zdi. Nezapnula jsem ho ale hned a napřed jsem chvíli utírala prach. Už jsem byla tak vycvičená, že jsem spoléhala na cit, a tak jsem čekala, až mi něco tam uvnitř řekne, že je na čase.

Když se mi to ozvalo, zakřičela jsem na Susy a Shawnu, že jdu luxovat do obýváku. Podle mýho jsem hulákala tak, že mě kromě Její Výsosti nahoře musela slyšet snad půlka lidí ve vesnici. Spustila jsem ten vysavač a šla jsem dolů ke schodům. Ten den jsem s tím moc nemeškala - tak půl minuty, možná o trošku dýl. Počítala jsem, že tentokrát to má úplně na vlásku. Rozběhla jsem se teda nahoru, brala jsem dva schody najednou a co byste řekli?

Nic!

Ani náznak.

Až na to ...

Až na to, jak se na mě dívala, tam něco bylo. Byla úplně klidná a miloučká, nemohlo to být dokonalejší.

„Zapomněla jsi něco, Dolores?“ zavolá na mě.

„To jo,“ povídám já. „Zapomněla jsem z týhle práce dát před pěti letama výpověď. Nechme toho, Vero.“

„A *čeho*, zlato?“ zeptá se ona a tak jako zamrká víčky, jako že nemá absolutně ponětí, o čem to mluvím.

„Pojďme se bavit na rovinu,“ to chci říct. „Prostě mi řekni pravdu - potřebuješ mísu, nebo ne?“

„Nepotřebuju,“ řekne svým nejfajnovějším a nejupřímnějším hlasem. „Vždyť už jsem ti to říkala!“ A usměje se na mě. Neřekla jediný slovo, ale to ani nemusela. Měla to napsané ve tváři takhle velikýma písmenama. Dostala jsem tě, Dolores, to tam bylo napsáno. Mám tě v hrsti.

Ale já to nevzdávala. *Věděla* jsem, že má za lubem břišní tanec první třídy, a že jestli propásnu začátek a nestrčím pod ni mísu včas, tak se nedoplatím na vstupném. Šla jsem tudíž dolů a stála tam u vysavače a čekala asi pět minut, a pak jsem tam vyletěla nahoru *znovu*. Tentokrát se na mě neusmívala, když jsem přišla. Tentokrát ležela na boku a pevně spala ... to jsem si aspoň myslela. Fakt jsem si to myslela. Udělala ze mě pitomce dočista do čista a jak se u nás říká - napálíš mě, hanba tvoje, ještě jednou, hanba moje.

Když jsem se vrátila dolů podruhé, tak jsem doopravdy ten obývák vyluxovala. Když jsem měla hotovo, uklidila jsem vysavač a šla ji znovu zkontrolovat. Ona tam seděla na posteli, úplně vzhůru, deky shrnutý, igelitový kalhotky dole až někde u těch tlustých kolen a plíny rozepnutý. Jestli nadělala? Pane bože! Ta postel byla jeden élent a ona sama tím byla pomazaná od hlavy k patě, to svinstvo bylo na koberci, na vozíčku, na stěnách. Ono to bylo dokonce i na záclonách. Vypadalo to, že to snad jediné musela hrabat hrstma a *házet tím*, zrovna jako po sobě házejí děti blátem, když se koupou někde v rybníce.

Já myslela, že zešílím! Že se vzteknu!

„*Kristaboha, Vero! Ty jedna hnusná MRCHO!*“ řvala jsem na ni. Já ji teda nezabila, Andy, ale kdyby jo, tak jsem to udělala v tu chvíli a v ten den, když jsem v tom pokoji viděla ten chlív a ucítila ten smrad. Taky že jsem ji chtěla zabít, v tomhle nemá cenu si lhát. A ona se vám na mě dívá takovým tím prázdným pohledem, jak se dívala vždycky, když se jí to v hlavě zamotalo ... ale já dobře viděla, jak jí z očí kouká tisíc čertů a dobře jsem věděla, kdo komu tentokrát zamotal šišku. Napálíš mě, hanba tvoje, *ještě jednou, hanba moje*.

„Kdopak je to?“ zeptá se ona. „Zlatíčko, Brendo, jsi to ty? Zase utekly krávy?“

„Však ty víš, že tady na tři míle daleko není od roku padesát pět jediná kráva!“ řvala jsem já. Šla jsem k ní přes pokoj, rázovala jsem jak vojsko a to byla chyba, poněvadž mi jeden pantofel uklouzl na těch lejnech a já jsem bezmála sebou sekla na zadek. No stát se mi tohle, tak jsem ji snad doopravdy zaškrtila, to bych se už nesvedla opanovat. V ten moment ke mně dát sirku, tak bouchnu.

„To já *neee-vím*“,“ povídá a snaží se, aby vypadala jako chudinka stařenka k politování, což tedy taky většinu dnů byla. „To já *neee-vím*! Já nic *nevidím*, a není mi dobře od *žaludku*. Mně bude asi špatně. To jsi ty, Dolores?“

„Jasně že jsem to já, ty křapno stará!“ zase já a ještě pořád jsem hulákala na plný plíce. „Já tě snad *zabiju*!“

Dovedu si představit, že v tu chvíli Susy Proulxová a Shawna Wyndhamová stály pod schodama a dobře poslouchaly, a taky si dovedu představit, že jste s nima už mluvili a že už mi navlíkly oprátku napůl na krk. Na to nemusíš říkat ani tak, ani tak, Andy, máš to napsaný na nose až moc jasně.

Vera viděla, že mě neošálí ani trošku, aspoň už ne teďka, takže nechala tý komedie, jako že má další to svoje zatmění, a místo přesvědčování na mě vypálila, poněvadž nejlepší obrana je útok. Možná že se jsem ji i trochu vystrašila. Ale když o tom přemýšlím, tak jsem spíš vystrašila *sama sebe* - jenomže, Andy, kdybys viděl ten pokoj! Vždyť to tam vypadalo jak někde v očistci!

„Já stejně vím, že to uděláš!“ rozkřikla se na mě. „Ty to jednoho dne doopravdy *uděláš*, ty jedna stará, zlá čarodějnice! Ty mě zamorduješ, právě jako jsi zabila svýho manžela!“

„Tak to ne, pani,“ já na to. „Tak úplně přesně stejně to nebude. Až se rozhodnu, že sfouknu svíčku *tobě*, tak se nebudu otravovat s tím, aby to vypadalo jako nehoda - já tě prostě hodím z okna a na světě bude o jednu smradlavou bábu míň.“

Chytila jsem ji v pase a šibla jsem s ní, jako bych byla nějaká supermanka. Můžu vám podepsat, že večer jsem to cítila v zádech a druhý den ráno jsem se pomalu nemohla hnout, bolelo to hrozně. Jela jsem k tomu chiropraktikovi do Machias a on s tím cosi provedl, takže to bylo o něco lepší, ale od toho dne už jsem záda nikdy neměla úplně v cajku. Ale v tom momentě jsem necítila vůbec nic. Vytáhla

jsem ji z té postele, jako kdybych já byla malá holka, co se naštvála, a ona byla hadrová panenka, na který si chci zchladit žáhu. Celá se rozklepala a ten pocit, že jsem ji fakt vystrašila, tak ten pocit stačil, abych se zase vzpamatovala, ale lhát nebudu, blažilo mě, že má nahnáno.

„Auuuuuu!“ dala se do jeku. „Aaaauuu, neeeee! Netahej mě k tomu oknu! Nevyhazuj mě, to se nesmíš opovážit! Pust' mě! To booolí, Dolores! AAAUUUUU, PUST' MĚ DOOLŮŮŮ!“

„Koukej přestat vřískat,“ říkám já a pustím ji na ten její vozíček, dost z vysoka na to, aby jí zuby zacvakaly ... Leda, kdyby nějaký zuby měla.“ Podívej se na ten chlív, co jsi tady udělala. A nechtěj mi namluvit, že ho nevidíš, poněvadž já vím, že ho vidíš. Tak jen se podívej!“

„Promiň, Dolores,“ povídá mi. Začala natahovat, ale já viděla, jak jí vzadu v očích bliká to škaredý světylko. Viděla jsem ho asi tak, jako když si člověk ve člunu klekne a podívá se přes kraj a ryba se mihne jako stín. „Promiň mi to, já jsem nechtěla udělat nepořádek, já jsem ti jenom chtěla pomoci.“ Tohle říkala *vždycky*, když zadělala postel, a když to pak zadkem rozmazala ... tentokrát to ale bylo prvně, kdy se navíc rozhodla s tím taky vymalovat. *Já jsem ti jenom chtěla pomoci, Dolores* - to by zaplakal i svatý.

„Koukej sedět a držet kuš,“ řekla jsem jí. „Jestli doopravdy nechceš šoupnout k oknu a potom ještě rychleji z něho dolů na skalku, tak si zapiš, co ti povídám.“ A tam dole pod schody stály ty děvčata a určitě slyšely každý slovo, co jsem říkala. Ale já v té chvíli mohla prasknout vzteky, takže jsem na něco takového vůbec nepomyslela.

Měla dost rozumu, aby byla zticha, jak jsem jí řekla, ale vypadala spokojeně, a proč taky ne? Provedla to, co si nachystala - a tentokrát bitvu vyhrála ona a dala mi jasně znát, líp to už ani nešlo, že válka v žádným případě neskončila. Pustila jsem se do práce a začala to tam zase dávat do rychtyku. Trvalo to dobře dvě hodiny, a než jsem skončila, tak už mi v zádech vyzpěvovali všichni svatý.

Já jsem vám vykládala o těch prostěradlech, jak to s nima chodilo, a jak se na vás dívám, tak jste z toho něco kapírovali. Ty její svinčíky jsou na pochopení horší. Samosebou, já z nějakýho lejna nedělám zas takovou vědu. Nautírala jsem se toho za život a *nikdy* jsem z

toho nedělala vědu. Ono to nevoní jako růžička, to je jasný, a člověk si musí dávat pozor, poněvadž jsou v tom nemoci, stejně jako ve smrkancích a plivání a vyplivaný krvi, ale dá se to vyprat, rozumíte. Každý, kdo měl někdy mimino, tak ví, že se to dá vyprat. Takže v tom nebyl ten problém.

Já bych řekla, že šlo o to, jak byla v tomhle *sprostá*. Tak vysloveně *hnusná*. Ona vám vyčkávala, a když se jí naskytla příležitost, tak udělala nejhorší élent, co mohla, a taky *nejrychleji*, jak mohla, poněvadž věděla, že jí moc času nenechám. Ona ten svinec dělala schválně, chápete, co tím chci říct? Ona to *plánovala*, pokud jí to ten její zatemněný mozek dovolil, a proto já jsem měla těžkou duši a škaředý vyhlídky, když jsem to po ní uklízela. Když jsem svlíkala povlečení; když jsem nesla podělanou podložku na matraci, podělaná prostěradla a podělaný povlaky na polštáře do prádelny; když jsem čistila podlahu a zdi a rámy na oknech; když jsem sundávala záclony a věšela čistý; když jsem jí dávala nový povlečení na postel; když jsem se kousala do rtu a snažila se přemoci záda při tom, jak jsem ji myla a oblíkala jí čistou košili a pak táhla z vozíčku zase do postele (a ona mi nepomáhala ani za mák, zrovna mi visela na rukou jako závaží, i když jsem dobře věděla, že právě dneska je na tom tak, že by mi *mohla* pomoci, kdyby chtěla); když jsem myla podlahu; když jsem po ní myla ten vozíček a ten jsem už musela doslova oškrabávat, poněvadž tou dobou už na tom ten hnus přischnul - když jsem tohle všechno dělala, bylo mi na duši těžko a viděla jsem černě. A ona to věděla taky.

Ona to věděla a blažilo ji to.

Když jsem ten večer došla domů, vzala jsem si brufen na ty bolavý záda, a pak jsem šla spát a stočila jsem se do klubíčka, i když mě od toho zase bolely záda, a brečela jsem a brečela. Byla jsem úplně k nezastavení. Nikdy - alespoň ne od těch starých malérů s Joem - nikdy jsem nebyla tak skleslá na duši a neměla takovou beznaděj. A nikdy jsem si taky nepřipadala tak *stará*.

Takže tohle byl ten druhý způsob, na který byla mrcha - to, jak byla *sprostá*.

Co máš, Franku? Jestli to udělala znova?

Ani mi nemluv. Udělala to zase další týden a za týden taky. Už to nebyla ani jednou taková paseka jako poprvý, zčásti protože nestihla tolik našetřit, ale hlavně protože jsem už byla nachystaná. Stejnak jsem ale podruhé zase doma brečela, a jak jsem tam tak ležela a cítila jsem v celém těle, jak jsem mizerná, rozhodla jsem se, že dám výpověď. Neměla jsem ponětí, co by s ní jako mělo být nebo kdo by se o ni postaral, ale v ten moment mi to bylo úplně ukradený. Pokud šlo o mě, tak v tý svý podělaný posteli mohla klidně chcípnout hladý.

Brečela jsem, ještě když už jsem usínala, poněvadž ten nápad, že dám výpověď - a že mě teda dostala - tak z toho se mi ještě přitížilo, ale když jsem procitla, cítila jsem se v pořádku. Ono asi bude pravda, že lidská mysl nespí nikdy, i když si člověk myslí, že ano. Ona prostě myslí pořád pryč a někdy se přihodí, že odvede lepší práci, když ten dotýčný u toho není a neplete jí do toho takový ty denní starosti, co se v hlavě normálně melou - co se musí uklidit, co uvařit k obědu, na co se dívat v televizi, a tak. Určitě to tak bude, poněvadž *důvod*, že jsem ráno měla takový dobrý pocit, bylo, že jsem se probudila a věděla, jak mě ona napálila. A předtím jsem to nevěděla z jediné příčiny, totiž že jsem ji podcenila - no ba, dokonce i já - a to jsem věděla, jak umí být občas mazaná. Ovšem, jakmile jsem jednou ten trik pochopila, tak jsem si už uměla poradit.

Běhal mi pravda mráz po těle z toho, že budu muset jednu z děvčat nechat vyluxovat ten fajnový koberec v salónu - stačilo mi jenom představit si při tom Shawnu Wyndhamovou a málem jsem se osypala. Však ty, Andy, víš, že jí pámbu moc nenadělil - jistě, on nikdo od Wyndhamů není ajnštajn, ale teda ona nad nimi nade všemi může dělat starostu. Je takový motovidlo, že věci padají samy od sebe, jenom jí zahlídnou. Ona za to nemůže, to musí být něco dědičného, ale nepřežila bych, kdyby Shawna měla jít do salónu a točit se tam mezi tím Veřiným hodobóžovým sklem a věcičkami od Tiffanyho.

Něco jsem ale udělat *musela* - napálíš mě, hanba tvoje, ještě jednou, hanba moje - a našťestí jsem se v tom ohledu mohla spolehnout na Susy. Ona pravda taky není žádná baletka, ale celý další rok luxovala ten koberec v salónu ona a v životě nerozbila jedinou věc. Ona je to hodná holka, Franku, a já měla radost jako blázen, když jsem od

ní dostala to svatební oznámení, i když ten její není zdejší. Jakkak se jim vede? Máš o nich zprávy?

No tak to je dobře. *Moc* dobře. To jí přeju. To ona asi ještě nebude chovat, že ne? Oni ty mladý dneska čekají pořád pryč, že už by mohli rovnou jít do domova důchodců, než ...

Kapitola 4

Ale *ano*, Andy, to víš, že k tomu přijdu! Měl bys akorát mít na mysli, že tady vykládám o *svém* životě - svojí *historii*. Takže by sis měl v tom svém křesle udělat pohodlí - dát si třeba nohy na stůl - a nebýt nervózní. Když se budeš pořád takhle rozčilovat, tak z toho praskneš.

Chtěla jsem říct, Franku, vyříd' jí ode mě pozdravení a pověz jí, že v roce devadesát jedna v létě prakticky Dolores Claibornové zachránila život. Můžeš jí říct, i jak to bylo s těma podělavacíma čtvrtkama a jak jsem tomu zařála tipec. Já jsem jim nikdy vlastně přesně nevyličila, co se děje. Věděly jenom, že máme s Její Výsostí jakési účtování. Když o tom teď přemýšlím, tak já se *styděla* jim to vykládat. Řekla bych, že taky nerada prohrávám, zrovna jako Vera.

Abyste rozuměli, byl to ten zvuk vysavače. A právě tohle jsem si uvědomila, když jsem se to ráno vzbudila. Říkala jsem vám, že uši měla v pořádku, takže ona podle zvuku vysavače poznala, jestli opravdu luxuju salón, anebo jestli stojím připravená po schody. Když vysavač stojí na jednom místě, tak má pořád stejný zvuk, chápete? Prostě *húúúúúú*, tak nějak. Ale když s ním jezdíte po koberci, tak dělá dva zvuky. Když ho strčíte dopředu, tak udělá *HÚÚÚ*, a když ho táhnete nazpátek, tak udělá *dúúú*. *HÚÚÚ-dúúú*, *HÚÚÚ-dúúú*, *HÚÚ-dúúú*.

Heleďte, vy dva, přestaňte se škrábat za uchem a koukněte se, jak se Nancy usmívá. Člověku stačí podívat se vám na kukuč a hned je mu jasný, jestli jste někdy v životě něco luxovali nebo ne. Když budeš, Andy, myslet, že je to fakticky důležitý, tak si to vyzkoušej

sám. Uslyšíš ten rozdíl hned - i když bych se bála, že Marii by z toho mohlo porazit, kdyby tě našla, jak luxuješ obývací.

Já jsem to ráno přišla na to, že ona už neposlouchá jenom, jestli je vysavač puštěný, protože už ví, že to nestačí. Teď už dává pozor, jestli vysavač střídá ten zvuk nahoru a dolů, čili jestli se s ním doopravdy luxuje. Tudíž dokud neslyší to *HÚÚÚ-dúúú*, tak s tím svým nadělením vůbec nezačne.

Byla jsem celá hrr, abych ten svůj nový nápad vyzkoušela, jenomže to hned nešlo, protože na ni zrovna tehdy přišlo její špatné období a dost dlouho prostě dělala do mísy a čůrala do plín, tak jak měla potřebu. A já jsem až dostala strach, že tentokrát je to konec a že už se jí nevyjasní. Ono to vypadá legračně, já vím, protože s ní byla mnohem snadnější práce, když měla zatmění, jenomže když člověk dostane dobrý nápad, tak má jaksi chuť si ho oprubovat. No a taky jsem pro tu mrchu chovala *jakési* city, krom toho, že bych ji nejradši uškrtila. Zнала jsem se s ní čtyřicet let, takže by to asi bylo dost divné, kdyby ne. Představte si, že mi jednou uštrykovala vlněný přehoz - to bylo ještě dávno předtím, než začala být doopravdy špatná, ale ještě pořád ho mám na posteli, a když to v únoru někdy škaředě fouká, tak mě v noci pěkně zahřeje.

Nakonec asi tak za měsíc nebo měsíc a půl od té doby, kdy mě to napadlo, začala mít znova roupy. Dívala se u sebe v pokoji na malou televizi, a když dávali *Jeopardy*, tu soutěž, tak se smála soutěžícím, že třeba nevěděli, kdo byl u nás prezident za španělsko-americký války nebo kdo hrál Melanii v *Jihu proti Severu*. Znovu přišla s tou starou písničkou, že jako by mohly její děti v září před Dnem práce přijet na návštěvu. A taky ovšem nedala pokoj a musela jsem ji dávat na vozíček, aby mohla sledovat, jak větším prostěradla a jestli na to beru šest kolíček a ne jenom čtyři.

Načež jeden čtvrtek jsem jí dávala mísu a ta zůstala suchá jako troud a prázdná jak šrajtofle. To byste nevěřili, jakou jsem z té prázdné mísy měla radost. No jen počkej, ty babo pořouchlá, povídám si. Však uvidíš. A šla jsem dolů a zavolala Susy Proulxovou, ať jde do salónu.

„Susy, chci, abyste tady dneska vyluxovala vy,“ povídám.

„Dobře, paní Claibornová,“ říká ona. Jmenovali mě tak obě dvě, Andy - ono mi tak říká většina lidí na ostrově. Já jsem z toho nikdy nedělala žádnou záležitost, ani v kostele, ani jinde, prostě je to tak. Přijde mi to, jako kdyby si mysleli, že jsem za toho svýho všelijakýho života byla kdysi vdaná za nějakého Claiborna ... anebo si jenom namlouvám, že skoro žádný z nich si nepamatuje Joea, i když ono jich bude docela dost. Tak moc na tom nesejde, když se to tak vezme. Řekla bych, že mám právo myslet si, co chci, poněvadž za toho hajzla jsem přeci byla vdaná jenom já sama.

„Já to klidně udělám,“ povídá ona dál, „ale proč šeptáte?“

„S tím si nedělej hlavu,“ říkám já, „akorát ty taky nemluv nahlas. A ne abys tady něco rozbila, Susan Emmo Proulxová - ať tě to ani nenapadne.“

Ona se vám začervená, že byla jak hasičská stříkačka, bylo to až legrační. „Jak víte, že jsem po kmotře Emma?“

„To ti může být jedno,“ já na to. „Žiju tady na Little Tall Islandu už léta páně a vím nekonečný spousty věcí, a taky znám spousty lidí, o kterých vím ty věci. Ty si akorát dávej pozor na lokty okolo nábytku, a taky na hodobóžový vázy naší madam a s dalším si nemusíš dělat starosti.“

„Já budu extra opatrná,“ říká ona.

Zapnula jsem jí vysavač a potom jsem vyšla do haly, dala si ruce do trychtýře a zahulákala: „Susy! Shawno! Jdu teď vyluxovat salón!“

Susy stála samozřejmě dva kroky ode mě a můžu vám říct, že vypadala úplně celá jako jeden velkej otazník. Já jsem na ní jenom tak udělala rukou, jako ať si jde po svý práci a o mě se nestará, a ona poslechla.

Po špičkách jsem došla pod schody zase na svoje obvyklý místo. Já vím, že je to hloupý, ale takhle napnutá jsem nebyla od dvanácti let, když mě táta poprvně vzal na lov. I ten pocit byl jako stejný, jak člověku hlasitě tluče srdce, cítíte ho na prsou a takový *placatý*. Vera měla v tom salónu spoustu všelijakých starozitností a drahého skla, ale to mi úplně vyšlo z hlavy, stejně jako to, že se mezi tím vším právě kroutí jako derviš Susy Proulxová. Věřili byste tomu?

Přinutila jsem se zůstat na místě, jak dlouho jsem jen mohla, řekla bych tak minutu a půl. Potom jsem vyběhla. A když jsem doletěla

k ní do pokoje, tak tam byla, tvář celou rudou, oči sevřený do škvírek a pěsti zaťatý a hekala - *Ehhh! Eehhhh! E-E-EHHHH!* No ale jak slyšela, že se dveře rozletěly, hned měla oči dokořán. Ježíš, mít tak v ten moment kameru - byla to pastva.

„Dolores, koukej odtud vypadnout a honem!“ kvikla jak čuník. „Já se tu snažím na chvilku usnout, ale jestli tady budeš pořád lítat jak nadřženej obecní bejk, tak nezaberu nikdy!“

„No teda,“ povídám já, „však já půjdu, ale napřed ti podstrčím tadyhle tu srací mísu. Jak tak čichám, tak jsi akorát potřebovala drobet leknutí a hned ti ta zácpa povolila.“

Oháněla se mi po rukou a nadávala mi - když chtěla, tak uměla klít jak pohan a klít chtěla pokaždý, když ji někdo naštvál - ale já jsem tomu nevěnovala nikterak pozornost. Šoupla jsem pod ni jedním vrzem mísu, a jak se říká, všechno proběhlo v nejlepším pořádku. Když bylo po všem, podívala jsem se na ni a ona na mě a žádná z nás nepotřebovala nic říkat. Obě jsme věděly svoje, rozumíte?

Tak vidíš, ty křapno stará, tak jsem to měla napsaný ve tváři. Tak už jsem tě zase znovu doběhla, jak se ti to líbí?

Moc ne, Dolores, měla zase ona v kukuči, ale nic se neděje. Že tě někdo *zrovna* doběhne, ještě neznamena, že tě doběhnul *jednou provždy*.

Jenomže mně se to podařilo - tentokrát ano. Ještě sem tam trochu nadělala, ale už nikdy nic takového, jak jsem vám vykládala, jak byl tenkrát ten élent až na záclonách. Fakticky tenkrát to byla její labutí píseň. Od té doby se jí v hlavě vyjasňovalo čím dál víc zřídka, a když už, tak jen nakrátko. Sice mi to ulevilo zádům, ale na druhý straně mi z toho bylo smutno. Lezla člověku na nervy, ale byla jsem na ni taky zvyklá, jestli rozumíte.

Franku, myslíš, že bych ještě mohla dostat trochu vody?

Díky. Ono to mluvení vysouší. A kdybys třeba pustil tu flašku Jima Beama ze zásuvky na chvíli vyvětrat, Andy, tak *já* to neřeknu nikomu.

Ne? No dobře, co jsem taky od takovýho jako ty mohla čekat?

Tak teda - kde jsem to přestala?

Jo, už vím. Jaká ona byla. Ten třetí způsob, na který byla mrcha, ten byl nejhorší. Byla mrcha, poněvadž byla smutná stará paní, která

před sebou neměla nic než to, že bude muset umřít v jedné ložnici na jednom ostrově daleko od míst a lidí, co znala celý život. Už to bylo samo o sobě dost hrozný a ona při tom čekání na smrt navíc přicházela o rozum ... a uvnitř v ní něco vědělo, že je jako břeh, když ho voda podemílá a podemílá a on už je skoro hotov do ní spadnout.

Byla sama, chápete, a v tomhle punktu jsem jí nerozuměla - nikdy jsem nerozuměla, proč hodila za hlavu celý svůj život a místo toho se nastěhovala na tenhle ostrov. Aspoň do včerejška jsem tomu nerozuměla. Ale ona kromě toho měla strach a tomu jsem zase rozuměla moc dobře. A přesto přese všechno měla v sobě takovou děsnou sílu, že se až člověk bál, jako když umírá královna a až do úplného konce si nedá vzít korunu z hlavy; jako kdyby i Bůh Otec jí musel tu korunu stahovat kousíček po kousku.

Ona měla dobré dny a špatné dny - to jsem vám říkala. To, čemu já říkám záchvaty, to vždycky přicházelo mezi tím, když po pár dnech, kdy měla jasno, nastupoval zase týden dva zamlžené anebo po tom týdnu nebo dvou v mlze nadcházel znovu jasný čas. Při téhle změně jaksí nebyla nikde ... a nějak si to trochu uvědomovala. A v těchhle chvílích mívala ty svoje přeludy.

Pokud to teda byly přeludy. Už si tím nejsem až tak jistá jako dřív. Možná že vám tenhle kus budu vyprávět a možná taky, že ne - to ještě uvidím, jak se budu cítit, až k tomu dojdou.

Myslím, že nepřicházely všechny zrovna v neděli odpoledne nebo uprostřed noci. Myslím, že si je tak pamatuju jenom proto, že tehdy bylo v domě ticho jako v hrobě a že mě vždycky hrozně vyděsilo, když začala křičet. Bylo to úplně, jako když vám v létě v horkým dni někdo najednou vyleje na hlavu kýbl ledové vody. Doslova pokaždý jsem myslela, že se mi zastaví srdce, když začala křičet, a právě tak pokaždý jsem myslela, že až přijdu k ní do pokoje, tak ji najdu, jak umírá. Přitom ty věci, co ji děsily, nedávaly žádný smysl. Chci říct, že jsem věděla, že je vyděšená, celkem dobře jsem věděla, *čeho* se bojí, ale nikdy jsem netušila *proč*.

„Dráty!“ ječela třeba, když jsem někdy přiběhla. Byla celá schoulená na posteli, ruce sepnuté mezi prsy, rty sevřené a třáslý se jí. Bledá byla jako stěna a vráskama pod očima jí stékaly slzy. „*Dráty*,

Dolores, zastav ty *dráty!*“ A vždycky ukazovala na jedno místo ... na lištu na podlaze v protějším koutě.

Samozřejmě, že tam nic nebylo, až na to, že to tam bylo pro *ni*. Viděla tam dráty, jak lezou ze zdi a jak se po podlaze soukají k ní k posteli - alespoň *myslím*, že to viděla takhle. To jsem pak vždycky běžela dolů a vzala v kuchyni z háčku sekáček na maso a přinesla ho nahoru. Klekla jsem do rohu - nebo taky blíž k posteli, když dělala, jako že ty dráty už dolezly hodně blízko - a předstírala jsem, že je usekávám. Přitom jsem pouštěla ten sekáček na podlahu zlehka a opatrně, abych nepoškrábala ty pěkný javorový prkna, a dělala jsem to, dokud nepřestala naříkat.

Potom jsem šla k ní a otřela jsem jí tvář od slz zástěrou, nebo nějakým tím papírovým kapesníčkem, co je měla vždycky nacpané pod polštářem, a dala jsem jí jednu nebo dvě pusy a řekla jsem jí: „No tak, zlato - už jsou pryč. Všecky ty ošklivý dráty jsem posekala. Můžeš se podívat.“

Podívala se (i když, jak vám povídám, v té době fakticky neviděla nic), obvykle si ještě trochu poplakala a potom mě objala a říkala: „Děkuju ti, Dolores. Už jsem myslela, že mě tentokrát doopravdy dostanou.“

Někdy mě taky jmenovala Brendo, když mi takhle děkovala - ta byla u Donovanovic hospodyně u nich v Baltimoru. Jindy mi taky říkala Clarice, což byla její sestra a umřela v roce padesát osm.

Někdy jsem k ní přišla do pokoje a ona byla napůl z postele a ječela, že má pod polštářem hada. Jindy zase seděla a měla pokrývky přes hlavu a křičela, že okna jsou jako čočky a že ji slunce upeče. Občas i tvrdila, že už cítí, jak se jí škvříí vlasy. Bylo úplně jedno, že třeba přšelo nebo že byla mlha jako bramboračka - prostě si umanula, že ji slunce usmaží zaživa, takže jsem musela zatáhnout všecky závěsy a potom ji chovat, dokud nepřestala plakat. Někdy jsem ji držela i dýl, poněvadž i když ztichla, cítila jsem, že se chvěje jako štěně, když ho trápí zlý děti. Kolem dokola opakovala, ať se jí podívám na kůži, jestli nemá puchýře. A já jí kolem dokola opakovala, že nemá, a ona někdy za chvíli usnula. Jindy ale ne - akorát upadla do takový strnulosti a potichu mluvila na lidi, kteří tu nebyli. Někdy taky mluvila francouzsky a tím já nemyslím takové to *lefžerémandlé*, jak se

mluví tady na ostrově. Její manžel i ona zbožňovali Paříž a jezdili tam při každé příležitosti, někdy s dětma a někdy jen sami dva. Občas, když se cítila dobře, tak o tom mluvila - kavárničky, noční podniky, galerie a lodi na Seině - a já jsem to hrozně ráda poslouchala. Ona uměla vyprávět, Vera, a když o něčem doopravdy povídala, tak jste to skoro viděli.

Nejhorší věc ale - to čeho se bála ze všeho nejvíc * byly úplně obyčejný prachový klubíčka. Víte, co myslím: takové ty chomáčky prachu, co se dělají pod posteleva a za dveřma a v koutech. Vypadají drobet jako chmýří z klejichy. Věděla jsem, že to jsou oni i tehdy, když nemohla promluvit, a většinou jsem ji taky dokázala zase uklidnit, ale na mou duši nevím, proč měla takovou hrůzu z pár kousků chmýří, a co si myslela, že to doopravdy je, i když jednou mě to přece napadlo. Nesmějte se, ale zjevilo se mi to ve snu.

Kapitola 5

On tenhle malér s prachovýma klubíčkama nebyl naštěstí tak častý jako to pálení slunce anebo ty dráty v koutě, ale když byly na pořadu *klubíčka*, tak jsem věděla, že bude ouvej. Poznala jsem to, i kdyby bylo uprostřed noci a já byla u sebe v pokoji a spala jako dřevo a dveře měla fest zavřený, hned jak začala křičet. Když se jí to zpřeházelo v hlavě kvůli jiným věcem ...

Copak, zlato?

Cože, že bych opravdu?

Ale ne, jestli potřebujete, abych mluvila víc nahlas, tak já budu, to mi nemusíte postrkovat ten váš magnetofonek blíž. Já jsem normálně huba plechová, že mě nikdo nepřeslechne - Joe říkával, že po každém, když jsem doma, potřeboval by si nacpat vatu do uší. Ale z toho, co s ní dělaly ty prachový klubíčka, z toho já měla opravdu nervy, a jestli mi i teďka vypovídá hlas, tak je vidět, že mě to ještě nepřešlo. A i když ona je už po smrti, tak mě to nepřešlo. Někdy jsem jí kvůli tomu nadávala. „Jak se prosím tě můžeš poddávat takový blbosti, Vero?“ říkala jsem jí. Ale ona to nebyla blbost. Alespoň

pro Veru ne. Myslívala jsem si, že vím, jak jednou skončí - že jednou umře strachy z těch podělaných klubiček. A ono to není tak docela daleko od pravdy, když o tom tak teď přemýšlím.

Začala jsem říkat, že když jí ruplo v hlavě kvůli jiným věcem - had pod polštářem, slunce, dráty - tak křičela. Ale když to byly prachový klubička, tak *vřeštěla*. Většinou se v tom ani nedala poznat žádná slova. Bylo to čistě vrískání, tak nahlas a dlouho, že to bylo, jako když vám nasype do srdce ledu.

Doběhla jsem tam a ona si třeba rvla vlasy nebo si drápala obličej nehtama a vypadala jako čarodějnice. Oči měla vyvalené, ze byly velký jako vejce na tvrdo, a vždycky je třestila do jednoho nebo do druhého kouta.

Někdy i svedla říct: „*Prachový klubička, Dolores! Ach, pane bože, prachový klubička!*“ Jindy jenom plakala a sípala. Zakrývala si rukama oči, vždycky na moment, ale pak je zase sundávala. Jako když se nemůže dívat a zároveň jako když se nemůže nedívat. A znovu si začala rvát nehtama obličej. Stíhala jsem jí je, co nejvíc to šlo na krátko, ale stejně jí kolikrát tekla krev a já si říkala, že to vůbec její srdce vydrží, jenom tu hrůzu samotnou, když je taková stará a tlustá.

Jednou spadla z postele a zůstala tam prostě ležet, jednu nohu zkroucenou pod druhou. Nahnala mi děsnýho strachu, to teda jo. Vběhla jsem k ní a ona tam leží na podlaze, rukama tluče do prken, jako když se malý dítě vzteká, a přitom ječí, jako když ji na nože bere. To bylo jedinkrát za všechny ty roky, kdy jsem kvůli ní uprostřed noci zavolala doktora Freneaua. Collie Violette ho přivezl z Jonesportu na tom svém motorovým rychločlunu. Zavolala jsem ho, poněvadž jsem myslela, že má tu nohu zlomenou, *musela* ji mít zlomenou, při tom, jak ji pod sebou měla zkroucenou, a taky jsem myslela, že jinak umře z šoku. Neměla ji zlomenou, nepochopím, *jak* to je možné, ale Freneau povídal, že to má jenom výron, a navíc ona hned druhý den nato načala jedno svoje jasné období a vůbec nic z toho všeho si nepamatovala. Několikrát jsem se jí na ty prachový klubička ptala, když měla svět plus minus správně zaostřený, a ona se vám na mě dívala, jako když jsem se zbláznila. Jako že nemá absolutně představu, o čem to mluvím.

Když už se to stalo poněkolkátý, věděla jsem, co mám dělat. Hned jak jsem ji slyšela takhle ječet, už jsem byla z postele a ze dveří ven - jak víte, já mám ložnici jenom dvoje dveře od ní a mezi tím je komora na ložní prádlo. Nechávala jsem v hale po ruce smeták a na násadu jsem nastrčila lopatku. Bylo to tak od té doby, kdy poprvé s těma prachovými klubičkama začala. Vletěla jsem k ní do pokoje jako drak a mávala jsem tím smetákem, jako když chci zastavit rychlík, a sama jsem ječela taky (jinou možnost, aby bylo slyšet taky mě, jsem neměla).

„Já je pobiju, Vero!“ křičela jsem. *„Já je pobiju, ty hajzly! Ty akorát nepokládej ten telefon!“*

A smýčila jsem smetákem ten roh, do kterýho zírala, a potom jsem pro jistotu hned vzala ještě ten druhý. Někdy se po tomhle uklidnila, ale většinou začala křičet, že pod postelí jsou ještě další. Tudíž jsem si klekla, lezla jsem po kolenou a po loktech a dělala jsem, že jako zametám taky tam. Jednou ta koza jedna tlustá hloupá málem sletěla z postele mně rovnou na hlavu, protože se nahýbala a snažila se tam podívat taky. Stát se to, tak ze mě byla placka. To by pak *teprv* byla komedie!

Když jsem vymetla všechny místa, co se jich bála, ukázala jsem jí prázdnou lopatku a řekla jsem: „Tak vidíš, zlato? Všecky ty hnusný věci jsem vysbírala.“

Ona se vždycky nejdřív podívala na lopatku a *teprv* potom na mě, celá se klepala, oči zalitý slzama, že jí přímo plavaly, jako když člověk pohlídne na kameny ve vodě, a zašeptala: „Ach, Dolores, oni jsou takový *šedivý*! Takový *hnusný*! Odnese je pryč. Prosím tě, odnese je pryč!“

Dala jsem smeták a lopatku zpátky k sobě za dveře, abych je měla přichystané na příště, a potom jsem se vrátila k ní a utěšovala jsem ji, jak jsem nejlíp dovedla. Sebe vlastně taky. Jestli máte pocit, že já jsem žádný utěšování nepotřebovala, tak si to vyzkoušejte na vlastní kůži, probudit se uprostřed noci úplně sami v takovém velikánském muzeu, přičemž venku vyje vítr a uvnitř vyje stará bláznivá ženská. Srdce mi vždycky bušilo jako splašený a dýchala jsem jako čtyři ... jenomže jsem nemohla dopustit, aby mě viděla v takovém stavu, po-

něvadž by o mně začala mít pochybnosti a kampak bychom asi v takový případě došli?

Já jí po těchhle bitvách většinou kartáčovala vlasy - to ji uklidňovalo ze všeho nejrychleji. Nejprv ještě vzdychala a naříkala a někdy po mně i natáhla ruce a objímala mě a tvář mi tiskla na břicho. Měla vždycky tváře a čelo rozpálený jak žehličku, to si vzpomínám, to vždycky, když za sebou měla souboj s prachovýma klubičkama, někdy mi slzami nadobro promáčela noční košili. Chudák stará. Řekla bych, že tady žádný z nás nemá ponětí, jaký to je, být tak starý a ještě mít strašidla a už jim přitom ani sám nerozumět.

Někdy nestačilo, ani když ji člověk česal půl hodiny. Pořád se vám ohlížela do koutů a každou chvilku zatajila dech a vzlykla. Nebo třeba spustila ruku do té tmy pod postelí a pak s ní jako ucukla zpátky, jako když čeká, že tam něco vyskočí a kousne ji to. Jednou či dvakrát se dokonce i *mně* zazdalo, že vidím, jak se tam cosi hýbá, a musela jsem si zrovna zacpat pusou, abych sama nezačala vřískat. Samozřejmě, viděla jsem tam akorát stín její ruky, to já *vím*, ale to jenom dokazuje, do jakýho stavu mě dovedla dostat, že ano. No baže, dokonce i mě a to mám normálně pro strach uděláno, vždyť jsem taková huba plechová.

A pakliže nic jinýho nepomáhalo, vlezla jsem k ní do postele. To ona po mně pak hmatala a chytala se mě rukama za boky a hlavu mi položila tam, co jsem kdysi měla prsa, a já jsem zase objímala ji a chovala jsem ji, dokud neusnula. Nato jsem vylezla z postele, hezky pomaloučku polehoučku, aby se mi neprobudila, a šla jsem do svého pokoje. Párkrát se ba i stalo, že jsem dokonce vůbec neodešla. To bývalo tenkrát, když mě vytrhla tím vřískáním z postele uprostřed noci - to jsem pak usnula u ní.

A takovouhle jednu noc se mi o těch prachových klubičkách zdálo. Až na to, že jsem to v tom snu nebyla já. Já jsem byla *ona*, ukořvaná na tý nemocniční posteli, tlustá jsem byla, že jsem se bez pomoci sotva mohla i jen otočit, a tam dole mě to páliło až kamsi dovnitř od infekce na močení, která prakticky nikdy nepřešla, poněvadž ona tam vždycky zůstávala zvlhlá a nebyla vlastně vůči ničemu odolná. Ono by se dalo říct, že rohožku měla pořád vystrčenou a oto-

čenou správným směrem, aby se po ní dobře štrádovalo kdejakýmu bacilovi.

Pohlídla jsem do kouta a uviděla jsem tam takový něco, co bylo jako hlava z prachu. Oči to mělo vyvalené a hubu dokořán a v ní spoustu zaprášených zubů jako jehly. Začalo se to kulit k posteli, ale pomalu, a když se to zase překulilo obličejem vzhůru, tak se ty oči dívaly přímo na mě a já jsem viděla, že to je Michael Donovan, Verin manžel. Když se ta tvář ale obrátila podruhé, tak to byl *můj* manžel. Byl to Joe St. George, měl hnusný výraz a cvakal těma dlouhýma zubama. Když se to překulilo potřetí, tak to nebyl nikdo, koho bych znala, ale bylo to živý, bylo to *hladový* a fakt se to chtělo dokoulet až ke mně a chtělo *mě* to sežrat.

Probudila jsem se a tak vám to se mnou trhlo, že jsem se z té postele málem svalila. Bylo brzy ráno a první sluníčko dělalo na podlaze pruh. Vera ještě pořád spala. Poslincala mi celou ruku až k lokti, ale já v tu chvíli ani neměla sílu, abych to utřela. Jen jsem tam ležela a klepala se, zpocená jsem byla jako myš a musela jsem sama sebe přesvědčovat, že už jsem opravdu vzhůru a že je všechno v pořádku - znáte to, jak člověk dělá, když měl doopravdy hrozný sen. A na moment jsem ještě pořád viděla tu hlavu z prachu a ty prázdný oči a dlouhatánský zuby, jak tam leží na podlaze u postele. Tak děsný sen jsem to měla. Potom to v mžiku zmizelo. Podlaha a kouty byly zase prázdný a vypiglovaný jako obvykle. Ale já od té doby pořád nosím v hlavě, jestli mi ten sen neposlala ona, jestli jsem nazahlídla krapet z toho, co viděla ona v těch chvílích, když tak ječela. Možná jsem dostala kousek jejího strachu a stal se z toho můj strach. Myslíte, že se v opravdickém životě můžou díť takovéhle věci, anebo že to je možný jenom v těch knížkách, jak je prodávají u pokladny v samoobsluze? Já teda nevím ... ale pravda zůstává, že jsem z toho snu měla strachy skoro smrt.

No budiž. Prostě stačí, když řeknu, že tohle její vřískání v neděli odpoledne anebo uprostřed noci byl ten třetí způsob, na který byla mrcha. Ale ono to přitom bylo hrozně smutný. Ony *všechny* ty její vylomeniny byly v podstatě smutný, ale to neznamená, že jsem někdy neměla chuť zakroutit jí krkem jak kuřeti, to by člověk musel být nějaká Johanka z Arku, aby ho to nenapadalo. Vsaďm se, že když

mě ten den Susy a Shawna slyšely hulákat, že ji jako zabiju ... nebo když mě slyšeli jiný lidi ... nebo když nás slyšeli, jak si mezi sebou sprostě nadáváme ... no tak to si nutně museli myslet, že až ona natáhne brka, tak si já vykasám sukně a budu jí radostí tancovat na hrobě. Dovedu si představit, že už jste něco takovýho od někoho včera a dneska slyšeli, co ty na to, Andy? Nemusíš mi odpovídat, já ti to vidím na nose. Máš to na tváři jak ve zpravodaji. Navíc já dobře vím, co si lidi nejradši povídají. O mně a o Veře povídali a měli taky milion řečí o mně a o Joeovi - spousty ještě než umřel, a ještě víc potom. Člověk tady v Buranově je asi nejzajímavější, když najednou skape, všimli jste si toho?

Takže jsme se dostali k Joeovi.

Týhle části se bojím, nemá cenu, abych lhala, že ne. Už jsem vám řekla, že jsem ho zabila, takže to mám za sebou, ale to horší mám pořád před sebou - jak ... a proč ... a kdy se to muselo stát.

Kapitola 6

Já jsem dneska na Joea hodně myslela, Andy, myslela jsem na něj víc než na Veru, abych pravdu pověděla. Zkoušela jsem si za první rozpomenout, proč jsem si ho vlastně vzala, a nejdřív jsem na to vůbec nemohla přijít. Začala jsem z toho mít až nervák, jako Vera, když si umanula, že má pod polštářem hada. Potom jsem si uvědomila, v čem je problém - pořád jsem odněkud chtěla vytáhnout aspoň střípek lásky, jako kdybych byla nějaká ta hloupá holka, co je Vera najmula v červenci a ještě ani ne v půlce léta pokaždý vyrazila, poněvadž nebyly schopný dodržovat pravidla. Hledala jsem krapet lásky a ono jí bylo pomálu dokonce i v tom pětáctýřicátém, když mně bylo osmnáct a jemu devatenáct a svět nám patřil.

Víte, co mi jediné napadlo, když jsem dneska vysedávala venku na těch schodech, zadek jako led, a snažila jsem si vzpomenout na něco o lásce? On měl hezký čelo. Chodili jsme spolu na střední školu - to bylo za druhý světový války - a já jsem ve studovně sedávala hned kousek od něj a pamatuju si na jeho čelo, že ho měl takový hladký, neměl na něm jedinou vyrážku. Dělalý se mu sem tam na

tvářích a na bradě, a taky byl náchylný na uhry po stranách nosu, ale čelo měl jak dětskou prdelku. Vzpomínám si, jak jsem měla chuť se ho dotknout ... jak jsem *snila*, že se ho dotýkám, to musím přiznat. Chtěla jsem se přesvědčit, jestli ho má tak hladký, jak vypadá. A když mě pozval na společnou taneční zábavu pro vyšší i nižší ročníky, tak jsem řekla ano a získala jsem příležitost na to čelo mu sáhnout a on ho měl doopravdy stejně hladký, jak vypadalo, a vlasy z něj měl sčesaný v takových pěkných hladkých vlnách. A já mu venku ve tmě hladila ty vlasy a to hladký čelo a kapela uvnitř v lokále Samoset Inn hrála *Moonlight Cocktail* ... Jak jsem dneska těch několik hodin seděla na těch rozvrzaných schodech a klepala jsem se, tak se mi vrátilo právě *tohle*, aspoň tohle, takže vidíte, že *krapet* něčeho v tom všem přece jen bylo. Samozřejmě, neuběhlo ani pár týdnů a já si mu sáhla i na jiný věci - a to právě byla ode mě velká chyba.

V jednom ale musíme mít jasno - já vůbec netvrdím, že jsem ztratila nejlepší roky svého života s tím kořalou jenom proto, že se mi ve studovně líbilo jeho čelo, když mu na něj odpoledne svítilo oknem slunce. To ani ve snu. Ale snažím se vám vysvětlit, že to je to jediný, co jsem si dneska schopná připamatovat o lásce, a že je mi z toho smutno. Jak jsem tam na East Headu seděla na těch starých schodech a myslela na dávný časy ... to vůbec nebylo lehký. Poprvé mi došlo, že jsem se prodala pod cenou, a je možný, že jsem to udělala jenom proto, poněvadž jsem si tenkrát myslela, že holka jako já si žádnou lepší cenu za sebe nemůže poroučet. A *vím*, že jsem se poprvé v životě opovážila pomyšlení, že bych si byla zasloužila víc lásky, než Joe St. George vůbec komu mohl dát (kromě sebe samotného, to možná). Vy si možná myslíte, že taková stará sprostá houžev jako já na lásku věřit nemůže, ale ve skutečnosti je to snad to jediný, čemu já *opravdu* věřím.

S tím, proč jsem si ho vzala, to nemělo nic moc společného - to vám povídám rovnou. Já už měla pod srdcem šest neděl holku, když jsem řekla to svoje ano a že dokud nás smrt nerozdělí. To byla ta nejrozumnější příčina ... je to smutný, ale je to tak. Zbytek, to byly jen ty normální pitomý důvody a já jsem se za život přesvědčila, že z pitomých důvodů může vzejít už zase jen pitomý manželství.

Už mě nebavilo hádat se s matkou.

Už mě nebavilo nechat si nadávat od otce.

Dělaly to všechny moje kamarádky, zakládaly si svoje vlastní domácnosti a já jsem taky chtěla být dospělá, stejně jako oni. Už mě nebavilo být pořád jen hloupá malá holka.

On říkal, že mě chce, a já jsem mu to věřila.

Říkal, že mě miluje, a to jsem mu uvěřila taky ... a když to jednou vyřknul a zeptal se, jestli já jeho taky, tak mně připadalo ze slušnosti správný říct, že ano.

Řekla jsem to, poněvadž jsem měla hrůzu, co by se mnou bylo, kdybych řekla ne - kam bych se vrtla, co bych jako dělala a kdo by se mi postaral o dítě.

Ono všechno tohle bude vypadat pěkně pitomě, Nancy, jestli to někdy napíšete na papír, ale nejpitomější na tom je, že znám tučtu ženských, co byly jednou holky, se kterými jsem chodila do školy, a ty se vdávaly přesně ze stejných důvodů, a většina z nich je pořád vdaná a spousta z nich se holt jen tak drží a doufají, že toho svýho starýho přežijou a zakopou a budou po něm nakonec moct navzdycy vyvětrat z dek pivní prdy.

Tak do roku padesát dva se mi to jeho čelo nadobro vykourilo z hlavy a do roku padesát šest jsem už ani neměla valného užití pro to ostatní z něho a řekla bych, že někdy v době, když to Kennedy vzal po Ikeovi, už jsem ho začala nenávidět, ale nikdy jsem nepomýšlela, že bych ho zabila, to až později. Myslela jsem, že s ním zůstanu, poněvadž děti potřebujou tátu, když nic jinýho. Není to k smíchu? Ale je to pravda, to můžu odpřísáhnout. A taky můžu odpřísáhnout ještě další věc: kdyby mi Bůh dal tu možnost podruhé, tak bych ho zabila znova, i kdybych skrz to měla přijít navěky k ztracení a do pekelnýho ohně ... což asi stejně přijdu.

Myslela bych, že každý na Little Tallu, kdo zrovna nespádl z višně, ví, že jsem ho zabila, a většina z nich se možná domnívá, že taky vědí proč - kvůli tomu, jak mě mlátil. Jenomže já ho neposlala do pekel kvůli tomu, co dělal *mně*, a pravda je taková, že ať si lidi v tý době mysleli cokoliv, on na mě za poslední tři roky našeho manželství nevztáhl ruku. Z *toho* jsem ho vyléčila někdy na konci šedesátýho nebo začátkem šedesátýho prvního roku.

Do té doby mě mlátil víc než dost, to ano. To já nepopírám. A já si to nechávala líbit - to taky nemůžu popřít. Poprvé to bylo hned druhou noc po svatbě. Byli jsme na víkend v Bostonu, to jako byly naše líbánky, a bydleli jsme v hotelu Parker House. Skoro jsme za tu dobu nevyšli ven. Chápete, byli jsme dva venkovský balíci a báli jsme se, že bychom se mohli ztratit. Joe říkal, že by musel být blázen, aby těch pětadvacet dolarů, co nám naši dali na vyhazování z kopýtka, utrácel za nějakýho taxíka jenom proto, že by nevěděl, jak se dostat zpátky do hotelu. Panebože, ten člověk byl kus vola! No, já samozřejmě taky ... ale jedna věc, co Joe v sobě měl a já ne (a jsem ráda, že ne), to bylo to, jak byl věčně podezřavý. On si Joe myslel, že celý lidský pokolení nemá nic lepšího na práci, než se mu snažit provést zle, a mě tak někdy napadalo, když se zase opil, že pro něj to pití je možná jediný lék na spaní, jinak že by neuměl usnout než na jedno oko.

No, o to zrovna teď nejde. Chtěla jsem vám povědět, že jsme tu sobotu večer šli dolů do jídelny, tam jsme si dali dobrou večeři a pak jsme šli zase nahoru do našeho pokoje. Joe měl cestou přes halu potíže udržet kormidlo přímo, to si vzpomínám - při večeři vypil čtyři nebo pět piv a přidal je k těm devíti deseti, co je urazil za odpoledne. Jak jsme došli do pokoje, postavil se a díval se na mě tak dlouho, že jsem se ho až zeptala, jestli už nevidí něco růst.

„Ne,“ povídá on, „ale tam dole v restauraci jsem viděl chlápka, Dolores, jak se ti dívá pod šaty. Oči mu úplně lezly z důlků. A tys to *věděla*, že se dívá, žejo?“

Už jsem mu málem odpověděla, že bych si nevšimla, ani kdyby v rohu seděla Rita Hayworthová s Gary Cooperem, ale pak jsem to spolkla. Co z toho? Když byl Joe opilý, nemělo smysl s ním debatovat. Nevdávala jsem se úplně slepá, to vám zas tvrdit nebudu.

„Jestli se mi tam dole nějakej mužskej díval pod šaty, tak proč jsi za ním, Joe, nešel a neřekl mu, ať zavře oči?“ zeptala jsem se. Bylo to jen žertem - možná jsem ho chtěla přivést na jiný myšlenky, já už nevím - ale on to jako žert nevzal. To teda *vím* najisto. Joe nebyl mužský, co umí brát vtipy. Abych pravdu řekla, on vlastně neměl prakticky žádný smysl pro humor. *Tohle* jsem nevěděla, když jsem si

ho brala. Já jsem si tehdy myslela, že smysl pro humor je něco jako nos nebo uši - někomu slouží líp a někomu hůř, ale má to každý.

Chytil mě, ohnul přes koleno a nařezal mi botou. „Až do konce tvýho života nesmí žádněj vědět, jaký barvy prádlo máš na sobě, Dolores,“ říkal. „Slyšíš? Žádněj kromě mě.“

Já si dokonce myslela, že mi takhle projevuje lásku, že ze sebe dělá žárlivého, aby mi polichotil - skutečně jsem byla až *tak* hloupá. Žárlivý byl, to ano, ale s láskou to nemělo co dělat. Spíš, jak když pes položí packu na svou kost a začne vrčet, když k němu přijdete moc blízko. Já jsem to tenkrát nevěděla, a tak jsem si to nechala líbit. Později jsem si to nechávala líbit, protože jsem si myslela, že to patří k manželství, aby chlap sem tam ženský nějakou vrazil - ne že by to bylo něco hezkýho, ale na manželství není hezký ani třeba mytí záchodů a stejně si toho většina ženských užívá dosyta, sotva přijdou svatební šaty a závoj sundat a uložit na půdu. Nebo se pletu, Nancy?

Náš otec tu a tam na matku ruku vztáhnul, takže proto jsem si asi myslela, že to tak je normální - něco, co člověk musí snášet. Já jsem tátu měla moc ráda a oni dva se měli moc rádi, ale když ho něco naštvalo, tak pro facku daleko nešel.

Vzpomínám si, jak jednou, muselo mi být - no řekněme devět - a táta přišel domů, dělali sena na poli George Richardse na West Endu, a máma pro něj neměla přichystanou večeři. Já už si nepamatuju, proč ji neměla, ale dobře si pamatuju, co se dělo, když přišel. Měl na sobě akorát montérky (boty a ponožky si zul venku, poněvadž je měl plný trávy) a obličej a záda měl spálený do červena. Vlasy měl potem přilepený na spánky a přesně tam, jak měl vrásky nad obočím, měl uprostřed přichycený stéblo. Vypadal, že je mu horko, že je utahaný a že nemá náladu.

Vešel do kuchyně a tam na stole nebylo nic kromě skleněný vázy s kytkami. On se otočí na mámu a povídá: „Kde mám večeři, ty kozo?“ Otevřela pus, ale než mohla něco říct, vrazil jí facku, až ji to hodilo do kouta na zem. Stála jsem ve dveřích do kuchyně a všechno jsem to viděla. On šel ke mně a hlavu měl skloněnou a vlasy jako když mu visí do očí - vždycky když vidím mužskýho, jak jde takhle domů, utahaný za celý den práce, a v ruce nese bandasku, tak mi to připomene tátu - a dostala jsem hrozný strach. Chtěla jsem mu

ustoupit z cesty, poněvadž jsem myslela, že mě srazí na zem taky, ale nohy jsem měla jako cent a nemohla se hnout. On mě ale nesrazil. Jenom mě popadl těma velikýma horkýma a tvrdýma rukama, postavil mě vedle a šel dozadu za dům. Sednul si na špalek na dříví, ruce dal do klína a hlavu svěsil, jako když si je prohlíží. Nejprv vyplašil kuřata, ale za chvilinku se vrátila a začala mu zobat kolem nohou. Myslela jsem, že je nakopne, až bude peří lítat, ale neudělal to.

Potom jsem se podívala zpátky na mámu. Ještě pořád seděla v koutku. Držela si na tváři utěrku a brečela. Ruce měla přitíštěný na prsou. To si pamatuju ze všeho nejlíp, ani nevím proč - jak měla takhle ruce křížem přes prsa. Šla jsem k ní a objala jsem ji a ona ucítila moje ruce kolem pasu a objala mě taky. Pak si tu utěrku dala pryč a utřela si s ní oči a řekla mi, abych šla za tátou a zeptala se ho, jestli chce studenou limonádu nebo pivo.

„Řekni mu ale, že máme jen dvě láhve piva, nezapomeň,“ povídá mi. „Jestli bude chtít víc, tak si bude muset skočit do krámu nebo to pivo radši ani neotvírat.“

Šla jsem ven a řekla mu to a on řekl, že pivo nechce, ale že limonáda by mu pásla. Tak jsem pro ni běžela. Máma mu dělala večeri. Tvář měla ještě od pláče trochu naběhlou, ale zpívala si pro sebe a v noci pod nimi zase postel vrzala o sto šest, tak jako většinu nocí. Nikdo o tom nic víc neříkal, ani nic jinýho. Říkalo se tomu tehdy domácí náprava, patřilo to k mužským povinnostem, a pokud jsem o tom vůbec přemýšlela, tak jsem si myslela, že máma asi napravit potřebovala, jinak že by táta něco takovýho jakživ neudělal.

Viděla jsem ho ještě několikrát, jak ji napravuje, ale na tuhle příhodu si vzpomínám nejlíp. Nikdy jsem neviděla, že by ji uhodil pěstí, jako to Joe dělával mně, ale jednou ji seřezal přes nohy kusem mokré plachtoviny a to muselo pálit jako všichni čerti. Měla tam tenkrát zbytek odpoledne rudý jelita.

Dnes už tomu nikdo domácí náprava neříká, tenhle výraz podle mě už dávno vyšel z užívání - ale já jsem vyrostla s představou, že když ženské nebo děti uhnou ze správný cesty, tak se patří, aby jim mužský ukázal, kam patří. Nechci vám tady tvrdit, že jsem to pokládala za správný jenom proto, že jsem s touhle představou byla vychovávána - to mám zase přece jen svůj rozum. Věděla jsem, že když

chlap ženskou mlátí, tak to s domácí nápravou moc společného nemá ... ale nechávala jsem si to stejně od Joea líbit hodně dlouho. Nejspíš jsem byla moc utahaná z toho, jak jsem se starala o dům, jak jsem chodila uklízet k letňákům, jak jsem vychovávala děti a rovnala Joeovy maléry se sousedy, takže jsem o tom moc nepřemýšlela.

Manželství s Joem ... ale krucinál! V *každým* manželství je něco. Ono je každý jiný, ale v žádném z nich to není tak, jak to vypadá zvenčí, to vám garantuju. To, co lidi z manželství můžou pozorovat, a co se doopravdy děje doma, to je většinou věc jedna a věc druhá. Někdy je to k pláči, někdy k smíchu, ale povětšinou je to jako obvykle v životě od obojího trochu.

Lidi si *myslí*, že Joe byl ochlasta, a když se ožral, tak že mě mlátil, nebo možná i děti. Myslejí si, že to pak už přeháněl a já že jsem to s ním nakonec jednou provždy vyřídila. Je sice pravda, že Joe pil a že někdy jezdíval do Jonesportu na protialkoholní sezení, ale on nebyl o nic víc alkoholik než já. Ožral se tak jednou za čtyři za pět měsíců, většinou s nějakou tou chamradí, jako je Rick Thibodeau nebo Stevie Brooks - tyhle lidi byli *opravdický* alkoholici - ale mezitím se toho netknul, ledaže si dal jednu nebo dvě, když večer přišel. Víc ne, poněvadž když měl flašku, tak si ji šetřil, aby mu vydržela. Opravdický alkoholici, který jsem znala, z těch nikdo neměl zájem, aby mu flaška vydržela, ať to bylo co to bylo - Jim Beam, Old Duke, ba dokonce ani bílá hůl, což byl odmrazovač přecezený přes tu bavlněnou plst do pokrývek. Opravdový ochlasta má než dva zájmy: porazit tu flašku, kterou zrovna drží v ruce, a dostat se k tý, kterou ještě nemá.

Ne, alkoholik on nebyl, ale vůbec mu nevadilo, když si lidi mysleli, že je *bývalý*. Líp se mu tak sháněla práce, obzvlášť přes léto. Řekla bych, že lidi dneska o Spolku anonymních alkoholiků smýšlejí jinak než dřív - vím, že se o tom teď mluví mnohem víc než kdysi - ale jedna věc zůstala stejná, a to že se lidi snaží pomáhat tomu, kdo jim tvrdí, že dělá všechno, aby se z toho dostal. Joe celý jeden rok nepil, respektive když pil, tak o tom nemluvil, a v Jonesportu mu na oslavu uspořádali večírek. Dostal od nich dort a medaili. Tudíž když si šel k někomu z letňáků říkat o práci, co potřebovali udělat, řekl jim hned zkraje, že je léčený alkoholik. „Jestli mě kvůli tomu nebudete chtít najmout, tak já se na vás zlobit nebudu,“ říkal, „ale povědět vám

to musím. Chodil jsem víc než před rokem na sezení Spolku anonymních alkoholiků a tam nám říkali, že jestli chceme vydržet střízliví, tak musíme být taky upřímný.“

A potom vytáhl tu svoji výroční medaili a ukazoval jim ji a celou dobu se tvářil, jako když nemá co do úst, jediné občas nějaký ten žvanec z milosti. Dovedu si představit, že sem tam se někdo nad ním přímo rozplakal, když jim Joe vykládal, jak s tím zápasí den co den a pak, když na něj přijde ta chuť na pití, tak už to nemůže vydržet a prosí Boha ... což podle něj bylo tak nejmiň jednou za čtvrt hodiny. Oni se potom div nepřerazili, aby ho najali, a to ještě většinou o padesát centů nebo dokonce o dolar víc na hodinu, než původně chtěli dát. Člověk by myslel, že po začátku září tenhle trik už nemohl fungovat, ale divili byste se, jak působil i tady na ostrově, kde ho lidi vídali každý den a mohli mít víc rozumu.

Pravda je taková, že když mě Joe mlátil, byl většinou úplně střízlivý. Když byl pod parou, moc si mě nevšímal, ani tak, ani onak. Potom se jednou stalo, to bylo v šedesátém nebo šedesátém prvním, že pomáhal Charlie Dispenzierimu vytáhnout jeho člun na břeh, a když přišel večer domů a shýbnul se, aby si z ledničky vytáhnul kolu, viděla jsem, že má na zadku prasklý kařata. Rozesmálo mě to, nemohla jsem se přemoct. Neřekl slovo, ale když jsem šla ke sporáku zamíchat kapustu - dělala jsem ten den teplou večeři, to si pamatuju jako dnes - vytáhl z uhláku javorový poleno a přetáhl mě s ním po zádech. Kristaboha, to byla bolest. Znáte to, když vás někdo vezme přes ledviny. Jako když tam máte malý, horký a *těžký* kuličky a jako když se vám chtějí utrhnout z toho, něčeho, co je drží na místě, a spadnout jako olůvko do kýble na dno.

Došourala jsem se ke stolu a sedla si na židli. Být ta židle jen o kus dál, tak jsem se svalila na podlahu. Seděla jsem tam a prostě čekala, jestli ta bolest přejde. Ne že bych vysloveně brečela, nechtěla jsem vylekat děti, ale stejně mi po tváři tekly slzy. Nemohla jsem je zastavit. Byly to slzy od bolesti, ty, co se nedají zadržet před nikým a před ničím.

„Ty už se mi víckrát nesměj, ty krávo,“ řekl Joe. Hodil to poleno, co mě s ním předtím praštil, zpátky do uhláku, potom se posadil a

vzal do ruky *American*, že ho bude číst. „Už bys taky mohla bejt chytřejší než před deseti lety.“

Trvalo mi dvacet minut, než jsem se z té židle postavila. Musela jsem zavolat Selenu, aby pod zeleninou a masem stáhla plamen, ačkoli sporák byl sotva čtyři kroky od místa, kde jsem seděla.

„Proč jsi to neudělala sama, mami?“ zeptala se mě. „Já se dívám s Joey na seriál.“

„Odpočívám,“ řekla jsem jí.

„Přesně tak,“ ozval se Joe za těma novinama, „mlela pantem tak přsmoc, až je z toho grogy.“ A zasmál se. A to rozhodlo - přesně tohle jedno zasmání. Rozhodla jsem se, že mě už víckrát neuhodí, jinak že mi draze zaplatí.

Kapitola 7

Večeřeli jsme jako normálně, pak jsme se jako normálně dívali na televizi, já a velký děti na gauči a malý Pétík u otce na klíně v křesle. Pét'a tam usnul, taky jako normálně, a Joe ho odnesl do postele. Poslala jsem Joea juniora o hodinu později za ním a Selena šla spát v devět. Já jsem obvykle šla tak v deset a Joe vyesedával třeba až do půlnoci, mezitím občas zdříml, díval se na malou televizi, četl v novinách ty kousky, který mu předtím ušly, a dloubal se v nose. Takže vidíš, Franku, nejseš na tom tak zle. Některý lidi se toho zvyku nezbaví, ani když vyrostou.

Ten večer jsem já nešla do postele v obvyklou dobu. Místo toho jsem seděla s Joem. Záda už jsem měla trochu lepší. Každopádně to stačilo na to, abych mohla udělat, co jsem musela. Možná jsem z toho byla nervózní, ale jestli ano, tak si na to nepamatuju. V podstatě jsem čekala, až zdřímne, což taky nakonec udělal.

Sebrala jsem se a šla do kuchyně a tam jsem ze stolu vzala konvičku na mlíko. Ne že bych hledala právě tu, prostě tam byla, poněvadž ten večer měl stůl na starosti Joe junior a zapomněl ji dát zpátky do ledničky. Joe junior vždycky na něco zapomněl - uklidit konvičku na mlíko, dát skleněný víčko na misku na máslo, zastrčit papírový

obal dospod, aby vrchní krajíc chleba do rána neokoral - a když ho teď vídám v televizních novinách, jak řeční, nebo jak někomu poskytuje rozhovor, tak tohle mě vždycky napadne jako první ... a zajímalo by mě, co by si demokrati mysleli, kdyby věděli, že vůdce většiny v senátu státu Maine nebyl v jedenácti jakživo schopný kompletně sklidit ze stolu. Ale já jsem na něj stejně pyšná, to vás nikdy nesmí napadnout nic jinýho. Jsem na něj pyšná, přestože je *jenom* demokrat.

Ať tak či onak, ten večer zapomněl zrovna tu správnou věc - konvička byla malá, ale těžká a přesně mi sedla do ruky. Šla jsem k uhláku a vzala z poličky nad ním sekerku. Potom jsem šla do obývacího, kde pospával Joe. Konvičku jsem měla pěkně v pravý ruce a prostě jsem ji obloukem pustila dolů a třískla jsem mu s ní ze strany o hlavu. Rozlítla se na tisíc kusů.

Jak jsem to udělala, Andy, byl natošup vzhůru. Měli jste ho slyšet. Jestli zařval? Můj ty bože! Jako bejk, když se chytne za moudí o bránu. Vyvalil oči a ruku si připlácnul na ucho, už mu z něj hrčela krev. Po tváři a v těch chlupech po straně, co jim říkal kotlety, měl krupičky sraženýho mlíka.

„Víš co, Joe?“ povídám já. „Už si nepřipadám vyřízená ani drobet.“

Slyšela jsem, jak Selena vyskočila z postele, ale neopovažovala jsem se ohlídnout. Udělat to, mohla jsem se dostat do pěkný bryndy - když chtěl, uměl být mrštněj jako had. Tu sekerku jsem držela v levé ruce, dole při boku a skoro jsem ji měla zakrytou zástěrou. A když se Joe začal zvedat z křesla, zdvihla jsem ji a ukázala mu ji. „Jestli nechceš tohleto mít v hlavě, Joe, tak si raději zase sedni,“ řekla jsem.

Na moment jsem myslela, že se přesto postaví. Kdyby ano, tak bylo po něm už tenkrát, já jsem vůbec nežertovala. On to poznal taky a ztuhnul, zadek kus nad sedadlem.

„Maminko?“ zavolala Selena od dveří svého pokoje.

„Běž zas do postele, zlatíčko,“ povídám já a nespouštím z Joea ani na mžik oči. „Tvůj táta a já tady máme spolu malou debatu.“

„Je všechno v pořádku?“

„Jojo,“ říkám já. „No žejo, Joe?“

„Áá-jo,“ řekne on. „Naprosto.“

Slyšela jsem, jak udělala několik kroků nazpátek, ale neslyšela jsem ji zavřít dveře od pokoje - chvilku, nějakých deset patnáct vteřin - a věděla jsem, že tam stojí a dívá se na nás. Joe zůstal, tak jak byl, s jednou rukou na opěradle od křesla a zadek nadzvednutý. Potom jsme slyšeli, jak se dveře zavřely, a Joeovi asi svitlo, že musí vypadat jako blázen, když takhle ani nesedí, ani nestojí, s rukou na uchu a ještě mu tečou po tváři krupky mlíka.

Sednul si a dal tu ruku dolů. Měl ji celou od krve a ucho taky, s tím rozdílem, že ruka mu neotékala, ale ucho ano. Povídá: „Ty krávo, počkej, tohle si s tebou vyřídím.“

„Žeby?“ říkám já. „No tak to si teda radši zapamatuj, co ti řeknu, Joe St. Georgi: něco zkus a já ti to vrátím dvakrát.“

Šklebil se na mě, jako když nemůže uvěřit, co slyší: „Tak to abych tě rovnou zabil, že jo?“

Podala jsem mu tu sekerku málem ještě dřív, než to vypustil z úst. Neměla jsem ten úmysl, ale ve chvíli, kdy jsem viděla, jak ji drží, pochopila jsem, že to je to jediný, co můžu udělat.

„Tak tumáš,“ povídám. „A dej si záležet na první ráně, ať to mám rychle za sebou.“

Podíval se na mě, pak na sekerku a pak zase na mě. Vypadal tak překvapeně, že by to bylo k smíchu, nebýt toho, že situace vůbec k smíchu nebyla.

„A až to bude hotovo, tak si radši přihřej tu večeři a dej si ještě porci do foroty,“ povídám mu. „Pořádně se naci, poněvadž půjdeš do kriminálu a já jsem neslyšela, že by v kriminálu vařili nějakou pořádnou domácí stravu. Myslím, že nejdřív tě strčí do Belfastu. Řekla bych, že jedny oranžový šaty ve tvójí velikosti tam pro tebe mít budou.“

„Drž hubu, ty svině.“

Ale já jsem nepřestala. „Potom asi přijdeš do Shawshanku a vím úplně *určitě*, že tam teplý jídlo až na stůl nedostaneš. Tak jako tak tě nebudou pouštět, abys mohl v pátek večer s těma svýma pivníma bratrama chodit mazat poker. Chci po tobě akorát, abys to udělal rychle a nedovolil dětem, aby ty potom viděly tu spoušť.“

Načež jsem zavřela oči. Byla jsem si nadobro jistá, že to neudělá, ale člověk ani tak nemůže ještě říkat hop, když mu visí život na vlás-

ku. Což bylo jedno poučení, který jsem si z toho odnesla. Stála jsem tam se zavřenýma očima, viděla jsem než tmu a představovala jsem si, jaký to bude, až mi ta sekerka rozkříсне hlavu a projede nosem a rty a do zubů. Vzpomínám si, jak mě napadlo, že asi ještě ucítím chuť třísek na ostří, než umřu, a taky si vzpomínám, jak jsem byla ráda, že jsem tu sekerku tak dva tři dny předtím měla na brusku. Jestli mě měl zabít, tak hlavně ne tupou sekerou.

Přišlo mi, že tam stojím nejmíň deset let. Načež on řekne, takovým ochraptělým a jako otráveným hlasem: „Půjdeš se nachystat do postele, nebo si tady budeš hrát na slepou věštkyni?“

Otevřela jsem oči a viděla jsem, že zastrčil tu sekerku k sobě pod křeslo - zpod přehozu byl vidět akorát konec topůrka. Noviny měl přes kolena, vypadalo to jako nějaký stan. Předklonil se a sebral je a rozložil - snažil se dělat, jako když se nic nestalo, vůbec nic - ale po tváři mu tekla z ucha krev a ruce se mu třásly tak, že ty stránky novin drobet chrastily. Na první a poslední stránce zůstaly červené otisky prstů a já si říkala, že než půjde spát, musím tu špínu spálit, aby to neviděly děti a nedivily se, co se dělo.

„Já si vezmu košili za chvíli, ale v jedné věci musí být mezi námi napřed jasno, Joe.“

On se na mě podívá, rty má sevřené, a řekne: „Nezkoušej bejt drzá, Dolores. To by ses spletla, *moc* spletla. Nezačínej si se mnou.“

„Já si nezačínám,“ říkám já. „S tím, jak jsi mě mlátil, máš utrum, to jsem ti chtěla říct. Pokud to ještě někdy zkusíš, tak jeden z nás skončí ve špitále. Anebo v márnici.“

Díval se na mne dlouhou dobu, Andy, a já jsem se dívala zase na něj. Sekerku v ruce neměl, byla pod křeslem, ale na tom nesešlo. Věděla jsem, že jestli sklopím oči dřív než on, tak ty facky a rány nepřestanou nikdy. Ale konečně se znovu podíval dolů na ty své noviny a zabručel: „Dělej přece něco, ženská. Přines mi na tu hlavu nějakou ručnici, když nesvedeš nic jinýho. Krvácí mi to až na košili.“

To bylo naposled, co mě kdy uhodil. V jádře byl zbabělec, rozumíte, i když jsem mu to nikdy nahlas neřekla - ani tenkrát, ani nikdy jindy. Něco takovýho udělat je podle mě snad nejnebezpečnější, poněvadž zbabělec se bojí toho, že bude odhalenej, víc než čeho jiného, ba i smrti. Já jsem samozřejmě věděla, že je v skrytu srab. Kdybych

netušila, že mám vyhlídku vyjít z toho jako vítěz, tak bych se nikdy neopovážila praštit ho tou konvičkou na mlíko přes hlavu, to především. Kromě toho, jak jsem tam seděla, potom, co mě uhodil, a čekala jsem, až mi ta bolest v ledvinách poleví, uvědomila jsem si jedno: když se mu nepostavím v té chvíli, tak už se mu možná nedokážu postavit nikdy. Takže jsem to udělala.

Abyste věděli, vzít na Joea tu konvičku, to byla vlastně ještě hračka. Ale dřív, než jsem to dokázala, musela jsem jednou provždycky překousnout tu vzpomínku, jak táta porazil mámu a jak jí našlehal přes nohy tou mokrou plachtovinou. Zlomit v sobě tyhle vzpomínky, to bylo těžký, poněvadž já je oba měla moc ráda, ale nakonec jsem to svedla ... možná proto, že jsem *musela*. A jsem za to vděčná, i kdyby jenom proto, aby si Selena nikdy nemusela vzpomínat na mámu, jak sedí v koutě a brečí s utěrkou přes hlavu. Máma to strpěla, když její manžel dělal cirkus, ale já nad nima nad žádným nechci vynášet soudy. Možná že to trpět musela a možná že on musel dělat cirkus, aby si nezadal před mužskými, co s nimi každý den byl a pracoval. Oni to tehdy byly jiné časy - lidi si ani neuvědomují, o *kolik* jiné byly - ale to ještě neznamenal, že to musím od Joea snášet jenom proto, že jsem byla tak pitomá a vzala si ho. Když chlap ženskou mlátí pěstma nebo polenem, který vytáhne z uhláku, tak to nemá s domácí nápravou zhora nic co dělat a já jsem se nakonec rozhodla, že si to nenechám líbit ani od Joea St. George, ani žádnýho takovýho podobnýho.

Stávalo se, že na mě tu pěst i pozvedl, ale pak si to vždycky zase rozmyslel. Někdy, jak měl tu ruku ve výši a chtěl mě praštit, ale nějak si netroufal, viděla jsem mu pokaždý v očích, že si tu konvičku pamatuje ... ba možná i tu sekerku. To potom vždycky dělal, jako že zvedl ruku, poněvadž se potřebuje podrbat na hlavě nebo setřít si z čela pot. Takhle tedy dostal prvně za vyučenou. Možná že poprvý a naposled.

Tenhle večer, kdy on mě praštil polenem a já jeho konvičkou, měl ještě jeden následek. Je mně stydno o tom mluvit - já jsem ještě ze starý školy a za nás, co se dělo v ložnici, to tam i zůstalo - ale myslím, že to povědět budu muset, poněvadž to asi bude souviset s tím, jak to všechno nakonec dopadlo.

Teda, byli jsme manželé a žili jsme spolu pod jednou střechou ještě dva roky - nebo to spíš mohly být tři, neuvědomuju si to přesně - ale pokusil se u mě od té doby o svoje manželský nároky sotva párkrát. On ...

Cože, Andy?

No *samozřejmě*, že byl impotent! O čem bych asi tak mluvila, myslíš jako třeba, že měl nárok nosit moje prádlo, kdyby se mu zachtělo? Já jsem mu nikdy neřekla ne; on ale zkrátka přišel o tu sílu. Nebyl to ten typ, jak musí každou noc, to ne, ani ze začátku ne, a taky to nebyl žádný vytrvalec - spíš jen tak šup sem, šup tam a nazdárek. Na druhý straně si ale pořád držel chuť skočit si tak jednou dvakrát do týdne ... dokud jsem ho ale nepraštila tou konvičkou, jenom do té doby.

Za něco třeba mohla kořalka - v těch posledních letech pil mnohem víc - ale já nemyslím, že to bylo jen tohle. Já si vzpomínám, jak na mě jednou v noci snad dvacet minut darmo funěl a hekal, a potom se odkulil a tamto měl svěšený jak nudli z polívky. Nevím, jak dlouho to bylo po tom večeru, jak jsem vám o něm zrovna povídala, akorát si jsem jistá, že to bylo potom, poněvadž vím, že jsem tam ležela a že mě loupalo v ledvinách a já jsem si říkala, že musím co nejdřív vstát a vzít si na to bolení nějaký aspirin, aby se mi to zklidnilo.

„Tak vidíš,“ řekl a málem brečel. „Doufám, že jsi spokojená, Dolores. Nebo ne?“

Neodpovídala jsem. Někdy ať řekne ženská mužskému, co chce, je to špatně.

„*Jo* nebo ne?“ řekne on. „*Jseš* spokojená, Dolores?“

Já dál neříkala nic, jenom jsem tam ležela a dívala se do stropu a poslouchala, jak venku fičí. Tu noc byl východní vítr a bylo v něm slyšet oceán. Tenhle zvuk já jsem vždycky zbožňovala. Uklidňuje mě.

Obrátil se a já ucítila, jak na mě dýchl vyčpělý a kyselý pivo. „Dřív pomohlo zhasnout světlo,“ povídá, „ale dneska už to není nic platný. Vidím ten tvůj ohavnej ksicht i potmě.“ Natáhl ruku a chytil mě za prso a jako s ním zatřásl. „A tohleto,“ říká zase, „máš to jak

suchou placku. A ta tvoje frnda, to je ještě horší. Bohajeho, ono ti není ještě pětatřicet, ale tebe šukat, to je jako strkat ho do komína.“

Chtělo se mi říct: „Kdyby to *fakticky* byl komín, tak bys ho tam klidně dostal měkkýho, Joe, a to by ti pak určitě *vyhovovalo*,“ ale držela jsem jazyk za zuby. Už jsem vám povídala, že Patricia Claibornová nevychovala žádný pitomce.

Pak zase bylo ticho. Uhadovala jsem, že už mi řekl dost sprostáren, aby mohl v klidu usnout, a už jsem chtěla zlehka vyklouznout pro ten aspirin, když vtom se ozval znova ... a tentokrát, to bych přísahala, *doopravdy* brečel.

„Lituju, že jsem ten tvůj ksicht kdy spatřil,“ řekl a potom: „Proč jsi, Dolores, rovnou nevzala tu sekeru a neusekla mi ho? Vyšlo by to nastejno.“

Takže, jak vidíte, nebyla jsem sama, kdo si myslel, že ta rána konvičkou na mlíko - a taky to, jak dostal na vědomí, že se doma pořádky mění - že to mělo co společného s tím jeho problémem. Pořád jsem ale ještě neříkala nic, čekala jsem, zdali usne, nebo jestli mě zkusí zmlátit. Ležel tam nahý a já měla jasně rozmyšlený, kam půjde moje první rána, kdyby jako něco začal. Za chvíličku jsem ale slyšela, že chrápe. Nevím, jestli to bylo naposledy, co se mnou zkoušel spát, ale jestli ne, tak to bylo bezmála naposledy.

Jeho kamarádi neměli žádný nejspíš ani tušení o těchhle věcech, to samozřejmě - na to můžete vzít jed, že se jim nechlubil, že ho žena přizabila konvičkou na mlíko a že se mu kluk od té doby nepostaví. To on teda ne! Tudíž, když se ty druhý vytahovali, jak mají vycvičený ženy, vytahoval se on s nima zrovna tak a vykládal, jak mě srovnal, poněvadž jsem na něj měla hubu, nebo třeba proto, že jsem si koupila v Jonesportu šaty a nedovolila jsem se předem, jestli si můžu vzít z příborníku peníze.

Jak to vím? Ale přece, já taky občas umím mít místo huby dokořán uši. Já vím, ono to je k nevíře, když mě tu takhle dneska posloucháte, ale je to pravda.

Vzpomínám, jak jsem jednu dobu dělala na výpomoc u Marshallů - pamatuješ Johna Marshalla, Andy, jak vždycky mluvil, že chce postavit most na pevninu? - a u dveří někdo zazvonil. Já jsem byla v celým domě sama, a tak jsem letěla otevřít a uklouzla jsem na rohoži

a praštila jsem se hrozně o konec zábradlí. Udělala jsem si modřinu jak hrom, těsně nad loktem.

Asi o tři dny později, to mi ta modřina - znáte to - začínala přecházet z tmavohnědý do takový žlutozelený, potkala jsem ve vesnici Yvettu Andersonovou. Ona vycházela z tržnice a já šla akorát dovnitř. Podívala se mi po tý modřině, a když promluvila, div se pro samý soucit *neroztekla*. Takhle můžou cukrovat jedině ženský, které právě spatřily něco, z čeho jsou v sedmém nebi. „No nejsou ti mužský *prasata*, Dolores?“ povídá mi.

„Přijde na to, jak kdy,“ povídám jí na to já. Neměla jsem nejmenší ponětí, o čem to mluví - moje největší starost v té chvíli bylo koupit vepřový kotlety, který se ten den prodávaly se slevou, poněvadž nazítří už měly prošlou lhůtu.

Ona mě něžně pohladí po ruce, po tý zdravý, a povídá: „Musíš teď bejt silná. Ono se to nakonec poddá. Já to vím, taky jsem to zažila. Budu se za tebe modlit, Dolores.“ Tu poslední větu vyslovila, jako když se mi zrovna chystá věnovat milión dolarů, a odkráčela pryč. Šla jsem dovnitř a ještě pořád mi to vrtalo v hlavě. Člověk by řekl, že se pomátla, on ovšem každý, kdo s ní musel strávit chvíli, ví, že Yveta tam má vymetýno, tudíž se jí ani nemá dvakrát co zmotat.

Když jsem byla tak v půli nakupování, najednou mi to došlo. Stála jsem tam, nákupní košík jsem měla přes ruku a dívala jsem se, jak mi Skippy Porter váží kotlety, hlavu jsem musela zaklonit a smála jsem se, až to se mnou hrkalo, no zkrátka tak, jak se člověk směje, když si nemůže pomoci. Skippy se tak na mě podíval a povídá: „Není vám nic, paní Claibornová?“

„Ale kdepak,“ já na to, „akorát, že jsem si vzpomněla na něco hrozně legračního.“ A smála jsem se dál.

„Aha, no to teda asi jo,“ říká Skippy a otočí se nazpátek k tý svojí váze. Já ti povím, Andy - pánbůh zaplať za ty Porterovy. Dokud tady bydlí oni, tak máme na ostrově alespoň jednu rodinu, která si umí hledět svýho. No, já se teda pořád smála na celý kolo. Pár lidí se po mně otočilo, jako že jsem nějaká pořápaná, ale mně to bylo fuk. Život je někdy takovej kopec srandy, že se jeden smát *musí*.

Yveta je totiž provdaná za Tommyho Andersona, to je jasný, a Tommy, to byl na konci padesátých, na začátku šedesátých jeden z

těch Joeových mokrých bratrů. No a pár dnů potom, co jsem si zhmoždila tu ruku, tak se jich u nás za domem sešla celá parta a zkoušeli dát dohromady Joeův poslední kauf, starýho pickupa forda. Já ten den zrovna měla volno a přinesla jsem jim tam konev chlazenýho čaje s ledem, hlavně proto, že jsem doufala, že by tím pádem mohli aspoň do slunka západu dát pivu pokoj.

Jak jsem ten čaj nalévala, tak Tommy tu modřinu najisto viděl. Když jsem odešla, tak se možná zeptal Joea, nebo třeba jenom měl nějaký řeči. Tak či onak, Joe St. George nebyl člověk, co by si jen tak nechal ujít šanci - teda, alespoň ne takovouhle. Cestou domů z nákupu jsem o tom přemýšlela a vlastně by mě byla zajímala jediná věc - co asi tak Joe Tommymu a těm ostatním namluvil, že jsem provedla - třeba, že jsem mu zapoměla dát bačkory pod kamna, aby je měl předem vyhrátý, nebo že jsem v sobotu udělala k večeři rozvařený fazole. No, něco jim řekl a Tommy mazal domů a řekl Yvettě, že Joe St. George musel ženě dát drobet domácí nápravy. A přitom já jsem akorát vrazila u Marshallů do zábradlí, jak jsem utíkala, abych zjistila, kdo to zvoní.

Tak přesně tohle míním tím, že manželství má vždycky rub a líc. Lidi na ostrově mě a Joea celou dobu viděli jako většinu jiných rodin v našem věku: ani extra šťastný, ani nešťastný, tak něco mezi, jako dvě dročkářský kobyly, který zkrátka táhnou káru ... třeba si už jedna druhé nevyšímají jako dřív, třeba spolu už nevyjdou tak jako dřív, když se jedna druhé opravdu *vyšímaly*, ale zapřažený jsou dohromady a jedou stejnou silnicí a nehryzají se, ani nedělají tyjátry a vůbec si dávají majzla, aby na ně kočí nemusel vzít bič.

Jenomže lidi žádný koně nejsou a manželství nemá nic moc do činění s taháním dročky, i když se to může zvenčí tak jevit. Lidi na ostrově nevěděli o tý konvičce na mlíko, nebo jak Joe ve tmě brečel a říkal, že by nejraději nikdy neviděl ten můj škaredej ksicht. Ale to přitom nebylo to nejhorší. Nejhorší přišlo asi tak rok po tom, kdy jsme spolu přestali něco mít v posteli. Stejně je to divný, co říkáte, jak si lidi někdy o něčem dovedou udělat komplet mylnou představu, a přitom by se řeklo, že to mají přímo před očima. Má to ale svou přirozenost, když člověk fakticky vezme v úvahu, že manželství zvenčí a zevnitř jsou dvě různé věci. Co já vám teď povím, to patřilo

u nás dovnitř, a já jsem si taky až do dneška myslela, že to nikdy veřejně prát nepřijde.

Kapitola 8

Když na to vzpomínám, tak podle mého ty problémy musely doopravdy začít v roce šedesát dva. Selena akorát začala na pevnině chodit do střední školy. Šlo jí to moc pěkně a já se pamatuju, že v létě o prázdninách po prvním ročníku vycházeli s otcem daleko líp než za celých několik let předtím. Já se teda jejích telecích let bála, poněvadž jsem čekala, že jak ona poroste, tak si bude čím dál víc dělat svůj úsudek o jeho názorech, že se začne bránit, aby si on nemyslel, že má na ni kdovíjaká práva, a že se tudíž budou štěkat.

Místo toho mezi nimi nastal čas míru a natolik dobře vycházeli, že chodívala za ním za barák a dívala se, jak dělá ty svoje vehikly, nebo večer vedle něj při televizi sedávala na gauči (můžu vám garantovat, že Pétík z toho žádnou radost neměl) a při reklamách se ho vyptávala, co dělal v práci. Odpovídal jí v klidu a přemýšlivě, na to já nebyla zvyklá ... ale něco mi to připomínalo. Připomínalo mi to střední školu, tu dobu, jak jsem ho ze začátku poznávala a jak se on rozhodoval, že by se mnou chtěl chodit.

A zároveň s tím, jak se dělo tohle, tak se mi ona vzdálila. Jistě, co jsem jí kázala, to za práce doma udělala, a někdy taky vykládala, co bylo ve škole ... ale to jsem si musela dát tu námahu a tahat to z ní jak z chlupatý deky. Byla jaksi chladná, což dřív nebyvala, a já až později prohlídla, jak to jedno pasuje do druhýho a jak se to táhne nazpět až k tomu večeru, kdy ona vyšla z ložnice a viděla nás tam, jak si její tatínek drží ruku na uchu a mezi prstama mu teče krev a nad ním jak stojící maminka se sekerou v ruce.

Už jsem vám říkala, že některý příležitosti si on prostě ujít nenechal a tohle jedna taková byla. Tommymu Andersonovi vykládal jednu historku a ta, co vykládal svojí dceři, byla sice z druhý mísy, ale ze stejnýho těsta. Já bych myslela, že ze začátku, když to dělal, tak měl v hlavě akorát vztek. Věděl, že Selenu mám moc ráda, a tak

mu určitě napadlo, že by to byla skvělá pomsta, kdyby jí řekl, jaká jsem zlá a hrozná, nebo dokonce jaká jsem *nebezpečná*. Pokoušel se ji poštvat proti mně, což se mu nikdy docela nepodařilo, ale podařilo se mu přiblížit se k ní nejvíc za celou tu dobu, co byla na světě. Žádný div. Ona měla vždycky dobré srdce, Selena, a já jsem nikdy ze sebe neuměla dělat chudáka jako Joe.

Prokradl se jí do života, a při tom si nakonec taky všiml, jak je holka čím dál pěknější, a rozhodl se, že bude od ní chtít víc, než aby poslouchala, když on mluví, nebo aby mu podávala vercajk, když má hlavu uvnitř nějakýho toho svýho křápu. Mezitím jak se tohle všechno dělo a při všech těch změnách, já jsem lítala jak čokl, dělala jsem asi tak čtyři zaměstnání najednou a ještě jsem se snažila udržovat náskok před učtama a dávat každý týden trochu něco do prasátka dětem na školy. Vůbec ničeho jsem si nevšimla, až bylo málem pozdě.

Moje Selena, to byla holka jako čamrda a pusa jí jela a vždycky se druhému snažila udělat dobře. Když jí člověk řekl, ať něco přinese, tak nešla - ona rovnou běžela. Když povyrostla, tak když já jsem byla v práci, ona dělala večere a vůbec jsem jí o to nemusela říkat. Ze začátku něco taky připálila a Joe měl kvůli tomu všelijaký řeči nebo si z ní dělal legraci - kolikrát kvůli tomu brečela ve svém pokojíčku - ale nechal toho někdy v té době, jak jsem vám říkala. Tenkrát, na jaře a v létě dvaasedesát, vyváděl, jako když každá její placka je mana nebeská, i když měla třeba kůrku jako beton, a nad sekanou dělal, jako by uvařila francouzskou kuchyni. Měla z tý jeho chvály radost - bodejt' ne, to by udělalo dobře každému - ale že by jí z pýchy praskaly kšandy, to zase ne. Ona není ten typ holky. Jedno vám ale řeknu: když Selena nakonec odešla z domu, tak mě jako kuchařka strčila do kapsy, a i když jí to někdy náhodou nevyšlo, tak to ještě pořád bylo lepší než moje nejfajnovější vaření.

A pokud se prací kolem domácnosti týče, tak lepší dceru žádná matka mít nemohla ... zejména taková, co strávila většinu doby uklízením svinčíku po cizích lidech. Selena nikdy nezapomněla zkontrolovat Joea juniora a Pét'u, jestli jdou ráno z domova do školy se svačinou, a vždycky na začátku roku jim balila knížky. Joe junior si mohl alespoň *tuhle* povinnost splnit sám, ale ona mu jakživo nedala šanci.

V prvním roce na konci měla vyznamenání, nikdy jí ale nepřestalo zajímat, co se děje kolem ní doma, jako to dělají v jejím věku některý přechytralý děti. Většina děcek to ve třinácti ve čtrnácti bere tak, že lidi po třicítce jsou všichni plesniví dědci a báby, a většinou se snaží vypadnout ze dveří v ten moment, kdy jima ty plesniví starci zrovna vešli dovnitř. Selena taková nebyla. Uvařila nám kávu nebo umyla nádobí nebo něco a pak se usadila na šamrli u sporáku a poslouchala, jak si dospělí povídají. Nevadilo, jestli jsem to byla já s jednou nebo dvěma ženskýma nebo Joe se čtyřma nebo pěti svýma kamarádama, prostě poslouchala. Kdybych ji nechala, tak by tam zůstala dokonce, i když on s těma svýma hráli poker. Což jsem ji nenechala, poněvadž při tom měli sprostý řečičky. Ta holka každou rozpravu hltala jako myš sýra, a co nestačila strávit, to si odkládala do zásoby.

Potom na ni přišla změna. Nevím, kdy se to u ní začalo projevat, ale prvně jsem si toho povšimla, někdy když začínala druhý rok ve škole. Řekla bych tak ke konci září.

První, co mě zarazilo, bylo, že najednou přestala jezdit zpátky trajektem ve dvě, tak jako většinou v předešlém roce, ačkoli jí to krásně vycházelo - stihla si většinou napsat v pokojíčku úkoly, ještě než se doma objevili chlupci, potom trošku poklízela nebo začala vařit večeři. Místo ve dvě začala jezdit trajektem, co odjíždí z pevniny ve tři čtvrtě na pět.

Ptala jsem se jí na to a ona řekla, že o nic nejde, že se jí teď akorát dělají úkoly líp rovnou po vyučování ve studovně, a přitom vám na mě pohlídla tak úkosem, jako že o tom nechce víc mluvit. Přišlo mi, že jí vidím na očích, že se stydí, a možná i že lže. Dělal mi to starost, ale rozhodla jsem se, že dokud nebudu mít jistotu, že je cosi v nepořádku, nebudu ji nutit. Víte, ono s ní nebylo lehký mluvit. Já jsem cítila, že mezi náma vyrostla hráz, a taky jsem moc dobře tušila, co za tím vězí: jak tam ten Joe stál napůl zvednutý z křesla, jak krvácel a já nad ním s tou sekerou. A poprvý mě tehdy napadlo, že s ní o tom mluvil a že třeba ještě o nějakých dalších věcech. A že si to vylepšil podle svýho mustru.

Říkala jsem si, že když půjdu a budu Selenu kvůli tomu, proč je tak dlouho ve škole, zpovídat příliš zoztra, tak to tím jenom pohor-

ším. Všecky způsoby, jak se jí nějak zeptat, který mě napadaly, byly na jedno brdo a vycházelo z nich něco jako - *Co jsi zase, Seleno, provedla* - no a když to takhle znělo mně, pětatřicetiletý ženský, tak jak by to asi vzala holka, který je sotva patnáct? Když jsou děti v tomhle věku, tak se s nima hrozně špatně mluví. Člověk aby kolem nich našlapoval úplně po špičkách, je to horší jak s bednou dynamitu.

Shodou okolností jsou brzo po začátku školy třídní schůzky a já jsem si dala záležet, abych na ni mohla jít. Se Seleninou třídní jsem na rozdíl od Seleny kolem žádný horký kaše dvakrát nechodila - šla jsem rovnou za ní a zeptala jsem se, jestli neví o nějaké zvláštní příčině, proč Selena tenhle rok chodí ze školy až na pozdější trajekt. Třídní povídá, že neví o ničem, ale že podle ní si prostě Selena chce napřed udělat úkoly. No to se mi nezdá, pomyslela jsem si, ale zůstala jsem zticha, vždyť rok předtím to krásně zvládala doma v pokojíčku u svého stolu, takže kde je jaká změna? *Možná* bych to i řekla, kdybych myslela, že mi učitelka má co říct, ale to ona evidentně neměla. To ona, čert ji vem, spíš sama vystřelila pryč jak z praku, sotva se ozvalo poslední zvonění.

Ani žádný další z učitelů mi nebyl nic platný. Vyposlechla jsem si je, jak vynášejí Selenu do nebes, což pro mě žádná velká fuška nebyla, a pak jsem zase jela domů a nebyla jsem o nic chytrější, než když jsem vyjížděla z ostrova.

Na trajektu jsem seděla uvnitř u okýnka a viděla jsem, jak venku u zábradlí stojí chlapec s děvčetem, nebyla o moc starší než Selena, drželi se za ruce a dívali se, jak nad mořem vychází měsíc. Obrátil se k ní a řekl jí něco a ona se rozesmála a zvedla k němu hlavu. Jestli prošvihneš tuhle příležitost, tak jsi u mě kuba, chlapečku, pomyslela jsem si, ale on nezaváhal - jednoduše se k ní sklonil a hezky pěkně jí dal pusku. Božíčku, jsem já to ale husa, povídám si, jak jsem tak na ně hleděla. Buď, a nebo jsem už tak stará, že jsem zapoměla, jaký to je, když je člověku patnáct, když vám v těle každý nerv hraje, až to brní, od rána do večera a ještě do noci. Selena má kluka, tak je to. Má kluka a možná že spolu odpoledne po vyučování píšou úkoly. Víc než knížky studujou jeden druhýho, asi že jo. No spadl mně kámen ze srdce, to vám můžu povědět.

Přemýšlela jsem o tom dalších pár dnů - ono když perete povlákání a žehlíte košile a luxujete koberce, tak vám na přemýšlení vybyde spousta času - a čím víc jsem o tom přemýšlela, tak se mi srdce obtěžkávalo nanovo. Ona absolutně *nemluvila* o žádném hochovi, to za první, a taky to vůbec nebyl Selenin styl, aby smlčela, co právě zažívá. Nebyla na mě sice taková otevřená a kamarádská jako dřív, to ne, ale taky jsme mezi sebou na druhý straně nepěstovaly žádnou tichou domácnost. Navíc jsem byla přesvědčená, že až se Selena zamiluje, tak si dá snad inzerát do novin, aby se pochlubila.

To *hlavní* - to *děsný* - to bylo to, jakej měla pohled v očích, když na mě hleděla. Dávno jsem si všimla, že když je holka do někoho blázen, tak dokáže mít v očích takovýho světla, jako kdyby jí tam někde zezadu svítila baterka. A když jsem tohle světlo hledala u Seleny, tak ho v očích zkrátka neměla ... ale to ještě nebyl ten problém. Mnohem horší bylo, že jí z očí zmizelo i to světýlko, co ho tam měla předtím - a *to* bylo děsný. Člověk jí pohlídnul do očí, a bylo to jako dívat se do oken u domu, ze kterého se odstěhovali lidi a zapomněli přitom stáhnout rolety.

Když jsem tohle viděla, tak se konečně otevřely oči mně a já si najednou začala všimnat všelijakých věcí, co mi doposud unikaly - a kterých bych si všimla už dřív, aspoň myslím, kdybych nedřela jako mezek a kdybych nežila v naprostém domnění, že Selena se na mě hněvá kvůli tomu, jak jsem tenkrát praštila jejího tátu.

První, čeho jsem si všimla, bylo, že ona se nevzdaluje jenom ode mě, ale taky od Joea. Přestala za ním chodit, když dělal venku na nějakým tom svém vehiklu nebo někomu spravoval motor od člunu, a taky si k němu přestala přisedávat na gauč, když koukal večer na televizi. Pokud zůstala v obýváku, tak sedávala pěkně daleko, u sporáku na houpacím křesle, a brala si pletení. Většinou ale večer nezůstala. Šla k sobě do pokoje a zavřela dveře. Vypadalo to, že Joeovi je to jedno, dokonce jako když si toho ani nevšiml. On se jednoduše zase vrátil na své křeslo a držel Pétíka na klíně, dokud nebyl čas, aby Pét'a šel do postele.

Její vlasy, to byla další věc - přestala si je mýt každý den jako dřív. Občas je měla mastný, že by si na tom člověk mohl usmažit vajíčka, což se na Selenu vůbec nepodobalo. Vždycky mívala takovou

pěknou pleť - tvářičky jako broskvičky, to asi podědila po Joeově přízni - ale v říjnu ten rok se jí vyrazily uhry, jako když se oteplí a začnou kvést chudobky. Barvu neměla žádnou a v jídle se sotva nimrala.

Pořád ještě občas chodila k Tanye Caronové a Laurie Langillové, co byly její nejlepší kamarádky, ale už zdaleka ne tak často jako na základní škole. Tím jsem si uvědomila, že Tanya ani Laurie u nás doma nebyly ani jedna od začátku školního roku ... a možná ani za poslední měsíc prázdnin ne. To mě, Andy, fakticky vyplašilo a přivedlo mě to k tomu, že jsem si tu svoji holčičku prohlídla opravdu zblízka. No a z toho, co jsem viděla, jsem se vyplašila ještě víc.

Například, jak se teďka strojila. Ne že by prostě začala místo jednoho svetru nosit jiný, nebo že by si místo šatů brala sukni. Ona kompletně změnila celej *styl*, ale taky komplet k horšímu. Tak třeba teďka nebylo vůbec patrný, kde má jaký tělo. Dřív nosila do školy sukně nebo šaty, zato teď nosila šatový sukně střížený do áčka, který jí navíc byly velký. Vypadala v nich tlustá, a přitom ve skutečnosti nebyla.

Na doma nosila takový široký dlouhý svetry, měla to jak pytel až do půl stehen, a já ji celou dobu viděla věčně jenom navlečenou v džínách a v pracovních botách. Když šla ven, tak si kolem hlavy omotala místo pořádného šátku nějaký hadr, vždycky jí to padalo až na nos, oči jí z toho hleděly jak nějaký zvířátka z nory. Jako když chce vypadat jako kluci, ale já myslela, že to asi tak nějak patří k tomuhle věku. A jednou večer jsem šla k ní do pokojíčku a zapomněla jsem napřed zaklepat a ona se málem přerazila, jak se honem snažila vytáhnout ze skříně župan, a to na sobě měla kombinačku - takže vůbec nebyla nahá nebo něco.

Nejhorší ale bylo to, že skoro přestala mluvit. Nejen ke mně: to já bych, když se to uváží, ještě pochopila. Ona ale nemluvila bezmála s *nikým*. Seděla třeba u večeře, hlavu měla dolů a ty camfoury, co si je nechala narůst, jí visely přes oči, a když já se snažila zavést řeč a ptala jsem se jí, jak se měla a co bylo ve škole a tak, vylezlo z ní nanejvyšší dobrý nebo normálně, a to jí předtím vždycky pusa jela jak šlejšfířovi. Joe junior to zkoušel taky a narazil na stěnu zrovna tak. Někdy na mě i pohlídnul, jako že je to divný. Já jenom krčila rame-

nama. A sotva bylo po jídle a umylo se nádobí, byla v tu ránu pryč a šup do svýho pokoje.

Pán Bůh ať mě neztrestá, ale první, co mi napadlo, když jsem si řekla, že to nebude chlapec, byla marihuana ... a nezahližej takhle po mně, Andy, jako že nemůžu vědět, o čem to mluvím. Tenkrát se tomu akorát říkalo asi jinak než dneska - marjánka nebo tráva - ale svinstvo to bylo úplně stejný a tady na ostrově se našla spousta lidí, který si s tím byli ochotný zahrávat, když se za humry začalo málo platit ... anebo i bez toho. Spousty trávy se tenkrát dostávaly na pevninu přes ostrovy u pobřeží, stejně jako dneska, a nějaká tady při tom vždycky zůstávala. Kokain se nevozil žádný, což byla spása, ale když měl člověk chuť zakouřit si trávu, dala se vždycky sehnat. Zrovna ten rok v létě zavřela pobřežní stráž Markyho Benoita - našli mu toho v podpalubí *Maggie's Delight* čtyři balíky. Možná taky z toho důvodu mě to napadlo, ale dodnes i po těch letech mi nejde do hlavy, jaký jsem si to vymýšlela složitosti, když věc byla ve skutečnosti tak prostá. Ten pravej problém seděl každý večer rovnou naproti mně přes stůl a obyčejně potřeboval vykoupat nebo oholit a *já* jsem tam seděla zrovna tak a hleděla na něj - na Joea St. George, devatero řemesel a desátá bída, v tom neměl na Little Tallu konkurenci - seděla jsem tam a přemítala, jestli ta moje holčička náhodou nechodí po škole za kotelnu vykuřovat marjánku. A to mám ve zvyku říkat, že moje máti nevychovala žádný pitomce. Kristepane!

Už mě začalo napadat, že půjdu k ní do pokojíčka a prohlídnu jí prádelník a stůl, ale pak se mi to zošklivilo. Já jsem teda, Andy, všelijaká, ale věřím, že nikdy jsem nebyla slídil. No nicméně, ono i z toho, že jsem takový nápad vůbec dostala, se mi nakonec rozbřesklo, že už moc dlouho ztrácím čas tím, že chodím okolo a jukám za bukem, jestli něco zahlídnu, a doufám přitom, že se to vyřeší samo, nebo že za mnou Selena sama od sebe přijde.

Jednou - bylo to těsně před Dušičkami, poněvadž Pétík vylepil na okno u dveří papírovou čarodějnici, to si pamatuju - měla jsem tehdy odpoledne jít ke Strayhornovým. Já a Lisa McCandlessová jsme tam měly jít obrátit ty fajnový perský koberce, co je mají v přízemí - musí se to dělat jednou za půl roku, aby nevyšisovaly nebo aby šisovaly rovnoměrně nebo co. Kabát už jsem měla oblečený a

zapnutý a už jsem byla napůl ze dveří, když jsem si pomyslela - kam si myslíš, že v tomhle tlustým kabátu jdeš, ty náno? Venku je snad dvacet stupňů, babí léto, jak se patří. A vtom se ozval takový druhý hlas a ten povídá: na průlivu teda žádných dvacet stoprocentně nebude - jestli patnáct, tak to bude hodně. A navíc tam bude vlhko. A tím pádem jsem si já uvědomila, že ten den směřem ke Strayhornovic domu ani nevykročím. Že místo toho půjdu na trajekt a pojedu do Jonesportu a udělám si jasno se svou dcerou. Zavolala jsem Lise a řekla jí, že ty koberce budeme muset odložit na jiný den, a šla jsem k přístavu. Právě včas, abych chytila linku ve čtvrt na tři. Minout ten trajekt, tak jsem minula taky *ji* a kdoví, jak by to v takovém případě všechno skončilo.

Byla jsem z trajektu první dole - ještě utahovali poslední přistávací lano kolem posledního kůlu a já už byla na molu - a mazala jsem rovnou do školy. Cestou mi přišlo na mysl, že jí stejně nenajdu ve studovně, ať si ona sama i její třídní říkají, co chtějí, že bude přece jenom za tou kotelnou s ostatní partou ... a že se všichni budou smát a štípat se mezi sebou do zadku a možná že tam i bude kolovat flaška jablečného v papírovém pytlíku. Když jste něco takového neprožili, tak vám to ani nemůžu popsat, abyste si to představili. Akorát můžu říct, že jsem přišla na to, že člověk se na zlomený srdce stejně připravit nemůže. Může jedině maširovat kupředu a doufat vší silou, že se to nestane.

Když jsem ale otevřela dveře od studovny a nahlédla, tak ona tam *byla*, seděla v lavici u okna a hlavu měla sehnutou nad učebnicí matematiky. Nejprv mě nespatriła a já tam jenom tak stála a dívala se na ni. Nechytila se špatný společnosti, jak jsem se obávala, ale ve mně srdce stejně usedalo, Andy, poněvadž to vypadalo, že se nechytila společnosti vůbec žádný a nevím, co by snad ještě mohlo být horšího. Její třídní na tom možná neviděla nic špatného, že se nějaký děvče po škole učí úplně samo v tý velikánský místnosti. Ona si dokonce možná myslela, že je to na pochvalu. Já na tom ale nic ke chválení neviděla a zdravýho už vůbec ne. Nebyli tam s ní ani poškoláci, aby jí dělali společnost, poněvadž na střední škole v Jonesportu se doučování dělá v knihovně.

Měla být správně s nějakýma kamarádkama, měly třeba poslouchat desky nebo si vykládat o nějakým klukovi, a ona místo toho seděla tady, kde i to odpolední sluníčko bylo celý zaprášený, vysedávala uprostřed těch smradů z křídý a leštěnky na podlahu a ještě z těch ohavných pilin, co to s nima sypou, když všechny děti odejdou domů, seděla tam a nosem skoro lízala stránky od té knížky, že by si člověk mohl myslet, že v ní jsou ukrytý všechna tajemství života a smrti.

„Ahoj, Seleno,“ povídám. Přikrčila se jako králík, a jak se otočila, aby zjistila, kdo ji to zdraví, tak shodila půlku knih na zem. Oči měla tak velikánský, že to bylo, jako když jí zabírají celou vrchní polovinu hlavy, a to málo, co jí bylo vidět ze tváří a z čela, to všechno měla bledý jak smrt. Tedy, kromě míst, kde jí vyrazily nový uhry. Ty teda červenou zrovna svítily, jako by jí tam někdo spálil.

V příští chvíli poznala, že jsem to já. Hrůza z ní opadla, ale žádňý úsměv místo toho nepřišel. Jako kdyby si přes tvář stáhla žaluzii ... nebo jako když sedí uvnitř hradu a akorát spustila padací most. No jo, přesně tak. Rozumíte, co se vám snažím říct?

„Mami!“ řekne mi. „Co *ty* tady děláš?“

Původně jsem chtěla říct: „Přijela jsem, abych tě s sebou vzala přívozem a cestou z tebe vymáčkla odpověď na pár otázek, děvenko,“ ale něco mi našeptávalo, že by to v týhle místnosti byla špatná řeč - v týhle prázdný místnosti, kde jsem úplně cítila to, co s ní bylo v nepořádku, stejně jasně, jako jsem cítila křidu a piliny. Cítila jsem to a byla jsem rozhodnutá zjistit, co to je. Podle toho, jak vypadala, jsem už stejně čekala až dost dlouho. Už jsem nemyslela, že jsou to drogy, ale ať to bylo, co to bylo, bylo to hladový - úplně jí to žralo zaživa.

Řekla jsem jí, že jsem se dneska odpoledne rozhodla dát si drobet pauzu od práce a přijet se trochu podívat po krámech, ale že se mi nic nelíbilo, tudíž jsem nic nekoupila. Takže jsem si řekla, že bychom třeba spolu mohly jet stejným přívozem, povídám. „Nebude ti to vadit, Seleno?“

Teď se konečně usmála. Já bych za ten úsměv klidně dala tisíc dolarů, to vám garantuju ... byl to úsměv jenom pro mě. „Ale kdepak, mami,“ povídá. „To bude fajn, že nepojedu sama.“

Šly jsme tudíž společně z kopce k přístavišti, a když jsem se jí zeptala na některý předměty, tak mi toho pověděla víc než za celé týdny. Od toho prvního pohledu, jak se na mě podívala - jako myš v koutě na kocoura - vypadala teď víc jako zastara než za celý ty měsíce předtím a já si začínala činit naděje.

No, ona tady Nancy třeba neví, jak je prázdný trajekt na Little Tall a na Outer Islands ve tři čtvrti na pět, ale ty s Frankem to, Andy, podle mého vědět budete. Většina lidí, který dělají na pevnině, jezdí domů v půl šestý, takže ve tři čtvrti na pět se většinou vozí samá balíková pošta, kurýrní pošta, zboží pro obchody a zelenina pro tržnici. Tudíž ačkoli bylo pěkný podzimní odpoledne a vůbec nebylo mokro a zima, jak jsem si původně myslela, měly jsme zadní palubu prakticky pro sebe.

Chvilí jsme tam stály a dívaly se, jak se za námi směrem k pevnině rozevírá vlna. Slunce už tou dobou stálo k západu a kladlo přes vodu pěšinu a ta vlna ji lámala, že to vypadalo jako kusy zlata. Když jsem byla malá holka, tak mi můj táta tvrdil, že to je *opravdivý* zlato a že občas si pro něj příplavou mořský panny. Povídal, že ty kusy odpoledního slunce používají jako šindele na svoje kouzelný zámky pod hladinou. Vždycky, když jsem viděla na vodě tuhle rozdrobenou zlatou stopu, pokaždé jsem dávala pozor, jestli neuvidím mořský panny, a ještě když jsem byla pomalu v Selenině věku, vůbec jsem nepochybovala, že takový věci existují, poněvadž mi to tak řekl můj táta.

Ten den byla voda temně modrá, ten odstín, který je snad k vidění jenom za klidného počasí v říjnu, a taky zvuk motoru byl uklidňující. Selena si rozvázala ten kapesník, co ho měla kolem hlavy, zvedla ruce a rozesmála se. „Mami, že je to krása?“ povídá mi.

„Ano,“ já na to, „je to krása. A ty jsi taky bývala krásná, Seleno. Proč už nejseš?“

Pohlídla na mě a bylo vám to, jako když má hned dvě tváře. Na vršku měla jednu překvapenou a ještě se pořád usmívala ... ale vespod měla opatrný a takový nedůvěřivý pohled. Já jsem na tý druhý tváři spatřila všechno, co jí napovídal to jaro a léto Joe, ještě než se od něj odtáhla taky. Já nemám žádné přátele, to mi povídala ta její

spodní tvář. Na každý pád tebe určitě ne, a jeho taky ne. A čím déle jsme se na sebe dívaly, tím víc tahle její tvář vystupovala na povrch.

Přestala se smát a obrátila se ode mě a dívala se přes vodu. Měla jsem z toho mizerný pocit, Andy, ale to mě už nemohlo nijak zastavit, stejně jako jsem později Veře nemohla nechat projít ty její sprostěárny, i když to uvnitř všechno bylo strašně smutný. Ono je to tak, že čas od času nám nezbyvá než být z laskavosti krutý - jako když doktor píchá děcku injekci, ačkoli ví, že to děcko bude naříkat a nepochopí to. Nahlédla jsem do své duše a zjistila jsem, že když musím, tak dovedu být krutá. Trochu mě to tenkrát vystrašilo a dodnes mě to krapet straší. Je to o strach, vědět, že člověk dovede být tvrdý tak, jak je zapotřebí, a že nezaváhá předem, ani si to pak nebude připomínat a vážit, cože to udělal.

„Já nevím, co tím myslíš, mami,“ povídá ona, ale hledí přitom na mě tuze opatrně.

„Změnila ses,“ říkám já. „To, jak vypadáš, jak se strojíš, jak se chováš. Já z toho všeho vidím, že máš nějaký malér.“

„Nic se vůbec neděje,“ říká mi, ale v stejný moment už předemnou začala jako unikat. Vzala jsem ji za ruce, aby mi neutekla nadobro z dosahu.

„Ale jo,“ povídám, „a ani jedna z nás nevystoupí z tohoto přívozu, dokud mi neřekneš, co se děje.“

„*Nic!*“ vykřikla. Zkusila mi vytrhnout ruce, ale já ji nepustila. „Nic se neděje, tak toho nechej! Nechej mě být!“

„Ještě ne,“ já na to. „I kdybys měla sebevětší malér, tak já tě budu milovat pořád stejně, Seleno, jenomže ti z toho nemůžu začít pomáhat, dokud mi neřekneš, *co* to je.“

V tu chvíli se přestala cloumat a zahleděla se na mě. A já jsem pod těma dvěma tvářemi spatřila třetí - úskočnou a zoufalou, která se mi ani za mák nelíbila. Až na ty problémy s pleť vypadá Selena spíš do rodiny z mojí strany, ale v ten moment byla přesně jako Joe.

„Řekni mi napřed něco,“ povídá.

„To ti řeknu, když budu moct,“ já na to.

„Proč jsi ho praštila?“ zeptá se ona. „Proč jsi ho tenkrát praštila?“

Otevřela jsem pusy, že řeknu - „Kdy *tenkrát?*“ - hlavně, abych získala pár vteřin na rozmyšlenou - ale pojednou jsem, Andy, něco věděla. Neptej se mě odkud - mohla to být nějaká předtucha nebo, jak se říká, ženský smysl, anebo jsem opravdu nějakou telepatii dosáhla až ke své dceři do duše a přečetla si to tam - ale zkrátka jsem to věděla. Věděla jsem, že jestli zaváhám, třeba jen na vteřinu, tak ji ztratím. Možná jen pro ten den, ale daleko spíš navždycky. Prostě jsem to *věděla* a neváhala jsem ani chvíli.

„Protože on mě předtím ten večer uhodil do zad polenem,“ povídám. „Málem mi rozrazil ledviny. Už jsem toho asi měla dost a rozhodla jsem se, že si to dál nenechám líbit. Už nikdy.“

Zamrkala na ten způsob, jako když vám někdo udělá rychle rukou před obličejem, a pusy otevřela překvapením jako kapr.

„To je asi něco jinýho, než co ti o tom povídal on, žejo?“

Přikývla.

„Co teda říkal *on*? Kvůli jeho pití?“

„Kvůli tomu a kvůli kartám,“ řekla tak potichu, že ji skoro nebylo slyšet. „Říkal, že nechceš, aby on nebo vůbec kdo další měl nějakou zábavu. Kvůli tomu, že jsi mu zakazovala poker, a taky jsi mě nenechala loni u Tanyi na návštěvě přes noc. Říkal, že chceš, aby každé pracoval od nevidím do nevidím, den co den, zrovna jako ty sama. A když se ti postavil, tak jsi ho třískla tou konvičkou a řekla jsi mu, že mu podřežeš krk, jestli bude něco zkoušet. Že mu to provedeš, až bude spát.“

Byla bych se zasmála, Andy, nebýt to tak hrozný.

„Věřila jsi mu?“

„Já nevím,“ povídá mi. „Když jsem pomyslela na tu sekeru, měla jsem takovej strach, že jsem nevěděla, čemu vůbec věřit.“

Tohle mě bodlo do srdce jako nůž, ale nedala jsem nic znát.

„Seleno,“ řekla jsem, „to, co ti on povídal, to je lež.“

„*Nechej mě na pokoji!*“ vřískla ona a chtěla se mi vytrhnout. Už zase vypadala jako ta myš zahnaná do kouta a já jsem si uvědomila, že to není, že by jen tak něco zakrývala, poněvadž se stydí nebo ji to trápí - ona byla vyděšená na smrt. „*Já si to vyřídím sama! Nechci od tebe žádnou pomoc, jenom mě nechej na pokoji!*“

„Tohle si *nemůžeš* vyřídit sama, Seleno,“ říkám já. Mluvila jsem na ni mírně a potichu, jako když člověk mluví na koně nebo ovečku, co se chytla do ostnatýho drátu ve výběhu. „Kdybys mohla, tak bys to už udělala. Teďka mě poslouchej - je mně moc líto, žes mě viděla s tou sekerou v ruce; je mně moc líto úplně *všecko*, co jsi ten večer viděla a slyšela. Kdybych věděla, že z toho budeš tak vyděšená a nešťastná, tak bych na něj nikdy nešla, i kdyby mě provokoval, jak chtěl.“

„Prosím tě, nechej toho,“ povídá mi ona a vtom se jí přece jen podařilo vytrhnout se mi a zacpala si uši rukama. „Já už nechci nic slyšet. Já už *nebudu* nic poslouchat.“

„Nechala bych toho, kdyby to už bylo všecko vyřízený a pryč,“ říkám já, „ale ono to není. Tak mně dovol, abych ti pomohla, zlato. Prosím.“ Chtěla jsem jí dát ruku kolem ramen a přivinout ji.

„*Ne! Nebij mě! Ani na mě nezkoušej šáhnout, ty mrcho!*“ ječí ona a uskočí dozadu. Zakopla o zábradlí a já už viděla, jak přes něj přepadne a sletí rovnou dolů do vody. Srdce se ve mně zastavilo, ale ruce mi zaplaťbůh nepřimrzly. Natáhla jsem se po ní, chytla jsem ji zpředu za kabát a táhla ji zpátky k sobě. Uklouzla jsem na nějaký mokrotě a málem jsem upadla. Rovnováhu jsem ale zachytila, a když jsem zas zvedla hlavu, tak ona se napřáhla a uhodila mě přes obličej.

Nedbala jsem ani trochu, akorát jsem ji znova pevně chytla a přitiskla ji k sobě. U dítěte v Selenině věku to v takovýchhle případech člověk bere s rezervou, myslím, že všelijaký ty věci mezi vámi prostě přejdou a zmizí. Já jsem čistě měla hrůzu, že o ni přijdu - jenom, pokud jde o lásku. Najeden ten moment jsem byla přesvědčená, že přepadne přes zábradlí, hlavou napřed a nohama nahoru. Bylo to tak živý, že jsem to úplně viděla. Je zázrak, že mi v ten okamžik nezešedly všechny vlasy.

Potom se ona rozplakala a říkala mi, že je jí to moc líto a že mě nikdy uhodit nechtěla, že to *vůbec* nikdy nechtěla udělat, a já jsem jí řekla, že to vím. „Tak už přestaň,“ povídám, jenomže z toho, co mi na to řekla ona, mi zrovna ztuhla krev v žilách. „Měla jsi mě tam nechat spadnout, mami,“ povídá. „Měla jsi mě tam nechat spadnout.“

Podržela jsem si ji v napřážených pažích - to jsme už brečely obě - podívala jsem se na ni a povídám: „Něco takovýho bych *nikdy* nemohla udělat, holčičko.“

Kývala hlavou dolů a nahoru a říká: „Já už to, mami, nevydržím ... já nemůžu. Připadám si taková špinavá a všechno je zmatený, já už nikdy nemůžu být šťastná, i kdybych se snažila úplně nejlíp.“

„Co tím myslíš?“ říkám já a už znovu se do mě začal zakusovat strach. „Co tím myslíš, Seleno?“

„Kdybych ti to řekla,“ povídá, „tak bys mě asi hodila přes to zábradlí sama.“

„Ale jdi,“ já na to. „A něco ti ještě povím, holčičko - ty nevkročíš zpátky na suchou zem, dokud si to spolu nevyříkáme. I kdybychom měly na tomhle přívozu jezdit třeba do konce roku sem a tam, tak to tak uděláme ... i když do konce listopadu už bychom byly zmrzlý na rampouch, pokud bychom ovšem dřív neumřely na otravu z těch sajrajtů, co je vaří tady v tom smradlavým bufetu.“

Myslela jsem, že se tomu třeba zasměje, ale nezasmála se. Místo toho svésila hlavu až dolů, takže hleděla rovnou do paluby, a něco řekla, úplně potichu. Jak foukal vítr a do toho hučely motory, nerozuměla jsem jí.

„Co jsi říkala, zlato?“

Zopakovala to a já to napodruhé slyšela, i když to o moc hlasitěji neříkala. V té chvíli jsem najednou pochopila všechno a Joe St. George měl od toho momentu svoje dny sečtený.

„Já jsem nikdy nic z toho dělat nechtěla. To on mě donutil.“ Takhle to řekla.

Snad minutu jsem tam jenom stála a nemohla se pohnout, a když jsem k ní konečně natáhla ruku, tak uhnula. Byla v obličeji bílá jako křída. V příští chvíli se trajekt - byla to stará *Island Princess* - zhoupnul. Mně se už tak svět kymácel a nebýt toho, že mě Seleno chytla kolem pasu, tak jsem spadla na pozadí. V další moment jsem už zase držela já ji a ona mi plakala na rameni.

„Pojď,“ povídám. „Pojď, půjdeme si támhle sednout. Myslím, že už nám oběma to lítání po lodi z jedné strany na druhou na chvíli stačilo, co myslíš?“

Šly jsme k lavičce, co byla u schůdků ke kajutám na zádi, podpíraly jsme se navzájem a šouraly se jako nějaký dva invalidi. Já teda nevím, jestli si Selena připadala jako invalida, ale já na každý pád ano. Mně sice z očí teklo už jen drobet, ale Selena vzlykala úplně usedavě, člověk by řekl, že se uvnitř celá potrhá, jestli toho rychle nenechá. Já byla ale ráda, že pláče tímhle způsobem. Teprve až když jsem slyšela ty její vzlyky a viděla, jak se jí ty slzy koulejí po tvářích; uvědomila jsem si, jak moc se z ní vytratily i *city*, stejně jako jí pohaslo světlo v očích a pod obličáním jí zmizelo tělo. Byla bych si ovšem místo toho pláče mnohem víc přála slyšet ji, jak se alespoň jednou zasměje, ale spokojila jsem se i s tím.

Posadily jsme se na lavičku a já ji ještě nechala plakat. Když to začalo trochu polevovat, dala jsem jí z kabelky kapesník. Napřed ho ani nepoužila. Tak se vám na mě jenom dívala, tváře celý mokrý a pod očima kruhy, že by se na nich jeden mohl zhoupnout, a povídá: „Ty se na mě nezlobíš, mami? Opravdu ne?“

„Ne,“ řekla jsem. „Ani teď, ani nikdy jindy. To ti slibuju na svý svědomí. Ale chci v tom všem mít jasno. Chci, abys mi to pověděla všecko, pěkně od začátku. Vidím na tobě, že si myslíš, že to nesvedeš, ale já vím, že to dokážeš. A zapamatuj si - už nikdy víckrát to nebudeš muset říkat znova, ani svému manželovi ne, když nebudeš chtít. Bude to jednou provždy, jako když se vytáhne tříška. A *tohle* ti taky slibuju na svý svědomí. Rozumíš mi?“

„Ano, mami, ale on říkal, že jestli to někdy řeknu ... že ty jseš někdy nepřičetná, říkal ... jako třeba ten večer, jak jsi ho praštila tou konvičkou ... říkal, že kdybych to někdy chtěla vykládat, tak ať si vzpomenu na tu sekeru ... a ...“

„Ne, takhle ne,“ říkám já. „Musíš začít od začátku a pěkně po pořádku. Chci si ale být jistá jednou věcí, než se do toho dáme. Tvůj otec si na tebe dovoloval, je to tak?“

Ona svěsila hlavičku a ani slovem nepromluvila. Pro *mě* samotnou by to jako odpověď už stačilo, ale myslím, že *ona* potřebovala slyšet sama sebe, jak to říká.

Vzala jsem ji prstem za bradu a zvedla jí hlavu, takže jsme si hleděly jedna druhé přímo do očí. „Je to tak?“

Kapitola 9

„Ano,“ odpověděla mi a znovu se dala do pláče. Netrvalo to ale tentokrát tak dlouho, ani tolik nevzlykala. Chvíli jsem ji tak nechala, poněvadž taky *mně* trvalo chvíli, abych usoudila, jak mám pokračovat. Nemohla jsem se jí přece zeptat - „Co ti dělal?“ - poněvadž bylo dost pravděpodobný, že by sama s jistotou ani nevěděla. Na moment jsem nebyla schopná vymyslet nic jiného než - „Šoustal tě?“ - ale pomyslela jsem si, že by si třeba nebyla jistá, ani kdybych se jí zeptala takhle, takhle natvrdo. A to slovo samotný mi znělo v hlavě úplně odporně.

Nakonec jsem řekla: „Selenko, měl u tebe vevnitř přirození? Měl ho u tebe v buchtičce?“

Zavrtěla hlavou. „To jsem mu nedovolila.“ Polkla další vzlyk. „Teda, zatím ne.“

No, po tomhle jsme si jedna i druhá mohly trochu vydechnout - i navzájem. Já jsem uvnitř cítila jenom holou nenávist. Jako kdybych měla uvnitř oko, o kterém jsem do toho dne nevěděla, a tím okem jsem neviděla nic než Joeův protažený koňský ksicht, věčně zažloutlý zuby a zarudlý tváře, co se mu pořád loupaly. Já jsem tu jeho tvář od té doby měla v jednom kuse před sebou, to oko se ve mně nezamhouřilo, ani když ty dvě druhý spaly a já s nima, a já jsem si začala uvědomovat, že to oko se *nezavře*, dokud on nebude mrtev. Bylo to jako láska, ale naruby.

Selena zatím vyprávěla celou tu historii, od začátku až do konce. Poslouchala jsem a ani jednou jsem ji nepřerušila. Samozřejmě, začalo to tím večerem, kdy jsem já praštila Joea tou konvičkou na mléko a kdy Selena přišla ke dveřím přesně včas, aby viděla, jak si drží ruku na krvavém uchu a mně, jak nad ním stojím se sekerou, jako kdybych mu doopravdy chtěla urazit hlavu. Já jsem nechtěla, než aby *přestal*, Andy, a nasadila jsem přitom vlastní život, ale z toho ona neviděla nic. Všecko, co viděla, přicházelo na *jeho* vrub v účetní knize. Ono se říká, že cesta do pekel je dlážděná dobrými úmysly, a já vím, že to tak platí. Mám to ze své trpké zkušenosti. Nevím akorát,

proč - proč, když se jeden snaží činit dobře, je z toho často zlo. No, na to asi budou muset přijít jiný hlavy než ta moje.

Já tady všechno, co ona říkala, vyprávět nebudu, ne tak kvůli Seleně, jako spíš proto, že je to moc dlouhý a ještě pořád to moc bolí. Ale povím vám, co řekla hned zkraje. Nikdy mi to nevyjde z paměti, poněvadž jsem byla znova jako opářená z toho rozdílu, jak se věci zdají a jaký doopravdy jsou ... mezi tím, co je uvnitř a co je navrchu.

„Vypadal takovej smutnej,“ povídala. „Krev mu tekla mezi prstama a v očích měl slzy a prostě vypadal strašně *smutnej*. Já jsem tě, mami, nenáviděla víc kvůli tomu jeho pohledu než kvůli tý krvi a slzám a rozhodla jsem se, že mu to vynahradím. Než jsem šla spát, tak jsem klekla a modlila se. ‚Bože,‘ říkala jsem, ‚když ji odvrátíš, aby mu už víckrát neublížovala, tak já mu všechno vynahradím. Přísahám, že ano. Ve jménu Páně, ámen.‘ “

Dovedete si představit, jaký jsem měla pocity, když jsem tohle slyšela od své dcery rok nebo ještě víc po tom, co jsem si myslela, že za touhle záležitostí už spadla klec? Dovedeš si to představit, Andy? Franku? A co vy, Nancy Bannisterová z Kennebunku? Ne - já vidím, že ne. A modlím se k Bohu, abyste nikdy nemuseli.

Začala o něj extrovně pečovat - nosila mu všelijaký delikatesy, když dělal vzadu v dílně a opravoval někomu sněžnou frézu nebo motor do člunu, vysedávala vedle něj, když jsme večer koukali na televizi, sedala s ním na zápraží, když vyřezával, a poslouchala, jak mele ty věčný nesmysly o politice ala Joe St. George - jako že Kennedy nechává židy a katolíky, aby všechno řídili, že komouši na jihu se snaží dostat negry do škol a do hospod a že celý Státy budou co nevidět cugrunt. Poslouchala to a smála se jeho vtipům, mazala mu ruce mastí, když je měl rozpraskaný, no a on zas tak stepej nebyl, aby neviděl svoji příležitost. Přestal do ní hučet o politice a místo toho do ní hučel o mně, jak dovedu řídit, když jsem namíchnutá, a jak celý naše manželství je totálně na nic. Podle něho jsem prakticky za všechno mohla já.

Koncem jara ve dvaasedesátým na ni začal sahat jaksi jinak, než se patří na otce. Nic víc se napřed nedělo - sem tam nějaké to pohlazení po noze, když spolu seděli na gauči a já zrovna nebyla v místnosti, poplácání po zadečku, když mu do dílny přinesla pivo. Tím to

začalo a šlo to pořád dál. Někdy v půli července se ho chudák Selena začala bát stejně jako mě. Než jsem konečně dostala ten nápad, že pojedou na pevninu a dostanu z ní nějaký odpovědi, prováděl jí bez-mála všechno, co může mužskej dělat ženský, kromě toho, že ji přímo šuká ... a taky na ni pouštěl hrůzu, takže ona zase jemu musela dělat spoustu věcí.

Podle mýho by ji býval připravil o věnec už začátkem září, nebýt Joea juniora a Pétíka, který nechodili do školy a motali se pořád pod nohama. Pétík tam prostě byl a překážel, ale řekla bych, že Joe junior měl jakousi představu, o co kráčí, a rozhodl se, že se tomu postaví do cesty. Jestli to tak opravdu bylo, tak ať mu Bůh oplatí, nic víc říct nemůžu. Já jsem samozřejmě nebyla k ničemu, při tom, jak jsem tenkrát dělala dvanáct čtrnáct hodin denně. A celou dobu, co jsem nebyla doma, tak se Joe pletl okolo ní, osahával ji, loudil z ní líbání, chtěl po ní, aby mu ona sahala na „tajný místa“ (tak tomu říkal), a tvrdil jí, že si nemůže pomoci, že to po ní *musí* chtít - ona že je na něj hodná a já že ne, že mužskej má svoje potřeby a že se s tím nedá nic dělat. Ale ona nesměla nic říct. Kdyby ano, tak já bych je podle něho oba klidně zabila. Kolem dokola jí připomínal tu konvičku a tu sekeru. Vykládal jí, jaká já jsem mrcha zlá a studenej čumák a jak on si nemůže pomoci, poněvadž mužskej má svý potřeby. On jí tyhle svinstva cpal do hlavy, Andy, až z toho byla napůl cvok. On ...

Cože, Franku?

Jo, pracoval, ne že ne, ale ten jeho pracovní proces mu vůbec nebyl na překážku při tom, když naháněl vlastní dceru. Devatero řemesel, tak jsem mu říkala, a přesně to na něj sedí. Dělal všelijaký droboty pro spoustu letňáků a staral se o dva domy (já jenom doufám, že ty lidi, co si ho najali za tohohle *zahradníka*, si taky vedli dobrý přehled o tom, co mají v domě za majetek). Nějakých čtyři nebo pět rybářů si ho sem tam brali do posádky, když měli hodně práce - Joe uměl tahat sítě jako ty nejlepší z nich, když nebyl zrovna po opici - a k tomu měl vedle ještě ty svoje motory. Řečeno jinak, dělal dost podobně jako spousta chlapů tady na ostrově (i když ne tak tvrdě jako většina z nich) - tuhle něco, támhle něco. Takovej mužskej je dost pánem svýho času, no a to léto a podzim si to zařídil tak, že když jsem já byla pryč, tak on byl imrvére kolem domu. Kolem Seleny.

Chci vědět - chápete to, co potřebuju, abyste pochopili? Je z toho jasný, že se jí snažil vetřít *do rozumu* stejnou mocí, jako se jí snažil dostat pod sukně? Já bych myslela, že nejvíc na ni působilo to, jak mě viděla s tou sekerou, takže on to taky nejvíc využíval. Když už to nefungovalo, aby si tím získal u ní přízeň, tak ji s tím strašil. Pořád kolem dokola jí vykládal, že kdybych kápla na to, co vyvádějí, tak ji sto procentně vyženu z domu.

Co *oni* vyvádějí! Kristovy rány!

Ona mu říkala, že to *nechce* dělat, a on na to, že to je teda zlý, ale že už je pozdě a nedá se s tím přestat. Tvrdil jí, že ho ona vyprovokovala, dokud nebyl napůl bez sebe, a vykládal jí, že tohle jsou přesně ty provokace, kvůli kterým se děje většina znásilnění, a že slušný ženský (tím asi myslel takový zlý mrchy a studený čumáky, jako jsem já) to vědí. Joe jí říkal, že on *ze svý strany* neřekne nic, dokud ona bude zticha *ze svý strany* ...“ Ale,“ říkal jí, „je ti jasný, pušo, že jestli se z toho dostane ven třeba i jen *kousek*, tak to bude muset vyjít všechno.“

Ona neměla potuchy, co myslí tím *všechno*, a nechápala, že když mu přinese odpoledne chlazený čaj a vykládá mu o tom, že Laurie Langillová má nové štěně, tak že ho tím dovede k myšlence, že jí bude, kdykoli se mu zachce, sahat mezi nohy a hladit ji tam, ale byla přesvědčená, že musela udělat *něco*, co ho donutilo, aby se takhle ošklivě choval, a tudíž se cítila zahanbená. Já bych myslela, že to z toho bylo to nejhorší - ne ten strach, ale ta hanba.

Řekla mi, že jednoho dne se vypravila, že to všechno poví paní Sheetsové, která dělala na škole výchovnou poradkyni. Dokonce si s ní domluvila schůzku, ale při čekání v předpokoji ztratila nervy, jelikož schůzka s děvčetem před ní se protáhla drobet přes čas. To bylo ani ne před měsícem, když začínala škola.

„Začala jsem si představovat, jak by to vypadalo, kdyby se to řeklo nahlas,“ vyprávěla a při tom jsme spolu seděly na té lavičce u schůdků ke kajutám. To jsme měly půlku průlivu už za sebou a viděly jsme East Head, jak na něj svítí odpolední sluníčko. Selena se konečně vyplakala. Ještě sem tam mokře popotáhla - však se ten můj kapesník už mohl ždímat, ale už byla celkem docela při sobě a já na ni byla pyšná jako blázen. Ani na chvíli mi ale nepustila ruku. Dr-

žela mi ji celou dobu, co vyprávěla, ze všech sil, jako tonoucí. Druhý den jsem na ní měla vyryté nehty. „Představovala jsem si, jaký by to bylo sednout si tam a říct: ‚Paní Sheetsová, můj tatínek mi chce dělat tamto, no, víte co.‘ Ona je taková kožená - a taková stará - ona by možná řekla: ‚Ne, to *nevím*, Seleno. O čem to hovoříš?‘ Teda, řekla by *hovoříš*, jako vždycky, když je důležitá. A já bych jí potom musela říct, že se mě vlastní otec snaží přefíknout, a ona by mi to nevěřila, protože tam, odkud ona pochází, tam lidi takový věci nedělají.

„Podle mýho se to děje po celým světě,“ povídám já. „Je to smutný, ale je to tak. A řekla bych, že výchovná poradkyně by to taky věděla, jediné že by to měla v makovici naprosto a dočista vymetený. Máto paní Sheetsová naprosto a dočista vymetený, Seleno?“

„To ne,“ řekla Seleno. „To bych, mami, nemyslela, ale ...“

„Zlatíčko, myslela sis *doopravdy*, že jsi první holka na světě, který se to stalo?“ zeptala jsem se a ona zase řekla cosi tak potichu, že jsem ji neslyšela. Požádala jsem ji, ať mi to zopakuje.

„Já jsem nevěděla, jestli jsem nebo nejsem,“ odpoví mi ona a obejmě mě. Já ji na oplátku taky. „Ale stejně,“ povídá nakonec, „jak jsem tam seděla, tak jsem zjistila, že bych to nemohla říct. Možná že kdybych napochodovala rovnou dovnitř, tak bych to ze sebe dostala, ale ne když jsem měla čas sedět a převracet to v hlavě a přemýšlet, jestli měl táta pravdu a jestli ty si o mně budeš myslet, že jsem zkažená holka ...“

„To já bych si nemyslela nikdy,“ povídám já a znova jsem ji objala.

Usmála se na mě a to mě zahřálo u srdce. „Tedřka už to vím,“ řekla, „ale tenkrát jsem si tím vůbec jistá nebyla. A jak jsem tam seděla a dívala jsem se přes sklo, jak paní Sheetsová mluví s tou holku přede mnou, tak jsem přišla na důvod, proč bych za ní neměla chodit.“

„Ale jdi?“ udivila jsem se. „A proč jako?“

„No,“ povídá ona, „protože to není školní záležitost.“

To mi přišlo legrační a začala jsem se kuckat smíchy. V příští moment se Seleno smála taky a smály jsme se pořád hlasitěji, až jsme tam obě na té lavičce seděly a chechtaly jsme se jako v pátek, když mají blázni svátek. Dělalý jsme takovej rámus, že ten člověk, co dole

prodává občerstvení a cigarety, vystrčil hlavu, aby se podíval, jestli se nám něco nestalo.

Ještě dvě věci mi řekla cestou zpátky - jednu slovy a druhou očima. Nahlas řekla, že už myslela na to, že si sbalí věci a uteče z domova - připadalo jí to jako alespoň nějaký řešení. Jenomže utéct, to problémy nevyřeší, když máte opravdickou bolest - můžete utíkat, kam chcete, ale hlavu a srdce si pořád nosíte s sebou - a to, co jsem jí našla v očích, bylo to, že se úplně vážně zabývala pomyšlením na sebevraždu.

Myslela jsem na to - jak jsem u své dcery v očích viděla myšlenku na sebevraždu - a pak mi před tím vnitřním okem vystoupil ještě zřetelněji Joeův obličej. Viděla jsem, jak musel vypadat, když na ni dotíral a dotíral a zkoušel jí strkat ruku pod sukni tak dlouho, až v sebeobraně začala nosit akorát džíny a on pořád nemohl dostat to, o co mu šlo (nebo teda ne *všechno*, o co mu šlo), čistě náhodou, našťestí pro ni a k jeho smůle, ne proto, že by po ní nešel dost. Napadalo mě, co by se mohlo stát, kdyby si Joe junior párkrát nepřestal hrát s Willy Bramhallem o něco dřív a nepřišel v pravou chvíli domů, nebo kdyby se mně konečně neotevřely oči a kdybych se na ni opravdu dobře nepodívala. Nejvíc jsem ale myslela na to, jak ji mučil. Dělal to tím způsobem, jako když zlej chlap týrá bičem nebo klackem koně, na chvíli toho nenechá, ani z lásky, ani ze soucitu, dokud to zvíře nepadne mrtvý k zemi ... a on pak nad ním možná stojí s tím klackem v ruce a mudruje, proč se sakra stalo právě *tohle*. A do týchle bídy mě přivedlo, že jsem si mu chtěla sáhnout na čelo, zjistit, jestli je tak hladký, jak vypadá; u toho to všechno začalo. Měla jsem oči úplně dokořán, klapky mi spadly a já jsem viděla, že žiju s mužem, který nezná lásku ani soucit a který je přesvědčený, že si může vzít a mít všechno, na co dosáhne a co je schopný chytit rukou, dokonce ba i vlastní dceru.

Když jsem došla v myšlenkách až sem, tak se mi úplně poprvý mihla představa, že ho zabiju. Ne že bych se k tomu v ten moment rozhodla - to v žádném případě - ale taky bych lhala, kdybych tvrdila, že to byla jen taková mžitka. To bylo o hodně *silnější*.

Selena mi musela něco z toho vidět v očích, poněvadž mi položila ruku na rameno a povídá: „Bude z toho nepříjemnost, mami? Prosím tě, řekni, že ne - on pozná, že jsem to řekla, a bude zuřit!“

Chtěla jsem ji upokojit a říct jí to, co chtěla slyšet, ale nemohla jsem. *Rozhodně* se to nemohlo obejít bez maléru - jenom záleželo nejspíš na Joeovi, jak velký rámus to bude. On uhnul z cesty ten večer, kdy jsem ho uhodila tou konvičkou, ale to ještě neznamenalo, že uhne zase.

„Já nevím, co se bude dít,“ řekla jsem, „ale povím ti dvě věci, Seleno: nic z toho není tvoje vina a s tím, jak tě naháněl a ošahával, má utrum. Rozumíš?“

Do očí jí znovu vyhrkly slzy a jedna se překulila a tekla jí po tváři. „Já jenom nechci, aby z toho byla nepříjemnost,“ řekla. Na chvíli byla zticha a kousala si pusou, a potom už to muselo ven: „Panebože, já tohle tak *nenávidím*! Proč jsi ho vůbec musela praštit? Proč on si musel na mě začít dovolovat? Proč nemohlo všechno zůstat jako dřív?“

Vzala jsem ji za ruku. „Zlato, ono nikdy nic nezůstává stejný - někdy je to změna k horšímu, a potom se to musí dát do pořádku. To přece víš, nebo ne?“

Přikývla. Viděla jsem jí ve tváři bolest, ale žádné pochybnosti. „Ano,“ řekla. „Vím to.“

Tou dobou jsme už zajížděli do přístaviště a nebyl čas na další povídání. Byla jsem vlastně ráda - nechtěla jsem, aby se na mě dívala těma uplakanýma očima a aby po mně chtěla to, co by asi chtělo každé děcko, teda, aby se všechno dalo do pořádku bez zkřivení vlásku na hlavě a nikoho to nebolelo. Nechtěla jsem, aby ze mě mámila sliby, který bych nemohla dát, poněvadž jsem nevěděla, jestli bych je mohla splnit. Nevěděla jsem najisto, jestli by to oko uvnitř *dovolilo*, abych je splnila. Vystoupily jsme z trajektu beze slova a to mi úplně vyhovovalo.

Když Joe později odpoledne přišel od Carstairovic, kde stavěli zadní verandu, poslala jsem všechny tři děti spolu do tržnice. Viděla jsem, jak po mně Selena celou cestu od domu k silnici přes rameno zahlíží a tvář má bílou jak křída. Pokaždé, jak se otočila, Andy, tak jsem jí v očích viděla tu prokletou sekeru. Ale viděla jsem taky ještě

něco dalšího, podle mého úlevu. Když nic jiného, tak se aspoň všechno přestane točit donekonečna pořád na jednom místě jako pes před spaním, to si určitě myslela; svým způsobem si to *musela* určitě myslet, ať byla vyděšená sebevíc.

Joe seděl u sporáku a četl *American*, tak jako večer pokaždý. Já jsem stála vedle uhláku, dívala jsem se na něj a moje oko uvnitř, to jako by se otevíralo pořád víc. Tak se na něj podívej, pomyslela jsem si, sedí si tady jako nějaký velkovezír z Horních Prdelovic. Sedí si tady, jako kdyby si stejně jako my ostatní nemusel navlíkat napřed jednu nohavici od kalhot a pak teprv druhou. Sedí si tady, jako kdyby ošahávat vlastní dceru byla ta nejpřirozenější věc na světě a jako kdyby si každé chlap, co to dělá, mohl jít v klidu spát. Zkoušela jsem si vzpomenout, jak jsme vůbec z toho večírku pro vyšší a nižší ročníky v Samoset Inn dospěli až sem, kde on sedí u sporáku ve starých záplatovaných džínách a špinavým triku od podvlíkaček a čte si noviny a kde já stojím vedle uhláku a srdce mám černý vraždou, ale nedovedla jsem si vzpomenout. Ono to bylo jako někde v začarovaném lese - člověk se ohlédne přes rameno a vidí, že cestička za ním zmizela.

Mezitím to moje oko uvnitř vidělo čím dál víc věcí. Viděla jsem, jak má na uchu křížem krážem jizvičky od toho, jak jsem ho třískla tou konvičkou; viděla jsem, jak má kolem dírek v nose rozvětvený žilky; viděla jsem, jak má věčně vystrčený spodní ret, takže skoro pořád vypadá, že ho nic na světě netěší; viděla jsem, jak má obočí plný lupů a jak si onípává chlupy, co mu rostou z nosu, a jak si co chvíli natřese kalhoty v rozkroku.

Všecko, co jsem tím vnitřním okem viděla, bylo špatný a já došla k tomu, že to, jak jsem se za něj vdala, bylo o hodně horší než kterákoli chyba, co jsem v životě udělala; fakticky to byla jediná podstatná chyba, poněvadž kromě mě za ni platili i jiný. Zrovna teďka byl vysazený na Senu, ale těsně za ní následovali oba hoši, a když on se nerozpakoval a klidně by znásilnil jejich starší sestru, tak co by byl schopen třeba provést jim?

Obrátila jsem hlavu a okem uvnitř jsem spatřila sekerku, ležela tam jako vždycky nad uhlákem. Natáhla jsem ruku a položila prsty na topůrko a při tom jsem si myslela, tentokrát ti ji do ruky nedám,

Joe. Pak mi přišla myšlenka na Selenu, jak se po mně otáčí, když tam s hochama šli k silnici, a rozhodla jsem se, že ať se děje, co se děje, ta proklatá sekera v tom účast mít nebude. Shýbla jsem se a místo toho jsem z uhláku vytáhla javorový poleno.

Sekera nebo poleno, to bylo skoro jedno - Joeův život v tu chvíli visel doslova na vlásku. Čím dýl jsem se dívala, jak tam sedí v tom špinavém triku, tahá se za chlupy v nose a čte si v novinách zábavnou přílohu, tím víc jsem musela myslet na to, co měl za lubem se Selenou; a čím víc jsem na to myslela, tím větší vztek jsem měla; čím větší vztek, tím spíš jsem měla chuť prostě udělat těch pár kroků a rozpoltit mu tím dřevem lebku. Dokonce jsem i viděla místo, kam ho přesně trefím první ranou. Oni vlasy už mu začínaly hodně řídnout, hlavně vzadu, a jak vedle toho křesla, co v něm seděl, svítila lampa, pleška se mu blýskala. Pod těma pár zbylými vlasama byly vidět pihy. Tak tam, pomyslela jsem si, přímo do toho místa. Vystříkne krev a pocáká celou lampu, ale na to já kašlu; stejně už je stará a hnusná. Čím víc jsem na to myslela, tím víc jsem *chtěla* vidět tu krev, jak stříkne na tu lampu, věděla jsem, jak to bude vypadat. A potom jsem pomyslela, že kapky dopadnou taky na žárovku a že to malinko zasyčí. Na tyhle věci jsem myslela, a jak jsem na ně myslela dál, tak jsem v ruce víc a víc svírala to poleno, nahmatávala jsem, jak ho nejlíp uchopit. Bylo to šílený, samozřejmě, ale zdálo se mi, že se od něj nedokážu odtrhnout, a věděla jsem, že moje oko uvnitř ho bude sledovat dál, i když se já dívat přestanu.

Zkoušela jsem myslet na to, jak by se cítila Selena, kdybych to provedla - kdyby se splnilo to nejhorší, čeho se obávala - ale nebylo to stejně nic platný. Nebylo, ať jsem ji milovala sebevíc a přála si, aby i ona mě mohla mít ráda. To oko bylo silnější než láska. Ani když jsem si představovala, co by bylo s nimi třemi, kdyby on byl mrtvý a já seděla za to zabítí v South Windhamu, ani to nedokázalo to vnitřní oko zavřít. Zůstávalo dokořán a vidělo na Joeově obličejí další ošklivosti. Jak si oškrabával po holení z tváří bílý kousky kůže. Jak mu na bradě zasychala hořčice od večere. Ty jeho dlouhý koňský zuby, který si nechal poslat na dobírku a nikdy mu pořádně neseděly. A pokaždý, když jsem tím okem spatřila něco dalšího, poznovu jsem sevřela to poleno pevněji.

V hodině dvanácté jsem pomyslela na něco jiného. Když to provedeš teď a tady, tak to stejně neuděláš kvůli Seleně. A kvůli hochům taky ne. Uděláš to proto, že celý tři měsíce jsi ty čuňárny měla rovnou pod nosem a byla jsi tak pitomá, že sis ničeho nevšimla. Jestli ho tudíž zabiješ a půjdeš za mříže a děti budeš vídat jen o nedělních návštěvách, tak bys napřed měla vědět, proč to děláš: ne proto, že naháněl Selenu, ale protože tě napálil, což je přesně, v čem jsi jako Vera - můžeš se pominout, kdyby tě někdo podvedl.

To byl ten mokrej hadr na hlavu, co jsem potřebovala. Oko uvnitř se nezavřelo, ale trošku se zatáhlo a drobet polevilo v síle. Zkusila jsem otevřít ruku a pustit to javorový poleno, jenomže jsem ho svírala. takovou silou, že se zdálo, že to nepůjde. Musela jsem natáhnout druhou ruku a rozevřít si napřed první dva prsty - poleno spadlo do uhláku, ale zbývající tři prsty mi zůstaly zkroucené, jako kdyby ho držely dál. Musela jsem tou rukou párkrát zacvičit, potom se teprve začala chovat normálně.

Když to povolilo, šla jsem k Joeovi a zaklepala mu na rameno. „Chci s tebou mluvit,“ řekla jsem.

„No tak mluv,“ řekl za těma novinama. „Já tě nedržím.“

„Chci, aby ses na mě při tom díval,“ povídám. „Dej pryč ty noviny.“

Spustil noviny do klína a pohlídnut na mě. „Ty v poslední době v jednom kuse *pracuješ* hubou,“ říká on.

„O moji hubu se nestarej,“ já na to, „starej se raději o své ruce. Jestli nebudeš, tak si s nima zaděláš na horu problémů, že se z nich nevyhrabeš.“

Vytáhl obočí nahoru a zeptal se mě, co tím jako chci říct.

„Tím chci říct, že máš nechat Selenu na pokoji,“ povídám já.

Zatvářil se, jako kdybych ho nabrala kolenem přímo do jeho soukromého kulečníku. To bylo na celý tý smutný záležitosti jediná zábavná věc, Andy - to, jak se Joe tvářil, když mu došlo, že na něj došlo. Zblednul jako stěna a brada mu spadla a úplně se celej v tom svým smradlavým houpacím křesle otřásl, tak jako když člověk usíná a cestou do sna na něj sáhne ošklivá myšlenka.

Zkusil dělat, jako by nic a že ho jako louplo v zádech, ale tím sobě ani mně bulíka nenavěsil. Dokonce i vypadal, že se drobet stydí,

ale tím si to u mě nijak nepolepšil. I dokonale blbej pes má dost rozumu, aby dokázal vypadat provinile, když ho nacytáte, jak krade v kurníku vajíčka.

„Já teda nevím, o čem to mluvíš,“ povídá.

„Když ne, tak proč se tváříš, jako když tě chytil za pytlík lucifer?“ zeptala jsem se ho.

Obojí začínal vraštit vzteky. „Jestli o mně ten zasran Joe junior vykládal nějaký lži ...“ spustil.

„Joe junior o tobě neřikal ani tak, ani onak,“ povídám já, „a nechej si to divadýlko, Joe. Selena mi to řekla. Řekla mi všechno - jak na tebe od toho večera, co jsem tě praštila tou konvičkou, chtěla být hodná, jak ses jí odvděčil a co jsi jí vykládal, že se bude dít, jestli to někdy řekne.“

„Ta holka lže, jako když tiskne!“ vykřikl a hodil noviny na podlahu, jako kdyby tím něco mohl dokázat. „Je prolhaná a hnusně provokuje! Já sundám řemen, a až se tady znova ukáže - jestli si teda vůbec *troufne* ukázat se tady ...“

Začal vstávat. Vztáhla jsem ruku a tou jednou rukou jsem ho zase posadila. Posadit někoho, kdo chce vstát z houpacího křesla, je hrozně lehký. Až mě trochu překvapilo, jak. Samozřejmě, před pár minutama jsem mu málem rozrazila lebku polenem, což s tím mohlo mít cosi do činění.

On nemhouřil oči na škvírky a povídá mi, ať si s ním nezahrávám. „To už jsi udělala jednou,“ povídá, „ale to ještě neznamená, že ti to projde *pokaždý*, když se ti zamane.“

Já jsem si myslela přesně to samý, nebylo to ani tak moc dávno, teď ale nebyl čas, abych si to s ním odsouhlasovala. „To vytahování si nechej pro tu svou kamaráderii,“ řekla jsem místo toho. „V tuhle chvíli nebudeš mluvit, ale naopak poslouchat ... a poslouchej mě, co ti řeknu, poněvadž to myslím smrtelně vážně. Jestli ještě jednou něco zkusíš na Selenu, tak se postarám, abys šel do státního vězení za týrání dětí nebo za pohlavní zneužití nezletilý, to je jedno za co, hlavně když budeš za katrem co nejdýl.“

Tím jsem mu naprosto zamotala šišku. Zase otevřel hubu dokorán a zůstal tak sedět snad minutu a zíral na mě.

„To neuděláš,“ začal, ale hned toho nechal. Poněvadž viděl, že to klidně *udělám*. Tudíž začal s prosíkem a spodní ret přitom vystrkoval ještě víc než normálně. „Ty to vidíš jenom z její strany, vid’?“ spustil. „Vůbec se nezeptáš, jaký mám já názor, Dolores.“

„Ty že *máš* názor?“ šlehla jsem po něm. „Když mužskej, který-mu bude za čtyři roky čtyřicet, chce po svojí čtrnáctiletý dceři, aby si svlíkla kalhotky, že se podívá, jak hodně chlupatou už má buchtičku, myslíš, že takovej člověk vůbec může *mít* nějaký názor?“

„Příští měsíc jí bude patnáct,“ řekne on, jako kdyby se tím něco měnilo. On byl teda opravdu k pohledání.

„Slyšíš se, co mluvíš?“ povídám mu. „Slyšíš se, co to tady vypouštíš z huby?“

Zíral na mě ještě chvilku, potom se shýbnul a zvedl ze země ty svoje noviny. „Nechej mě na pokoji, Dolores,“ řekl, jak nejlíp dovedl, takovým chciplým hlasem, jako když v příští vteřině skape. „Chci si dočíst tady ten článek.“

Málem jsem skočila, roztrhala mu ty podělaný noviny na kusy a nacpala mu je do chřtánu, ale kdybych to udělala, tak by z toho najisto byla rvačka do krve a já jsem nechtěla, aby se děti vrátily - hlavně ne Seleny - a viděly něco takovýho. Takže jsem namísto toho jenom jedním prstem, opatrně, ty noviny uprostřed nahoře stlačila.

„Napřed mi odpřísáhneš, že necháš Selenu na pokoji,“ řekla jsem, „ať máme tuhle hnusárnu konečně z krku. Slíbíš mně, že se jí tamtím způsobem už nikdy v životě nedotkneš.“

„Dolores, ty přece ...“ začal zase.

„Přísaha, Joe, nebo ti udělám ze života peklo.“

„Ty si myslíš, že se toho leknu?“ zařval. „Ty mně děláš ze života peklo už celejch patnáct let, ty sviňko - jak seš šeredná, tak šerednou máš i povahu! Jestli se ti nelíbí, jaký jsem, tak je to tvoje vina!“

„Ty nemáš představu, co je to peklo,“ povídám, „ale jak neslíbíš, že ji necháš být, tak ti ručím, že se postarám, aby ses to dozvěděl.“

„Tak fajn!“ zařve on. „No, fajn, tak já slibuju! Jasný. Domluvený. Jseš spokojená?“

„Ano,“ řekla jsem, ale spokojená jsem nebyla. V životě už nebyl nikdy schopnej mi jakoukoli spokojenost přinést. Nespravilo by to ani, kdyby dovedl udělat ten zázrak s podělováním rybama a chle-

bem. Měla jsem v úmyslu, dřív než skončí rok, sebrat děti a odejít z domu nebo se postarat, aby umřel. Nesešlo mi dvakrát na tom, kterým směrem se to vyvine, ale nepřála jsem si, aby měl tušení, že se na něj něco chystá, dokud už nebude příliš pozdě, aby s tím něco mohl udělat.

„Dobrý,“ řekl. „Takže jsme to spláchli a máme čistej stůl, je to tak, Dolores?“ Jak se na mě díval, tak se mu ale divně leskly oči a to se mi za mák nelíbilo. „Myslíš, že jseš strašně chytrá, že jo?“

„Já nevím,“ řekla jsem já. „Myslela jsem vždycky, že mám docela dost rozumu, ale podívej, s kým jsem skončila ve společný domácnosti.“

„Ale jdi ty,“ povídá a pořád se na mě dívá, jako když mu napůl přeskočilo. „Ty si myslíš, kdovíjak nejšeš všema mastma mazaná, málem se díváš, jestli jsi nepromastila ubrus, když vstáváš od stolu. Ale všechno stejně nevíš.“

„Co tím myslíš?“

„Na to musíš přijít *sama*,“ povídá a roztřepává přitom noviny jako nějaký bohatej nádiva, kterej se chce přesvědčit, že dneska na burze neměl žádnou ztrátu. „To by pro takovou hlavu otevřenou, jako jseš ty, neměl bejt problém.“

Nezamlouvalo se mi to, ale nechala jsem to být. Jednak proto, že už jsem nechtěla št'ourat klackem do sršního hnízda víc, než bylo zrovna nutný, ale nejenom proto. Já jsem si *doopravdy* myslela, že jsem hlava otevřená, v každém případě otevřenější než on, no, a v tom to bylo. Měla jsem za to, že jestli se mě pokusí obalamutit, poznám, o co mu jde, pět minut po tom, co s tím začne. Byla to pýcha, jinak řečeno, docela prostá a obyčejná pýcha a ani mi na mysl nepřišlo, že už *začal*.

Kapitola 10

Když se děti vrátily z nákupu, poslala jsem hochy dovnitř a šla jsem se Selenou za dům. Je tam ostružinová houština, v tuhle roční dobu už skoro holá. Zvednul se větříček, takže pruty začaly chřestit. Byl to takový osamělý zvuk. Taky trošku strašidelný. Ze země tam vyčnívá takový velký bílý balvan a na ten jsme se posadily. Nad East Headem vycházel srpek měsíce, a když mě vzala za ruce, měla je stejně studený, jak studeně vypadal ten měsíc.

„Já se neodvažuju jít dovnitř, mami,“ povídá mi a hlásek se jí třese. „Já radši půjdu k Tanye, ano? Prosím tě, řekni, že smím.“

„Už se nemusíš ničeho bát, zlatíčko, všechno je vyřízený,“ řekla jsem jí.

„Já ti nevěřím,“ zašeptala, i když na tváři jí bylo vidět, že si přeje uvěřit - že si přeje uvěřit víc než cokoli jinýho na světě.

„Je to pravda,“ řekla jsem. „Slíbil, že tě nechá na pokoji. On vždycky nesplní, co slíbí, ale tohle dodrží, poněvadž ví, že z něj nespustím oči, a taky že nemůže počítat, že bys ty mlčela. Navíc je vyděšenější na smrt.“

„Vyděšenější na smrt - jak to?“

„Poněvadž jsem mu řekla, že jestli na tebe ještě někdy bude zkoušet nějaký ošklivost, tak ho dostanu do vězení.“

Zajíkla se a znovu mě silou chytla za ruce. „Maminko, to jsi přece *nemohla* udělat!“

„Udělala jsem to a myslela jsem to úplně vážně,“ povídám. „Bude nejlíp, když to budeš vědět, Seleno. Nedělala bych si ale zase moc velký starosti; Joe se k tobě příští čtyři roky nejspíš nepřiblíží víc jak na dva metry ... a to už budeš někde na vysoký na koleji. Jestli si on na něco na světě dává majzla, tak je to jeho vlastní pozadí.“

Pustila mi ruce, pomalu, ale bez váhání. Viděla jsem, jak se jí do tváře vrací naděje, ale taky ještě něco dalšího. Bylo to, jako když se k ní vrací její mládí, a já si teprve teď, při měsíčku v ostružinovém roští uvědomila, jak ten podzim najednou zestárla.

„Nenařeže mi, ani nic jinýho?“ zeptala se.

„Ne,“ řekla jsem. „Je to vyřízený.“

V té chvíli uvěřila a položila mi hlavu na rameno a začala plakat. Byly to slzy z úlevy, byly čisté a samy od sebe. Začala jsem Joea nenávidět ještě víc kvůli tomu, že vůbec takhle musela plakat.

Myslím, že pár dalších nocí jsem měla v domě děvče, který spalo líp než za celý tři nebo čtyři měsíce předtím ... ale já jsem si moc nespala. Poslouchala jsem, jak Joe vedle mě chrápe, a hleděla jsem na něj tím okem uvnitř a měla jsem sto chutí převrátit se na posteli a prokousnout mu chřtán. Nebyla jsem už ale zblázněná, jako v ty chvíle, kdy jsem ho málem zmasakrovala tím polenem. Tehdy myšlenka na to, co děti a co by s nimi bylo, kdybych šla do basy za vraždu, neměla u vnitřního oka žádnou sílu, ale později, když jsem řekla Seleně, že už je v bezpečí, a sama jsem se trochu uklidnila, to už svoji roli hrálo. Věděla jsem ale, že Selena si ze všeho nejvíc přeje, aby všechno dál bylo tak, jako kdyby její táta nikdy nic neprovedl - jenomže to možný nebylo. I kdyby nakrásně držel slovo a už se jí ani netknul, nešlo to ... a přesto, co jsem řekla Seleně, já jsem si tím, že dodrží, co slíbil, kompletně jistá nebyla. Lidi jako Joe dřív nebo později sami sebe přesvědčí, že když jim to prošlo jednou, tak jim to projde i podruhé - že akorát musejí dávat drobet většího majzla, ale jinak že můžou mít, co jim napadne.

Jak jsem tam potmě ležela a konečně byla zase v klidu, nabízela se jediná a jednoduchá odpověď: musím sebrat děti a odstěhovat se na pevninu a musím to udělat brzy. V té chvíli jsem byla klidná dost, ale věděla jsem, že to tak věčně nevydržím - to oko uvnitř mi to nedovolí. Až se příště znovu rozpálím, uvidím ještě ostřeji a Joe bude vypadat ještě odporněji a mohlo by se beze všeho stát, že mě žádná myšlenka na zemi nezastaví, abych to neprovedla. Tohle byl nový druh vzteku, alespoň pro mě a já měla tolik rozumu, abych - když nic jinýho - viděla, co to může natropit škody, když se tomu poddám. Musela jsem nás dostat z Little Tallu dřív, než se ten vztek provalí. Ale jen jsem tím směrem udělala jedinej první krok, zjistila jsem, co znamenal ten krapet pomatenej pohled, co měl on v očích. Já husa!

Nějakou dobu jsem čekala, až se to doma zklidní, a pak jsem se jednou v pátek dopoledne vypravila trajektem v jedenáct na pevninu. Děti byly ve škole a Joe byl na vodě na hlavním lovišti s Míkem

Stargillem a jeho bratrem Gordonem a hráli si tam s humřími koši - nemohl být zpátky dřív než skoro po západu slunce.

S sebou jsem si vzala spořitelní knížky dětí. Ukládali jsme tam pro ně peníze na školu prakticky od doby, kdy se narodily ... tedy, já, abych to řekla přesně. Joeovi bylo naprosto fuk, jestli půjdou na vysokou nebo ne. Kdykoli na to přišla řeč - a samozřejmě, že jsem s tím vždycky začínala já - tak on ze všeho nejspíš zrovna seděl v tom svém smradlavým houpacím křesle, nosem zahrabanej do toho svýho nenahraditelnýho *Americana* a vystrčil hlavu jenom na ten moment, aby mohl říct: „Proč jseš, Dolores, *prokristapána* taková vysazená, aby ty děcka chodily na vysokou? *Já* jsem tam nechodil nikdy a taky si žiju dobře.“

Jsou argumenty, na který se nedá odpovídat, to znáte, že jo? Když byl Joe toho názoru, že číst noviny, dloubat si holuby a otírat je o špricle toho houpacího křesla znamená žít si dobře, tak holt nebylo o čem diskutovat - bylo to zkrátka předem ztracený. Ale stejně to nevadilo. Dokavad se mi dařilo vyrazit z něj patřičný podíl vždycky, když chytil nějakou slušnou práci, jako třeba když byl u silničářů na pevnině, bylo mi naprosto ukradený, jestli si myslí, že vysoký školy po celých Státech mají pod palcem komouši. Tu zimu, kdy dělal na pevnině u silničářů, jsem ho donutila, aby jim uložil na knížky pět set dolarů - ten z toho kňučel jak zpráskanej pes. Tvrdil, že jsem ho nadobro připravila o výdělek. Já jsem ale věděla svoje, Andy. Jestli ten šmejď tu zimu nevydělal nejmíň dva tisíce, dost možná dva a půl, tak jsem já čínskej bůh srandy.

„Proč mě jenom musíš vždycky takhle stíhat, Dolores?“ ptal se.

„Kdybys byl pořadnej mužskej a dělal vždycky napřed to, co je potřeba pro děti, tak bych nemusela,“ říkala jsem mu, a tak dál a kolem dokola, kecy až do zblbnutí. Čas od času se mi z toho dělalo úplně zle, Andy, ale skoro vždycky jsem z něj dostala to, co jsem myslela, že těm dětem patří. Nemohla jsem si dovolit nějak moc si to eklovat, poněvadž děcka neměly nikoho jinýho, kdo by se postaral, aby měly nějakou budoucnost před sebou, až přijde na věc.

Na dnešní poměry na těch třech knížkách moc peněz nebylo - nějaké dva tisíce u Seleny, asi osm set u Joea juniora a čtyři nebo pět set na Pétíkově knížce - já ale mluvím o roce šedesát dva a v té době

to byl hezký počinek. Každopádně to bohatě stačilo na to, aby člověk vypadl, to bylo jistý. Představovala jsem si to tak, že Pétovu knížku vyberu v hotovosti a na ty druhý dvě si nechám vystavit šeky. Byla jsem rozhodnutá rozseknout to nadobro a odstěhovat se s dětmi do Portlandu - najít si tam nějaký bydlení a slušnou práci. Žádný z nás jsme nebyli zvyklí na život ve velkém městě, ale člověk si zvykne na kdeco, když mu nic jiného nezbyvá. Kromě toho Portland tehdy nebyl vysloveně nic než větší město, ne jako teďka.

Jakmile bychom se usadili, začala bych zase znovu šetřit ty peníze, co bych si musela vzít, a myslela jsem si, že bych to zvládla. Ale i kdyby ne, tak oni ty děcka byly nadané a já jsem věděla, že taky existují takové věci jako stipendia. A kdyby jim to náhodou nevyšlo a nedostaly ho, byla jsem rozhodnutá, že mně vůbec nebyde na cti, když napíšu několik žádostí o půjčku. Hlavní bylo, dostat je *pryč* - v té chvíli se to zdálo mnohem důležitější než nějaká vysoká. Pěkně po pořádku, jak bylo psáno na nálepce, co ji měl Joe na nárazníku toho starýho traktoru Farmall.

Já jsem si teď snad tři čtvrti hodiny cintala pentli kvůli Seleně, ale ona od něj nevytrpěla jenom ona. Odnesla to nejhůř, ale dost tý kolomazi zbylo ještě na Joea juniora. V roce dvašedesát mu bylo dvanáct, to je přesně věk pro kluka, ale kdybyste ho viděli, tak to nepoznáte. Málem nikdy se neusmál nebo nezasmál a ono to nebylo žádný div. Stačilo, aby strčil hlavu do pokoje, a otec už po něm skočil jak kuna po kuřeti, hned mu kázal, aby si zastrčil košili, aby si učesal vlasy, pak zase, aby se přestal hrbit, aby se choval jako velký, aby pořád neležel nosem v knížce jako nějaká slečinka, aby byl chlap. Když to léto, než jsem přišla na to, co se děje se Selenou, nebyl Joe junior zařazený do výběru žactva, jeho otec vyváděl, že by jeden řekl, že kluka vyrazili z olympijskýho týmu kvůli dopingů. Když k tomu přidáte, že viděl něco z toho, co měl jeho otec za lubem s jeho starší sestrou, tak bych, vážení, řekla, že toho bylo až dost. Občas jsem zachytila, jak se Joe junior dívá na svého otce, a ten chlapec měl ve tváři opravdickou nenávist - nenávist, prostě a bez omylu. A ten týden nebo dva, než jsem vyrazila s těmi vkladními knížkami v kapse na pevninu, uvědomila jsem si, že pokud jde o otce, tak Joe junior má taky svoje vnitřní oko.

Potom tady byl ještě Pétík. Když mu byly čtyři, tak už se motal všude Joeovi v patách, pas u kalhot vytažený nahoru, přesně jak to nosil Joe, a taky si potahoval za špičku nosu a za uši, tak jako Joe. Pétík tam samozřejmě neměl žádný chlupy, za který by tahal, takže to alespoň hrál. První den, co šel do první třídy, přišel domů ufnukaný, zadek od kalhot měl špinavý a na tváři škrábanec. Sedla jsem si s ním na schody u verandy, vzala jsem ho kolem ramen a vyptávala jsem se ho, co se stalo. Prohlásil, že ten blbej icik Dicky O'Hara do něj strčil. Řekla jsem mu, že blbej je neslušný slovo, který by neměl říkat, a zeptala jsem se ho, jestli ví, co je to icik. Byla jsem docela zvědavá, co z něj asi tak vypadne, to vám můžu říct.

„Jasně, že vím,“ povídá. „Icik, to je takovej pitomej kretén jako Dicky O'Hara.“ Řekla jsem mu, že ne, že nemá pravdu, a on se mě zeptal, co to teda *doopravdy* znamená. Já mu odpověděla, že to je jedno, ale že je to ošklivé slovo a že nechci, aby ho ještě někdy říkal. Seděl tam a zíral na mě a spodní ret měl vystrčený. Přesně jako jeho fotřík. Selena měla ze svého otce hrůzu, Joe junior ho nenáviděl, ale do určitý míry mi nejvíc strachu naháněl Pétík, poněvadž ten chtěl být jako on, až vyroste.

Takže jsem vzala jejich vkladní knížky ze spodního šuplíčku své šperkovnice (měla jsem je tam proto, že to v té době byla jediná moje věc, která se dala zamykat; klíček jsem nosila na krku na řetízku) a kolem půl jedny jsem vešla do Coastal Northern Bank v Jonesportu. Když jsem přišla na řadu, postrčila jsem knížky k pokladní a řekla jsem jí, že chci všechny tři knížky vybrat, a vysvětlila jsem jí, jak si to představuju s penězi.

„Hned to bude, paní St. Georgeová,“ povídá ona a jde dozadu za pokladny, aby vytáhla karty od účtů. To bylo ještě dávno před počítačema, tudíž s tím měli daleko víc hledání a papírování.

Našla karty - viděla jsem, jak vytáhla všechny tři - potom je otevřela a podívala se do nich. Na čele uprostřed jí naskočila taková vráska a něco říkala jedny tý druhý kolegyni. Potom si to chvíli prohlížely spolu a já tam stála u okýnka, dívala jsem se na ně a říkala jsem si, že nemám absolutně důvod být nervózní, ale přitom jsem stejně byla nervózní jak pes.

Načež místo aby šla zpátky ke mně, ta pokladní zašla do jedny takový tý kukaně, co jim říkají kanceláře. Mělo to skleněné stěny, takže jsem ji viděla, jak mluví s nějakým mrňavým plešatým mužským v šedivém obleku a černý kravatě. Když přišla zpátky k okýnku, tak už ty karty od účtů neměla. Nechala je u toho záprtku na stole.

„Myslím, že bude lepší, když se o úsporách svých dětí dohodnete s panem Peasem, paní St. Georgeová,“ povídá a strčí mi ty knížky nazpátek. Udělala to takhle hranou ruky, jako když jsou plný bacilů a ona by se od nich mohla nakazit, kdyby na ně moc sahala.

„Proč?“ zeptala jsem se. „Je s nima něco v nepořádku?“ V té chvíli jsem už pustila z hlavy přesvědčení, že nemám proč být nervózní. Srdce mi tlouklo jako o závod a v puse jsem měla nadobro sucho.

„Tedy, to nemohu říct, ale jsem si jistá, že jestli došlo k nějakému nedorozumění, tak pan Pease to určitě vyřeší,“ říká mi ona, ale nepohlídla mi do očí, takže mi bylo jasný, že vůbec nemyslí to, co říká.

Šla jsem do té kanceláře a nohy jsem měla těžký jako centy. Už mi jasně svítalo, co se nejspíš stalo, ale neměla jsem nejmenší ponětí, jako se to proboha živýho *mohlo* stát. Kristaboha, vždyť ty vkladní knížky jsem přece měla já, nebo ne? Joe je z té šperkownice nevzal a nedal zase zpátky, poněvadž to by musel být vypáčený zámek a to nebyl. Ale i kdyby je nějak šikovně vytáhnul (to ovšem bylo k smíchu, vždyť ten lauzr nebyl s to nabrat z talíře na vidličku fazole a strčit je do pusy, aby mu jich při tom půlka napopadala do klína), tak by v těch knížkách buď musel být zapsaný výběry, nebo by tam bylo razítko ÚČET ZRUŠEN, tou červenou barvou, co používají v bance ... a nic takového v žádný tý knížce nebylo.

Stejně jsem ale věděla, že mi pan Pease poví, že můj manžel provedl lumpárnu, a jen sem vstoupila k němu do kanceláře, tak mi to taky řekl. lekl mi, že knížka Joea juniora a Pétíka byly zrušené před dvěma měsíci a Selenina ani ne před čtrnácti dny. Joe to udělal v té době proto, poněvadž věděl, že jim nikdy neukládám po začátku školního roku na knížky, dokud nemám pocit, že už jsem do polív-

kový mísy na přiborníku naškudlila dost peněz, aby se z toho poplatily vánoční účty.

Pease mi ukázal takový ty zelený linkovaný formuláře, co je používají v účtárnách, a já jsem viděla, že Joe vyčistil poslední velkou porci - pět set dolarů ze Selenina účtu - hned další den po tom, co jsem mu řekla, že vím, co s ní má za lubem, a kdy on tam seděl v tom svém houpacím křesle a řekl mi, že všechno nevím. To měl teda pravdu.

Procházela jsem ty čísla horem dolem několikrát, a když jsem zvedla hlavu, tak pan Pease seděl naproti mně, mnul si ruce a vypadal ustaraně. Viděla jsem, jak mu na pleši stojí kapičky potu. Věděl, co se stalo, stejně přesně jako já.

„Jak vidíte, paní St. Georgeová, účty byly zrušené vaším manželem a ...“

„Jak je to možný?“ zeptala jsem se já. Ty tři knížky jsem mu hodila na stůl. Plesklo to a on zamrkal a trochu to s ním škublo. „Jak je to možný, když já mám ty dotyčný vkladní knížky tady?“

„No,“ povídá, on, olízne si rty a pomrkává jako ještěrka v létě na sluníčku na kameni, „abyste tomu rozuměla, paní St. Georgeová, to jsou - tedy *byly* - účty, kterým my říkáme ‚svěřenecké spořitelní účty‘. To znamená, že dítě, na jehož jméno je účet vedený, z něj může - mohlo - vybírat proti kontrasignaci vaší nebo vašeho manžela. A taky to znamená, že každý z vás jakožto rodičů může z těch účtů vybírat, kdy a jak chce. Tak jako byste to vy udělala dnes, kdyby ovšem ty peníze, že, ehm, na těch účtech ještě byly.“

„V těch knížkách ale není *jedinej* zápis o takovým výběru!“ říkám mu na to j á a už jsem musela křičet, protože lidi v bance se po nás začali dívat. Viděla jsem je přes ty skleněný stěny. Bylo mi to šumafuk. „Jak mohl hergot vybrat peníze bez těchhle *knížek*?“

On si mnul dlaně pořád rychleji. Byl to zvuk jako od šmirglpapíru, a kdyby si mezi ně dal suchej klacek, jsem přesvědčená, že by dokázal podpálit papírky od žvýkaček u sebe v popelníku. „Paní St. Georgeová, mohla byste laskavě mluvit víc potichu ...“

„O to, jak mluvím, se postarám *já sama*,“ spustila jsem ještě hlasitěji. „*Vy* se radši starejte o to, jaký takhle podělaná banka dělá kšef-

ty, vy chytrolíne! Jak to vidím já, vypadá to, že toho tady máte dost na *pořádný* bolení hlavy!“

Vzal ze stolu kus papíru a díval se na něj. „Podle toho, co tady stojí, váš manžel ohlásil, že se ty vkladní knížky ztratily,“ řekl nakonec. „Požádal o vydání nových. To je docela normální ...“

„Co je na tom normálního?“ zaječela jsem. „Vy jste mi ani nezavolal! *Jedinej člověk* z celý týhle banky mi nezavolal! Tyhle účty jsme spolu otevřeli *vy a já*, takhle mi to aspoň bylo vysvětlený, když jsem v roce padesát jedna zakládala knížku Seleně a Joeovi juniorovi, a zrovna tak, když jsem ji zakládala Petrovi v roce padesát čtyři. Chcete mi snad tvrdit, že se od té doby změnila pravidla?“

„Paní St. Georgeová ...“ začal on, ale to si taky mohl napřed napat hubu krekrama a potom zkoušet pískat. Mě zastavit nemohl.

„Nakecal vám nějaký pohádky a vy jste tomu věřil - řekl si vám o nový knížky a vy jste mu je vydali. Pro Kristovy voči! Kdo si asi myslíte, že podle vás ty peníze ukládal? Jestli si myslíte, že to byl Joe St. George, tak jste ještě pitomější, než vypadáte!“

To už se nikdo v bance ani nesnažil *předstírat*, že si hledí svých věcí. Porůznu tam stáli, kde zrovna byli, a dívali se na nás. Většina z nich se taky samozřejmě dobře bavila, soudě podle toho, jak se tvářili, ale zajímalo by mě, jestli by z toho měli takovou přču, kdyby se jednalo o peníze na školu pro jejich děti a kdyby teď zrovna zjistili, že jim vyletěly komínem. Pan Pease zrudnul, že byl jak ředkvička. Dokonce i to jeho vysoký čelo mu svítilo jak semafor.

„*Prosím vás*, paní St. Georgeová,“ říká mi. Vypadal v ten moment, že se snad dá do breku. „Já vás ujišťuji, že to, jak jsme postupovali, sice nebylo úplně přesně podle zákona, ale je to zaběhnutá bankovní praxe.“

Já jsem se ztišila. Cítila jsem, že mě síly k boji opouštějí. Joe mě napálil, a jaksepatří, ani jsem nemusela čekat, až to udělá ještě jednou, aby se to rýmovalo na hanba moje.

„Možná že to je podle zákona, a možná že ne,“ povídám. „Muse-la bych vás pohnat k soudu, abych se dozvěděla, jak to doopravdy je, že jo, a na to nemám ani čas, ani peníze. Navíc, ona otázka ani nestojí, jestli to je podle zákona či naopak, z toho si mašli na krk nedám ... jde o to, že vás absolutně ani nenapadlo, že by třeba to, co se děje

s těmi penězi, mohlo ještě zajímat taky někoho dalšího. Copak vám ‚zaběhnutá bankovní praxe‘ brání zvednout telefon a zavolat, lidi dobrý? Přeci číslo máte přímo tadyhle na těch formulářích, je pořád stejný.“

„Paní St. Georgeová, moc mě to mrzí, ale ...“

„Kdyby tomu bylo naopak,“ mluvila jsem dál, „kdybych to byla *já*, kdo přijde s historkou, že se jako ztratily knížky a že chci nový, kdybych já přišla a začala vybírat všechno, co trvalo nadržat jedenáct nebo dvanáct let ... to byste nezavolali *Joea*? Kdyby ty peníze pořád byly tady a já je *dneska* mohla vybrat, jak jsem to měla v úmyslu, nevolali byste mu náhodou, jen co by za mnou zapadly dveře, abyste mu dali vědět - samozřejmě, čistě ze zdvořilosti - co provádí jeho žena?“

Poněvadž to jsem přesně předpokládala, Andy - kvůli tomu jsem si právě vybrala den, kdy byl se Stargillovými na moři. Plánovala jsem, že se vrátím na ostrov, seberu děcka a budu pryč dávno předtím, než se Joe objeví před domem s šestkou piv v jedné ruce a kastrolkem od oběda v druhý.

Pease se na mě díval a otevřel pusou. Potom ji zase zaklapnul a neřikal nic. To ani nemusel. Viděla jsem do něj jak do hubený kozy. *Samozřejmě*, že by on nebo někdo jiný z banky zavolali Joeovi a zkoušeli by to, dokud by ho nechytily doma. Proč? Protože Joe byl pán domu, proto. A důvod, proč se nikdo neobtěžoval zavolat mně, bylo, že já jsem byla jenom jeho žena. Co mně krucinál vůbec bylo do peněz, co jsem s nima měla společného kromě toho, že jsem nějaký směla kolenačky přivydělat drátkováním parket, drhnutím podlah a záchodů? Jestliže se pán domu rozhodnul, že vybere všechny peníze svých dětí na školy, tak proto určitě měl sakra dobrý důvod, a i kdyby ho neměl, tak to bylo taky jedno, poněvadž on byl pán domu, a tudíž to šéfoval. Jeho žena byla moc malý pivo a mohla poroučet tak akorát těm podlahám a záchodům a hrncům s kuřetem na neděli.

„Jestli je v něčem problém, paní St. Georgeová,“ říkal Pease, „tak mě to velice mrzí, ale ...“

„Jestli ještě jednou řeknete, že vás to mrzí, tak vám ji plácnu, že se vám hlava otočí dokola,“ říkám já, ale ve skutečnosti jsem už nebyla nebezpečná, že bych něco vyvedla. V tu chvíli jsem cítila tako-

vou slabost, že bych snad nepřeprala mravence. „Řekněte mi akorát jedno a já vás přestanu buzerovat: jsou ty peníze utracené?“

„To skutečně nemohu vědět!“ vymáčknu ze sebe, celý poděšený. Člověk by mýsl, že jsem mu snad řekla, že mu ji ukážu, když mi on ukáže toho svýho.

„U týchle vaší banky má Joe účet celej svůj život,“ povídám mu. „On by sice *mohl* zaject do Machias nebo do Columbia Falls a dát peníze do nějaký banky tam, ale to neudělal - je na to moc hloupej a líný a má rád svý pořádky. Kdepak, ten ty peníze buď nacpal do zavařovaček a někde je zakopal, anebo je rovnou uložil zpátky tady sem. A tohle chci vědět - jestli si tu můj manžel za poslední měsíce založil novej účet.“ Spíš než bych chtěla, jsem to *musela* vědět, Andy. To, že jsem přišla na to, že mě podfouknut, z toho mi bylo šoufl a bylo to hrozný, ale nedozvědět se, jestli to už třeba nějak neprořádal ... no *to* už by opravdu byla moje smrt.

„Jestli si založil ... to jsou utajované informace!“ řekl on a v ten moment už to znělo, jako když jsem mu řekla, že mu na něj *šáhnu*, když mi on šáhne na ni.

„Nojo,“ povídám. „To jsem si mohla myslet. Chci po vás, abyste porušil pravidla. Stačí mi podívat se na vás a je mi jasný, že nejste člověk, který by to dělal často; vidím, jak se to přičí vaší přirozenosti. Ale jsou to peníze mých dětí, pane Pease, a on lhal, aby se k nim dostal. Vy víte, že lhal - důkaz vám leží přímo tady na stole na pijačce. Bylo to lhaní, který by neprošlo, kdyby tahle banka - *vaše* banka - učinila zadost obyčejný slušnosti a zatelefonovala.“

Na to si on odkašlal a začal: „Není naší povinností ... “

„To já vím, že ne,“ já na to. Měla jsem tisíc chutí chytit ho za límec a zatřepat s ním, ale bylo mi jasný, že by to nebylo k ničemu - s takovým jako on ne. Kromě toho naše máti vždycky říkala, že med táhne líp než ocet, a já jsem se přesvědčila, že je to tak. „Já vím, že ne, ale pomyslete, jakou byste mně ušetřil žalost a smutek, kdybyste jenom jednou zavolal. A jestli pro to chcete něco udělat - já vím, že *nemusíte*, ale kdybyste *chtěl* - tak mi, prosím, řekněte, jestli si tu u vás založil účet, nebo jestli musím začít překopávat kolem domu píd' po pídi. Prosím - já to nikdy neprozradím. Přísahám při Božím jméne, že ne.“

Seděl tam, díval se na mě a prstama bubnoval do těch zelených účetních lejšter. Nehty měl dokonale čistý a zdálo se, že si nechával dělat manikúru, i když moc pravděpodobné to nebylo - řeč je přece jen o Jonesportu ve dvašedesátém roce. Asi mu to dělala jeho žena. Ty pěkný vypiglovaný nehty klepaly do těch papírů jako gumový paličky a já jsem si říkala, ten pro mě neudělá nic, mužský jako on ne. Co jemu sejde na lidech z ostrova a na jejich problémech? On má nohy v teple a ostatní mu může být ukradený.

Tudíž když nakonec *doopravdy* promluvil, přišlo mi hanba, jak jsem smýšlela o mužských obecně a o něm samotným konkrétně.

„Něco takového nemůžu zjišťovat bezprostředně ve vaší přítomnosti, paní St. Georgeová,“ povídá. „Co kdybyste si zaskočila do kavárny k Chatty Buoy a dala si tam věneček a pořádný horký kafe? Vypadáte, že by vám to opravdu prospělo. Za čtvrt hodiny jsem tam za vámi. Ne, řekněme raději za půl.“

„Děkuju vám,“ řekla jsem. „Mockrát vám děkuju.“

Vzdychnul a začal šustit s papíry. „Musel jsem se snad zbláznit,“ povídá a nervózně se zasmál.

„Ne,“ říkám mu já. „Pomáháte ženský, která nemá, na koho jinýho by se obrátila, v tom je to.“

„Na dámy v nebezpečí jsem měl vždycky slabost,“ povídá on. „Dejte mi půl hodiny. Možná i o drobet dýl.“

„Ale přijdete najisto?“

„Ano,“ řekl on. „Spolehněte se.“

Opravdu přišel, ale bylo to spíš tři čtvrti hodiny než půl, a než se v lokále u Buoy objevil, byla jsem si už bezmála jistá, že mě nechá v rejži. A tak když konečně dorazil, myslela jsem, že nese špatný zprávy. Alespoň se mi zdálo, že mu to čtu ve tváři.

Na okamžik zůstal stát ve dveřích a důkladně se rozhlídnul, jestli tam neseď někdo, kdo by mu mohl dělat maléry, jako že jsme se spolu sešli po tom, jak jsem dělala scény v bance. Potom přešel k boxu v rohu, kde jsem seděla, vklouznul naproti mně a řekl: „Je to ještě pořád v bance. Tedy, aspoň většina. Téměř tři tisíce dolarů.“

„Díky Bohu!“ řekla jsem já.

„No,“ povídá, „to byla ta dobrá zpráva. Ta špatná je, že ten nový účet je pouze na jeho jméno.“

„No samozřejmě, že je,“ já na to. „Jasně že on mi nedal podepsat blanket k žádnému novému účtu. Takovou hlášku o tom jeho švindlu bych asi nepřehlídla, nebo jo?“

„Spousta žen by z toho nepoznala vůbec nic,“ povídá on. Odkášlal si, popotáhnul si kravatu a pak se rychle podíval, když zacinkal zvonek na dveřích, kdo to je. „Řada žen podepíše cokoli, co před ně jejich manžel položí.“

„Já nejsem žádná řada žen,“ řekla jsem.

„To jsem si všiml,“ odpověděl mi, tak trochu štiplavě. „No nic, udělal jsem, o co jste mě požádala, a teď už opravdu musím zpátky do banky. Bohužel nebudu mít ani čas vypít si s vámi kafe.“

„No, víte,“ řekla jsem, „já to vaše *bohužel* zase neberu tak doslova.“

„No, po pravdě řečeno,“ vrátil mi on, „já taky ne.“ Ale podal mi ruku, potřáslí jsme si jako chlap s chlapem a já to vzala jako svým způsobem poklonu. Zůstala jsem sedět, kde jsem byla, až odešel, a když potom přišla servírka a ptala se, jestli nechci přinést čerstvý kafe, řekla jsem jí, že ne, že děkuju, že mám po tom prvním nějak kyselý šťávy. Kyselý šťávy jsem sice měla, to je pravda, ale nebylo to po tom kafi.

Jeden si vždycky může najít *něco*, za co může být vděčný, i kdyby všechno bylo černý jako vix, a když jsem jela na trajektu zpátky, byla jsem vděčná za to, že jsem aspoň nic nezapakovala - neměla jsem tím pádem teď před sebou žádný vybalování. Taky jsem byla ráda, že jsem neřekla nic Seleně. Nejprv jsem se na to chystala, ale pak se mi to rozleželo v hlavě a bála jsem se, že by takové tajemství na ni mohlo být příliš a že by to řekla nějaký kamarádce a mohlo by se to tichou poštou donést zpátky k Joeovi. Dokonce mi i napadlo, že by se mohla zašprajcovat a prohlásit, že nikam nepojede. Nebylo to sice pravděpodobný, přitom jak vždycky uhýbala před Joem, kdykoli se jí ocitl nablízku, ale když má člověk co do činění s holkou v pubertě, tak je možný všecko - všecko na světě.

Takže jsem měla k dobru pár útěch, ale nápad jsem neměla ani jeden. Nemohla jsem jít a vybrat peníze ze spořitelního účtu, kterej jsme s Joem měli společný - bylo na něm nějakých šestačtyřicet dolarů, a náš běžný účet, ten byl úplně pro srandu králíkům - jestli jsme

nebyli v minusu, tak do toho určitě moc nechybělo. A vzít děti jen tak a vypadnout s nimi, to se mi taky nechtělo; to tedy ne, prosím pěkně. Kdybych to udělala, tak Joe ty peníze utratí už jen z toho rajcu. To jsem věděla, jako že jedna a jedna jsou dvě. Podle toho, co říkal pan Pease, tak už z toho stejně stačil rozfofrovat tři sta dolarů ... a z těch nějakých tří tisíc, co tam zbyly, jsem naspořila nejmíň dva a půl já sama - vydělala jsem to smýčením podlah a mytím oken a věšením prostěradel pro tu mrchu Veru Donovanovic - *šest* kolíčků, ne jenom čtyři - celý léto jsem se nezastavila. Nebylo to tak zlý, ve srovnání s těmi galejemi v zimě, ale žádná procházka růžovým sadem to nebyla, to ani v nejmenším.

Děti a já jsme se tak jako tak museli přestěhovat, v tomhle směru jsem názor nezměnila, ale napřed by mě čert musel vzít, abychom šli jako žebráci. Moje děti musely dostat zpátky svoje peníze. Jela jsem zase na ostrov, stála jsem na přední palubě *Princess*, čerstvý vítr z otevřeného moře se mi rozrážel o tvář a bral mi vlasy z čela a já jsem *věděla*, že z něj ty peníze zpátky dostanu. Jedině jsem nevěděla *jak*.

Život šel dál. Když se člověk díval zvenčí po povrchu, tak to vypadalo, že se nezměnilo nic. Ono na ostrově se *opravdu* zdá, že se nic nemění ... ale musíte se fakt dívat jen po povrchu. Ovšem v životě je toho o hodně víc, než se dá vidět zvenčí, a ten podzim se alespoň mně jevilo, že to, co je uvnitř, je kompletně rozdílný. Největší rozdíl byl asi v tom, že jsem *viděla*, jak se co mění. Teď tím nemyslím jenom to třetí oko; než přišla sundat ta Pétikova papírová čarodějnice a jeho další obrázky k tomu svátku, dokázala jsem vidět vše, co jsem potřebovala, na svoje vlastní dvě oči.

Například to, jak se Joe někdy zadíval, hladově a čuňácky, na Selenu, když byla v noční košili, nebo jak se jí díval na zadek, když se shýbla pod dřež, aby vyndala utěrku na nádobí. Jak se mu ona vyhýbala obloukem, když on seděl ve svém houpacím křesle a ona šla přes obývací do svého pokoje; jak se snažila, aby se ho ani nedotkla, když mu při večeři podávala přes stůl talíř. Srdce se mi z toho svíralo hanbou a lítostí, ale taky jsem z toho byla tak vzteklá, že mi většinu dnů bylo zle od žaludku. Vždyť on byl, panebože, její *otec*, v žilách jí kolovala jeho krev, měla po něm černý irčanský vlasy a malíčky,

který se daly ohnout nahoru, ale když jí spadlo ramínko od podprsenky na stranu, tak ji mohl sežrat očima.

Viděla jsem, že Joe junior se mu taky zdaleka vyhýbá, a když mu to prošlo, tak ani neodpovídal, na co se ho Joe ptal, a když už musel, tak jen něco zahuhlal. Pamatuju si na jeden den, kdy mi Joe junior přinesl svou slohovou práci o prezidentu Rooseveltovi, když ji dostal od učitelky. Napsala mu tam výborně s plusem a na první stránku udělala poznámku, že je to první výborně plus, který dala za dvacet let svého učení za nějakou dějepisnou práci, a že si myslí, že je to tak dobrý, že by se to mohlo uveřejnit v novinách. Ptala jsem se Joe juniora, jestli to nechce zkusit poslat do Ellsworthu do *Americanu* nebo do Bar Harboru do *Timesu*. Řekla jsem mu, že mu ráda dám na poštovní. On jenom zavrtěl hlavou a zasmál se. Mně se ten smích vůbec nelíbil - byl to takový tvrdý a posměšný smích, jako jeho táty. „Abych se od něj nechal dalšího půl roku buzerovat?“ povídá. „Děkuju pěkně. Copak jsi nikdy neslyšela, že mu táta říká Franklin D. Icikvelt?“

Vidím ho jako dnes, Andy, bylo mu teprve dvanáct, ale měřil dobrých stoosmdesát, jak tam stojí na zadní verandě s rukama nacpanýma v kapsách a dívá se shora na mě a já držím v ruce tu jeho písemku, na který je napsáno výborně plus. Vzpomínám si, jak měl v koutkách rtů takový nepatrný úsměv. Na tom úsměvu nebylo nic dobrého, ani dobrá vůle, ani nálada, ani štěstí. Takhle se usmíval jeho otec, i když já bych to tomu chlapci nikdy neřekla.

„Roosevelta táta nenávidí ze všech prezidentů úplně nejvíc,“ řekl mi. „Právě proto jsem si ho vybral jako téma na písemku. Teď mi to prosím tě vrať. Spálím to v kamnech.“

„Ne, to nespálíš, drahoušku,“ povídám mu, „a jestli si chceš zkusit, jaký to je, když tě tvoje vlastní máma shodí přes zábradlí na dvorek, tak mi to zkus sebrat.“

Pokrčil rameny. To taky udělal stejně jako Joe, ale úsměv se mu roztáhl a byl to úsměv stokrát sladší, než měl kdy v životě na tváři jeho otec. „Fajn,“ řekl. „Ale nebudeš mu to ukazovat, jo?“

Řekla jsem, že nebudu, a on odběhl hrát se svým kamarádem Randy Gigeurem na plácek košíkovou. Dívala jsem se za ním, v ruce jsem držela tu jeho písemku a přemýšlela jsem o tom, co se právě

mezi námi dvěma odehrálo. Ponejvíc jsem myslela na to, jak dostal od učitelky jedinou výbornou s plusem, kterou dala za dvacet let, a jak ji dostal za to, že si vybral za téma prezidenta, kterého jeho otec nenáviděl nejvíc ze všech.

Pak tady byl taky Pétík, ktorej se pořád motal kolem a vrtěl zadkem a vystrkoval spodní ret, nadával lidem do iciků a byl třikrát týdně pravidelně po škole, protože zlobil. Jednou jsem tam pro něj dokonce musela jít, protože se porval a praštil jednoho hochu ze strany do hlavy, až mu krvácelo ucho. Jeho otec k tomu ten večer řekl: „Tak si myslím, Peťane, že si dá příště majzla, aby ti uhnul z cesty, co říkáš?“ Viděla jsem, jak tomu chlapci zasvítily oči, když to Joe řekl, a taky jak ho Joe šel asi o hodinu později něžně uložit do postele. Zdálo se, že ten podzim dovedu objevit kdeco, až na to, co jsem potřebovala nejvíc ... jak se ho zbavit.

A víte, kdo mě nakonec přivedl na odpověď? Vera. Baže - právě Vera Donovanová. Ona byla jediný člověk, který vůbec věděl, co jsem udělala, tedy aspoň do teďka. A byla to ona, kdo mi taky vnuknul tu myšlenku.

Celý padesátý léta byli Donovanovic - teda, Vera s dětma - z letňáků nejstálejší - přijížděli koncem května na Svátek obětí války, zůstávali na ostrově celý léto a vraceli se do Baltimoru až na začátku září. Možná že hodinky by si jeden podle nich řídit nemohl, ale moje zkušenost je, že je mohl používat místo *kalendáře*. Vždycky středu po tom, co odjeli, jsem k nim do domu nastoupila s úklidovou četou a vzali jsme to tam od půdy do sklepa, svlíkli jsme postele, přikryli nábytek, posbírali dětský hračky a srovnali dolů do sklepa papírový skládací hlavolamy. Podle mého, do roku šedesát, kdy umřel pán, tak tam dole muselo být těch skládaček nejmíň tři stovky, byly proložené kouskama kartónu a plesnivěly tam. Mohla jsem si takovej generální úklid dovolit proto, že jsem věděla, že je nanejvýš pravděpodobný, že do domu nikdo znovu nevkročí až do příštího roku do víkendu na Svátek obětí války.

Samozřejmě, výjimka potvrzuje pravidlo - v roce, kdy se narodil Pétík, přijeli a slavili na ostrově Den díkůvzdání (dům už byl nadobro zazimovaný, takže nám to přišlo legrační, ale oni letňáci většinou jsou legrační), a potom o pár let později taky přijeli na vánoce. Pa-

matuju si, že Donovanovic děti vzaly Selenu a Joea juniora odpoledne ne Štědrý den na sáňkovačku a že Selena přišla asi za tři hodiny na Sunrise Hillu, kde jezdili, tváře měla rozpálený a červený jako jablíčka a oči jí blýskaly jako hvězdičky. Nemohlo jí být víc než tak osm nebo devět, ale jsem si jistá, že se stejně pořádně zakoukala do Donalda Donovana.

Takže jednou oslavovali na ostrově Den díkůvzdání a jednou vánoce, ale to bylo všecko. Byli to prostě *letňáci* ... teda alespoň Michael Donovan a děti. Vera nebyla sice odtud, ale nakonec se z ní stala ženská z ostrova, jako jsem já. Možná že ještě o něco víc.

Kapitola 11

V roce šedesátém prvním to začalo přesně tak jako všechny jiné roky, ačkoli její manžel rok předtím zahynul při té automobilové nehodě - Vera přijela s dětma na Svátek obětí války a dala se do pletení a do skládání těch hlavolamů, sbírala mušle, kouřila cigarety a světila speciální koktejlovou hodinku paní Donovanový, která začínala v pět a končila asi tak v půl desátý. Ale nebylo to stejný, to bylo zřejmý i mně, i když já jsem byla jenom najatá pomocnice. Děti byly uzavřené do sebe a tiché, ještě asi pořád byly smutný kvůli tátovi a někdy dost brzo po Dnu nezávislosti v červenci se všichni mezi sebou poštekali jak psi, to když byli na jídle v hotelu Harborside. Vzpomínám si, že Jimmy DeWitt, který tam tenkrát dělal číšníka, vykládal, že to mělo něco do činění s autem.

Ať to bylo, co bylo, její děcka hned příští den odjely. Ten jejich poskok je odvezl ve velkém motoráku, co jim patřil, na pevninu a řekla bych, že tam se o ně postaral nějaký další najatý člověk. Ani jedno z děcek jsem už víckrát neviděla. Vera zůstala tady. Bylo na ní jasně vidět, že nemá náladu, ale zůstala. To léto bylo pro lidi okolo ní rizikový. Vyházela do podzima alespoň půl tuctu děvčat na výpomoc, a když jsem viděla, jak *Princess* vyplouvá z přístaviště s ní na palubě, řekla jsem si, to se vsadím, že ji tady příští léto neuvidíme, jestli ne dýl. Ona si to dá do pořádku se svými děcky - bude muset,

poněvadž kromě nich teď nikoho nemá - a jestli oni mají Little Tallu po krk, tak ona jim ustoupí a pojedou někam jinam. Tak či onak, přichází čas, aby vzaly oťže do rukou děti, a ona to bude muset vzít na vědomí.

Což je jenom důkaz, jak jsem tehdy Veru Donovanovou málo znala. Pokud se týkalo *téhle* paninky, tak ta, když se jí nechtělo, nemusela brát na vědomí ani slona ve fraku. Objevila se na trajektu odpoledne na Svátek obětí války v roce dvaasedesát - sama - a zůstala až do začátku září. Přijela úplně sama, pro mě ani pro nikoho jiného neměla dobrého slova, pila víc než kdy jindy a většinu doby vypadala jako smrtka, ale přijela a zůstala a skládala hlavolamy a chodila na pláž - sama - a sbírala tam mušle, jako vždycky. Jednou mi povídala, že podle ní Donald s Helgou přijedou do Boru (tak oni vždycky tomu domu přezdívali; ty to, Andy, možná víš, ale pochybuju, že by to věděla Nancy) někdy v srpnu, ale vůbec se neukázali.

A od toho dvaasedesátýho taky začala pravidelně přijíždět *po* začátku září. Zavolala v půlce října a požádala mě, abych připravila dům, což jsem taky udělala. Zdržela se tři dny - ten poskok přijel s ní a bydlel v bytě nad garáží - a potom zase odjela. Než ale jela, zavolala mi a řekla mi, ať Dougie Tappert zkontroluje kotel a ať nedávám na nábytek povlaky. „Teď mě tu budete vídat mnohem častěji, když jsou ty záležitosti mého manžela definitivně uzavřené,“ povídá. „Možná že častěji, než vám bude milé, Dolores. A doufám, že tu uvidíte i děti.“ V jejím hlase jsem ale zaslechla cosi, co mi napovědělo, že už tenkrát si byla vědoma, že je to tak trochu zbožný přání.

Příště přijela pomalu na konci listopadu, asi týden po Dni díkůvzdání, a hned zavolala, ať jdu vyluxovat a ustlat postele. Děcka s ní ovšem nebyly - bylo to v týdně a byla škola - ale ona říkala, že se můžou rozhodnout na poslední chvíli, že stráví víkend s ní, místo aby zůstali na koleji. Myslím, že věděla, jak to je doopravdy, ale Vera byla tak trochu skautka a její heslo bylo *Bud' připraven*, to teda na mou duši ano.

Mohla jsem přijít hned, v ten roční čas pro lidi jako já moc práce není. Kodrcala jsem se tam v dešti, přšelo studeně, ale hlavu jsem měla rozpařenou, jako vždycky od té doby, co jsem přišla na to, co se stalo s penězi mých dětí. Ten výlet do banky jsem si udělala už

dobře měsíc předtím a od té doby mě to žralo, jako když si šplíchnete kyselinu z baterky na šaty nebo na kůži.

Ani kloudně jíst jsem nemohla, spala jsem jako na vodě, jen jsem zabrala, už mě budila nějaká můra, málem jsem si i zapomínala převlíkat spodní prádlo. Pořád mi v hlavě strašilo, co to Joe chtěl vyvádět Seleně, jak vylumpáčil peníze z banky, a taky jak se já k nim mám zase dostat. Bylo mi jasný, že to všechno potřebuju na čas pustit z hlavy, jinak mě nic nenapadne - jestli to svedu, tak se mi možná rozsvítí samo od sebe - ale vypadalo to, že se toho nezbavím. Dokonce i když mi myšlenky na chvíli *opravdu* někam poodběhly, stačila nejmenší drobnost a hned zas letěly zpátky a po starý koleji. Byla jsem v tom jako v začarovaném kruhu, úplně mi to chodilo po mozku a to byl asi taky důvod, proč jsem nakonec Veře svěřila, co se stalo.

V žádném případě jsem neměla *v úmyslu* jí něco říkat. Kdykoli se ukázala od května, kdy umřel její manžel, měla věčně náladu asi jako lvice, co si zapíchla do tlapy trn, a já jsem rozhodně nemínila otevírat se ženský, která se chovala, jako když se proti ní spiknul celý svět. Když jsem ale ten den přišla, měla konečně náladu lepší.

Byla v kuchyni a na korkovou nástěнку, která byla vedle dveří do špajzu, připichovala článek, co si vystříhla z první stránky bostonskýho *Globu*. Povídá mi: „Koukejte, Dolores, - jestli budeme mít kliku a dobrý počasí, tak příští léto uvidíme něco opravdu extra.“

Já si i po těch letech pamatuju slovo od slova nadpis nad tím článkem, poněvadž když jsem ho přečetla, tak se ve mně něco pohnulo. **ÚPLNÉ ZATMĚNÍ SLUNCE PŘÍŠTÍ LÉTO ZAHALÍ TMOU SEVER NOVÉ ANGLIE**, to tam bylo napsané. Byla tam taky mapka a ta ukazovala, která část státu Maine bude v dráze zatmění, a Vera do ní červenou fixkou udělala malou červenou tečku tam, co byl Little Tall Island.

„Další zatmění bude až na konci příštího století,“ povídá mi. „Uvidí ho možná naši praprapravunci, Dolores, ale to my už tu dávno nebudeme ... takže si tohle musíme jaksepatří užít!“

„Třeba ten den bude lít jako z konve,“ říkám jí já, než jsem si to vůbec rozmyslela, a s ohledem na příšernou náladu, kterou Vera většinu času měla od doby, co jí umřel muž, jsem už čekala, že mi dá co

proto. Místo toho se ona rozesmála, něco si začala prozpěvovat a šla nahoru. Vzpomínám si, jak mi napadlo, že pokud jde o její počasí, tak to se tedy *opravdu* změnilo. Nejen že si prozpěvovala, ale dokonce ani nevypadala, že by měla nejmenší kocovinu.

Asi o dvě hodiny později jsem byla u ní v jejím pokoji, převlíkala jsem postel, co v ní v pozdějších letech strávila jako nemohoucí tolik času. Seděla v křesle u okna a štrikovala vlněnou příkrývku. Pod kotlem bylo zatopeno, ale ještě se pořádně nerozehřál - u těchhle velkých baráků to trvá věčnost, než se vyhřejou, můžou být uhemovaný na zimu sebelíp - a ona si hodila přes ramena růžový pléd. Západní vítr už foukal pěkně silně, a jak hnal déšť do okna, znělo to, jako když hází hrsti písku. Když jsem vyhlídla ven, viděla jsem z garáže vycházet proužek světla, což svědčilo, že poskok tam dřepí zašítěj v tom svém bytečku jak jehla v peřině.

Zastrkávala jsem rohy od spodního prostěradla (pro Veru Donovanovou žádný navlíkací prostěradla nebyly dost dobrý, to si pište - to by bylo moc jednoduchý), o Joeovi a o dětech jsem pro změnu nepřemýšlela a vtom se mi rozklepala brada. Nechej toho, poručila jsem si. Ale ono to nepřestávalo. Navíc se mi začal třást i horní ret. Zničehonic jsem měla oči plný slz, nohy pode mnou poklesly a já si kecla na postel a rozbřečela se.

Ne. Ne.

Řeknu to po pravdě, jak to bylo, na tom nesejde. Nebylo to, že bych jen tak *brečela*. Já jsem schovala obličej do zástěry a řvala jak želva. Byla jsem unavená a všechno jsem měla spletený a byla jsem se silama úplně na dně. Za celý týden jsem řádně nezamhouřila oka a neměla jsem nejmenší představu, jak to všechno dál vydržím. A v hlavě mi tloukla myšlenka - To se teda pleteš, Dolores. To se teda pleteš, ty ve skutečnosti stejně myslíš na Joea a na děti. - No, samozřejmě, že to bylo tak. Už to bylo se mnou tak, že jsem nebyla štonc myslet na cokoli jinýho, a taky přesně kvůli tomuhle jsem hulila.

Vůbec nevím, jak dlouho jsem takhle brečela, ale vím, že když jsem konečně přestala, měla jsem přes tvář nudli a nos celej ucpanej a byla jsem bez dechu, jako bych běžela o závod. Bála jsem se sundat zástěru, poněvadž jsem úplně viděla, jak Vera řekne: „No to ale byl pěkný cirkus, Dolores. V pátek si můžete přijít pro obálku se svou

poslední výplatou. Kenopensky ... “aha, tak se jmenoval ten poskok, Andy, konečně se mi to vybavilo - „Kenopensky vám ji dá.“ To by se na ni dokonale podobalo. Jenomže u ní člověk *nikdy* nevěděl. Už tenkrát, dávno předtím, než jí mozek změknuh na tvaroh, jste nemohli předvídat, co Vera udělá.

Když jsem nakonec dala zástěru dolů, seděla tam u okna se štrikováním na klíně a prohlížela si mě, jako bych byla nějakéj novej zajímavěj brouk. Pamatuju si, že jak ty spousty deště stékaly po skle, plazily se jí po tváři a po čele stíny.

„Dolores,“ řekla mi, „povězte mi laskavě, doufám, že jste nebyla tak neopatrná a nenechala se od toho příšernýho individua, co s ním žijete, zase nabouchat.“

Já jsem na okamžik absolutně nevěděla, o čem to mluví - když řekla to *nabouchat*, tak mi bleskl hlavou ten večer, kdy mě Joe přetáhl tím polenem a já jeho praštila tou konvičkou na mlíko. Vzápětí mi to došlo a já se začala kuckat smíchy. Ani ne za pár vteřin jsem se smála stejně, jako jsem předtím brečela, a nemohla jsem si pomoci o nic víc, než předtím. Věděla jsem, že je to vlastně z hrůzy - představ, že bych byla s Joem znovu v jiným stavu, bylo snad nejhorší ze všech pomyšlení a nic na tom neměnil fakt, že jsme ty věci, co z nich jsou děti, už dávno nedělali - ale i když jsem věděla příčinu, pro kterou se směju, přestat jsem stejně nemohla.

Vera na mě hleděla ještě malou chvíli a potom zvedla z klína štrikování a znovu se do něj pustila, jakoby se nechumelilo. Dokonce si i začala zase propěvovat. Zdálo by se, že mít na svý nedostlaný posteli správcovou, která vyvádí jako tele při měsíčku, byl pro ni denní chleba. No jestli jo, tak to by Donovanovic museli mít u sebe v Baltimoru dost podivný služebnictvo.

Moc netrvalo a z toho smíchu byl zase brek, jako když se v zimě někdy točí vítr a podle toho, jak fouká, padá chvíli sníh a chvíli zase prší. Potom to konečně přešlo všechno a já jsem tam seděla na posteli, prázdná a unavená a styděla jsem se za sebe ... ale taky jsem si přišla taková vyčištěná.

„Já se moc omlouvám,“ povídám. „Moc mě to mrzí, paní Donovanová.“

„Vero,“ řekne ona.

„Prosím?“ zeptala jsem se á

„Vero,“ opakovala mi. „Já trvám na tom, že každá ženská kterou na mý posteli chytí hysterák, si se mnou musí potykat.“

„Já nevím, co to do mě vjelo,“ řekla jsem.

„Ale,“ řekla hned. „Já bych myslela, že jo. Dej se do kupy, Dolores - vypadáš, jako když jsi klovala špenát bez lžice. Můžeš jít ke mně do koupelny.“

Šla jsem si umýt obličej a zůstala jsem tam dost dlouho. Po pravdě řečeno, trochu jsem se bála vyjít. Už jsem si nemyslela, že mě vyhodí, když chce, abych jí místo paní Donovanová říkala Vero a tykala jí - tak se člověk většinou nechová, když chce s někým za pět minut vyrazit dveře - ale nevěděla jsem, *co* teda chystá. Dovedla být krutá; jestli jste si to už neodvodili z toho, co vám tady vykládám, tak plýtvám časem. Dovedla člověka pěkně říznout, kam a kdy se jí zachtělo, a když to udělala, tak většinou pořádně přitlačila.

„Dolores, neutopila ses tam?“ zavolala a já jsem věděla, že už se dál omeškávat nemůžu. Zavřela jsem vodu, utřela jsem si obličej a šla jsem k ní zpátky do pokoje. Rovnou jsem se zase začala omlouvat, ale ona jen mávla rukou. A pořád na mě hleděla jako na nějakýho brouka, kterýho ještě neviděla.

„Teda, ženská, můžu ti říct, že jsem z tebe jak u vidění,“ povídá. „Já jsem si celý ty léta myslela, že snad ani *neumíš* brečet - myslela jsem, že jsi hotový kámen.“

Něco jsem zahučela, jako že jsem v poslední době málo spala.

„No, to vidím, že málo,“ povídá ona. „Ten Dior, co máš pod očima, ti jde skvěle k pleti a ruce se ti elegantně třesou.“

„Že mám pod očima co?“ zeptala jsem se.

„Ale nic,“ zase ona. „Řekni mi, co se stalo. Jediný důvod pro takovéhle extempore zničehonic, na který jsem dokázala přijít, je, že jsi v tom, a upřímně řečeno, *pořád* je to to jediný, co mě napadá. Tak mi to, Dolores, laskavě vysvětli.“

„To já nemůžu,“ povídám jí, a ať se propadnu, jestli jsem necítila, že celá tahle záležitost je na nejlepší cestě, aby se mi vymkla z ruky a navrch aby mě ještě vzala po letech, něco jako klika, kterou se natáčela tátova stará fordka áčko, když ji člověk nadržel se správným

grifem. Jestli si nedám pozor, tak tady za chvíli budu znova sedět na posteli se zástěrou na očích.

„Ale můžeš, a taky to uděláš,“ řekla Vera. „Nebudeš přece celej den kvílet jako meluzína. To by mě rozbolela hlava a musela bych si vzít aspirin. A já aspirin nesnáším. Dráždí to sliznici v žaludku.“

Posadila jsem se na kraj postele a podívala se na ni. Otevřela jsem pusku, ale neměla jsem tušení, co mi z ní vypadne. Vypadlo z ní: „Můj manžel se snaží přefíknout vlastní dceru, a když jsem šla do banky vyzvednout jejich peníze na vysokou, abych ji a hochy mohla vzít pryč, tak jsem zjistila, že ty peníze sakumprásk vyčistil a zašil. Ne, já nejsem z žádnýho kamene. Já vůbec nejsem z kamene ani trochu.“

Začala jsem znova brečet a brečela jsem dost dlouho, ale už ne tolik jako předtím a nepotřebovala jsem si ani schovat obličej do zástěry. Když jsem už jenom posmrkávala, tak mi ona řekla, ať jí vyprávím tu historii celou, pěkně od začátku a ať nic nevynechám.

Tak jsem to udělala. Nebyla bych věřila, že můžu vůbec *někomu* tu historii vyprávět, ze všeho nejmíň Veře Donovanové, s těma jejíma penězma a barákem v Baltimoru a s tím jejím poskokem pro okrasu, kterýho si určitě nedržela proto, aby jí leštil jenom aut'ák, ale *vyprávěla* jsem jí to a cítila jsem, jak mi s každým slovem odplývá ze srdce tíha. Vyklopila jsem to všechno, přesně jak mi kázala.

„Takže já jsem v koncích,“ skončila jsem. „Nedokážu si představit, co bych s tím šmejdem měla udělat. Asi bych se někde dokázala uchytit, kdybych zkrátka sebrala děcka a odjela s nimi na pevninu - tvrdý práce jsem se nebála nikdy - ale v tom to nevězí.“

„A v čem to teda vězí?“ zeptala se mě ona. Ta vlněná deka, co ji štrikovala, byla prakticky hotová - měla snad nejrychlejší prsty, jaké jsem kdy viděla.

„Provedl svý dceři skoro všechno, jedině že ji neznásilnil,“ povídám. „Vyděsil ji tak hrozným způsobem, že se z toho možná nikdy nedostane, a ještě si za to vyplatil odměnu za špatný chování, která se rovná skoro třem tisícům dolarů. A tohle já mu projít nenechám - v *tomhle* to vězí.“

„*Opravdu?*“ řekne ona tím svým medovým hláskem a jehlice jí dělaly cvak-cvak-cvak a děšť se lil po těch sklech v okně a jí se vlni-

ly a splétaly stíny na tváři a na čele jako černý žíly. Při pohledu na ni jsem si vzpomněla na pohádku o třech předlenách, který předou lidem nit života, co mi vyprávěla babička ... jedna nit začíná, druhá dál potahuje a třetí drží nůžky a přestřihne ji, kdykoli se jí zlíbí. Mám dojem, že ta poslední se jmenovala Atropos. I kdyby to bylo jinak, tak z toho jména mě vždycky mrazilo.

„Ano,“ řekla jsem já, „ale ať do mě hrom vrazí, jestli mám zrnko tušení, jak mu odplatit po zásluze.“

Cvak-cvak-cvak. U ruky měla postavený hrnek s čajem a na chvíličku udělala pauzu, aby se napila. Později přišly časy, kdy snad myslela, že čaj se nejlíp pije pravým uchem a podařilo se jí dát si místo toho bylinkovou lázeň, ale ten den na podzim dvaasedesátého byla v plný formě a ostrá jako tátova břitva. Když se na mě podívala, zdálo se mi, že mě očima provrtá skrz naskrz.

„Co je na tom nejhorší, Dolores?“ řekla nakonec, postavila hrneček a dala se zase do štrikování. „Co bys řekla, že je na tom nejhorší? Ne pro Senu a ne pro kluky, ale pro *tebe*?“

Na to jsem žádný čas na rozmyšlenou nepotřebovala. „Ten šmejď se mi *směje*,“ povídám. „To je pro mě nejhorší. Někdy mu to vidím na očích. Nikdy jsem mu to neřekla, ale on ví, že jsem byla v bance, ví to setsakra dobře, a taky ví, co jsem zjistila.“

„Třeba si to jen namlouváš,“ ona na to.

„Nato se můžu krajevajc,“ vypálila jsem. „Já to tak prostě *cítím*.“

„Ano,“ povídá ona, „důležité je, jak to cítíš. Souhlasím. Pokračuj, Dolores.“

Co tím chceš říct, pokračuj? měla jsem chuť říct. To už je komplet všecko. Ale asi to nebylo všecko, protože ze mě vyskočilo ještě něco, jako čertík z krabičky. „On by se mi moc nesmál,“ řekla jsem „kdyby tušil, že jsem ho už dvakrát málem přistrčila do pekla.“

Ona tam jenom tak seděla a ty tmavý stínový provázky se jí honily po obličejí a klouzaly jí přes oči, takže jsem jí do nich neviděla, a poznovu jsem si vzpomněla na ty sudičky na obloze. Speciálně na tu, co drží ty nůžky.

„Já mám strach,“ řekla jsem. „Ne z něho - ze sebe. Jestli od něj děcka hodně brzo neodvedu, tak se stane něco hrozného. Já to vím. Něco mě uvnitř tlačí a je to čím dál horší.“

„Je to oko?“ zeptala se klidně a po mně v ten moment sjela ledová ruka! To bylo, jako když si v mojí hlavě našla okno a nahlédla jím do mých myšlenek. „Něco jako oko?“

„Jak to můžeš vědět?“ zašeptala jsem, a jak jsem tam seděla, naskočila mi na ruku husí kůže a rozklepala jsem se. „Vím,“ řekla a začala štrikovat novou řadu. „Já o tomhle vím všechno, Dolores.“

„No ... já ho oddělám, jestli se nebudu hlídat. Z toho mám hrůzu. Potom můžu na ty peníze zapomenout. Můžu zapomenout *na všechno*.“

„Nesmysl,“ povídá ona a jehlice dělají cvak-cvak-cvak. „Manželé umírají den co den, Dolores. Hele, jeden umírá třeba zrovna teď, zatímco my tady sedíme a povídáme. Umírají a nechávají svým manželkám svoje peníze.“ Dokončila řadu a pohlédla na mě, ale já jsem pořád neviděla, co má v očích, kouli těm stínům, co je dělal déšť. Lezly jí po tváři a kroutily se jako hadi. „Já bych to měla vědět, nebo ne?“ řekne. „Koneckonců, podívej se, co se stalo tomu mýmu.“

Nemohla jsem ze sebe vypravit slovo. Jazyk se mi přilepil na patro jako můra na mucholapku.

„Nehoda,“ prohlásila pečlivým hlasem, skoro jako nějaká učitelka, „je někdy nejlepší, přítel nešťastné ženy.“

„Jak to myslíš?“ zeptala jsem se. Jenom jsem to zašeptala, ale byla jsem překvapená, že ze sebe dostanu aspoň tohle.

„No jak, jak ty chceš,“ povídá ona. Potom se ušklíbla - byl to úšklebek, žádný úsměv. Abych ti pravdu řekla, Andy, krve by se ve mně nedořezal. „Musíš si jenom pamatovat, že co je tvoje, to je jeho, a co je jeho, to je tvoje. Kdyby se mu například stala nehoda, tak peníze, které má na svých účtech v bance, budou tvoje. Takový je zákon v naší zemi.“

Zastavila se na mně pohledem a stíny na vteřinku zmizely a já jsem jí zřetelně viděla do očí. Před tím, co jsem tam spatřila, jsem se rychle musela odvrátit. Vera navenek vypadala chladná jako Esymák na nanuku, ale uvnitř byla podle všeho podstatně větší teplota, řekla bych zhruba, že jako uprostřed lesního požáru. Každopádně moc velká výheň, aby se do ní lidi jako já mohli dlouho koukat.

„Zákony jsou vynikající vynález, Dolores,“ pokračovala. „A když má špatný muž ošklivou nehodu, tak to taky může někdy být vynikající.“

„Chceš říct ...“ začala jsem. Dařil se mi o něco hlasitější pološepot, ale víc ne.

„Já neříkám vůbec *nic*,“ povídá ona. Když se za těch časů Vera rozhodla, že o nějaké věci domluvila, tak za ní zaklapla, jako když zavře knížku. Strčila štrikování zpátky do košíku a vstala. „Něco ti ale přece řeknu - ta postel se v životě neustele, když na ní budeš sedět. Jdu dolů postavit vodu na čaj. Možná že až to tady doděláš, budeš chtít zaběhnout dolů a ochutnat kus toho jablkovýho koláče, co jsem ho přivezla z pevniny. Když budeš mít štěstí, tak ti na něj možná dám i kopeček vanilkový zmrzliny.“

„Dobře,“ řekla jsem. V hlavě jsem měla galimatyáš, ale v jedné věci jsem jasno měla - že koláč z Jonesportské pekárny bude to pravý. Poprvé za ty čtyři neděle jsem měla opravdickej hlad - ulevila jsem svému srdci a to mi pomohlo.

Vera došla ke dveřím a tam se ke mně otočila. „Dolores, já tě nelituju,“ řekla. „Neřekla jsi mi, že jsi byla těhotná, když sis ho brala, ale ani jsi nemusela; i úplnej lazar na matematiku, jako jsem já, umí počítat a odčítat. V kolikátém jsi to byla, ve třetím?“

„Šestý týden,“ řekla jsem. Už zase jsem jenom šeptala. „Selena přišla na svět krapet před termínem.“

Přikývla. „A co udělá taková spořádaná holka z ostrova, když zjistí, že má zaděláno? No samozřejmě to, co se nabízí ... ale kdo se vdává nakvap, ten toho často lituje, což je podle mě i tvůj případ. Je to smůla, že tě tvoje matka, dřív než ji pánbůh povolal, tuhle zásadu nenaučila, tak jako tě učila dvakrát měř, jednou řež. Ale řeknu ti jedno, Dolores: tím, že budeš cedit slzy do zástěry, svojí holce poctivost nezachrániš, jestli si ten starej kozel smradlavej umanol, že ji o ni připraví, a stejně tak ani nezachrániš peníze svých dětí, když je bude doopravdy chtít utratit. Někdy ale muži, zvláště pak ti, co pijou, *mají* nehody. Spadnou ze schodů, uklouznou ve vaně, a někdy jim třeba taky selžou brzdy, a jak mají naspěch cestou od milenky z jejího kvartýru na Arlington Heights, napálí to přímou čarou do dubu.“

Načež odešla a zavřela za sebou dveře. Já jsem ustlala tu postel, a přitom jsem přemýšlela o tom, co ona povídala ... jako že, když má špatnej chlap velkej pech a nehodu, tak to někdy může být skvělý. Začínalo se mi vyjevovat, co jsem celou tu dobu měla před nosem - a co bych viděla dřív, nebýt toho, že jsem panikařila a myšlení mi lítalo jako splašený vrabec, když vlítne na půdu a neví, kudy kam.

Než jsme spořádaly ten koláč a než jsem ji vyprovodila nahoru, aby si dala svých dvacet, měla jsem v hlavě jasnou představu, jak by se to dalo provést. Chtěla jsem mít od Joea pokoj, chtěla jsem zpátky peníze svých dětí, ale úplně nejvíc jsem chtěla, aby zaplatil za to, co jsme kvůli němu zakusili ... tedy hlavně, co zakusila Selena. Kdyby ten šmejda měl nehodu - teda, *správnou* nehodu - takový věci se stávají. Peníze, na který jsem neměla šanci, dokud byl on naživu, by se mi vrátily, kdyby on umřel. Mohl sice mít dost fištrónu na to, aby mně ty peníze sebral, ale jakživo neměl dost fištrónu, aby mě vyškrtl ze závěti. To nebyla otázka toho, kolik má pod čepicí - to, jak sebral ty peníze, ukazovalo, že je daleko větší parchant, než jsem myslela - ale šlo o to, jakým způsobem se mu ty kolečka v hlavě točily. A já bych přísahala, že Joea St. George nenapadlo ani ve snu, že by *vůbec kdy* mohl umřít.

A jelikož já jsem byla jeho žena, tak bych všechno dostala zpátky já.

Než jsem ten den odešla z Boru, přestalo pršet a já jsem šla domů, co noha nohu mine. Nebyla jsem ještě ani v půlce cesty, když mi přišla myšlenka na tu starou studnu za dřevníkem.

Když jsem dorazila domů, nebyla tam ani noha - chlapci si někde venku hráli a od Seleny jsem tam měla lísteček, že šla pomáhat k paní Devereauxové s praním ... ona totiž tenkrát prala všechny prostěradla z hotelu Harborside. Kde je Joe, to jsem neměla ponětí, a taky mi to bylo ukradený. Důležitý bylo to, že byl pryč náklad'ák, a protože měl propálený výfuk, věděla jsem, že ten kravál uslyším už z dálky.

Nějakou chvilku jsem tam stála a hleděla na ten vzkaz od Seleny. Je to legrační, jak člověka dokážou maličkosť postrkovat od toho, jak by se něco dalo udělat, k tomu, že by se to mohlo udělat, a od toho až k tomu, že se to udělá. Já si dodnes nejsem stoprocentně jistá, jestli jsem ten den, když jsem se vrátila od Very Donovanové, oprav-

du chtěla Joea zabít. Rozhodla jsem se, že se podívám na studnu, to jo, ale všechno to mohla být jenom taková hra, jako když si děti hrajou „pojd'te dělat, jako že“. Kdyby tam Selena ten vzkaz nenechala, možná že bych to nikdy neprovedla ... ale Andy, ať z tohohle dneska poplynou jakýkoli následky, tak Selena se to nikdy nesmí dovědět.

Na tom lístečku bylo napsaného něco jako: „Mami - šla jsem s Cindy Babcockovou k paní Devereauxové pomáhat s hotelovým prádlem - mají na svátky o moc víc lidí, než mysleli, a ty víš, jak se paní D. zhoršila ta její artritida. Volala a vypadalo to, že se z toho chudák zblázní. Budu zpátky před večeří a pomůžu ti vařit. Pusu a ahoj, Sel.“

Věděla jsem, že Selena přinese maximálně tak pět sedm dolarů, ale že z toho bude šťastná jako blecha. Hned by tam klidně letěla zas, kdyby jí paní Devereauxová nebo Cindy zavolaly a kdyby jí tam příští léto nabídly zaměstnání na částečnej jako pokojská, tak by se mě nejspíš snažila umluvit, abych jí to dovolila. Peníze jsou holt peníze a za oněch časů byly takovýhle přechodný práce na ostrově nejobvyklejší způsob, jak lidi žili a přišli sem tam k nějakému výdělku. Paní Devereauxová by zavolala znovu *určitě*, a taky by s radostí za hotel napsala Seleně pracovní doporučení, kdyby si jí o to Selena řekla, poněvadž Selena byla opravdický pracant, i když byla ještě malá, a nebála se ani dřiny, ani špíny.

Ona byla zrovna jako já v jejím věku, když to mám říct jinak, a podívejte se, jak já jsem dopadla - prostě zase jedna baba uklízečka, co se pořád hrbatí i při chůzi a neobejde se bez lahvičky prášků na záda. Selena na tom neviděla nic špatnýho, ale jí bylo akorát patnáct a v patnácti holka vůbec nemá ponětí, co vlastně vidí, i kdyby to měla vyložený jak na podnose. Metla jsem ten vzkaz kolem dokola a říkala jsem si - Do háje zelenýho, ona nesmí skončit jako já, v pětatřiceti stará a bezmála stržená jak budík. To ona neudělá, ani kdyby to mělo být přes moji mrtvolu. - Ale víš co, Andy? Já se nedomnívala, že by to muselo dojít až do takových konců. Myslela jsem si, že všechno umírání, který bude potřeba u nás doma, by si na sebe mohl vzít Joe.

Položila jsem ten její lístek zpátky na stůl, zase jsem si zapnula přšiplášť a nazula jsem si gumáky. Načež jsem to obešla dozadu a

zůstala stát u toho bílýho balvanu, jak jsem u něj Seleně tehdy večer povídala, že se už nemusí bát Joea a že slíbil nechat ji na pokoji. Přestalo pršet, ale ještě pořád bylo slyšet, jak v tom ostružinovém houští za domem odkapává voda, a já jsem viděla, jak z těch holých prutů visí krůpěje. Podobaly se těm briliantovým náušnicím Very Donovanové, měly ten tvar, jenom byly menší.

Křoví zabíralo snad padesát na padesát metrů, a ještě než jsem se prodrala dovnitř, byla jsem sakramentsky ráda, že mám ten pršák a gumáky. Mokro na tom bylo to nejmenší, ale trny, to byla hotová vražda. Na konci čtyřicátých let byl tenhle kus samý kytky a luční tráva a na straně blíž ke kůlně bylo roubení studny, jenomže takových šest let potom, co jsme se s Joem vzali a nastěhovali se tam - Joeovi to odkázal jeho strýček Freddy - tak tou dobou ta studna vyschla. Joe si zjednal Petera Doyona a ten nám našel s proutkem nový pramen, na západní straně domu. Od té doby jsme v životě nevěděli, co je to mít problémy s vodou.

Jak jsme přestali tu starou studnu používat, zarostl ten díl šlahounama ostružin až po ramena, a jak jsem tam ložila sem tam a hledala to roubení, rvaly mi ty trny pláštěnku a tahaly mě. Když jsem si už asi potřetí rozdrápla ruku, přetáhla jsem si rukávy až přes prsty.

Nakonec jsem tu díru našla tak, že jsem do ní málem spadla. Stoupla jsem na cosi, viklalo se to a přitom to bylo jako nějaká houba, zapraštělo mi to pod nohou a já jsem ucukla zpátky, těsně než pode mnou to prkno, co jsem na něj šlápla, nadobro prasklo. Nemít kliku, padla jsem dopředu a celý roubení by se nejspíš bylo prolomilo. Spadla lžička do kafíčka, udělala žbluňk.

Přiklekla jsem a jednu ruku jsem si držela před obličejem, aby mi ho ty ostružiny nepoškrábaly, nebo aby mi třeba taky nevyšlehly oko, a pěkně zblízka jsem si to tam prohlídla.

Poklop na roubení mohl mít tak metr na metr a půl. Prkna byla bílá plísňá, zkroucená a shnilá. Rukou jsem do jednoho strčila a bylo vám to, jako když chcete šťouchat namočenou špagetu. To prkno, jak jsem na něj předtím stoupla, bylo úplně prohnutý a viděla jsem, že z něj trčí čerstvé třísky. Spadla bych tam, jen by to fiklo, a to jsem v té době nevážila ani šedesát kilo. Joe měl nejmíň o takových dvacet kilo víc. V kapse jsem měla kapesník. Uvázala jsem ho na vršek křoví

u roubení ze strany od kůlny, abych to tam dobře našla i v kvapu. Načež jsem šla zpátky do domu. Tu noc jsem spala, jako když mě do vody hodí, a poprvý od doby, kdy mi Selena řekla, co na ni ten její neodolatelný tatíček šije, jsem neměla ve snu žádný můry.

To bylo na konci listopadu a já jsem na hodně dlouho nic dalšího neplánovala. Ono není zapotřebí, abych vám říkala proč, ale pro každý případ vám to přece jen povím: kdyby se mu něco stalo brzo potom, kdy jsme se Selenou měly ten rozhovor na trajektu, tak by se ona možná mohla zaměřit na mě. To já jsem nechtěla, aby se stalo, poněvadž ona ho zčásti nepřestala mít ráda a asi ji to ani nikdy nepřejde, a taky jsem se obávala, jak by jí bylo, kdyby jenom *stín* podezření měla, cože se stalo. Samozřejmě, jak by se cítila vůči *mně*, to je asi samo sebou, ale ještě víc jsem měla strach, jak by se cítila k sobě samé. No, a jak to dopadlo ... ale, na tom teďka nesejde. Vždyť se k tomu ještě dostanu.

Takže jsem nechala čas běžet, ačkoli to pro mě bylo vždycky nejtěžší, jakmile jsem si usmyslila, že něco udělám. No, ale dny se přeci skládaly do týdnů, tak jako vždycky. Sem a tam jsem se Seleny na něho zeptala. Co táta, seká dobrotu? - tak jsem se ptala a obě jsme dobře věděly, co tím myslím. Pokaždé mi odpovídala, že ano, což mi bylo úlevou, protože začít Joe ještě znova, tak jsem ho srovnala přímou cestou a vyprdla bych se, co z toho může být. Nebo co z toho bude.

Po vánocích, začátkem třiašedesátýho jsem měla jiný starosti. Jednak to byly ty peníze - každý ráno jsem se budila s pomyšlením, že třeba právě dneska je začne utrácet. Měla jsem proč, dělat si z toho hlavu. S těma prvníma třema stovkama zatočil pěkně hbitě a já neměla jediný způsob, jak mu zabránit, aby rozfrcal i ty další, mohla jsem akorát sedět na zadku a čekat, až si čas sám pomůže, jak to říkali na těch jeho protialkoholních sedáčkách. Ani vám nebudu povídat, kolikrát jsem hledala tu jeho vkladní knížku, tu, co ji musel dostat, když mu na ty prachy otevírali novej účet - nikdy jsem ji ale nenašla. Takže jsem jediné musela čekat, až si to domů přihasí s novou řetězovou pilou, nebo s nějakýma drahýma hodinkama na ruce, a mohla jsem než doufat, že už část z těch peněz nebo dokonce komplet všechny neprohrál v nějakým tom vysokým pokru, co tvrdil, že se hraje o

každým víkendu v Ellsworthu a v Bangoru. Nikdy v životě jsem se necítila tak bezmocná.

Potom tady taky byla otázka, kdy a jak to provedu ... teda, jestli vůbec budu mít dost nervů, abych to provedla. Ten nápad, že ta stará studna se použije jako nějaká jáma na slony, ten byl sám o sobě bez chyby. Háček byl v tom, že tím se to ještě neřešilo. Kdyby umřel pěkně hezky, tak jako to člověk vidí v televizi, tak bylo všechno v pořádku. Jenomže i před těma třiceti lety jsem už znala ze života dost, abych věděla, že ono se prakticky nikdy nic neděje tak jako v televizi.

Dejme tomu, že by například spadnut dolů a začal křičet. Ostrov tenkrát nebyl tak zastavěnej, jako je dneska, ale tak jako tak jsme u nás v tom našem kusu ulice měli tři sousedy - Caronovic, Langillovic a Jolanderovic. Možná že by nemuseli slyšet nějaký výkřiky z ostružinový houštiny za naším domem, ale na druhý straně taky mohli ... zvlášť kdyby byl čerstvý vítr a foukal správným směrem. To ještě nebylo všecko. Naše ulice - East Lane - se táhne mezi vesnicí a Headem, že jo, a mohl na ní být dost slušný provoz. Kolem našeho domu jezdily v jednom kuse auta i nákladáky, za oněch dob sice ne tolik, ale i tak jich bylo až dost pro ženskou, která pomýšlí na to, na co já.

Málem jsem se už rozhodla, že tu studnu přece jenom nebudu na to účtování s ním moct použít, že je to příliš vachrlatý, když vtom jsem dostala odpověď. Taky tentokrát mi ji dala Vera, i když nemyslím, že by o tom věděla.

Byla totiž úplně posedlá tím zatměním slunce. Ten rok byla na ostrově většinu doby, a jen co zima začala roztávat, tak měla na nástěnce v kuchyni na tohle téma každý týden připíchnutej novej výstřížek z novin. A jak nastoupilo jaro a s ním studený přeháňky a ostrý povětrí, byla tady ještě častěji a výstřížky tam přibývaly snad obden. Byly tam články z místních novin, ale taky odjinud, jako z *Globu* a z newyorských *Timesů*, anebo z časopisů jako *Scientific American*.

Byla jak na trní, poněvadž byla přesvědčená, že to zatmění konečně do Boru přitáhne zpátky Donalda s Helgou - říkala mi to pořád kolem dokola - ale byla celá auf taky sama kvůli sobě. Než přišla půlka května a definitivně se začalo oteplovat, byla tady nadobro na-

stěhovaná - o Baltimoru už ani *nemluvila*. Jediný, o čem mluvila, bylo to pošahaný zatmění. Měla čtyři foťáky ve skříni v hale - a nebyly to nějaký takový bejby boxy - tři už byly namontovaný na stativu. Měla snad devatery speciální sluneční brýle, speciální krabičkový kukátka, kterým se říkalo helioskopy, potom dalekohledy se speciálníma kouřovými sklama uvnitř, a kdovíco ještě.

Potom, to bylo ke konci května, jsem jednou přišla a viděla jsem, že další článek na nástěnce je přímo z našich novin od nás - *The Weekly Tide*. Titulek byl: HOTEL HARBORSIDE - STŘEDISKO ZATMĚNÍ PRO DOMÁCÍ I LETNÍ HOSTY. Na fotce byli Jimmy Gagnon a Harley Fox, jak dělají na střeše od hotelu něco z prken - ta střecha byla stejně placatá a široká, jako je dneska. A víte co? Já jsem cítila, jak se ve mně zase něco pohnulo, přesně, jako když jsem viděla na tom místě přišpendlený ten první článek.

Psalo se tam, že majitelé Harborsidu chystají pro den zatmění udělat ze střechy něco jako otevřenou observatoř ... akorát že to na mě dělalo dojem, jak když se něco přelepí novým štítkem a tvrdí se, že to tu ještě nebylo. Psali tam, že při této příležitosti byla střecha speciálně rekonstruována (což je dost sranda, když si člověk představí, že by Jimmy Gagnon a Harley Fox měli něco rekonstruovat) a že podle odhadu prodají takových tři sta padesát speciálních vstupenek na zatmění. První nabídka že půjde letním hostům a v dalším kole že si budou lístky moct koupit usedlíci. Nebylo to nijak drahý - dva dolary na jednoho - ale samosebou plánovali taky, že tam budou podávat jídlo a čepovat, což je přesně to, na čem hotel vždycky trhne. Obzvlášť na pití.

Ještě jsem ten článek nedočetla, když dovnitř vešla Vera. Neslyšela jsem ji, a v okamžiku, kdy promluvila, jsem nadskočila metr nad zem.

„Takže, Dolores,“ povídá, „kde to bude? Na střeše Harborside anebo na *Island Princess*?“

„Proč *Island Princess*?“ zeptala jsem se já.

„Pronajala jsem si ji na ten den na odpoledne,“ říká ona. „To nemyslíš vážně!“ ujelo mi, ale ještě než jsem to dořekla, věděla jsem, že to opravdu udělala. Vera si nepotrpěla na žádný zbytečný řeči, a na zbytečný vytahování taky ne. Jenomže ta představa, že si najala

takový obrovský trajekt jako byla *Princess*, tak z toho se mi přece jen tajil dech.

„Myslím to vážně,“ odpověděla, „stálo mě to krvavý peníze, Dolores, hlavně na zaplacení náhradního trajektu, aby ten den jezdil za *Princess* její normální trasu, ale fakticky jsem to udělala. A jestli se dáš do *mojí* party, tak máš na celou jízdu pití zadarmo.“ Načež na mě pohlídla úkosem zpod víček a povídá: „Ten konec věty by se mohl extra líbit tvému manželovi, co ty na to?“

„Prokrista,“ já na to, „proč sis, Vero, u všech všudy najala zrovna *trajekt*?“ Ještě pořád mi to tykání nechtělo jít z pusy, ale ona mi dala jasně na srozuměnou, že to myslela vážně - nenechala mě, abych jí zase vykala a říkala paní Donovanová, jak mě to čas od času svádělo. „Chci říct, že je mi jasný, že jsi celá auf z toho zatmění a tak, ale stejně sis přece mohla dole ve Vinalhavenu pronajmout skoro stejně velkou výletní loď a možná za poloviční peníze.“

Drobet pokrčila rameny a přitom ještě hodila hlavou, až jí odletěly ty dlouhé vlasy dozadu - jako že jí každé tak akorát může políbit šos. „Najala jsem si ji, poněvadž tu starou škatuli plechovou prostě miluju,“ řekla. „Little Tall Island je moje nejoblíbenější: místo na světě, Dolores - víš to?“

Což jsem teda ve skutečnosti opravdu věděla, takže jsem přikývla.

„No jasně, že to víš. A skoro pokaždý mě sem dovezla právě *Princess* - ta srandovní tlustoprtná škeble. Bylo mi řečeno, že v klidu a pohodě uveze čtyři sta lidí, to je o padesát víc, než se vejde na střechu hotelu, a já vezmu každého, kdo se mnou a mýma dětma bude chtít jet.“ Ušklíbla se a tohle ušklíbnutí bylo v pořádku. Takhle udělá ksicht holka, která se jednoduše raduje ze života. „A víš, Dolores, co ještě?“ zeptá se mě.

„Nemám zdání,“ já na to. „Jsem z toho vedle.“

„Nebudeš muset před nikým prdelkovat, pokud ...“ V ten moment se zarazila a upřeně se na mě zadívala. „Dolores? Není ti nic?“

Já jsem ale nedovedla říct ani popel. Hlavu mi nadobro vyplnil ten nejděsnější a taky nejkrásnější obrázek. Viděla jsem střechu hotelu Harborside, jak je plná lidí, co tam stojí s krky vyvrácenými vzhůru, a viděla jsem *Princess*, jak zastavila s vypnutýma motorama

uprostřed úžiny mezi pevninou a ostrovem, a jak taky na ní na všech palubách stojí lidi namačkaný jako sardinky a hledí nahoru a nad tímhle vším visí veliký černý kolo, kolem kterého vystřelují ohnivý paprsky, vprostřed nebe protkaného hvězdama za denního času. Byl to obrázek pěkně strašidelný, že by se z toho mrtvole zježily vlasy, ale já jsem cítila úplnou ránu pěstí do žaludku z jiné příčiny. Cítila jsem ji při myšlence *na zbytek ostrova*.

„Dolores?“ řekla jako otázkou a položila mi ruku na rameno. „Nemáš nával? Nebo je ti mdlo? Pojď, sedni si tadyhle ke stolu, já ti přinesu vodu.“

Žádný nával jsem neměla, ale zničehonic mi *opravdu* přišlo krapet mdlo, tudíž jsem šla a posadila se, jak mi říkala ... akorát, že jsem měla kolena jako z tvarohu a málem jsem na tu židli spadla. Pozorovala jsem ji, jak mi nese tu vodu, a pomyslela jsem si na cosi, co mi vykládala loni v listopadu - že i totální lazár na matematiku jako ona dovede sčítat a odčítat. No, a zrovna tak já jsem si dokázala sečíst, že tři sta padesát na hotelový střeše a dalších čtyři sta na *Island Princess* dá dohromady sedm set padesát. Ne že by to byl absolutně *jeden každej*, kdo bude uprostřed července na ostrově, ale byla jich to kupa vrchovatá, to teda bez pardónu. Bylo mi jasné, že těch pár, co zbydou, budou buď tahat svoje pasti, anebo hledět na zatmění na kamelech na pobřeží či z městského přístaviště.

Vera mi donesla tu vodu a já ji vypila jedním rázem. Posadila se naproti mně a vypadala, že si dělá starost. „Dolores, není ti něco?“ zeptala se. „Nepotřebuješ se na chvílku natáhnout?“

„Ne,“ povídám jí. „Ono mi jenom přišlo na moment náhle.“

A to mi teda přišlo. Ono taky, když člověk najednou zjistí, kterej den má v plánu zabít vlastního muže, z toho se může jednomu udělat náhle.

Kapitola 12

O nějaké tři hodiny později, když bylo hotovo prádlo a nákupy a když byly uklizený potraviny a vyluxovaný koberce a do ledničky přišel dát kastrůlek s její večeří (možná že se občas podělila s tím poskokem o postel, ale nikdy v životě se s ním nedělila o stůl při večeři) - když tohle všecko bylo, sbírala jsem si svoje sakypaky, že půjdu. Vera seděla u stolu v kuchyni a luštila v novinách křížovku.

„Dolores, přemýšlej, že bys s námi jela osmadvacátého července na tý lodi,“ řekla mi. „Na průlivu to bude nesrovnatelně příjemnější než na té rozpálené střeše, to mi věř.“

„Děkuju, Vero,“ povídám já, „ale když budu na ten den mít volno, tak nejspíš nepůjdu ani tam, ani nikam - asi zůstanu doma.“

„Neurazíš se, když ti řeknu, že mluvíš úplně hloupě?“ povídá mi a hledí na mě.

Jako kdyby sis někdy dělala starosti, abys neurazila mě nebo kohokoliv jinýho, ty mrcho jedna, pomyslela jsem si, ale samo sebou jsem neřekla nic. Navíc, když myslela, že bych jako mohla omdlít, tak opravdu vypadala, že o mě má starost, ačkoli to mohlo být i to, že se bála, že upadnu na nos a zakrvácím jí celou podlahu v kuchyni, kterou jsem akorát den předtím čerstvě napastovala.

„Ani trochu,“ povídám. „Vždyť to jsem, Vero, celá já - natvrdlá, až to bolí.“

Tak divně se na mě podívala. „Fakticky?“ řekla mi na to. „Někdy si to teda myslím ... ale někdy o tom dost pochybuju. Rozloučila jsem se a šla domů, a jak jsem tak šla, převracela jsem ten nápad v hlavě a hledala, kde má jakej háček. Žádný jsem ale nenalezla - jenom pár takových co kdyby. Ale oni ty co kdyby patří k životu, nemám pravdu? Vždycky může přijít nějaká smůla, ale kdyby se lidi báli přsmoc, v životě by se nikdy nic nedalo udělat. Kromě toho, říkala jsem si, kdyby to nějak nevycházelo, tak to můžu ještě vždycky nechat plavat. A to můžu prakticky až úplně do poslední chvíle.“

Přešel květen, s ním taky Svátek obětí války, a byly tady na spadnutí prázdniny. Byla jsem už celá nachystaná, jak zabrzdím Selenu, jestli přijde otravovat kvůli zaměstnání v hotelu Harborside, ale ještě než jsme se skrz to stačily poprvý pohádat, stala se jako z udě-

lání úplně ta nejlepší věc na světě. Reverend Huff, který tenkrát byl u metodistů pastorem, se u nás zastavil, aby si se mnou a s Joem promluvil. Povídal, že letní tábor metodistické církve ve Winthropu potřebuje obsadit dvě místa praktikantek, které mají výbornou plaveckou přípravu. Pravda je, že Selena i Tanya Caronová uměly obě plavat jako ryby, což Huff moc dobře věděl, no zkrátka, abych to nenaťahovala ještě víc, týden po tom, co skončila škola, jsme já a Melissa Caronová šly vyprovodit ty naše děvčata - ony nám mávaly z trajektu a my jim zase z přístaviště a všechny čtyři jsme brečely jak o funusu. Selena si na cestu vzala takový pěkný růžový šaty a já jsem si poprvé uvědomila, že už je vidět, jaká ženská z ní bude. Málem mi to mohlo srdce utrhnout, a ještě pořád mě to vždycky bere. Nemáte někdo z vás náhodou papírový kapesníček?

Díky, Nancy. Děkuju mockrát. Takže, kde jsem to přestala?

Jo, aha.

O Selenu bylo postaráno. Zbývali ještě hoši. Přiměla jsem Joea, aby zavolal své sestře do New Gloucesteru a zeptal se jí, jestli by jí a jejímu manželovi nevadilo, kdyby si je vzali na takový poslední tři týdny v červenci a první týden v srpnu, poněvadž my jsme ty jejich dva povstalce měli v létě u nás několikrát asi na měsíc, když byli ještě malí. Myslela jsem, že Joe se bude cukat, aby pustil Pétika z domu, ale ani nic nenamítal - nejspíš si představil, jaký bude doma klid, když budou všichni tři pryč, a zalíbila se mu ta představa.

Alicia Forbertová - tak se jmenovala jeho sestra, když se provdala - řekla, že si ty hochy rádi vezmou. Podle mého z toho Jack Forbert zase tolik nejásal, ale v případě *tohohle* psa měla vrtění ocasem pod patronací Alicia, takže nebylo co řešit - alespoň v tomhle ohledu.

Problém ovšem byl, že ani Joeovi juniorovi ani Pétikovi se tam dvakrát nechtělo. Musím přiznat, že jsem se jim tolik nedivila: Forbertovic kluci už byli v telecích letech a nedalo se předpokládat, že by se věnovali těm našim dvěma prckům. Neměla jsem ale v úmyslu nechat se tím odradit - nemohla jsem si to *dovolit*. Nakonec jsem sundala rukavičky a jednoduše jsem je do toho dostrkala. Joe junior se ukázal jako tvrdší makovice z těch dvou. Tak jsem si ho holt vzala stranou a řekla mu - „Ber to prostě, že si odpočineš od táty.“ Což ho přesvědčilo jako nic jiného, ale je to dost smutný zjištění, co říkáte?

Když jsem měla s krku tohle letní povyražení pro chlapce, zbývalo už jenom čekat, až odjedou, a řekla bych, že nakonec byli rádi, že už budou pryč. Joe od začátku července pil jako duha a podle mýho ani Pétíkovovi nebylo vedle něj nablízku dvakrát dobře po těle.

Že pil, to mě nepřekvapovalo; však jsem mu s tím pomáhala. Když poprvý otevřel skříňku pod dřezem a uviděl tam zbrusu novou flanděru whisky, zarazilo ho to - pamatuju, jak se mě zeptal, jestli jsem náhodou nechytla úpal. Podruhý se už neptal. Proč taky? Od toho začátku července až do svýho posledního dne byl Joe St. George namol každej půlden a napůl namol každej den a chlápku v tomhle stavu to netrvá dlouho a začne takový bene ve svůj prospěch brát jako zákonnej nárok ... zvlášť chlápek jako Joe.

Na tom mi nic nevadilo, ale ta doba po Dnu nezávislosti - ten týden, než hoši odjeli, a ještě asi tak ten týden potom - to tak či onak nebyl příjemnej čas. Vstávala jsem na sedmou, abych se vypravila k Veře, a on ležel vedle mě v posteli jako kus smradlavýho syrečku, chrápal a vlasy na hlavě měl rozježené. Přišla jsem ve dvě ve tři domů a on se rozvaloval na verandě (vytáhl tam to ohavný houpací křeslo), v ruce ten svůj *American*, a pracoval na druhém nebo třetím panáku ze svý denní dávky. Žádného kamarádíčka si v životě na pomoc s tou whiskou nepřibral, on totiž Joe nebyl rozhodně ten typ, že by se rozdal.

Ten červenec byl na první straně *Americanu* pomalu každý den nějaký článek o zatmění, ale mám ten pocit, že i když Joe věčně věků četl noviny, jentaktak že tušil, že by se tenhle měsíc mělo dít něco mimořádného. On o tyhle věci nedbal, rozumíte. Joe měl starost akorát o komouše a o bojovníky za rasovou rovnoprávnost (akorát že jim přezdíval hovnoprávníci), a pak taky ještě o toho prokletýho katolickýho židomilce v Bílým domě. Kdyby věděl, co se Kennedymu stane o čtyři měsíce později, myslím, že by snad umřel samou radostí, tak byl nechutný.

Já jsem ale stejně vysedávala vedle něj a poslouchala jsem ho, jak blafe o nějakých těch hloupostech, který ho ten den rozčílily v novinách. Chtěla jsem, aby si zvyknul, že když přijdu domů, držím se kolem něho, ale lhát nebudu - nebyl to žádný med. To jeho pití by mi nevadilo ani z poloviny tolik, kdyby ho přivádělo do příjemnější

nálady. U některých mužských to tak funguje; znáte to, ale Joe mezi ně nepatřil. Když pil, tak v něm vyplavávala napovrch ta ženská v něm, a Joe coby ženská, ta měla vždycky akorát dva dny před menstruací jako hrom.

Jak se ten velký den přibližoval, bylo přesto na každý pád úleva, když jsem měla po fajrontě a šla od Very, i když jsem šla domů ke smradlavému ochlastovi. Ona vám celý červen prolítala jako divá, pořád mluvila o tomhle a zase o támhletom, v jednom kuse kontrolovala tu svou výzbroj na zatmění a telefonovala různým lidem - tu firmu, co jí dělala pohoštění a služby pro tu její expedici na trajektu, tak tu volala za poslední týden v červnu nejmíň dvakrát denně, měla je jako trvalej bod svého denního programu buzerací.

V červnu jsem pod sebou měla na práci šest děvčat a od začátku července, po Dnu nezávislosti, dokonce osm. Bylo to nejvíc lidí, co kdy Vera vzala na výpomoc, ať za života svého muže nebo potom. Dům byl vypucovaný od komína do sklepa - pucovaný pořád pryč, dokud se neblýskal - a všechny postele byly povlíknuté. Kristaboha, vždyť my jsme dokonce daly provizorní extra postele i do solária a na tu zasklenou verandu v patře. Čekala, že bude mít o víkendů při zatmění alespoň tucet hostů na spaní, snad i dvacet. Den jí byl na to všechno krátkej a ona patrolovala kolem dokola jako nějakej Mojžíš na motorce, ale byla šťastná.

Potom, právě v době, kdy jsem zabalila hochy a poslala je k tetě Alicii a strejdovi Jackovi - okolo desátého nebo jedenáctého července to bylo, ještě pořád tak týden před zatměním - jako když se jí ta dobrá nálada vypaří.

Vypaří? Ale drek. To není správný slovo. Ona jí ta nálada *rupla*, jako když píchnete špendlíkem do balónku. Jeden den hučela jako nějaký tryskáč - a ten další měla bradu protaženou až k zemi a v očích se jí usadil takový ten zlý a uštvanej výraz, co jsem ho dobře znala od té doby, kdy začala hodně jezdit na ostrov sama. Hned ten den vyhodila dvě děvčata, jednu proto, že si při mytí oken v salónu stoupla na taburetku, a druhou proto, že se v kuchyni smála s jedním ze zásobovatelů. Ten druhý případ byl zvlášť škaredý, poněvadž to děvče se rozbřečelo. Říkala Veře, že se s tím mládencem zná ze střední školy a od té doby se s ním neviděla a že si chtěla jenom dro-

bet připomenout starý časy. Říkala, že ji to hrozně mrzí, a prosila, ať ji neposílá pryč - říkala, že jestli dostane padáka, tak bude její máma rádit jako blázen.

Něco takovýho nemohlo Veru dojmout. „Vezměte to z té lepší stránky, moje milá,“ řekla svým nejodpornějším nóbl hlasem. „Vaše paní matka se sice možná bude zlobit, ale vy zato budete mít *takové-ho* času povykládat si, jaké to bylo skvělé na Jonesportské střední škole.“

Děvče - byla to Sandra Mulcaheyová - šlo pryč po příjezdoví cestě, hlavu sklopenou a plakala, jako když se jí má utrhnout srdce. Vera stála v hale a krapet byla předkloněná, to aby jí oknem vedle vchodových dveří mohla pozorovat. Jak jsem ji tak viděla, svrběla mě špička boty, že bych ji nejradši nakopla, víte kam ... ale taky mi jí přišlo nějak líto. Dalo se lehce uhádnout, proč se jí tak změnila nálada, a netrvalo dlouho a věděla jsem to najisto. Její děti se nechystaly přijet a dívat se s ní na zatmění, ať byl trajekt najatý nebo nebyl. Možná že prostě jenom měly jiné plány, děti to dovedou, ani jim na mysl nepřijde, že by se mohly dotknout rodičů, ale podle mého odhadu spíš to, co se mezi nima pokazilo, zůstávalo pokažený nadále.

Vera se vylepšila, když mezi šestnáctým a sedmnáctým začali přijíždět první z těch ostatních hostů, ale já byla stejně každé den ráda, že můžu pryč, přičemž osmnáctého ona vyhodila další děvče - tentokrát Karen Jolanderovou. Ten velký hřích, kterýho se dopustila, byl v tom, že jí upadl talíř, kterež byl stejně prasklejš. Karen nebrečela, když šla příjezdovkou pryč, ale bylo zjevný, že má na krajíčku a že spustí hned za prvním kopcem.

No a já jsem šla a provedla takovou hloupost - musíte ale mít na paměti, že jsem sama byla pořádně našponovaná. Vydržela jsem, až Karen zmizela, aspoň to, a potom jsem šla hledat Veru. Našla jsem ji na zadní zahrádce. Slamák měla tak naražený, že jí seděl až na uších, a zahradnickýma nůžkama šmikala takovou silou, že vypadala, jako když stíná hlavy nějakým nepřítelům víry, a ne že je Vera Donovanová, která stříhá růže do salónu a do jídelny.

Šla jsem přímo k ní a povídám: „To, jak jsi vyhodila to děvče, to teda byla špinavost.“

Ona se narovнала a podívala se na mě pěkně zвыsoka, tvářila se jako velkokněžna. „Skutečně si to myslíš? To jsem ráda, žes mi řekla svůj názor, Dolores. Po ničem jiném opravdu netoužím; vždycky, když si jdu večer lehnout, tak potmě ležím a probírám, co se dělo ten den, a u každé věci, kterou mám před očima, si kladu stejnou otázku: „Co by v takovém případě udělala Dolores St. Georgeová?“

No, to mě popíchlo ještě víc. „Já ti teda povím něco, co by Dolores Claibornová *nikdy* neudělala,“ spustila jsem, „a sice, když je kvůli něčemu našťvaná a otrávená, tak by si nikdy nechladila žáhu na druhým člověku. Já na to holt nejsem dost velká mrcha.“

Otevřela pusу, jako kdyby jí najednou povolily panty. Jsem přesvědčená, že jsem ji prvně v životě doopravdy vyvedla z konceptu, a tak jsem honem maširovala pryč, aby si nevšimla, jak mám nahnáno. Než jsem došla do kuchyně, nohy se pode mnou rozklepaly, musela jsem si sednout, a přitom jsem si pomyslela - ty jseš, Dolores, úplnej blázen, takhle jí stoupnout na kuří oko. Nadzvedla jsem se, abych pohlídla z okna nad dřezem, ale ona byla ke mně otočená zády a už zase cvakala nůžkama o sto šest. Růže jí padaly do košíku jako krvavý hlavy vojáků.

A potom, zrovna když jsem se to odpoledne chystala domů, přišla za mnou a řekla mi, ještě moment, že se mnou chce mluvit. Cítila jsem, že mi srdce spadlo do kalhot. Neměla jsem nejmenší pochybnost, že tentokrát nadešel můj čas - řekne mi, že na mý další služby nereflektuje, hodí po mně naposled ten svůj povýšenej ksicht, jako že jí můžu tamto, a pak už si to posypu z domu, a to tak, že jednou provždy. Možná si myslíte, že by se mi ulevilo mít od ní pokoj, no, na určitý způsob by to tak bylo, ale stejně mě z toho zabořelo u srdce. Bylo mi šestatřicet, dřela jsem jak kůň od svých šestnácti, a za celý ten čas jsem nikdy nedostala vyhazov z práce. Na druhý straně jsou ale případy, kdy by si člověk neměl nechat dělat na hlavu, a tudíž jsem se v tomhle směru snažila silou mocí napřed nachystat, a potom jsem se teprv obrátila k ní.

Jak jsem ale spatřila její tvář, věděla jsem, že tady se žádněj vyhazov konat nebude. Všechen mejkap, kterej si na sebe ráno dala, měla sundanej, a z toho, jak měla oteklý víčka, jsem soudila, že si buď zdřímala u sebe v pokoji, nebo že tam brečela. V náručí držela

papírový pytel jako od zeleniny a ten mi tak jako napůl hodila. „Tumáš,“ řekla.

„Co je to?“ zeptala jsem se.

„Dvě kukátka a dvě zrcadlový prohlížečky na zatmění,“ řekla. „Napadlo mě, že by tobě a Joeovi mohly přijít vhod. Náhodou mám ...“ V té chvíli se odmlčela, odkašlala si do sevřené dlaně a potom mi znova pohlídla přímo do očí. Jednu věc na ní, Andy, musím obdivovat - bez ohledu na to, co říkala a jak to pro ni muselo být těžký, tak se přitom dívala přímo na mě. „Náhodou mám od každého dva kousky navíc,“ řekla.

„Opravdu?“ já na to. „To je mi líto, že to tak dopadlo.“

Mávla rukou, jako když odhání mouchu, a potom se mě zeptala, jestli jsem si to náhodou nerozmyslela a nepoježu s ní a ostatníma na trajektu.

„Ne,“ řekla jsem, „já si asi přece jenom radši dám nohy nahoru u sebe na verandě a budu se s Joem dívat odtamtud. Nebo, jestli ho zase chytne rapl, tak půjdu na East Head.“

„Když je řeč o tom raplu,“ povídá mi a pořád se na mě zpříma dívá, „chci se omluvit za to dnešní dopoledne ... a poprosit tě, abys zavolala Mabel Jolanderovou a řekla jí, že jsem si to rozmyslela.“

Tohle říct, Andy, to jí muselo stát hodně přemáhání - ty nemáš ponětí, jaká ona byla, takže mi to zkrátka budeš muset věřit, ale znamenalo to *setsakramentský* přemáhání. Pokud jde o omlouvání, tak to šlo Veře Donovanový jako psovi pastva.

„Samozřejmě, ráda,“ řekla jsem tak nějak něžně. Div že jsem nenatáhla ruku a nepohladila ji, ale zdržela jsem se. „Akorát, že se jmenuje Karen, ne Mabel. Mabel tady dělala tak před šesti sedmi lety. Teďka je v New Hampshiru, říkála mi její matka - je u nějaký telefonní společnosti a daří se jí dobře.“

„No tak Karen,“ ona na to. „Řekni jí, ať zas přijde. Řekneš jí, že jsem se rozmyslela, Dolores, ani slovo navíc. Je to jasný?“

„Jo,“ řekla jsem. „A díky za ty kukry na zatmění. Určitě se nám budou hodit.“

„Nemáš vůbec za co,“ odpověděla. Já jsem otevřela dveře, že jako půjdu, když vtom ona - „Dolores?“

Ohlídla jsem se přes rameno a ona na mě tak kývla, jako kdyby věděla něco, co by vědět neměla.

„Člověk někdy musí být velká mrcha, aby přežil,“ povídá. „Ono někdy ženský na světě nezbyvá jiná jistota než být mrcha.“ A zavřela mi před nosem dveře ... ale něžně. Nepráskla s nima.

Takže teda, dostali jsme se k tomu dnu zatmění, a jestli vám mám povědět, co se stalo - *všecho*, se stalo - tak nasucho zaručeně mluvit nemůžu. Už tady podle mých hodiněk hovořím bezmála dvě hodiny, to by už každé potřeboval přimazat mašinu, a přitom mám před sebou ještě hodný kus cesty. Takže na rovinu, Andy - buďto se rozžehnáš s mírkou toho Jima Beama, co ho držíš v zásuvce, nebo to pro dnešek odpískáme. Co ty na to?

No vidíš - děkuju ti. Hochu, no snad bys to jen tak neumazal po dně! Ne, už dost. Pumpu stačí zalít akorát jednou, dvě by už mohly ucpat trubky.

No dobře - tak pojďme k věci.

V noci na devatenáctého jsem šla spát tak nervózní, že mi to málem obracelo žaludek, poněvadž v rádiu hlásili, že dost možná bude pršet. Byla jsem tak zabraná do plánování toho, co jsem chtěla provést, a tak soustředěná, abych na to vůbec měla nervy, že mi nějaké děšť ani nepřišel na mysl. Pomyslela jsem si, tak to teda celou noc oka nezamhouřím, ale potom jsem si řekla: To teda ne, Dolores, a taky ti povím proč - s počasím nic nezmužeš, a tak jako tak na tom stejně nesejde. Dobře víš, že ho odděláš, i kdyby lilo jako z konve od rána do večera. Už jsi zašla moc daleko, abys z toho mohla vycouvat. A to jsem *doopravdy* věděla, takže jsem zavřela oči a v tu ránu jsem byla v limbu.

Ta sobota, dvacátého července roku šedesát tři, byla horká, zapařená a pod mrakem. V rádiu říkali, že pršet přece jenom asi nebude, jedině pozdě navečer že může přijít sem tam bouřka, ale že většinu dne bude zataženo, a že lidi na pobřeží mají šanci na to, že uvidí zatmění, tak nejvýš půl na půl.

Mně ale stejně bylo, jako když mi sejme s ramenou velký břímě, a když jsem šla k Veře pomáhat servírovat velký svačinový bufet, co ho naplánovala, byla jsem naprosto klidná a starosti jsem pustila z hlavy. Rozumíte, bylo úplně jedno, že bylo zamračeno; dokonce by

ani nevadilo, kdyby sem tam sprchlo. Dokud nebude vyloženě cedit, tak lidi v hotelu budou na střeše a ta Veřina kumpanie bude na průlivu a všichni budou doufat, že se mraky roztrhnou alespoň na tu chvíli, aby viděli to, co už nikdy v životě neuvidí ... teda, určitě ne v Maine. Naděje, to je v životě lidským mocná síla, že jo - líp než já to ví sotvakdo.

Pokud se pamatuju, tak Vera měla u sebe doma nakonec v pátek večer osmnáct hostů, ale u toho ranního bufetu v sobotu jich bylo ještě víc - řekla bych tak třicet čtyřicet. Zbytek lidí, co s ní měli jet na lodi (což byli většinou místní, ne přespolní), se měl začít scházet u městského přístaviště kolem jedné a stará *Princess* měla vyplout asi tak ve dvě. Dalo se předpokládat, že do doby, než mělo fakticky začít to zatmění, tedy zhruba do půl pátý, budou už první dvě tři rundy piva vypitý.

Čekala jsem, že Vera bude pěkně na nervy, hotová vyletět z kůže, ale uměla mě tak překvapit, že by na tom mohla založit živnost. Měla na sobě takovej plandavej červenobílej hábit, vypadalo to spíš jako noční košile než jako šaty - myslím, že tomu nadávají kaftan - a vlasy měla stažený jednoduše do ohonu, což mělo hodně daleko do těch ondulací za padesát doláčů, které tenkrát normálně nosila.

Chodila podél toho dlouhýho stolu s bufetem sem tam, byl postavený na zadním trávníku blízko růžový zahrady, vítala se a smála se všemi těmi svými kamarády - většinou byli z Baltimoru, podle toho, jak vypadali a mluvili - ale byla jako vyměněná proti tomu poslednímu týdnu před zatměním. Pamatuji se, jak jsem vám vykládala, že lítala jako tryskáč? Tak v ten den zatmění byla spíš jako motýl, kterej poletuje mezi spoustou kytek, a když se smála, tak to ani nebylo moc nahlas a nepřijemný.

Viděla mě, jak jdu s tácem sázených vajec, a přispěchala dát mi nějaký pokyny, ale vůbec nešla tak, jak chodila v těch posledních dnech - jako kdyby ve skutečnosti chtěla utíkat - a navíc se přitom usmívala. Pomyslela jsem si - prostě je šťastná. Smířila se s tím, že její děcka nepřijedou, a rozhodla se, že bude šťastná i bez toho. A tím to bylo *řešené* ... až na to, že když ji člověk znal, věděl, že být šťastná, to byla u Very Donovanové výjimečnost. Něco ti řeknu, Andy - já jsem ji pak znala ještě skoro dalších třicet let, ale neřekla bych, že

jsem ji ještě někdy zažila doopravdy šťastnou. Spokojenou, to ano, nebo odevzdanou, ale šťastnou? Že by celá zářila štěstím jako motýl za horkého letního odpoledne nad polem plným kyttek? Podle mého ne.

„Dolores!“ povídá. „Dolores Claibornová!“ Až o moc později mi došlo, že mě to ráno, ačkoli Joe byl ještě pořád živ a zdrav, oslovila mým jménem za svobodna, což nikdy předtím neudělala. A když jsem si to nakonec uvědomila, otřásla jsem se celá, asi tak, jako se prý člověk otřese, když husa přejde přes místo, kde má být jednou pohřbenej.

„Brýtro, Vero,“ odpověděla jsem jí. „To mě mrzí, že je dneska takhle zamračeno.“

Podívala se na nebe, ze kterýho visely letní mokré mraky, a potom se usmála. „Než budou tři, tak sluníčko vyjde,“ prohlásila.

„Ty to říkáš, jako kdybys na to měla potvrzenou objednávku,“ řekla jsem.

Dělala jsem si jenom legraci, ale ona mi na to vážně přikývla a řekla: „Ano - přesně tak, objednala jsem to. Teďka běž, Dolores, do kuchyně a zjisti, jestli ten nekňuba od té najatý služby už konečně udělal další konev čerstvého kafe.“

Obrátila jsem se, že půjdu, jak přikázala, ale než jsem udělala čtyři kroky ke kuchyňským dveřím, zavolala za mnou přesně tak jako před dvěma dny, kdy mi řekla, že ženský někdy nezbyvá než být mrcha, aby přežila. Otočila jsem se a blesklo mi hlavou, že mi znovu řekne právě tohle. Ale to ne. Stála tam v těch svých pěkných plandacích červenobílých šatech, ruce měla v bok a ohon přes jedno rameno, a jak na ni svítilo bílé ranní světlo, tak by jí člověk hádal, že je jentak tak plnoletá.

„Sluníčko do tří, Dolores!“ povídá. „Uvidíš, jestli se pletu!“

Do jedenácti byl bufet snědený a my s děvčaty jsme pak zůstaly do poledne v kuchyni samy, poněvadž ten člověk od služby se svýma lidma se už přesunul na *Island Princess*, aby se začal chystat na druhý dějství. Vera samotná odjela dost pozdě, brala starou fordskou Ranch Wagonem, co ji měla na ostrově, asi tři nebo čtyři zbývající lidi ze svý party přímo dolů do přístavu. Zdržela jsem se u mytí asi tak do jedny a potom jsem řekla Gail Lavesqueový, která ten den by-

la cosi jako moje zástupkyně, že mi je drobet šoufl a bolí mě hlava, a že když už je ta největší špína hotová, tak půjdu radši domů. Jak jsem šla ven, Karen Jolanderová mě objala a děkovala mi. Taky už zase brečela. Můj ty tondo, to děvče doopravdy snad mělo celý ty roky, co jsem ji znala, pořád na krajíčku.

„Já teda nevím, kdo ti co napovídal, Karem“ řekla jsem, „ale ty mně nemáš, za co bys děkovala - já jsem neudělala jednu jedinou věc.“

„Nikdo mi neřekl slova,“ říká ona, „ale já vím, že jste to byla vy, paní St. Georgeová. Nikdo jinej by si nelajsnul se tý bábě jedovatý postavit.“

Dala jsem jí na tvář pusku a řekla jsem jí, že podle mýho nemá, čeho by se obávala, dokud nerozbije zase nějaký talíře. Pak jsem se vydala k domovu.

Já si pamatuju všecko, co se stalo, Andy - *všecko* - ale od okamžiku, kdy jsem vyšla z příjezdovky od Very na Center Drive, je to, jako kdybych si pamatovala sen, tak hrozně jasný, jako by to byla sama skutečnost. Pamatuju si, jak jsem si pořád myslela: Jdu domů zavraždit svýho manžela. Jako když si to chci vtlouct do hlavy, tak jako člověk tluče a tluče, aby zatloukl hřebík do nějakýho tvrdýho dříví, jako do týku nebo mahagonu, jenom to chce nevzdávat to a vydržet. Když o tom ale přemýšlím dneska, tak bych řekla, že v *hlavě* jsem to měla celou dobu. To moje srdce tomu nechtělo rozumět.

Když jsem došla do vesnice, bylo sotva čtvrt na dvě nebo tak nějak a zatmění mělo začít pořád ještě za víc než za tři hodiny, a přesto byly ulice tak liduprázdný, že to bylo až strašidelný. Musela jsem si vzpomenout na to městečko, co je na jihu státu Maine, ve kterým, jak se říká, nikdo nežije. Potom jsem pohleděla nahoru na střechnu hotelu Harborside, a to mi přišlo ještě strašidelnější. Muselo tam už být sto nebo víc lidí, chodili sem tam a vyhlíželi na nebe jako farmář o žních. Podívala jsem se dolů k přístavišti a viděla jsem tam *Princess*, nájezdovou rampu měla sklopenou a na nákladní palubě byli místo aut samí lidi. Procházeli se tam, v ruce skleničky a dopřávali si něco jako velikánskou zahradní slavnost. Samotný přístaviště bylo nacpaný lidma a na průlivu muselo být snad pět set malých lodí - na každěj pád víc, než jsem jich tam kdy pohromadě viděla - už tam byly, stály

na kotvě a čekaly. A taky to vypadalo, jako když každej, na koho bylo vidět, ať v hotelu na střeše nebo v městském přístavu nebo na *Princess*, má buďto kukátko na zatmění z kouřového skla, nebo zrcadlovou prohlížečku. Takovej den ostrov předtím ani potom nezažil, a dokonce i kdybych já nenosila v hlavě to, co jsem v ní *nosila*, muselo by mi to i tak všechno připadat jako ve snu.

Konzum byl otevřený, zatmění nezatmění - podle mého *tenhle* kšeft nezavře ani na den posledního soudu. Zašla jsem tam, koupila jsem láhev červeného Johnnieho Walkera a potom jsem šla po East Lane dál k našemu domu. Hned na verandě jsem tu flašku dala Joeovi - žádný okolky, rovnou jsem mu ji strčila do klína. Pak jsem šla dovnitř a vzala ten pytel, co jsem dostala od Very, ten s těmi kukry. Když jsem se vrátila na verandu, držel tu flašku skotský proti světlu a prohlížel si barvu.

„Budeš to pít, nebo to budeš akorát obdivovat?“ zeptala jsem se ho.

Podíval se na mě tak trochu podezíravě a povídá: „Co má *tohle* sakra znamenat, Dolores?“

„To je prezent, abysme mohli oslavit zatmění,“ řekla jsem. „Jestli to nechceš, tak to můžu klidně vylít do dřezu.“

Vztáhla jsem ruku, jako když mu to chci vzít, a to jste měli vidět, jak s tím rychle ucuknul.

„Ty mně v poslední době těma prezentama přímo zahrnuješ,“ povídá. „Takovýhle pití je nad naše poměry, ať je zatmění nebo ne.“ Což mu ale na druhou stranu nevadilo, aby nevytáhnul kudlu z kapsy a přeřízнул plombu - vůbec se nemeškal.

„Teda, abych mluvila pravdu, není to jenom kvůli tomu zatmění,“ řekla jsem. „Prostě se cítím dobře a spokojená a chtěla jsem se o to štěstí podělit. A poněvadž jsem si všimla, že pro *tebe*, jak se zdá, štěstí pochází hlavně z flašky ... “

Dívala jsem se, jak odšrouboval víčko a dal si loka. Trochu se mu třásla ruka, ale mně to líto nepřišlo. Čím on na tom byl hůř, tím jsem já měla lepší vyhlídky.

„Z čeho *ty* jseš prosím tě tak naložená?“ zeptal se. „Že by někdo vynalezl nějaký prášky na škaredost?“

„To je pěkně hnusný, říct tohle člověku, kterej ti zrovna koupil láhev prvotřídní skotský,“ řekla jsem já. „Asi bych si ji *opravdu* měla zase vzít.“ A znova jsem se napřáhla a on znova ucuknul.

„Máš smůlu,“ řekl.

„Tak se chovej slušně,“ povídám mu. „Kde je celá ta tvoje vděčnost, kterou tě prej učili na tom protialkoholním kursu?“

Ani se ho to netklo, dál na mě hleděl jako nějaká kasírka v krámmě, která se snaží zjistit, jestli jí někdo nepodstrčil falešnou pětku. „Z čeho jseš v takový náladě?“ zeptal se znova. „To ty fakani, žejo? Že vypadli z domu.“

„To ne, naopak už se mi po nich stýská,“ řekla jsem a byla to pravda.

„Jo, tobě asi jo,“ povídá a zase si lokne. „Takže, co teda?“

„To ti povím později,“ já na to a začala jsem se zvedat.

Chytil mě za ruku a řekl: „Koukej mi to říct hned, Dolores. Dobře víš, že nesnáším, když jseš drzá.“

Pohlídla jsem dolů na něj a povídám: „Raději mně pusť tu ruku, nebo se tahle drahá whisky zmarní, až se ti rozkřápnou o hlavu. Já se s tebou nechci hádat, Joe, zvlášť dneska ne. Mám koupenej takovej dobrej salám a kus ementálu a ještě kreky.“

„Kreky!“ on na to. „Ženská, ty ses zbláznila!“

„Jenom klid,“ povídám. „Udělám pro nás dva *švédskou mísu* a nebude ani o chlup horší než to jídlo, co si budou dávat na trajektu Veřini hosti.“

„Z takovejchhle fajnovejch žrádel mám akorát hnačku,“ povídá on. „Koňský vejce si odpust - udělej mi prostě obloženou žemli.“

„Tak dobře,“ přitakala jsem mu. „Dostaneš žemli.“

Zadíval se v tu chvíli na průliv - asi proto, že jsem předtím mluvila o trajektu - spodní ret vystrčený tím svým škaredým způsobem. Bylo tam víc lodí než kdy jindy a mně se zdálo, jako když se nebe nad nima trochu rozjasnilo. „Koukej na ně!“ řekl posměšně, tak jak on to uměl - a jak se to po něm snažil ze všech sil dělat jeho mladší syn. „Nestane se nic většího, než když přes slunce přejde mrak, a oni se z toho můžou všichni podělat! Doufám, že začne lejt! Doufám, že budou padat dráteníci, a že to tu štětku, co pro ni děláš, i ty její kunčofty utopí!“

„To je celej náš Joe,“ povídám. „Vždycky dobře naladěnej, vždycky srdce na dlani.“

Ohlédl se po mně, tu flašku skotský tisknul na prsa jako medvěd plástev medu. „Do prkenný ohrady, ženská, co to hergot na mě šiješ?“

„Nic,“ já na to. „Jdu dovnitř udělat to jídlo - pro tebe tu žemli a pro sebe *švédskou mísu*. Potom si sedneme, trochu popijeme a budeme se dívat na zatmění - Vera nám dala každému kukátko a tu zrcadlovou kouzelnou krabičku - a až bude po všem, tak ti povím, z čeho se tak raduju. Je to překvapení.“

„Na překvapení ti zvysoka,“ začal zase.

„To já vím, že jo,“ odpověděla jsem mu. „Ale tohle s tebou opravdu zamává, Joe. Něco takovýho by tě v životě nenapadlo.“ Načež jsem šla do kuchyně, aby se mohl naplno pustit do té flašky, co jsem mu koupila v krámě. Chtěla jsem, aby si to užil - opravdu. Když se to vezme, byla to jeho poslední kořalka. A nebude už potřebovat žádný Spolek alkoholiků, aby ho od toho držel stranou. Tam, kam půjde, tam ne.

Bylo to nejdelší odpoledne mého života, a taky nejdivnější. Seděl tam na verandě v tom svém houpacím křesle, v jedné ruce noviny a ve druhé skleničku, a oknem na mě poštekával něco o demokratech, co jako chtějí vyvádět v Augustě. Úplně se mu vykouřilo z hlavy, že chtěl zjistit, proč jsem tak šťastná, a na zatmění zapomněl zrovna tak. Já byla v kuchyni, dělala jsem mu tu obloženou žemli, zpívala jsem si pro sebe a myslela jsem si - „Udělej to dobrý, Dolores - dej mu tam červený cibulky, to on rád, a pořádně hořčice, ať to má říz. Udělej to dobrý, poněvadž je to poslední jídlo, který kdy bude jíst.“

Z místa, kde jsem stála, jsem viděla podél dřevníku až na ten bílej kámen a začátek ostružinový houštiny. Ten kapesník, co jsem tam uvázala na vršek jednoho toho keře, byl pořád tam - to jsem viděla taky. Kýval se ve větříčku sem tam. Vždycky, když se pohnul, pomyslela jsem na ty prkna přímo pod ním, měkký jako houba.

Pamatuju si, jak to odpoledne vyzpěvovali ptáci a jak z průlivu bylo slyšet občas lidi, co na sebe pokřikovali, byly to takové tenké a vzdálené hlásky - jako odněkud z rádia. Pamatuju se, že jsem si pro sebe broukala *Amazing Grace*, ten cajdák. Zpívala jsem si to i při

tom, když jsem si chystala kreky a sýr (chut' jsem na ně měla asi jako na piliny, ale nechtěla jsem, aby Joeovi bylo divné, proč že jako nejím).

Kapitola 13

Asi tak čtvrt na tři muselo být, když jsem přišla zpátky na verandu a na jedný ruce jsem měla posazený táč s jídlem jako nějaká servíra a ve druhý jsem nesla ten pytel od Very. Nebe bylo ještě pořád zatážené, ale bylo zřetelně o dost světlejší. Ta svačinka se shodou okolností opravdu vydařila. Od Joea se nějaká pochvala čekat nedala, ale z toho, jak položil noviny a koukal se při jídle na tu svoji obloženou žemli, mi bylo jasné, že mu chutná. Přišla mi na mysl taková věta, buď jsem to měla z nějaký knížky, nebo z filmu: „Odsouzenec na smrt pojedl vydatnou krmi.“ Usadila se mi v hlavě a zaboha jsem ji odtamtud nemohla vypudit.

Pustila jsem se přesto do svojí dávky, a jak jsem jednou začala, zlikvidovala jsem ty kreky a sýr do posledního kousku, a taky jsem vypila celou láhev pepsikoly. Jednou nebo dvakrát jsem se přistihla, že přemýšlím, jestli všichni odsouzený na smrt jsou při chuti, když přijde jejich den. Je to divný, co se všechno člověku mele v hlavě, když má nervy nadranc z toho, že chce něco udělat, žejo?

Zrovna když jsme dojídali, vylezlo z mraků sluníčko. Vzpomněla jsem si, co mi Vera ráno říkala, a musela jsem se usmát. Byly tři hodiny, na minutu přesně. Zhruba tou dobou jel kolem směrem do města Dave Pelletier - on tenkrát rozvážel na ostrově poštu - uháněl, jako kdyby si chtěl spasit duši, a za autem se mu táhnul dlouhý kohoutí ocas prachu. Až pozdě do tmy jsem pak na East Lane žádný další auto neviděla.

Dávala jsem na táč prázdné talíře a svou láhev od limonády, byla jsem u toho sehnutá, a než jsem se stihla narovnat, tak Joe udělal něco, co už léta ne: vzal mě jednou rukou kolem krku a políbil mě. Už jsem tedy zažila lepší pusu - táhla z něj kořalka a cibule a salám a nebyl oholenej - ale přece jen to byla pusa, a nebylo na tom nic

sprostýho, ani pitomýho, ani zlomyslnýho. Byla to prostě hezká pusa a já nepamatuju, kdy jsem takovou od něj dostala naposled. Zavřela jsem oči a nechala jsem ho. Vidím to jako dnes - zavřela jsem oči a cítila na svých rtech jeho rty a na čele slunce. Obojí to bylo teplý a milý.

„To docela ušlo, Dolores,“ prohlásil, což na jeho poměry byla přímo královská chvála.

Na jeden moment se ve mně něco pohnulo - opak vám tu tvrdit nemůžu. Na ten moment jsem místo toho, jak Joe ošahává Selenu, uviděla jeho čelo, jak vypadalo tenkrát v pětačtyřicátým v studovně - jak jsem se na něj dívala a přála si, aby mě políbil zrovna tak, jak mě líbal teďka; jak jsem si říkala: „Kdyby mě teďka políbil, tak bych zvedla ruku a přejela mu při tom po čele ... jestli tam má tak hladkou kůži, jak to vypadá.“

A v tu chvíli jsem tu ruku opravdu zvedla a dotkla se ho, přesně tak, jak jsem o tom snívala před lety, když jsem byla ještě holka nepolíbená, ale jen jsem to udělala, otevřelo se ve mně to vnitřní oko ještě víc dokořán než kdy dřív. Viděla jsem, jak by to šlo dál, kdybych to nechala jít dál - nejenže by vyinkasoval od Seleny to, o co mu šlo, a že by poutrácel peníze, který ukradl svým vlastním dětem ze spořitelny, ale ještě by na nich *pracoval*. Joea juniora by pokořoval do prachu kvůli tomu, že má dobrý známky a že má rád dějepis. Pétíkovi by klepal na rameno vždycky, kdyby o někom řekl, že je icik, nebo kdyby prohlásil, že nějaký jeho spolužák je línej jako negr. Pracoval by na nich. Vždycky by na nich pracoval. Kdybych ho nechala, nepřestal by, dokud by je nezlomil nebo nezkazil, a až by nakonec umřel, nechal by nám po sobě akorát nezaplacený účty a díru, abychom ho měli kam zahrabat.

No teda, *já* jsem pro něj díru měla, a deset metrů hlubokou místo dvou, a k tomu navíc vyloženou kamenem a ne jenom obyčejnou hlínou. Díru pro něj, to jsem měla, to si pište, a jedna pusa po třech letech nebo snad dokonce po pěti na tom nemohla nic změnit. Ani to, že jsem si mu sáhla na čelo, který bylo příčinou všeho mýho trápení daleko víc než celej ten jeho zvadlej ocásek ... ale stejně jsem mu na to čelo sáhla ještě jednou. Přejela jsem mu po něm prstem a zavzpomínala jsem, jak mě na zahradě v Samoset Inn líbal a jak přítom mu-

zika hrála *Moonlight Cocktail*, a jak jsem mu ze tváří ucítila kolínskou jeho táty.

Pak jsem se zatvrdila ve svém srdci.

„To jsem ráda,“ řekla jsem a znovu jsem zvedla ten podnos. „Co kdyby ses podíval, jak se zachází s těma kukátkama a zrcadlovýma prohlížečkama, a já bych zatím umyla nádobí?“

„Na to, co ti dá ta štetka prachatá, se já můžu leda vysrat,“ povídá on, „a zrovna tak se ti můžu vysrat na celý to blbý zatmění. Tmu už jsem viděl. Ta je k vidění každou noc.“

„Tak dobře,“ já na to. „Jak chceš.“

Došla jsem ke dveřím a on řekne: „Třeba bysme si potom mohli spolu trochu zalaškovat. Co ty na to, Dee?“

„Třeba,“ povídám já, a přitom si říkám, že laškování bude v každém případě hromada. Ještě než se dneska podruhý setmí, tak si Joe St. George tak zalaškuje, že se mu o tom v životě nesnilo.

Zatímco jsem stála u dřezu a myla těch pár kousků, nepřestala jsem ho bedlivě sledovat. V posteli, tam on celý léta akorát spal, chrápal a prděl, a podle mého věděl stejně dobře jako já, že je na tom na vině ta jeho kořalka přinejmenším zrovna tak jako ta moje škaredá tvář ... možná i víc. Měla jsem strach, že by ho ten nápad, že si jako později zaskotačí, mohl přivést k tomu, aby tu láhev Johnnyho Walkera zase zašpuntoval, ale naštěstí ne. Pro Johna bylo šoustání (odpusťte mi, Nancy, to moje výrazivo) akorát vyražení, stejně jako to líbání. To flaška pro něj byla daleko podstatnější. Flaška, to bylo něco, na co si mohl opravdu sáhnout. Vytáhnul jedno z těch kukátek z pytle, zvedl ho za držátko nahoru, obracel ho zepředu zezadu a šklebil se přes něj do sluníčka. Připomněl mi takovou věc, co jsem jednou viděla v televizi - šimpanze, jak se snaží naladit rádio. Pak to kukátko zase položil a nalil si dalšího panáka.

Když jsem přišla s košíkem se šitím zpátky na verandu, viděla jsem, že už začíná mít takový ty svoje červený kulatý soví oči, co měl pokaždé, když už byl na cestě od drobný opice k opici jako dům. Přesto se na mě zadíval pěkně zostra, nepochybně ho napadlo, že mu třeba budu chtít nadávat.

„Mě si nevyšímej,“ povídám mu, jako když medu ukrajuje, „já si tady jenom sednu, něco tady trochu pospravím a budu čekat, až začne to zatmění. To je fajn, že vyšlo to sluníčko, nemyslíš?“

„Hergot, Dolores, ty sis snad spletla, že mám dneska narozeniny,“ odpoví mi. Začínal už mluvit jako přes kapesník a měl těžkej jazyk.

„No, něco podobnýho, tak nějak,“ já na to a začala jsem Pétíkovi zašívát na riflích skobu.

Příští hodina a půl uplynula nejpomaleji od té doby, kdy mně jako malé holce teta Cloris slíbila, že mě s sebou vezme do Ellsworthu na můj první biograf. Dodělala jsem Pétovi rifle, přišla jsem záplaty Joeovi juniorovi na dvoje kalhoty (ten hoch ani tenkrát za svět nevzal na sebe rifle - snad byl už tehdy uvnitř tak nějak rozhodnutý, že z něj bude jednou politik) a Seleně jsem zaobroubila dvě sukně. Nakonec jsem ještě přišla Joeovi do jedněch jeho slušných kalhot nový zip do poklopce. Byly to už starý kalhoty, ale ještě nebyly úplně onošený. Vzpomínám si, že mě napadlo, že do rakve pro něj budou dobrý dost.

Potom, právě když už jsem si říkala, že se snad nedočkám, všimla jsem si, že začínám na práci hůř vidět.

„Dolores?“ ozval se Joe. „Tak bych myslel, že je tady to, na co ty a tamty další blázní čekáte.“

„Nojo,“ povídám. „Asi že ano.“ Světlo na dvorku se přeměnilo z takový tý jasně žlutý barvy, jak to tak bývá v červenci odpoledne, na jakousi bledě růžovou a stín, co ho vrhal náš dům na cestu, byl po jednou tak legračně *slaboučkej* - něco takovýho jsem nikdy předtím ani potom neviděla.

Vytáhla jsem z pytle jednu z těch zrcadlových prohlížeček a podržela jsem si ji tak, jak mi to Vera za poslední týden ukazovala snad stokrát, a přitom mi přišla opravdu divná myšlenka: ta holčička to dělá zrovna tak. Ta, jak sedí tatínkovi na klíně. Dělá přesně to samý.

Já jsem, Andy, tenkrát neměla ponětí, co ta myšlenka znamená, a ani teďka to doopravdy nevím, ale povídám vám to tak jako tak, poněvadž jsem se rozhodla, že vám řeknu všecko, a taky protože jsem si na tu holčičku vzpomínala i později. Akorát, že v další moment jsem už na ni jenom tak *nemyslela*, já jsem ji *viděla*, tak jako člověk vidí lidi ve snu. Taky si představuju, že takhle nějak museli vidět vě-

ci prorokové ze Starýho zákona, když měli vidění. Holčička to nebyla starší než deset let a v rukách držela svou vlastní zrcadlovou krabičku. Měla na sobě krátký, červenožlutě pruho vaný šatičky - takový ty do horka, co mají místo rukávů jenom ramínka - a pusy měla namalovanou takovou bonbónově lesklou rtěnkou. Vlasy měla blond, vyčesaný vzadu do uzlu, jako když chce vypadat starší. Viděla jsem ale ještě něco, kvůli čemu jsem musela pomyslet na Joea: ten její táta měl ruku u ní na stehně, a hodně vysoko. Vypadalo to, že výš, než by se patřilo. A pak ten obrázek zmizel.

„Dolores?“ povídá Joe. „Jseš v pořádku?“

„Co tím myslíš?“ zeptala jsem se ho. „Samozřejmě, že jo.“

„Na moment jsi vypadala nějak divně.“

„To bude z toho zatmění,“ povídám já a podle mýho to tak, Andy, doopravdy bylo, ale řekla bych taky, že ta holčička, co jsem ji uviděla tenkrát, a ještě taky potom, že to byla *opravdická* holčička a že seděla se svým tátou kdesi jinde v místech, kde bylo zatmění, ve stejnou dobu, kdy jsem já seděla s Joem na zadní verandě.

Pohlídla jsem do tý krabičky a uviděla jsem malinký bílý sluníčko, bylo tak jasný, že vypadalo, jako kdyby tam hořel padesáticent, a ze strany mělo vykousnutý černý oblouček. Chvilíčku jsem se na to dívala a potom jsem se ohlídla po Joeovi. Měl vyndaný jedno to kukátko a čučel do něj.

„Kurník,“ zahučel. „Ono to opravdu mizí.“

V tu chvíli začali v trávě vyzpěvovat cvrčci. Řekla bych, že se usnesli, že večer dneska přišel o něco dřív a že je načase, aby spustili koncert. Zadávala jsem se na průliv na lodi a viděla jsem, že ta voda, co na ní plujou, je teďka víc do tmavomodra - na tom pohledu na ně bylo něco strašidelnýho, ale taky překrásnýho. V hlavě se mi honilo, že všechny ty lodi, co jsou našpendlený pod tím divným tmavým letním nebem, jsou akorát přelud.

Podívala jsem se na hodinky a bylo skoro za deset minut pět. Z toho plynulo, že nejmíň ještě celou další hodinu nikdo na ostrově nebude myslet na nic jinýho, ani se na nic jinýho nebude dívat. East Lane byla jako po vymření, naši sousedi byli buďto na *Island Princess*, nebo v hotelu na střeše, tudíž jestli jsem ho chtěla opravdu vyřídít, tak teďka přišla ta pravá chvíle. Měla jsem pocit, jako když

mám místo vnitřností jeden velkej knedlík, ktorej kyne, a taky jsem nemohla dostat z hlavy tu věc, co jsem viděla - tu holčičku, jak seděla svému tatínkovi na klíně - ale nic z toho mě nemohlo zastavit ani odvést stranou, ani na vteřinu ne. Věděla jsem, že jestli to neudělám teď hned, neudělám to nikdy.

Položila jsem tu zrcadlovou prohlížečku vedle šití a řekla jsem: "Joe."

„Co je?“ zeptal se. Předtím si sice dělal ze zatmění legrácky, ale teďka, když přišlo na věc, vypadalo to, že se od toho pohledu nedovede utrhnout. Hlavu měl zakloněnou a to kukátko, co se skrz něj díval, mu taky dělalo na tváři ten divnej stín.

„Je čas na to překvapení,“ řekla jsem.

„Jaký překvapení?“ zeptal se on, a jak dal dolů to kukátko, což bylo ve skutečnosti akorát dvojitý, speciálně polarizovaný sklo v rámečku, a jak se na mě podíval, tak jsem já viděla, že vlastně vůbec není zahleděný do toho zatmění, nebo teda, že ho to zase až tak úplně nebere. Měl už pěkně strnulej obličej a byl tak nacamranej, že jsem až dostala strach. Když nebude schopen rozumět, co mu říkám, tak je ten můj plán v kelu ještě dřív, než začnu. A co bych mohla potom dělat? To jsem nevěděla. Ale z toho, co jsem *věděla*, z toho se mi strachy tmělo před očima: v žádným případě už necouvnu. Bylo mi fuk, jestli se to všechno podělá, a bylo mi fuk, co bude potom, nemínila jsem couvnout.

Načež on po mně hrábnul, chytil mě za rameno a zatřásl se mnou: „O čem to sakra mluvíš, ženská?“

„Pamatuješ na ty peníze, co mají děti na knížkách?“ zeptala jsem se ho.

On trochu semhouřil oči a já viděla, že vůbec není tak opilej, jak jsem předtím myslela. A taky mi bylo jasný ještě to, že tou jednou pusou se pranic nezměnilo. Pusu, tu může dát kdekdo, žejo, vždyť Jidáš taky políbil Ježíše, aby ho označil Římanům.

„Co má s nima bejt?“ povídá.

„Sebral jsi je.“

„Ale drek!“

„Ale ano,“ já na to. „Když jsem se domákla, že otravuješ Selenu, tak jsem šla do banky. Chtěla jsem ty peníze vybrat, vzít děti a odvézt je od tebe pryč.“

Otevřel pusu a pár chvil na mě jenom zíral. Potom se začal smát - opřel se v tom svém houpacím křesle a smál se jako blázen a kolem něj se zatím stmívalo. „Nojo, dala ses podfouknout, žejo?“ povídá. Načež si trochu loknul skotský a znovu se zadíval tím kukátkem na nebe. Teď už jsem ten stín na jeho tváři prakticky neviděla. „Už je napůl pryč, Dolores!“ říká. „Napůl určitě a možná už i víc!“

Podívala jsem se do své zrcadlové krabičky a viděla jsem, že mluví pravdu. Z toho padesátníku zbývala jenom půlka a ta pořád ubývala. „No ba,“ řekla jsem. „Půlka je pryč, je to tak. No, co se tyče těch peněz, Joe ...“

„O ty neměj péči,“ skočil mi do řeči. „Prostě si s nima tu svoji šišatou hlavičku netrap. Ty penízky se mají dobře.“

„Ale ne, s tím já si starosti nedělám,“ povídám já. „Ani drobet. Ale to, jak jsi mě napálil - to mě tíží.“

On na to přikývnut, tak jako slavnostně a zamyšleně, jako když mi chce ukázat, že mi rozumí a dokonce se mnou cítí, ale nedokázal to dlouho vydržet. V příští chvíli vyprsknul a už se zase smál, jako nějaký kluk, kterej poslouchá napomínání od učitele, ze kterého si absolutně nic nedělá. Smál se tolik, že mu až od pusy vylítla stříbrná sprška.

„No to je mně líto, Dolores,“ řekl, když byl zase schopen promluvit. „Já se fakt nechci smát, jenomže jsem tě fakt převezl o celou míli, co ty na to?“

„No, to teda jo,“ řekla jsem já. Koneckonců, pravda to byla, a čistá.

„Napálil jsem tě, jak se patří,“ povídá a smál se a vrtěl hlavou, jako když někdo slyší vtip na potrhání.

„Nojo,“ já na to, „ale víš, co se říká.“

„To nevím,“ řekl on. Pustil si to kukátko do klína a obrátil se po mně. Smál tolik, že mu v těch krvavejch prasečích očkách stály slzy. „U nás máš na všechno vždycky co říct ty, Dolores. Copak se teda říká o manželech, který nakonec převezou svoje manželky, který do všeho strkají frňák?“

„Říká se - napálíš mě, hanba tvoje, ještě jednou, hanba moje,“ já na to. „Ty jsi mě napálil, co se týče Seleny, a potom ještě jednou s těma penězma, ale řekla bych, že nakonec jsem tě přece dostala.“

„No, třeba jo, a třeba taky ne,“ povídá on, „ale jestli ti vrtá v hlavě, co se jako týče jejich utracení, tak toho klidně můžeš nechat, poněvadž ...“

Skočila jsem mu do řeči: „To mi teda *nevrta*,“ povídám. „Vždyť jsem ti to už řekla. Nedělám si s tím hlavu ani za *mák*.“

Na to on se na mě, Andy, zostra zadíval a ten úsměv mu pomalu tuhnul. „Ty se zase tváříš jako nějaká moc chytrá,“ řekl, „přesně tak, jak já to nemám rád.“

„To máš smůlu,“ řekla jsem já.

Díval se na mě dlouho a snažil se vyšpekulovat, co mám za lubem, ale podle mýho to pro něj bylo naprostá záhada. Vystrčil zase ten spodní ret a vzdychнул si tak mocně, až si z čela odfouknul pramínek vlasů, který mu tam předtím spadnul.

„Většina ženskejch nechápe vůbec základ, jak se zachází s penězma, Dolores,“ povídá, „a ty z tohohle pravidla nejseš výjimka. Dal jsem je všechny na jeden účet, to je všecko ... aby z nich byl větší úrok. Neříkal jsem ti to, protože jsem nechtěl poslouchat spoustu hloupých keců. No, nějaký kecy jsem si musel poslechnout stejně, tak jako vždycky, ale co je dost, to je dost.“ Načež zase zvednul svoje kukátko, aby mi naznačil, že s tímhle tématem skončil.

„Na jeden účet na své jméno,“ řekla jsem.

„A co má bejt?“ zeptal se on. Tou dobou jsme už seděli jako v hlubokým soumraku a stromy začínaly splývat s nebem. Slyšela jsem, jak za domem zpívá lelek a z jiného místa zase další noční pták. Zdálo se, že se ochlazuje. Bylo mi z toho hrozně divně ... jako ve snu, kterej někdo přeměnil ve skutečnost. „Proč by *neměl* bejt na mé jméno? Jsem jejich otec, nebo ne?“

„Nojo, mají v žilách tvoji krev. Jestli to z tebe dělá otce, tak asi teda jseš.“

Viděla jsem, jak přemýšlí, jestli to stojí za odpověď, ale potom se rozhodl, že ne. „Koukej s tím přestat, Dolores,“ řekl. „Ber to jako varování.“

„No, už jenom *malej* drobíček,“ já na to a usmála jsem se. „Vždyť ty jsi úplně zapomněl na to překvapení.“

Podíval se na mě, znovu s podezřením. „O čem to do řiti kafráš, Dolores?“

„No, zajela jsem si do banky Coastal Northern v Jonesportu za tím člověkem, co to má na starosti,“ povídám. „Takovej příjemnej chlápek, Pease se jmenuje. Vyložila jsem mu, co a jak, a on z toho byl celej pryč. Zvlášť když jsem mu ukázala ty původní spořitelní knížky, o kterých jsi mu tvrdil, že se ztratily.“

V tu chvíli Joe nadobro ztratil poslední zbytek zájmu o celý zaměnění. Seděl tam v tom svém smradlavým houpacím křesle a valil na mě oči. Obočí měl stažený jako černej mrak a rty celý bílý a tenký, vypadaly jako jizva. Pustil kukátko zase do klína a úplně pomalu otvíral a zavíral ruce.

„Ukázalo se, že jsi to dělat neměl,“ řekla jsem mu. „Pan Pease zkontroloval, jestli jsou peníze ještě pořád v bance. Když zjistil, že ano, tak nám oběma spadl kámen ze srdce. Zeptal se mě, jestli chci, aby zavolal policajty, že bych jim řekla, co se stalo. Viděla jsem mu na nose, jak doufá, že řeknu ne. Zeptala jsem se ho, jestli ty peníze může vydat mně. Podíval se na to do takový knihy a řekl, že může. Tudíž já jsem řekla - ‚Tak to teda tak uděláme.‘ A on to udělal. Což je příčina, proč už si nedělám starost o peníze svých dětí, Joe - místo tebe je totiž mám já. Není to perfektní překvapení?“

„Lžeš!“ zařval Joe na mě a stoupnut si tak rychle, že se to houpací křeslo bezmála překotilo. Kukátko mu sletělo z klína, a jak spadlo na verandě na zem, rozlítlo se na tisíc kusů. Já bych si přála mít fotku, jak v ten moment vypadal: trefila jsem ho přesně mezi uši a zasekla až na doraz. To, jak se ten obejda hnusnej tvářil, mi prakticky vynahrazovalo celý to martýrium, kterým jsem musela projít od toho dne, kdy jsem byla se Selenou na trajektu. „To nemůžou udělat!“ zařval. „Ty se nemůžeš dostat k jedinému centu z těch prachů, ani k tý podělaný knížce se nemůžeš dostat, aby ses do ní jenom podívala ...“

„Že ne?“ já na to. „Tak jak je možný, že vím, že jsi z toho už utratil tři stovky? Děkuju nebi, že to není víc, ale i tak mě vždycky, když na to pomyslím, chytne vztek. Ty nejseš nic jinýho než obyčej-

nej zloděj, St. Georgi - tak hnusnej, že dokonce okrádáš svý vlastní děti!“

V tom polosvětle byl bledý jako smrtka. Jenom ty oči byly živý a v nich hořela nenávist. Ruce měl natažené dopředu a svíral je a otvíral. Na okamžik jsem se podívala dolů a viděla jsem slunce - už ho bylo míň než půlka, akorát tlustý srpeček - ten obrázek se odrážel stokrát, v každým kousku začazenýho skla, co ho měl všude pod nohama. Nebylo chytrý pouštět z něj oči na moc dlouho, rozhodně ne, když byl v tomhle rozpoložení.

„Za cos to utratil ty tři stovky, Joe? Za kurvy? V pokru? Od každýho něco? Nová plechárna to nebyla, poněvadž žádněj novej vrak za barákem nemáme.“

Neříkal nic, jenom tam tak stál a otevíral a zavíral ruce a já jsem za ním viděla první světlušky, jak si to štrikují přes dvorek. Tou dobou už byly z lodí na průlivu jenom stíny a já jsem pomyslela na Veru. Dovedla jsem si představit, že je v sedmým nebi, nebo minimálně v předsíni do něj. Ne že bych měla proč myslet na Veru - musela jsem se soustředit na Joea. Potřebovala jsem ho rozhýbat a počítala jsem, že na to postačí ještě jedno pořádný píchnutí.

„Abych řekla, tak je mi stejně egál, za co jsi je utratil,“ povídám. „Zbytek mám já a to mi naprosto stačí. Můžeš je honit, jak chceš ... to si zrovna tak můžeš honit toho svýho zvadlýho bycha; ten se ti taky nepostaví.“

Rozběhnul se přes verandu, zakopával přitom a šlapal na padrt' střepy toho kukátka, pak mě chytil za ramena. Mohla jsem mu utéct, ale nechtěla jsem. V ten moment ještě ne.

„Dávej si majzla na tu svou drzou hubu,“ zašeptal a funěl mi do obličeje smrad z tý skotský. „Jinak se ti o ni postarám já.“

Pan Pease chtěl, abych ty peníze zase uložila zpátky v bance, ale to jsem neudělala - říkala jsem si, že když jsi byl schopnej vyšťourat je z knížek dětem, že by ses na ně mohl dostat i na mým účtu. Potom chtěl, že mi dá šek, ale já se bála, že kdybys zjistil, co chystám, dřív než *budu chtít*, abys to zjistil, tak bys mohl stopnout proplacení. Řekla jsem tudíž panu Peasovi, ať mi to dá na dřevo. Moc se mu nechtělo, ale nakonec mi je vysázel a teďka je mám já, do posledního centu, a schovala jsem je na bezpečný místo.“

V tu chvíli mě on chytil pod krkem. Byla jsem si prakticky jistá, že to udělá, a bála jsem se, ale taky jsem to chtěla - aby doopravdy věřil tomu poslednímu, co jsem potřebovala říct. Ale ani to ještě nebylo to hlavní. To, že mě chytne pod krkem, to tak nějak budilo větší dojem, že to byla sebeobrana - a to byla ta *hlavní věc*. Ona to taky sebeobrana *byla*, i kdyby to podle zákonů bylo jinak: poněvadž žádný zákon u toho nebyl, byla jsem tam já, takže to musím vědět. Když se to vezme, tak jsem bránila sebe, a taky jsem bránila svoje děti.

Přiškrtil mě, že jsem nemohla dýchat, a třásl se mnou dopředu dozadu a řval. Všecko si to nepamatuju - určitě mi jednou nebo dvakrát musel praštit hlavou o nějaký ten sloupek na verandě. Že jsem svině, to mi říkal, že mě zabije, jestli ty peníze nevrátím, že ty peníze jsou jeho - a podobný pitomosti. Začala jsem se strachovat, že mě zabije *doopravdy*, ještě než mu budu moct říct to, co chce slyšet. Na dvoře se už hodně setmělo a mně se zdálo, že vzduch je *plný* těch blikavých světýlek, jako kdyby se k tý stovce nebo dvěma světlušek, co jsem je viděla původně, přidalo nejmíň deset tisíc dalších. A ten jeho hlas zazníval z takový dálky, že jsem si až pomyslela, že se všecko nějak obrátilo nazad - že jsem jako snad spadla do té studně místo něj.

Nakonec mě pustil. Zkoušela jsem se postavit, ale nohy mě nechtěly nosit. Zkusila jsem se svalit zpátky na tu židli, co jsem na ní předtím seděla, ale při tom kočkování mě odtáhl o kus dál, takže jsem o ni cestou dolů jenom škrtila zadkem. Kecla jsem na podlahu vedle toho mišmaše střepů, který zbyly z jeho kukátka. Jeden větší kousek zůstal v celku a v něm zářil jako nějaký dýmáček slunce. Chtěla jsem ho zvednout, ale pak jsem toho nechala. Nechtěla jsem ho podřezat, ani kdyby mi dal tu příležitost. Já ho *nemohla* podřezat. Takový říznutí - od skla - to by později nevypadalo dobře. Je vám tudíž jasný, jak jsem uvažovala ... není třeba dvakrát přemýšlet, jestli to byla úkladná vražda nebo ne, co, Andy? Místo toho skla jsem popadla tu svou zrcadlovou krabičku, byla udělaná z poctivého těžkýho dřeva. Mohla bych sice tvrdit, že jsem myslela, že kdyby přišlo na věc, tak by ho tím stačilo řádně bacit, ale není to pravda. Já v té chvíli ve skutečnosti skoro vůbec nemyslela.

Nutilo mě na kašel - rozkašlala jsem se tak hrozně, že jsem se až divila, že nekašlu krev. Krk jsem měla v jednom ohni.

On mě postavil zpátky na nohy takovou silou, že mi přitom prasklo jedno ramínko od kombinačky, potom mně dal ruku kolem krku a přitáhnul si mě k sobě, tak blízko jako při líbání - až na to, že teď už rozhodně neměl na líbání nejmenší pomyšlení.

„Já jsem ti říkal, co se ti stane, jestli na mě nepřestaneš bejt drzá,“ řekl. Oči měl vlhký a plavaly mu, jako když brečí, ale co mě doopravdy vyděsilo, bylo to, že vypadal, jako když hledí skrz mě, jako když už pro něj jednoduše neexistuju. „Říkal jsem ti to nejmiň tisíckrát. Už mi věříš, Dolores?“

„Ano,“ řekla jsem. Zřídil mi ten krk tak, že jsem měla hlas, jako když mám v hrdle knedlík bláta. „Ano, věřím.“

„Zopakuj to!“ řekl. Ještě pořád mě držel paží kolem krku a zmáčknuł mě v tu chvíli silou, až mi přiskřípnul nějaký nerv. Já jsem vyjekla. Nemohla jsem si pomoci, strašně to zabolelo. Na to se on usklíbnul. „Řekni, že to myslíš vážně!“ poručil.

„Myslím!“ zaječela jsem. „Myslím to *vážně!*“ Plánovala jsem si původně, že budu hrát, jako že se bojím, ale Joe mi nějaký předstírání ušetřil. Ten den jsem nakonec nemusela předstírat vůbec nic.

„Fajn,“ povídá, „to rád slyším. A teďka mi řekni, kde jsou ty prachy, a ať je to tam do pětníku, nebo uvidíš.“

„Je to tam vzadu za kůlnou,“ povídám já. Už jsem neměla hlas, jako když mám v krku bláto, daleko spíš jako Groucho Marx v tom filmu *Vsad' svůj život*. Což dost odpovídalo situaci, jestli mi rozumíte. Řekla jsem mu, že jsem peníze dala do zavařovačky a zavařovačku že jsem schovala do toho ostružinovýho houští.

„Typická ženská,“ odfrknul nade mnou, a potom mě postrčil směrem ke schodům z verandy. „No tak dobře, tak jdeme. Jdeme pro to.“

Sešla jsem po schodech a šla dál kolem domu a Joe mi byl v patách. Tou dobou už bylo tma skoro jako v noci, a když jsme dorazili ke kůlně, uviděla jsem něco tak podivnýho; že jsem na okamžik všechno ostatní pustila z hlavy. Zastavila jsem a ukázala na nebe nad tím ostružinovým houštím. „Hele, Joe,“ povídám. „Hvězdy.“

A taky že tam byly - Velkej vůz byl vidět tak zřetelně, jako za zimní noci. Naskočila mi z toho po těle husí kůže, ale Joeovi to bylo dokonale ukradený. Strčil do mě, vlastně mi dal ránu, že jsem málem upadla. „Hvězdy?“ povídá. „Uvidíš *mraky* hvězdiček, jestli nepřestaneš zdržovat, ženská - to ti garantuju.“

Tak jsem zase šla. Naše stíny už docela zmizely a ten velký bílý balvan, jak jsem na něm se Selenou ten večer před rokem seděla, svítil tak jasně, jako nějaký světlo, což jinak bylo jenom při úplňku, jak jsem si všimla. Světlo ale nebylo jako při měsíci, Andy - já nedovedu popsat, *jaký* bylo, takový smutný a začarovaný - ale prostě takový nějaký. Pamatuju si, že se nedalo dobře rozeznat, jak daleko jsou od sebe věci, tak jako to bývá při měsíčku, a že člověk nebyl schopen určit, který ten ostružinový keř je který - byla z nich taková jedna velká skvrna a před ní tancovaly sem tam ty světlušky.

Vera mi opakovala mockrát a kolem dokola, že dívat se přímo do zatmění je nebezpečný. Říkala, že to člověku může popálit sítnici, nebo ho to může dokonce oslepit. Já jsem ale přesto nemohla odolat a ohlédla jsem se alespoň na mžik, asi jako když neodolala Lotova žena a chtěla se naposled koutkem oka podívat na Sodomu. Viděla jsem něco, co mi navždycky zůstane v paměti. Uplynou týdny, někdy celý měsíce a já si ani nevzpomenu na Joea, ale nepřejde snad jediný den, abych nepomyslela na to, co jsem viděla to odpoledne, když jsem se ohlédla přes rameno na nebe. Lotova žena se proměnila v solnej sloup, poněvadž nedovedla koukat jenom dopředu a hledět si svýho, a já si někdy říkám, že je s podivem, že jsem nemusela zaplatit stejnou cenu.

Zatmění ještě nebylo úplný, ale už moc nescházelo. Nebe samotný bylo temně nachový a to, co jsem na něm viděla viset nad úžinou, vypadalo jako obrovská černá zřítelnice, kolem který plápolal do všech stran závoj z řídkýho ohně. Na jedné straně byl ještě uzoučký srpek slunce, vypadalo to jako kapičky roztavenýho zlata v tyglíku. Věděla jsem, že se na to opravdu dívat nemám, ale jak jsem na to pohlédla, zdálo se mi, že nedokážu odtrhnout oči. Bylo to jako ... teda, možná že se tomu budete smát, ale stejně to řeknu. Bylo to, jako když se to moje oko uvnitř ode mě nějak osvobodilo a teď se na mě

dívalo shora, jak si poradím. Jenomže bylo o hodně moc větší, než jsem si kdy představovala! A o tolik moc *černější!*

Možná bych se na něj dívala, dokud bych nadobro neoslepla, ale Joe do mě strčil znova a já jsem vzala druhou o stěnu kůlny. To mě jaksi probudilo a já jsem zase vykročila dál. Předě mnou se vznášel takový veliký modrý flek, jako se vám udělá před očima, když někdo fotografuje s bleskem, a já si pomyslela: „Jestli máš propálenou sítnici a budeš se na tohle muset dívat do konce života, tak ti to patří, Dolores - bude to jako to znamení, co ho musel nosit Kain.“

Přešli jsme kolem toho bílého kamene, Joe těsně za mnou a držel mě za límec od šatů. Cítila jsem, že mi na jedné straně padá kombinačka, tam, co jsem měla přetržený ramínko. Jak tak před vším visel uprostřed ten velký modrý flek, všechno vypadalo jako pomatený, jako když se to nepatří. Konec kůlny, to byl jenom takový tmavý obrys, jako kdyby někdo vzal velký nůžky a vystříhнул do nebe díru ve tvaru střechy.

On mě postrkoval k tomu ostružinovému houští, a když se mi do lýtka zakously první trny, uvědomila jsem si, že jsem si tentokrát zapomněla oblíknout rifle. Napadlo mě, co dalšího jsem asi ještě zapomněla, ale nic se samozřejmě už nedalo změnit. V tom posledním světle jsem viděla ten hadýrek, jak se tam třepe, a měla jsem už akorát čas, abych si připamatovala, ze který strany je pod ním to roubení od studny. Nato jsem se mu vyškubla z ruky a vletěla jsem do toho houští, jako když mám v zádech všechny čerty.

„*No, to teda ne, ty mrcho!*“ zařval on a já jsem slyšela praskat křoví, jak se za mnou hnal. Ucítila jsem, že mi znovu hmatá po límci, málem mě chytil. Škubla jsem sebou, vytrhla se a utíkala dál. Běželo se mi špatně, poněvadž mi padala ta kombinačka a chytala se mi za ty šlahouny. Nakonec mi z ní urvaly dlouhej cár, a taky jsem na nich nechala spoustu masa z nohou. Zkrvavená jsem byla od kotníků po kolena, ale to jsem si neuvědomila, dokud jsem se nedostala zpátky do domu, a to bylo ještě dlouho potom.

„*Koukej jít zpátky!*“ zařval on a tentokrát mě chytil za ruku. Vyškubla jsem mu ji, a tak mi hmátnul po tý kombinačce, ta už za mnou plandala jako svatební závoj. No, vydržet to ta kombinačka, tak si mě přitáhl jako rybu na udici, ale byla stará a celá řídká, jak už byla sto-

krát praná. Ucítla jsem, jak ten kus, co za něj chytil, prasknul a slyšela jsem ho, jak nadává, tenkým hlasem, jako když mu došel dech. Slyšela jsem ty šlahouny, jak se lámou, jak škrábou a jak šlehají vzduchem, ale neviděla jsem skoro nic - dostali jsme se dovnitř toho ostružinového houští a tam byla tma jako nechci říct kde, takže ten kapesník, co jsem tam uvázala, byl absolutně k ničemu. Místo toho jsem zahlédla kraj toho roubení od studny - čistě jenom jako bílý záblesk těsně před sebou - a skočila jsem, co jsem jenom mohla. Přesně jsem přeskočila na druhou stranu, a protože jsem hleděla na opačnou stranu od něj, tak jsem ho ve skutečnosti neviděla, jak tam stoupanul. Ozvalo se velikánský *křř-up!* a potom on zařval ...

Ne, to není správný.

On *nezařval*, to nejspíš víte stejně dobře jako já. Zapištěl jako králík, když se chytne nohou do oka. Obrátila jsem se a uprostřed víka jsem viděla velkou díru. Z té čouhala Joeova hlava a on se ze všech sil držel jednoho toho prolomeného prkna. Ruce mu krvácely, a taky mu tekla čůrek krve z koutku úst. Oči měl vyvalené jak knoflíky od bačkor.

„Pro boha živýho, Dolores,“ heknut. „To je ta stará studna. Pomoz mi ven, rychle, než tam slitnu až dolů.“

Já jsem tam prostě jenom stála a jemu se za chvíli ten pohled v očích změnil. Viděla jsem mu v nich, že začíná chápat, o co tady vlastně jde. V životě jsem nebyla tak vyděšená jako v tu chvíli, když jsem tam stála z druhé strany roubení a zírala na něj a na západní stranu od nás viselo na nebi to černý slunce. Zapomněla jsem si vzít rifle a on nespádl rovnou dovnitř, jak měl. Zdálo se mi, že všecko bere špatnej spád.

„Aach,“ řekl. „Aach, ty svině.“ A začal se hrabat a soukat nahoru.

Říkala jsem si, že musím utíkat, ale nemohla jsem se pohnout. Stejně, kam bych asi utekla, kdyby se dostal ven? Ten den při zatmění jsem se přiučila jednu věc: když člověk bydlí na ostrově a chce někoho zabít, tak by to měl udělat pořádně. Když ne, tak potom nemá kam utýct a kam se schovat.

Slyšela jsem, jak nehtama rve z toho starýho prkna třísky a jak se kousek po kousku povytahuje nahoru. Tenhle zvuk, to je něco podobnýho, jak když jsem pohlédla na to zatmění - něco, co je pořád o

hodně víc živý, než bych si přála. Někdy to dokonce slyším i ve snu, akorát že ve snu se vždycky dostane ven a zase mě honí, což se ve skutečnosti nestalo. Stalo se to, že to prkno, po kterém se škrábal, se pod ním najednou zlomilo a on se propadl. Bylo to tak rychlý, že se napřed zdálo, jako kdyby tam nikdy ani nebyl. Zničehonic tam byl jenom šedivej čtverec z mokrého dříví, uprostřed měl rozšklebenou černou díru a nad ním poletovaly světlušky.

Jak padal dolů, zaječel znova. Studna mu odpověděla ozvěnou. To byla další věc, se kterou jsem nepočítala - že jako bude řvát, když bude padat. Načež se ozvalo žuchnutí a on přestal. Prostě jako když utne. Jako zhasne lampa, když někdo vytrhne šňůru ze zásuvky.

Klekla jsem si na zem, rukama jsem si objala břicho a čekala jsem, jestli se ještě bude něco dít. Uběhl nějaký čas, nevím, jestli krátký nebo dlouhý, ale poslední denní světlo docela zmizelo. Nastalo úplný zatmění a tma byla jako v noci. Ze studny se ještě pořád nezýval jediný zvuk, ale táhnul odtamtud ke mně slabej vánek a já jsem si uvědomila, že to *cítím* - znáte ten zápach, co tím je cítit voda z mělký studně? Je takovej kovovej, plesnivej, není to hezký. Tak ten jsem ucítila a roztrásla jsem se z toho.

Viděla jsem, že mi kombinačka visí dolů, prakticky až na levou botu. Byla potrhaná a samá díra. Sáhla jsem si pod límec na pravý straně a přetrhla i to pravý ramínko. Potom jsem si spustila kombinačku dolů a stáhla ji ze sebe. Začala jsem ji vedle sebe muchlat do koule a snažila se rozeznat nejlepší cestu kolem studny, když vtom mi zase přišla myšlenka na tu holčičku, tu, jak jsem vám o ní předtím vykládala, a hned jsem ji taky uviděla jako živou za bílýho dne. *Ona* taky klečela, dívala se pod postel, a mě napadlo: „Je celá nešťastná a cítí ten samej zápach. Takovej ten něco mezi mosazí a ústřicema. Akorát, že ho necítí ze studně - máto něco společnýho s jejím otcem.“

A potom, úplně znenadání to bylo, jako když se ohlídlá po mně, Andy ... myslím, že mě *viděla*. A když tohle udělala, pochopila jsem, proč je nešťastná. Její otec jí něco nějak provedl a ona se to snažila zamaskovat. Navíc si najednou všimla, že se na ni někdo dívá, že se na ni dívá nějaká ženská, která je bůhvíjak daleko, ale taky v dráze zatmění - ženská, která právě zabila svého manžela.

Promluvila na mě, i když v uších jsem její hlas neslyšela. Ozvalo se mi to odněkud hluboko zevnitř hlavy. „Kdo *jste*?“ zeptala se.

Nevím, jestli bych jí odpověděla nebo ne, ale ještě dřív, než jsem vůbec měla tu možnost, ozval se ze studny takový dlouhý a roztřesený výkřik: „*Duoo-llo-rress ...*“ Bylo mně, jako by mi krev v žilách úplně ztuhla, a *vím*, že se mi na vteřinu zastavilo srdce, poněvadž když se zase rozběhlo, muselo to dohnat takovým klubkem tří nebo čtyř úderů naráz. Zvedla jsem předtím tu kombinačku, ale jak jsem zaslechla ten výkřik, prsty mi povolily a ona mi vyklouzla z ruky a zachytila na jednom tom ostružinovém keři.

„To ti jenom pracuje fantazie přes čas, Dolores,“ řekla jsem si. „Ta holčička, která hledá pod postelí svoje šaty, a Joe, kterej takhle křičí ... to sis obojí jenom namluvila. To první je akorát přelud, jak ses nadýchala toho zkaženého vzduchu ze studny, a to druhý, to se ti jenom ozývá špatný svědomí. Joe leží ve studni na dně a lebku má na padrť. Je mrtvej a tebe ani děti už nikdy víckrát otravovat nebude.“

Kapitola 14

Nejdřív jsem tomu nevěřila, ale čas běžel a žádné další zvuky se neozývaly, až na sovu, která houkala někde v dálce na poli. Pamatuju si, že mi to přišlo, jako když se ptá, proč má dneska nastoupit do šichty tak brzo. Ostružinama zavál větříček a ony se rozchřestily. Podívala jsem se na hvězdy, jak svítí na nebi ve dne, a potom zase na poklop od studny. Vypadalo to, jak když se v té tmě vznáší, a díra uprostřed se mi zdála jako oko. To byl ten dvacátý červenec šedesát tři, den, kdy jsem všude viděla samý oči.

Vtom se ze studny znova donesl jeho hlas. „*Pomoz mi, Duoo-llo-rresss ...*“

Vyjekla jsem a rukama si zakryla obličej. Nemělo cenu namlouvat si, že *tohle* je přelud nebo zlý svědomí, poněvadž to bylo jedno jediný: byl to Joe. Znělo to, jako když pláče.

„*Pomoz mně, prosím ... PROSÍÍÍÍÍM ...*“, nařikal.

Překlopýtala jsem kolem roubení a rozběhla se zpátky cestičkou, kterou jsme prorazili tím roštím. Nebyla to panika, ne tak úplně a řeknu vám, jak to vím: ještě jsem se přitom zastavila a sebrala tu zrcadlovou krabičku, co jsem ji měla v ruce, když jsme vyšli směrem k ostružinám. Nevzpomínala jsem si, že by mi při tom utíkáni spadla, ale když jsem ji viděla viset na jedné větvi, popadla jsem ji. Což bylo nejspíš setsakramentsky dobře, když se vezme v úvahu, jak to potom bylo s tím zatraceným doktorem McAuliffem ... ale to přijde na řadu ještě o pár zataček později. Já jsem opravdu *zastavila*, abych ji mohla vzít, a to je pro mě podstatný, protože mi to dokazuje, že jsem ještě pořád byla při rozumu. Cítila jsem ale, jak se mi do hlavy dobývá panika, jako když se kočka snaží strčit tlapku pod víko od krabice, když je hladová a uvnitř zacítí žrádlo.

Pomyslela jsem na Selenu a to mi pomáhalo držet tu paniku na uzdě. Představovala jsem si ji, jak stojí na pláži jezera Winthrop, spolu s Tanyou a s nima čtyřicet nebo padesát skautíků, a každý skautík má svou vlastní zrcadlovou krabičku, kterou si děti samy vyrobily v rámci bobříka dovednosti, a děvčata jim ukazují, jak to mají správně držet, aby se dalo pozorovat zatmění. Nebylo to tak zřetelné vidění, jako jsem měla tam u studny, to s tou holčičkou, jak hledala pod postelí šortky a blůzku, ale bylo dost zřetelné na to, abych slyšela Selenu, jak tím svým klidným a mírným hlasem mluví na ta mrňata a jak uklidňuje ty, co se bojí. Na to jsem myslela, a taky, že tady pro ni a pro její bratry musím být k mání, až se zase vrátí ... až na to, že jestli zpanikařím, tak tady možná nebudu. Zašla jsem už moc daleko, a už jsem toho taky příliš provedla a neměla jsem teď jiného spolehnutí než jediné a pouze na sebe.

Šla jsem do kůlny a vzala jsem z Joeova ponku jeho velkou baterku na šest článků. Zapnula jsem ji, ale nedělo se nic. Nechal baterie úplně vybit, což byl přesně jeho styl. Já ale udržuju ve spodním šupletí v ponku zásobu nových baterií, poněvadž nám v zimě každou chvíli vypnou proud. Vytáhla jsem jich šest a zkoušela je vyměnit. Ruce se mi třásly tak děsně, že se mi ty baterie na první pokus rozsy-paly všude kolem po zemi a já po nich musela šmátrat. Na podruhé jsem je už dovnitř dostala, ale jak jsem spěchala, musela jsem jednu nebo dvě otočit obráceně, poněvadž to zase nesvítilo. Už jsem si ří-

kala, že to nechám plavat, že už stejně zase brzo *vyjde* slunce. Až na to, že ve studni bude na dně tma i potom, když to slunce vyjde, a navíc, něco mi pořád říkalo, že bude lepší; když si budu co nejdýl takhle hrát - protože když to protáhnu, jak to jen půjde, tak potom, až tam dojdu zpátky, zjistím, že už s tím svým strašením skončil.

Nakonec se mi podařilo tu baterku dát do kupy. Svítila jedna radost a já jsem aspoň mohla dojít ke studni a nerozškrábat si nohy ještě hůř, než byly. Nemám ponětí, kolik to zabralo času, ale bylo ještě pořád přítmí a hvězdy stály na nebi, takže bych řekla, že ještě nebylo šest a že slunce bylo dosud skoro celý zakrytý.

Neušla jsem ani půlku cesty zpátky a už jsem věděla, že není mrtvý - slyšela jsem ho, jak tam úpí a volá mě jménem a jak mě prosí, abych mu pomohla ven. Nevím, jestli by ho Jolanderovi nebo Langillovi nebo Caronovi mohli slyšet, kdyby byli doma. Poručila jsem si nemyslet na to - měla jsem i bez toho svých starostí dost. Potřebovala jsem vymyslet, co s ním udělám, to bylo to nejdůležitější, ale nějak mi to nešlo. Pokaždý, když jsem zkoušela najít odpověď, začal ve mně uvnitř skučet nějaký hlas: To není spravedlivý, kňučel, tohle nebylo dohodnutý, on má bejt mrtvej, do prkenný ohrady, má bejt mrtvej!

„*Pomoooc, Duoo-llorress!*“ ozýval se jeho hlas. Měl takový plochý zvuk a s ozvěnou, jako když volá v jeskyni. Rozsvítila jsem a chtěla jsem nahlídnout dolů, ale nemohla jsem. Díra v poklopu byla moc daleko uprostřed a baterka mi posvítila jenom na kraj - na velký žulový štuky, na kterých rostl mech. Ten mech, jak na něj svítila baterka, vypadal černě a jedovatě.

Joe zahlídnul to světlo. „Dolores?“ zavolal nahoru. „Pro Boha věčného, pomoz mi! Já mám všechny kosti přelámaný!“

Teď zase pro změnu *on* mluvil jako s knedlíkem bláta v krku. Neodpověděla jsem mu. Měla jsem pocit, že s ním musím promluvit. Najisto jsem se už musela zbláznit. Místo toho jsem položila baterku, natáhla jsem se, kam až to šlo, a podařilo se mi chytit za konec jednoho toho prkna, který prolomil. Zapáčila jsem a ono to šlo ven úplně lehce, jako vyhnílý zub.

„Dolores!“ vykřiknul on, když to slyšel. „Ach, Bože! Ach, Bohu chvála!“

Neodpověděla jsem, jenom jsem odtrhla další prkno, a další, a další. V té době jsem už viděla, že se den znovu začíná jasnit, a ptáci se rozezpívali, jako když v létě vychází sluníčko. Obloha ale byla pořád mnohem temnější, než v tuhle hodinu měla být. Hvězdy zmizely, ale světlušky ještě pořád dál poletovaly. Já jsem mezitím vylamovala další prkna a dělala jsem si místo na tý straně studně, kde jsem klečela.

„Dolores!“ dolehnul ke mně jeho hlas. „Můžeš si ty prachy nechat! Komplet všecky! A já nikdy víckrát na Selenu ani nešáhnu, to ti přísahám před tváří boží a všema andělama nebeskejma! Prosím, miláčku, jenom mně pomoz ocaď z tý díry!“

Vytrhla jsem poslední prkno - musela jsem ho vyrvat z ostružinových šlahounů - a hodila jsem ho za sebe. Potom jsem si posvítla dolů do studny.

První, na co dopadlo světlo, byla jeho tvář, obrácená nahoru, a já jsem zaječela. Takový malý bílý kolečko a v něm dvě černý díry. Na první moment jsem si pomyslela, že si z nějaký příčiny nacpal do očí kameny. Potom zamrkal, takže jsem viděla, že to jsou přece jenom jeho oči a že na mě zírá. Napadlo mi, co asi tak vidí - nic než temnej tvar ženský hlavy nad rozzářeným světelným kolem.

Byl na kolenou a všude na bradě a na krku a vepředu na košili měl plno krve. Jak otevřel ústa a zavolal mě jménem, vyhrkla mu další krev. Polámal si většinu žeber, jak spadnul, a musel s nimi mít z obou stran prošpikovaný plíce jako dikobrazíma bodlinama.

Nevěděla jsem, co si počít. Tak nějak jsem se tam schoulila a cítila jsem, že den se zase rozehřívá, cítila jsem to na zádech a na rukou a na nohou, a přitom jsem svítla na něj dolů. Potom on zvedl ruce, asi jako když mává tonoucí, a to já jsem nemohla vydržet. Zhasnuta jsem honem baterku a ucukla zpátky. Seděla jsem tam u studny, smotaná do klubíčka, držela jsem se za zakrvácený kolena a třásla jsem se.

„*Prosím!*“ volal on nahoru. „*Prosím!*“ A zase: „*Prosíím!*“ A nakonec: „*Prosíííím. Duoo-llorresss!*“

Panebože, to bylo hrozný, mnohem hroznější, než by si kdo mohl představit, a trvalo to strašně dlouho. Tak dlouho, že jsem myslela, že se z toho pomínu. Zatmění skončilo a ptáci skončili s těma svýma

ranníma písničkami a světlušky přestaly poletovat (nebo jsem je už neviděla) a v dálce na průlivu jsem slyšela lodi, troubily na sebe tak, jak to občas dělají, když se zdraví - jako na fotbale - ale on pořád neztluchl. Chvilími mě prosil a říkal mi miláčku. Vykládal mi, co všecko pro mě udělá, když ho odtamtud dostanu, že už bude jinej a že pro nás postaví dům a mně že koupí buicka, kterýho jsem si podle něj vždycky přála. Potom mi zase nadával a říkal mi, že mě přiváže ke zdi a že mi vrazí do díry žhavej pohrabáč a bude se dívat, jak se budu svíjet, než mě definitivně dorazí.

Taky po mně jednou chtěl, abych dolů hodila tu flašku whisky. Věřili byste tomu? Chtěl tu svou podělanou flašku a proklínal mě a nadával mi do starý opelichaný fizule, když viděl, že mu ji nedám.

Nakonec se začalo stmívat znova - *doopravdy* stmívat - takže muselo být nejmíň půl deváté, možná už devět. Začala jsem naslouchat, jestli po East Lane jezdí auta, ale zatím se nedělo nic. To bylo dobře, protože jsem věděla, že mi klika navěky vydržet nemůže.

O něco později jsem sebou škulba, jak mi spadla hlava na prsa, a já si uvědomila, že jsem zdřímala. Nemohlo to být nadlouho, poněvadž na nebi ještě byla drobet záře, ale světlušky už byly zase tady, vrátily se ke své obvyklý práci, a taky sova znova houkala. Teď podruhé to všechno znělo o něco normálněji.

Pohnula jsem se o kousek z místa a musela jsem zkousnout zuby, protože jsem pocítila tisíc jehel najednou - klečela jsem tak dlouho, že jsem nohy od kolen dolů měla úplně zdřevěnělý. Ze studny se ale neozývalo nic a já jsem začínala doufat, že je už konečně po něm - že skapal, zatímco já jsem spala. Pak jsem uslyšela tichý šoupavý zvuky a hekání, a taky to, jak tam naříká. To bylo to nejhorší, slyšet ho naříkat z toho, jak ho bolelo každý pohyb.

Zapřela jsem se levou rukou a znovu jsem posvítla do studny. Stálo mě to sakra přemáhání, zvlášť teď, když už byla bezmála tma. Nějak se mu podařilo dostat se na nohy a já jsem viděla, jak se v několika mokřých šlápotách po jeho botách odráží ke mně nahoru světlo baterky. Připomnělo mi to zatmění, jak se mi ukázalo v těch střepech kouřovýho skla, když jeho přestalo bavit škrtit mě a já jsem spadla na verandě na podlahu.

Dívala jsem se dolů a konečně mi došlo, co se stalo - jak je možný, že spadnul nějakých deset metrů dolů a pouhopouze se zle pomlátíl, místo aby se zabil na fleku. Studna už totiž nebyla úplně vyschlá. Nenaplnila se sice znova - kdyby to tak bylo, tak by se podle mýho musel utopit jako krysa v sudu pod okapem - ale dno bylo mokré a rozblácené. Přece jenom padnul trochu do měkkýho a kromě toho, přitom jak byl opilý, tak ho to asi i míň bolelo.

Stál tam se sklopenou hlavou, kymácel se ze strany na stranu a rukama byl opřený o stěny studně, aby znova neupadnul. Načež vzhlídnul a uviděl mě a zašklebil se. Mnou ten jeho úsměv projel až do morku, Andy, poněvadž to byl úsměv mrtvýho člověka - mrtvýho člověka s obličejem a košilí samá krev, mrtvýho člověka, kterej má v důlkách místo očí nacpanýho něco jako kameny.

Potom začal šplhat nahoru.

Dívala jsem se na to téměř očima a nemohla jsem tomu uvěřit. Strčil prsty do škvíry mezi dva velký kameny, co trochu přečnívaly, a přitáhnul se nahoru a držel, dokud se nohou neopřel v jiný škvíře. Chvilku odpočíval a pak jsem viděla, jak znova šátrá rukou nad hlavou. Vypadala jako tlustej bílej červ. Nahmatal další kámen, kde se dalo zachytit, sevřel ho a zvednul druhou ruku, aby se jí chytil taky. Potom se znova povytáhnul nahoru. Když se zase zastavil, aby si odpočinul, otočil tu svou zakrvácenou tvář ke mně do světla a já jsem viděla, že se mu na ni a na ramena drolí kousičky mechu a kamene, co se ho držel.

Pořád se šklebil.

Mohla bych ještě dostat napít, Andy? Ne, ten bourbon ne - dneska večer už ne. Teďka už mi bude až do konce stačit jenom voda.

Díky. Děkuju pěkně.

No, a když sahal po dalším místě, kde by se chytil, ujela mu noha a on spadnul. Přistál na zadek, až bláto mlasklo: Zaječel a ruce si přitisknul na prsa, jako to dělají v televizi, když jako mají infarkt, a potom mu spadla hlava dolů.

Už jsem to nemohla snášet. Vymotala jsem se ostružinovým houštím a utíkala do domu. Letěla jsem do koupelny a tam jsem blila jako alík. Potom jsem šla do ložnice a lehla jsem si. Celá jsem se

klepala a pořád jsem si říkala - co když *ještě pořád* není mrtvej? Co když zůstane naživu celou noc, co když zůstane naživu celý *dny*, protože bude pít tu vlhkost, co prosakuje mezi kamenama, nebo tu špínu ze dna? Co když bude volat o pomoc tak dlouho, až ho někdo od Caronů nebo od Langillů nebo od Jolanderů zaslechne a zavolá Garetta Thibodeaua? Anebo, co když k nám zítra někdo přijde - některej z těch jeho bráchů z mokrý čtvrti, nebo někdo, kdo ho bude chtít najmout na loď, nebo bude potřebovat spravit motor - a ten někdo uslyší z ostružin volání o pomoc? Co potom, Dolores?

Slyšela jsem ještě druhý hlas a ten na všechny ty otázky znal odpověď. Myslím, že patřil tomu vnitřnímu oku, ale mnohem víc než jako Dolores Claibornová zněl jako hlas Very Donovanový. Byl takový ostrý a suchý, a jako že nedělá žádný velký štráchy. „Samozřejmě, že je mrtvý,“ povídal ten hlas, „a i kdyby náhodou nebyl, tak brzo bude. Umře na šok a vyčerpání a na ty propíchaný plíce. Někteří lidi možná nevěří, že by nějaký člověk mohl za červencový noci umřít na vyčerpání, ale takoví lidi nikdy nebyli několik hodin deset metrů pod zemí a nedřepěli přímo na plesnivým podloží tohoto ostrova. Já vím, Dolores, že nic z toho není dvakrát příjemný pomyšlení, ale když nic jiného, znamená to, že si můžeš přestat dělat starosti. Na chvíli si zdřímní, však až tam potom půjdeš znova, uvidíš sama.“

Nevěděla jsem, jestli ten hlas má pravdu, ale připadalo mi, že má, a tak jsem zkusila usnout, jenomže jsem stejně nemohla. Vždycky sotva jsem jen trochu začala upadat do dřímoty, zdálo se mi, že slyším Joea, jak se šátrá kolem kůlny a k zadním dveřím, a vždycky když v domě něco vrzlo, vyletěla jsem jak třeštidlo.

Nakonec jsem to už nemohla vydržet. Svlíkla jsem šaty, vzala si místo nich rifle a svetr (tomu se řekne s křížkem po funuse, žejo), sebrala jsem v koupelně na podlaze baterku, vedle umyvadla, tam, co mi spadla, jak jsem klekala při tom vrhnutí. Potom jsem šla znovu ven.

Tma byla ještě hustější. Nevím, jestli tu noc byl nějaký měsíc, ale to by bylo stejně fuk, protože nebe se zase zatáhlo mraky. Čím jsem byla blíž k tomu ostružinovému houští za kůlnou, tím jsem měla těžší nohy. Než se mi znovu ukázalo ve světle baterky roubení od studny, už jsem je skoro neuzvedla.

No, uzvedla - donutila jsem se jít přímo ke studni. Stála jsem tam a snad pět minut poslouchala a neozývalo se nic jiného než cvrčci a vítr, co chřestil ostružinovýmými větvemi, a odkudsi soví houkání ... možná že to byla ta stejná sova jako prve. Jo, a z dálky od východu jsem slyšela, jak se o pobřeží lámou vlny, až na to, že na ostrově si člověk na tenhle zvuk zvykne tak, že ho málem přestane vnímat. Stála jsem tam a držela v ruce Joeovu baterku, mířila jsem na tu díru v poklopu a cítila jsem, jak mi po celém těle stéká lepkavý pot a jak mě pálí v těch píchancích a škrábancích, co mi nadělaly ty ostružinový trny, a přesvědčovala jsem se, že si musím kleknout a podívat se do studny. Vždyť přece kvůli tomu jsem sem přece přišla, nebo ne?

Přišla, to jo, ale když už jsem tam byla doopravdy, nemohla jsem se přinutit. Dokázala jsem se akorát třást a z krku se mi tlačilo kňourání. Srdce, to mi ani vlastně netlouklo, třepalo se mi v těle, jako když mává křídla kolibřík.

A vtom jako had vyjela ze studny bledá ruka, špinavá od krve a zalepená mechem, a chytila mě za kotník.

Upustila jsem baterku. Spadla do křoví těsně vedle studny, což teda bylo štěstí - spadnout ta baterka *do* studny, byla jsem pěkně namydlená. Nemyslela jsem ale ani na baterku, ani na své štěstí, poněvadž jsem v ten moment i tak byla namydlená až běda, a jediný, na co jsem myslela, byla ta ruka, co mě táhla k té díře. To, a pak ještě taková věta z bible. Vyzváněla mi v hlavě jako železnej zvon: *Kdo jámu kopá, do ní upadá, a kdo valí kámen, na něj se obrací.*

Křičela jsem a chtěla se vytrhnout, ale Joe mě držel tak pevně, že mi bylo, jako kdyby ta ruka byla z betonu. Oči mi přivykly na tmu natolik, že jsem ho viděla, i když baterka svítila na jinou stranu. Nakonec se mu podařilo z té studny skoro vylézt. Bůh ví, kolikrát musel spadnout dolů, ale nakonec se dostal málem navrch. Myslím, že by se možná i dostal úplně ven, kdybych nepřišla, když jsem přišla.

Hlavu měl nanejvýš půl metru pod tím, co zbylo z toho prkenného poklopu. Pořád se ještě šklebil. Spodní díl klapaček mu trochu vylézal z úst - vidím to stejně jasně, jako teďka vidím tebe, Andy - vypadalo to tak nějak, jako když na člověka vycení zuby kuň. Některý byly černý od krve.

„*Duoo-llorresss*,“ sípal a dál mě táhnul. Zaječela jsem a spadla na bok a začala po zemi klouzat k tý podělaný díře. Slyšela jsem, jak mi po riflích škrábou a drhnou ostružinový trny. „*Duoo-llorresss, ty sviině*,“ povídá mi a ono to bylo spíš, jako když mi zpívá. Pamatuju, že mě napadlo - ještě chvílku a začne zpívat *Moonlight Cocktail*.

Hrábla jsem po tom křoví a hned jsem měla ruce plný ran a čers-tvý krve. Kopla jsem mu volnou nohou po hlavě, ale měl ji o fous níž, než bylo třeba. Jenom jsem mu podpatkem od pantofle několi-krát rozčísala vlasy, ale nic víc.

„*Pojď sem, Duoo-llorresss*,“ řekl, jako když mě chce pozvat na břeh k Fudgymu na zmrzlinovej pohár nebo dokonce na country and western taneček.

Zadkem jsem zachytila za jedno z těch prken, který ještě zůstaly vedle studny, a věděla jsem, že jestli něco okamžitě nepodniknu, spadneme tam svorně spolu a zůstaneme tam, možná dokonce jeden druhýmu v náručí. A až nás tam najdou, tak se vyskytnou lidi - zvlášť takový případy jako Yvetta Andersonová - který řeknou, že z toho je patrný, jak moc jsme se milovali.

To rozhodlo. Sebrala jsem poslední ždíbec síly navíc a ještě jed-nou jsem kopla a šklubla sebou na opačnou stranu. Málem se udržel, ale potom mu ruka sklouzla. Musela jsem ho tím pantoflem trefit do tváře. Vykřikl, rukou mě několikrát ještě praštil do nohy, a potom zmizel nadobro. Čekala jsem, že se ozve žuchnutí, jak dopadne na dno, ale neozvalo se. Ten syčák se *za nic* nevzdával. Žít tak svůj ži-vot stejně, jako umíral, tak jsme možná on a já nikdy spolu žádněj problém neměli.

Zvedla jsem se na kolena a spatřila jsem ho, jak se sesouvá po-zpátku tou dírou ... ale nějak se mu podařilo zachytit. Vzhlídnul ke mně, setřásl si z očí zkrvavený vlasy a zašklebil se. Potom ze studny znovu vyjela jeho ruka a zahrábla do hlíny.

„*Duol-oo-ress*,“ zasténal. „*Duol-oooo-res, Duol-ooo-OOOOO-resss!*“ A začal se soukat ven.

„Vem, ho po hlavě, ty kozo,“ řekla v ten moment Vera Donova-nová. Ne v mý hlavě, jako se mi tam předtím ozval hlas tý holčičky. Rozumíte, co tím chci říct? Slyšela jsem ten hlas úplně stejně, jako vy tři teďka slyšíte mě, a kdyby tam byl tenhle magnetofon Nancy

Bannisterové, tak byste si ten její hlas mohli přehrávat kolem dokola. Vím to stejně jistě, jako že se jmenuju Dolores Claibornová.

No, a já jsem vzala jeden z těch kamenů, co byly poskládaný do rantlu v hlíně kolem studny. Zašmátral mi po zápěstí, ale já ten kámen vyvrátila dřív, než mě stačil sevřít. Byl to velkej kámen, celej pokrytej vyschlým mechem. Zvedla jsem ho nad hlavu. On se na to podíval nahoru. Měl v tu chvíli hlavu ze studně ven a jeho oči, ty vypadaly jako na šťopkách. Praštila jsem ho tím kamenem do hlavy vší silou. Slyšela jsem, jak mu křuply ty klapací zuby. Znělo to, jako když praštíte talířem o cihlovej krb. A potom byl pryč, sesypal se dolů do studně a za ním ten kámen.

Načež jsem omdlela. *Nepamatuju se*, že jsem omdlela, pamatuju si jenom, že jsem ležela a hleděla na nebe. Nebylo vidět nic než mraky, tak jsem zavřela oči ... ale když jsem je otevřela, bylo nebe zase plný hvězd. Nějakou dobu mi trvalo, než jsem si uvědomila, co se stalo a že jsem omdlela a že během tý doby, co jsem nebyla při smyslech, se ty mraky rozfoukaly.

Baterka ještě pořád ležela v houští vedle studny a ještě pořád hezky jasně svítila. Sebrala jsem ji a posvítla si dolů do studny. Joe ležel na dně, hlavu vyvrácenou k jednomu rameni, ruce v klíně a nohy rozhozené. A mezi nima mu ležel ten kámen, co jsem ho s ním křísila po hlavě.

Svítila jsem na něj tak pět minut a čekala jsem, jestli se pohne, ale nehnul se. Potom jsem se zvedla a ploužila se zpátky do domu. Dvakrát jsem musela zastavit, protože se mi začala před očima dělat mlha, ale nakonec jsem to zvládla. Šla jsem do ložnice, cestou jsem si svlíkala šaty a nechávala je ležet tam, kde mi upadly. Odtamtud do sprchy a tam jsem dalších deset možná víc minut jenom stála pod tím proudem vody, pustila jsem si ji tak horkou, co jsem snesla, nemydli-la jsem se, ani jsem si nemyla vlasy, nedělala jsem vůbec nic, akorát jsem tam stála s hlavou nahoru a voda mi prala do obličeje. Možná že bych snad usnula přímo v tý sprše, ale začala docházet teplá voda. Rychle jsem si umyla vlasy, než to bude úplně ledový, a vylezla ven. Nohy a ruce jsem měla úplně rozdrápaný a taky krk mě pořád bolel, ale na umření to nebylo. Vůbec mě nenapadlo, co si kdo může po-

myslet o všech těch škrábancích, až najdou Joea, a to ani nemluvím o těch modřinách na krku. Teda, aspoň tenkrát ne.

Natáhla jsem si noční košili a padla do postele a usnula jsem při rozsvíceném světle. Ani ne za hodinu jsem se s křikem probudila, protože mě Joe chytil za kotník. Na okamžik se mi ulevilo, když jsem si uvědomila, že je to jenom sen, ale potom mě napadlo: Co když už zase leze ven z tíy studně? Věděla jsem, že ne - vyřídila jsem ho definitivně, když jsem ho praštila tím kamenem a když on podruhá spadnul do studně - ale částečně jsem si zase byla jistá, že on z tíy studně *leze*, a že bude venku každěj moment. A až bude venku, tak si pro mě přijde.

Zkusila jsem tam ležet a nějak to přečkat, ale nemohla jsem - ta představa, jak Joe leze přes okraj studně ven, byla čím dál zřetelnější a srdce mi tlouklo, div se mi nerozskočilo. Nakonec jsem si nazula pantofle, popadla baterku a jen tak v košili jsem se tam rozběhla. Tentokrát jsem k tomu roubení vysloveně *dolezla* - nebyla jsem schopná jít, za nic na světě ne. Příšerně jsem se bála, že z tíy tmy vy-leze jeho bílá ruka a chytne mě.

Nakonec jsem posvítla dolů. Ležel tam úplně stejně jako původně, ruce v klíně a hlavu na stranu. Taky kámen ležel na stejným místě, mezi těma jeho rozhozenýma nohama. Dívala jsem se dlouhou dobu, a když jsem se vrátila do domu, začala jsem chápat, že je opravdu mrtvý.

Zalezla jsem do postele, zhasla lampu a za chvíli jsem byla v limbu. Pamatuju si, že to poslední, co mě napadlo, bylo - teď už to bude v pořádku - jenomže nebylo. O několik hodin později jsem se probudila a byla jsem si jistá, že slyším někoho v kuchyni. Samozřejmě jsem v kuchyni slyšela *Joea*. Chtěla jsem vyskočit z postele, ale nohy se mi zamotaly do deky a já jsem spadla na podlahu. Postavila jsem se a hmatala jsem kolem po vypínači od lampy a byla jsem si jistá, že než ho najdu, tak ucítím, jak mi on svírá rukama krk.

To se nestalo, samozřejmě. Rozsvítla jsem a prošla celý dům. Byl prázdný. Pak jsem si nazula pantofle, vzala baterku a běžela ke studni.

Joe pořád ležel na dně, s rukama v klíně a s hlavou na rameni. Stejně jsem se na něj ale dlouho dívala, poněvadž jsem sama sebe

potřebovala přesvědčit, že mu ta hlava leží na *stejným* rameni. A v jednu chvíli se mi taky zazdalo, že hnul nohou, nejspíš jak se pohnul nějaký stín. Stínů tam byla spousta, poněvadž jsem tu baterku dvakrát klidně nedržela, to si dovedete představit.

Jak jsem se tam krčila, vlasy uvázaný dozadu - vypadala jsem možná jako ta paninka, co je vymalovaná na tý limonádě White Rock - přišlo na mě úplně praštěný hnutí mysli. Začalo mě to pudit, abych se jednoduše na těch kolenou předkláněla dál a dal, dokud se nesvalím do studně. Našli by mě tam s ním - z mého hlediska konec ne zrovna ideální - ale aspoň by mě nedržel v náručí ... a já bych se nemusela budít s představou, že on je se mnou v místnosti, nebo s pocitem, že musím běžet s baterkou dozadu a zkontrolovat, že je ještě mrtvej. Načež znovu promluvil Veřin hlas, s tím rozdílem, že tentokrát byl *uvnitř* mé hlavy. Víím to, přesně jako víím, že poprvý mi promluvila přímo do ucha. „Ty se teďka svalíš jediným směrem, a to do své postele,“ řekl mi ten hlas. „Koukej se trochu vyspat, a až se vzbudíš, bude už doopravdy po zatmění. Budeš se divit, o co líp se bude všechno jevit, až vyjde slunce.“

To vypadalo jako rozumnej názor a já se usnesla, že se podle něj zařídím. Přesto jsem ale zamknula oba vchody a dřív, než jsem si fakticky lehla do postele, udělala jsem něco, co nikdy - předtím - založila jsem kliku od dveří židlí. Je mně hanba to přiznat - cítím, že mi hoří tváře, takže se asi taky červenám - ale opravdu to pomohlo, poněvadž jsem usnula, sotva jsem položila hlavu na polštář. Když jsem znovu otevřela oči, lilo se oknem dovnitř denní světlo. Vera mi řekla, ať si vezmu den volna - povídala, že po tý velký oslavě, co ji plánovala na dvacátýho večer, může dát dům do pořádku Gail Lavesqueová s pár dalšími děvčaty - za což jsem byla opravdu ráda.

Vstala jsem a dala jsem si další sprchu a potom jsem se oblíkla. Byla jsem tak zničená, že mi tohle všechno trvalo půl hodiny. Mohly za to především moje záda. Ty mě trápily od té doby, kdy mě Joe praštil tím polenem přes ledviny, a jsem si naprosto jistá, že jsem si je znovu strhla, napřed když jsem rvala ze země ten kámen, co jsem ho s ním cákla, a potom jak jsem ho zvedala nad hlavu. Ať to bylo, jak to bylo, bolelo to jako čert, to vám povím.

Když jsem konečně měla šaty na sobě, posadila jsem se v kuchyni ke stolu, sluníčko tam jasně svítilo, vypila jsem hrníček černého kafe a přemýšlela jsem, co všechno budu muset udělat. Nebylo toho moc, přestože nic se neodehrálo tak, jak jsem zamýšlela, ale všechno jsem to musela zařídit správně. Kdybych něco zapomněla nebo přehlídla, šla bych do vězení. Joea St. George na Little Tallu nikdo právě nemiloval a nebylo by moc lidí, který by mi to, co jsem provedla, měli za zlé, jenomže nikdo vám nenašpendlí metál a neuspořádá pro vás čestnou přehlídku za to, že jste zabili člověka, ani když je to taková pleva.

Nalila jsem si ještě jedno kafe a šla jsem si ho vypít na zadní verandu ... a taky se drobet porozhlédnout kolem. Obě ty zrcadlové krabičky a jedno kukátko byly zpátky v tom pytli ze zelinářství, co mi dala Vera. Střepy z toho druhého kukátka byly rozházený přesně na tom místě, kde Joe najednou vyskočil a ono mu přitom spadlo z klína a rozbilo se o prkna na podlaze. O těch střepech jsem dost dlouho přemýšlela. Nakonec jsem šla dovnitř, vzala smetáček a lopatku a smetla to. Rozhodla jsem se, že s ohledem na to, jaká jsem, a taky proto, že spousta lidí na ostrově ví, jaká jsem, by bylo víc podezřelý, kdybych ty střepy neuklidila.

Původně jsem měla představu, že budu říkat, že jsem celý to odpoledne Joea vůbec neviděla. Myslela jsem, že budu lidem říkat, že když jsem přišla domů od Very, byl on pryč a neobtěžoval se nechat mi aspoň vzkaz, kamže má namířeno, a že já jsem tu láhev tý drahý skotský vylila na zem, poněvadž jsem na něj měla vztek. Pokud by dělali zkoušky a zjistili, že když spadnul do studny, byl opilý, tak by mi to bylo absolutně putna - Joe se mohl dostat ke kořalce všude možně, včetně skříňky u nás pod dřezem.

Stačil mi ale jedinej pohled do zrcadla a bylo mi jasný, že tohle nepostačí - jestli teda Joe nebyl doma a nenadělal mi ty modřiny na krku, tak budou chtít vědět, *kdo* mi je v tom případě udělal, a co já pak budou moct říct? Že šlo kolem dvanáct měsíčku? Naštěstí jsem si nechala zadní vrátka - řekla jsem Veře, že když bude Joe dělat vlny, tak ho možná nechám dusit ve vlastní šťávě a půjdu se na zatmění dívat z East Headu. Když jsem jí to říkala, neměla jsem v hlavě žádněj zvláštní plán, ale teď jsem si za to blahořečila.

East Head, ten by sám nestačil - tam byli lidi a ti by věděli, že jsem tam s nima nebyla - ale Russian Meadow, ta louka, je cestou k East Headu, je odtamtud dobře vidět na západ a nebyl tam ani živáček. Viděla jsem to na vlastní oči ze svého místa na verandě, a pak ještě když jsem po nás myla nádobí. Jediný skutečný problém ...

Cože, Franku?

Ne, s tím, že byl doma jeho nákladák, jsem si hlavu nedělala. Okolo devětapadesátého ho třikrát nebo čtyřikrát za sebou chytli za jízdu pod vlivem alkoholu, až mu nakonec sebrali na měsíc řidičák. Edgar Sherrick - ten u nás tady tenkrát dělal strážníka - jednou se tak jako zastavil a povídal Joeovi, že si klidně může chlastat do alelujá, když bez toho nemůže být, ale že jestli ho ještě jednou chytí napitýho za volantem, tak ho požene před okresní soud a bude žádat, aby mu sebrali papíry rovnou na rok. Edgar a jeho žena přišli kvůli ožralému řidiči v roce čtyřicet osm nebo devět o svou holčičku, a přestože s Edgarem se dalo ve spoustě ostatních věcí mluvit, tak kvůli pití za volantem by snad vraždil. Joe to věděl a od té doby, kdy si s Edgarem u nás na verandě takhle pěkně popovídali, neřídil nikdy, když měl upito víc než dva panáky. Ne, kdepak, když jsem došla zpátky z Russian Meadow a zjistila, že Joe je pryč, myslela jsem, že se pro něj zastavil některý jeho kamarád a šli spolu někam oslavovat zatmění - tuhle historku jsem se rozhodla, že budu vyprávět.

Ten jediný skutečný problém, co jsem o něm předtím začala mluvit, byl, co udělat s tou lahví od whisky. Lidi věděli, že mu v poslední době kupuju pití, ale to nevadilo. Věděla jsem, že si myslí, že to dělám, aby mě nemlátil. Ale kde by asi ta flaška měla skončit, kdyby ta moje historka byla pravdivá? Možná na tom nesešlo, ale taky to mohlo být důležité. Když člověk spáchá vraždu, tak nikdy neví, co ho později může začít pronásledovat. Což je taky nejlepší důvod, co znám, aby člověk nikoho nezabíjel. Představila jsem si sama sebe na Joeově místě - nebylo to tak těžký, jak si třeba myslíte - a věděla jsem hned, že Joe by neudělal krok z domu, ani kdyby ho tahal nevímkdo, dokud by v té lahvi zůstal jediný hlt. Musela tudíž za ním do studně, a tam taky skončila ... teda, kromě uzávěru. Ten jsem hodila do koše, na vrch té hromádky rozbitýho kouřovýho skla.

Šla jsem ke studni a na dně té lahve šplouchal zbytek tý skotský a já jsem si říkala - „Pustil se do tý svojí kořaly, což bylo v pořádku, taky jsem od něj nic jinýho nečekala, ale potom si tak trochu spletl můj krk s pumpou, a to už teda v pořádku *nebylo*, takže jsem sebrala tu svou zrcadlovou krabičku a šla jsem sama na Russian Meadow a celou cestu jsem si nadávala, co mě to vůbec napadlo, že jsem mu koupila toho Johnnieho Walkera. Když jsem se vrátila, byl on pryč. Nevěděla jsem, kam šel, nebo s kým, a bylo mi to ukradený. Akorát jsem po něm uklidila ten svinčík a doufala, že až přijde, bude v trochu přijatelnější náladě. Zdálo se mi, že to zní docela dost pokorně a že to bude štymovat.

Na tý záležitosti s tou flaškou mi asi nejvíc vadilo, že když jsem se jí měla zbavit, musela jsem znovu jít tam dozadu a znovu se podívat na Joea. Jenomže tou dobou už prdlajs sešlo na tom, co se mi líbí a co ne.

Dělala jsem si starost, v jakým stavu asi budou ty ostružinové keře, ale nebyly vůbec tak zdupaný, jak jsem se bála, a některý se už zase začínaly narovnávat. Počítala jsem, že než ohlásím, že Joe zmizel, budou už vypadat skoro stejně jako dřív.

Myslela jsem si, že za plnýho denního světla ta studna nebude až tak strašidelná, ale byla. Ta díra uprostřed poklopu naháněla snad ještě víc hrůzy. Protože byl vytrhaný kus prken; tak nevypadala tolik jako nějaký oko, ale to nebylo moc platný. Ted' se mi místo toho zdálo jako prázdněj důlek, ve kterým něco hnilo tak dlouho, až to vyhnulo a vypadlo. Cítila jsem ten plesnivej, kovovej puch. Připomnělo mi to tu holčičku, co se mi ukázala v mysli, a přemýšlela jsem, jak na tom druhej den ráno asi je *ona*.

Nejradši bych se obrátila a šla zpátky do domu, ale štrádovala jsem místo toho rovnou cestou ke studni bez jedinýho váhavýho kroku. Chtěla jsem mít další díl za sebou, co nejdřív to půjde ... a už se neohlížet. Musela jsem od tý doby a nadále myslet na svý děti, Andy, a mířit dopředu za nosem, ať se děje, co se děje.

Nahnula jsem se a pohlídla tam. Joe tam ležel pořád s rukama v klíně a s hlavou zvrtnutou k jednomu rameni. Po tváři mu běhali brouci, a teprv když jsem viděla je, došlo mi jednou provždy, že je opravdu po něm. Flašku jsem držela v papírovým kapesníčku kolem

hrdla - ne kvůli otiskům prstů, ale štítila jsem se na ni sahat - a pak jsem ji pustila. Dopadla vedle něj do bláta, ale nerozbila se. Brouci se přitom rozeběhli - běželi mu po krku a poschovávali se pod límec jeho košile. Nikdy na to nezapomenu.

Vstávala jsem, že půjdu - z pohledu na ty brouky, jak se schovávají, se mi už zase dělalo šoufl - když vtom jsem si všimla té hromady prken, který jsem naházela stranou, když jsem se na něj potřebovala poprvé podívat. Nechávat je tam by nebylo nejlepší - byla by z toho spousta otázek.

Ještě chvíli jsem o nich přemýšlela, ale potom jsem si uvědomila, že mi dopoledne utíká a že každou chvíli může někdo zajít, aby si popovídal buď o zatmění, nebo o tom, co vyváděla Vera, a tak jsem si řekla, že se na to můžu vybodnout a naházela jsem je do studně. Potom jsem šla zpátky do domu. Teda, spíš jsem si tu cestu zpátky *odpracovala*, protože na spoustě trnů visely kousky z mých šatů a z kombinačky a já jich obrala, co jsem jen mohla. Později ten den jsem tam zašla znova a sebrala ještě pár těch, který jsem prve přehlídla. Sem tam byly v trní chycené taky chumáčky flanelu z Joeovy košile, ale ty jsem tam nechala. „Ty ať si Garet Thibodeau vyloží, jak umí,“ řekla jsem si. „*Každej* ať si to vyloží, jak dovede. Bude to stejně vypadat, jako když se ožral a spadnul do studny, a při tom, jakou tady Joe má všude kolem pověst, těžko můžou udělat jinej závěr než v můj prospěch.“

Ty útržky látky jsem ale nehodila do koše k tomu sklu a uzávěru od Johnnieho Walkera - hodila jsem je později ten den do moře. Byla jsem už na dvorku a chystala jsem se vyjít po schodech na verandu, když ve mně hrklo. Joe mě chytil za ten kus kombinačky, který za mnou plandal - co když ho *ještě pořád* má? Co když ho svírá v jedný tý ruce, co je má na dně studny položený v klíně?

Z toho mi ztuhla krev v žilách ... jako led. Stála jsem tam na dvorku a horký červencový slunce na mě pražilo, ale já měla husí kůži až na zadku a v kostech mráz, jak se psalo v jedný básničce, co jsme se učili na střední škole. Načež mi v hlavě zase promluvila Vera. Povídá: „A jelikož s tím, Dolores, nic nesvedeš, tak ti doporučuju, abys to nechala plavat.“ To znělo jako dobrá rada, a tak jsem vyšla po schodech a dovnitř.

Většinu dopoledne jsem prochodila po domu a po verandě a hledala jsem ... čertví co. Nevím přesně, co jsem to hledala. Možná jsem čekala, že mě to vnitřní oko upozorní na něco, co by se mělo udělat, tak jako jsem si všimla té hromady prken. Ale jestli se něco mělo udělat, tak já to neviděla.

Kapitola 15

Kolem jedenácté jsem udělala další věc, totiž že jsem zavolala do Boru Gail Lavesqueovou. Zeptala jsem se jí, co říkala zatmění a tak, a potom jsem se jí zeptala, co je nového u Její Výsosti.

„Po pravdě řečeno,“ povídá ona, „nemůžu si stěžovat, protože jsem tady neviděla živou duši, až na toho staršího plešatýho chlápka, toho, jak má knírek jak kartáček na zuby - víš, koho myslím?“

Řekla jsem, že vím.

„Tak ten přišel asi tak v půl desátý dolů, šel na zadní zahradu, pěkně zvolna a držel se za hlavu, ale aspoň byl vzhůru, na rozdíl od všech ostatních. Když se ho Karen Jolanderová zeptala, jestli nechce napít čerstvě vymačkaný pomerančový šťávy, tak on se rozběhl k zábradlí od verandy a hodil šavli do petúnií. Mělas ho slyšet, Dolores - *blééééé-e!*“

Smála jsem se, že jsem z toho málem slzela, a v životě mi žádný smích neudělal tak dobře.

„Když se vrátili z toho trajektu, tak museli udělat mejdan jako hrom,“ povídá Gail. „Kdyby mi někdo dal pětník za každého vajgla, kterýho jsem dneska dopoledne sebrala - fakt jenom *pětník*, rozumíš - tak si za to můžu koupit nového chevroleta. Ale budu to tady mít vyblejskaný jak zrcadlo dřív, než paní Donovanová dorazí dolů se svým bohlavem, to si piš.“

„To já vím, že ty to zvládneš,“ povídám, „ale kdybys potřebovala pomoci, tak víš, kam máš zavolat, že jo?“

Gail se tomu zasmála. „To pust' z hlavy,“ řekla. „Ty ses tady za poslední týden nadřela jak kůň - a paní Donovanová tom stejně dobře jako já. Nechce tě tady vidět dřív než zítra ráno, a já taky ne.“

„No dobře,“ povídám, načež jsem se na moment odmlčela. Ona už čekala, že jí řeknu ahoj, a když místo toho řeknu něco jiného, tak si to bude extra pamatovat ... což jsem přesně chtěla. „Neviděla jsi tam někde u vás náhodou Joea, že ne?“ zeptala jsem se jí.

„Joea?“ povídá ona. „Jako *tvýho* Joea?“

„Baže.“

„Ne - tady nikde jsem ho neviděla. Proč se ptáš?“

„Nepřišel včera v noci domů.“

„Ale Dolores!“ ona na to a v hlase měla trochu zděšení a hodně zvědavosti. „Zase chlastal?“

„Samozřejmě,“ povídám. „Ne že bych si dělala opravdu starost - není to poprvý, co někde zůstal přes noc a troubil na měsíc. On se vrátí - propadlý pětáky dostane člověk vždycky zase zpátky.“

Načež jsem položila telefon a měla jsem pocit, že jsem odvedla dobrou práci a zasela první semínko.

K obědu jsem si udělala na opékači žemli se sýrem, ale nemohla jsem ji pozřít. Jak jsem ucítila opečený těsto a sýr, začala jsem mít žaludek jako na vodě. Vzala jsem si místo toho dva aspiriny a lehla jsem si. Nečekala jsem, že bych usnula, ale usnula jsem. Když jsem se probudila, byly skoro čtyři, a taky čas zasít pár dalších semínek. Obvolala jsem Joeovy kamarády - teda, těch několik, co měli telefon - a každýho z nich jsem se ptala, jestli neviděl Joea. Včera v noci nepřišel domů, říkala jsem, a *ještě pořád* není doma a já si začínám dělat starost. Samozřejmě, řekli, že ne, ale každý byl zvědavej na všechny možný podrobnosti, jenomže jedinej, komu jsem něco řekla, byl Tommy Anderson - nejspíš proto, že jsem věděla, že si Joe tenkrát před Tommym tahal tričko, jak svou starou srovnal do latě, a ten moudra Tommy to spolknul. I tak jsem si dávala majzla, abych to nepřehnala - řekla jsem jenom, že jsme se s Joem pohádali a že Joe asi, jak měl vzteka, někam odešel. Večer jsem ještě telefonovala pár dalším lidem, včetně některým z těch, co jsem jim už volala, a byla jsem spokojená, poněvadž jsem zjistila, že už se o tom začíná mluvit.

Tu noc jsem moc dobře nespala. Měla jsem děsný sny. Jeden z nich byl o Joeovi. Stál na dně ve studni, díval se nahoru na mě, tvář bílou a nad nosem černý kruhy, takže to vypadalo, jako když má do

očí nacpaný kusy uhlí. Říkal, že se cítí opuštěnej, a prosil mě, abych za ním skočila a dělala mu společnost.

Druhý sen byl horší, poněvadž byl o Seleně. Byly jí tak čtyři roky a měla na sobě ty růžový šatičky, co jí je koupila babička Trisha těsně předtím, než umřela. Selena ke mně přišla na dvorku a já viděla, že drží v ruce moje krejčovský nůžky. Natáhla jsem po nich ruku, ale ona zavrtěla hlavou. „Je to moje vina a já za to musím pykat,“ řekla. Pak si ty nůžky zvedla k obličejí a ustříhla si s nima nos - cvak. Nos jí spadnul mezi ty její malý černý lakový botičky a já jsem se probudila vlastním křikem. Byly teprve čtyři ráno, ale já měla na tu noc po spaní a dobře jsem to věděla.

V sedm jsem znovu zavolala k Veře. Tentokrát to zvednul Kenopensky. Řekla jsem mu, že Vera čeká, že dopoledne přijdu, ale já že nemůžu, aspoň do té doby, než zjistím, kde je můj manžel. Řekla jsem, že už je pryč druhou noc, přičemž, když je na tahu, nikdy nezůstane pryč dýl než jednu noc.

Když už jsme ten hovor končili, zvedla sama Vera druhý telefon a ptala se mě, co se děje. „Vypadá to, že se mi někam ztratil manžel,“ řekla jsem.

Pár vteřin byla zticha a já bych dala celou gáži za to, kdybych mohla vědět, co si myslí. Načež promluvila a prohlásila, že být ona na mým místě a ztratit se Joe St. George, tak by jí to bylo naprosto volný.

„Nojo,“ povídám, „ale my máme tři děti a já si na něj tak nějak zvykla. Jestli se objeví, tak přijdu později.“

„V pořádku,“ povídá ona a potom řekne: „Jsi tam ještě, Tede?“

„Ano, Vero,“ řekne on.

„Tak se seber a běž dělat něco pro mužskýho,“ povídá ona. „Běž třeba něco přitlout, nebo něco převrátit. Něco, je mi jedno, co.“

„Ano, Vero,“ řekne on znova, ozvalo se cvaknutí a položil to.

Vera ale byla stejně ještě několik vteřin zticha. Potom povídá: „Možná že měl nějakou nehodu, Dolores.“

„Jo,“ povídám, „to by mě ani nepřekvapovalo. Posledních několik neděl pije jako houba, a když jsem s ním ten den, co bylo zatmění, zkoušela promluvit o penězích našich dětí, tak mě málem uskrtil.“

„Ale - doopravdy?“ řekne mi ona. Znovu uplynulo několik vteřin a potom ona povídá: „Hodně štěstí, Dolores.“

„Děkuju,“ já na to, „to se mi může moc hodit.“

„Kdybich ti mohla v něčem pomoci, tak mi dej vědět.“

„To jsi hodná,“ řekla jsem.

„Ale vůbec ne,“ řekne mi na to ona. „Prostě bych tě jenom nera-da ztratila. Dneska člověk těžko sežene do služby někoho, kdo mu nemete špínu pod koberce.“

A to vůbec neříkám služebnou, která si pamatuje, kterou stranou patří obrátit nápisy na rohožkách, pomyslela jsem si, ale neřekla to nahlas. Jenom jsem poděkovala a zavěsila. Nechala jsem to ještě hodinu odležet, a potom jsem zavolala Garreta Thibodeaua. Za těch časů neexistovala na Little Tallu žádná taková moderní vymoženost jako policejní náčelník. Garrett byl prostě městskej strážník. Nastoupil po Edgarovi Sherrickovi, když měl v roce devatenáct set šedesát ten infarkt.

Řekla jsem mu, že Joe nebyl poslední dvě noci doma a že začínám mít starost. Garret mi připadal trochu mimo - řekla bych, že ještě neměl v sobě svůj první hrnek kávy - ale řekl, že se spojí se státní policií na pevnině a poptá se pár lidí na ostrově. Věděla jsem, že to budou stejný lidi, se kterýma jsem už mluvila - s některýma i dvakrát - ale neřekla jsem mu to. Garrett skončil tím, že řekl, že podle něho uvidím znova Joea nejpozději do oběda. To víš, že jo, ty prd'olo, pomyslela jsem si, když jsem pokládala, a taky ještě zlatý voči. Ten člověk měl podle mýho filipa odměřeno *akorát* tak na to, aby si ráno při utírání pozadí mohl zazpívat *Yankee Doodle*, ale pochybuju, že si pamatoval komplet slova.

Celý ten týden, než ho našli, byl příšerný, a já za tu dobu málem přišla o rozum. Selena se vrátila ve středu. Zatelefonovala jsem jí v úterý navečer a řekla jsem jí, že se její otec ztratil a že to začíná vypadat dost vážně. Zeptala jsem se jí, jestli chce přijet domů, a ona řekla, že ano. Melissa Caronová - matka Tanyi, víte - tam dojela a přivezla ji. Chlapce jsem nechala tam, kde byli - pro začátek stačilo až dost zabývat se Selenou. Ve čtvrtek, ještě pořád dva dny předtím, než Joea konečně našli, za mnou přišla k zeleninovým záhonkům a povídá: „Mami, řekni mi něco.“

„Ano, zlato,“ řekla jsem. Myslím, že jsem měla úplně klidný hlas, ale dobře jsem tušila, co přijde - až moc dobře.

„Udělalas jí mu něco?“ zeptala se ona.

Zničehonic jsem měla před očima ten sen - čtyřletá Selena v hezoučkých růžových šatičkách zvedá ty moje krejčovské nůžky a ustříhne si vlastní nos. A pomyslela jsem si - modlila jsem se - „Bože, pomoz mi zalhat můj dceři. Bože, prosím. Já Tě už nikdy o nic nebudu žádat, jenom když mi pomůžeš obelhat mou dceru, aby mi uvěřila a nikdy nezapochybovala.“

„Ne,“ řekla jsem. Měla jsem navlečené zahradnické rukavice, ale stáhla jsem je, abych jí mohla položit na ramena holé ruce. Podívala jsem se jí upřeně do očí. „Ne, Seleno,“ řekla jsem jí. „Byl opilý a ohavný a škrtil mě, že z toho mám na krku tyhle modřiny, ale já jsem mu nic neudělala. Čistě jsem jenom odešla, a udělala jsem to proto, že jsem se obávala tady zůstat. Dokážeš to pochopit, vid’? Dokážeš to pochopit a neobviňovat mě? Ty víš, jaký to je, když se ho člověk bojí. Že ano?“

Přikývla, ale nespouštěla ze mě oči. Měla je víc tmavěji modrý, než jsem je kdy předtím viděla - měly barvu oceánu, jako když se nad ním blíží bouřka. V duchu jsem viděla, jak se blýskají ty nůžky a jak ten její frňáček padá do prachu. A povím vám, co si myslím - myslím, že Bůh mi ten den splnil půlku můj modlitby. On to tak obyčejně dělá, to jsem si všimla. Z těch lží, co jsem je potom navykláдала o Joeovi, nebyla žádná lepší než ta, co jsem to horký červencový odpoledne řekla mezi fazolema a okurkama Seleně ... ale věřila mi? Věřila mi a nikdy nezapochybovala? Moc ráda bych si myslela, že odpověď zní ano, ale nemůžu. Ty oči měla tmavý právě pochybností, ten den, a potom už navždycky.

„Jestli jsem něčím vinná,“ povídám, „tak tím, že jsem mu koupila láhev kořalky - protože jsem ho zkoušela podmazat, aby byl hodnej - což jsem teda mohla mít víc rozumu.“

Dívala se na mě ještě celou další minutu, potom se shýbla a vzala za pytel okurek, které jsem natrhala. „Dobře,“ řekla. „Tohleto ti odnesu dovnitř.“

A to bylo všechno. Nikdy jsme o tom už nemluvily, ani předtím, než ho našli, ani potom. Musela o mně slyšet spoustu řečí, na ostro-

vě, a ve škole taky, ale víckrát jsme o tom už nemluvíly. Tehdy ale začal vznikat ten chlad, to odpoledne na zahradě. A taky se otevřela první puklina v tý zdi, co si rodiny stavějí mezi sebou a světem. Od té doby se akorát rozšiřuje dál a dál. Telefonuje mi a píše mi jako podle jízdniho řádu, v tomhle ohledu ji těžko někdo předčí, ale jsme stejně každá zvlášť. Jsme si cizí. To, co jsem provedla, jsem udělala hlavně pro Selenu, ne kvůli chlapcům, nebo kvůli těm penězům, co je jejich táta chtěl ukrást. Dovedla jsem ho do hrobu především kvůli Seleně a za to, abych ji před ním uchránila, jsem zaplatila tím, že jsem ztratila ten nejdražší kus z její lásky ke mně. Můj táta kdysi jednou řekl, že ten den, kdy Bůh stvořil svět, měl jeden palec smočenej v octě, a já jsem za ty léta pochopila, co tím myslel. A víte, co je na tom nejhorší? Někdy je to k smíchu. Někdy je to tak k smíchu, že si člověk nemůže pomoci a musí se smát, i když se kolem něj všecko sype.

Mezitím se Garrett Thibodeau s těmi jeho fešáky z oficíny mohl přetrhnout, aby nenašel Joea. Už to došlo tak daleko, že jsem začala uvažovat, že ho snad budu muset objevit sama, i když se mi ten nápad vůbec nezamlouval. Nebýt těch peněz, tak bych ho tam dole nejraději nechala až do soudního dne. Jenomže ty peníze byly na druhým břehu v Jonesportu, naskládaný pěkně na účtě na jeho jméno, a já neměla chuť čekat sedm let, až ho úředně prohlásí za mrtvého, abych je dostala zpátky. Selena měla jít za dva roky a kousek na vysokou a určitě bude chtít pár peněz do začátku.

Nakonec se přece jenom začalo říkat, že Joe se možná s tou flaškou šel projít do lesa u nás za domem a že buď cestou potmě domů namazanej šlápnul na past, nebo někam spadnul. Garrett tvrdil, že na ten nápad přišel *on sám*, čemuž ale vzhledem k tomu, že jsem s ním chodila do školy, můžu těžko věřit. Ale budiž. Ve čtvrtek odpoledne připíchnul na vchod od radnice podpisový arch a v sobotu ráno - tudíž týden po zatmění - zorganizoval pátrání, na který měl takových čtyřicet nebo padesát chlapů.

Udělalí záťah od kraje East Headu až po les Highgate Woods a pročešávali to směrem k našemu domu, nejdřív lesem a potom přes Russian Meadow. Viděla jsem je kolem jedný, jak se v širokém roze-stupu táhnou přes tu louku, smějou se a dělají fórky, ale když došli-

na náš pozemek a dostali se do toho ostružinovýho houští, tak přestali se srandičkama a začali klít.

Stála jsem ve vchodu, dívala jsem se, jak se blíží, a srdce mi tlouklo až v krku. Vzpomínám si, jak mě napadlo - aspoň že ta Selena není doma, to je spása - šla na návštěvu k Lauře Langillové. Potom jsem si začala myslet, že je všechny ty šlahouny otráví a že řeknou, kašleme na to, a že s tím pátráním praští dřív, než se vůbec dostanou poblíž tý starý studně. Ale oni šli dál. Najednou jsem slyšela, jak Sonny Benoit huláká: „Hej, Garrette! Sem! *Pojd' sem!*“ A věděla jsem, že ať z toho bude, co bude, našli Joea.

Konala se samozřejmě pitva. Dělalí ji ještě ten den, co ho našli, a myslím, že s tím snad ještě ani nemohli být u konce, když se západem sluníčka přijeli Forbertovi a přivezli chlapce. Pětík plakal, ale vypadal úplně zmateně - myslím, že ve skutečnosti vůbec nechápal, co se s jeho tátou stalo. Joe junior tomu ovšem rozuměl, a když mě zatáhnul stranou, pomyslela jsem si, že mi dá stejnou otázku jako předtím Selena, a snažila jsem se obrnit, abych mu dokázala zopakovat zase tu stejnou lež. Jenže on se mě zeptal na něco úplně jiného.

„Mami,“ povídá, „kdybych se radoval z toho, že on je mrtvej, myslíš, že mě za to Pán Bůh pošle do pekla?“

„Joe, hochu, svý pocity člověk přemocet nemůže a já myslím, že Bůh to ví.“

Nato on se dal do pláče a mně se málem rozskočilo srdce z toho, co řekl. „Já se ho *snažil* milovat,“ to mi řekl. „Já se pořád snažil, ale on mě nenechal.“

Objala jsem ho a přitiskla ze všech sil. Měla jsem v ten moment nejvíc na krajíčku za celou tu dobu ... ale musíte mít na paměti, že jsem špatně spala, a taky, že jsem neměla nejmenší tušení, jak se to všechno ještě vyvine.

V úterý mělo být úřední ohledání a Lucien Mercier, který tenkrát měl jediný na Little Tallu pohřební ústav, mi řekl, že ve středu budu konečně smět Joea pohřbít. Jenomže v pondělí, den před tím ohledáním, mi zavolal Garrett a zeptal se, jestli bych se nemohla na chvíli zastavit u něj v kanceláři. To bylo přesně to zavolání, který jsem čekala a kterýho jsem se bála, ovšem nedalo se dělat nic jinýho, než tam jít, takže jsem poprosila Selenu, aby dala chlapcům oběd, a šla

jsem. Garrett tam nebyl sám. Byl tam s ním doktor John McAuliffe. Víceméně jsem to taky čekala, ale stejně se ve mně všechno sevřelo.

McAuliffe dělal tehdy na okrese lékařského znalce. O tři roky později potom zahynul, když na jeho volkswagena brouka najel sněžný pluh. Po něm tu jeho práci pak převzal Henry Briarton. Být tehdy v šedesátém třetím na okrese Briarton, šla bych si ten den s nima popovídat s trochu lehčím srdcem. Briarton je chytřejší, než byl ten chudák starý Garrett Thibodeau, ale jenom o čepici. Zato John McAuliffe ... ten byl hlava otevřená a viděl za dva rohy.

Byl to nefalšovaný Skot, kterej se do našich končin nějak dostal, když skončila druhá světová válka, tvrdá palice se vším všudy. Podle mého musel mít americký občanství, protože měl jednak vlastní praxi, jednak dělal na tom okrese, až na to, že vůbec nemluvil jako lidi tady u nás. Ne že by mi na tom sešlo. Věděla jsem, že ho musím zdolat, ať je Američan nebo Skot anebo třeba nějaké pohanské Číňan.

Nemohlo mu být víc než nějakých pětáctýřicet, ale vlasy měl bílý jako sníh a modré oči tak jasné a ostré jako diamanty na vrtáku. Když se na vás podíval, měli jste pocit, že vám kouká rovnou dovnitř do hlavy a dělá si abecední seznam toho, co tam vidí. V okamžiku, kdy jsem ho spatřila sedět po straně Garrettova stolu, a slyšela jsem, jak mezi mnou a ostatkem radnice zaklaply dveře, bylo mi jasné, že na tom, co se bude zítra dít na pevnině, nesejde ani za mák. Opravdický vyšetřování se odehraje tady, v téhle mrňavé kanceláři městského strážníka, kde na jedné zdi visí kalendář ropný společnosti a na druhý má Garrett fotku své matky.

„Je mi líto, Dolores, že tě musím obtěžovat ve tvém zármutku,“ řekl Garrett. Mnul si ruce, tak jako nervózně, čímž mi připomněl toho pana Pease z banky. Garrett ale musel mít nějaký ten mozol navíc, protože jak si ty ruce třel dlaněma o sebe, znělo to, jako když tahá jemnej šmirglpapír po suchým prkně. „Ale tady pan doktor McAuliffe má pár otázek, které by ti chtěl položit.“

Z toho, jak nejistě se Garrett zadíval na doktora, jsem poznala, že nemá tušení, o jaký otázky asi půjde, a to mě vyděsilo ještě víc. Vůbec se mi nezamlouvala představa, že podle tohohle mazanýho Skota jsou věci natolik vážný, že si svoje rozumy nechal pro sebe a nedal chudákovi Garrettovi Thibodeauovi nejmenší šanci, aby něco zvorál.

„Má *nýjhlubší* soustrast, paní St. Georgeová,“ povídá McAuliffe tím svým silným skotským přízvukem. Byl to malý člověk, ale udělaný a dobře rostlý. Měl upravený knírek, stejně bílý jako ty jeho vlasy, na sobě vlněný oblek s vestou, a zrovna jako svou řečí byl i tímhle nepodobný lidem od nás. Těma modrýma očima se mi zavrtal do čela a já jsem viděla, že bez ohledu na to, co povídá, pro mě nemá ani kouska soustrasti. Možná ji neměl ani pro nikoho jiného ... včetně sama sebe. „Velice lituji, že jste vystavená takovému *nešťásti* a zármutku.“

Jasně, a když ti to uvěřím, tak mi za odměnu řekneš ještě jednu takovouhle pocukrovanou koblihu navrch. Naposled ti doopravdy bylo něco líto, když jsi musel platit za záchodky a přitom se ti přetrhnul špagátek s provrtaným pětníkem a ten ti spadnul do automatu. Ale zatvrdila jsem se v tu chvíli, že mu nedám znát, jaký z něho mám strach. Možná že mě měl na háku a možná že neměl. Musíte vzít v úvahu, že jediný, co jsem věděla, že můžu čekat, bylo, že mi řekne, že když položili Joea v suterénu okresní nemocnice na stůl a otevřeli mu ruce, vypadl mu z jedny takovej malej kousek bílýho nylonu - útržek dámského kombiné. To by teda byla čistá věc, ale ani tak jsem mu nehodlala způsobit to potěšení, abych se mu před očima svíjela. A on byl *zvyklý*, že se lidi začnou svíjet, když na ně pohlídne. Bral to jako součást své odměny a měl to tak rád.

„Moc vám děkuji,“ řekla jsem.

„*Příměte* laskavě místo, paní,“ povídá on, jako kdyby ta kancelář byla jeho a ne toho vyjevenýho chudinky Garretta.

Posadila jsem se a on se mě zeptal, jestli bych laskavě svolila, aby si zapálil. Řekla jsem mu, že pokud se mě týče, nemusí se omezovat. Zakuckal se, jako kdybych řekla vtip ... ale *oči*, ty se mu teda ani neusmály. Vytáhnul z kapsy od saka velkou černou dýmku, byla to briérka, a nacpal si ji. Během té doby ze mě ale nespustil zrak. Dokonce i potom, když už ji držel mezi zubama a z hlavičky bafal kouř, pořád ze mě nespouštěl oči. Jezdil mi z nich mráz po zádech, když se na mě tak díval skrz ten kouř, a připomínalo mi to lodní lampu do mlhy - chlapi říkají, že je vidět skoro na dvě míle, i když je noc a mlha hustá, že by se dala krájet.

Přes všechny svoje předsevzetí jsem se začala pod tím jeho pohledem svíjet, až jsem si připomněla, jak Vera Donovanová říkala: „Nesmysl - manželé umírají den co den, Dolores.“ A napadlo mi, že McAuliffe by mohl na Veru zírat, až by mu oči vypadly z důlků, a stejně by dosáhl nanajevýš toho, že by si přehodila nohu přes nohu obráceně. Tohle pomyšlení mi trochu ulevilo a já se zase zklidnila - položila jsem si prostě ruce na kabelku a čekala jsem, co on.

Nakonec, když viděl, že se nehodlám rovnou zhroutit z židle na zem a doznat vraždu vlastního manžela - myslím, že by se mu nejvíc líbilo, kdybych k tomu ještě prolévala slzy - vytáhl tu fajfku z pusy a řekl: „Říkala jste tady strážníkovi, paní St. Georgeová, že ty podlitiny na krku vám způsobil váš manžel.“

„Ano,“ řekla jsem.

„Že jste spolu s ním seděli na verandě, abyste pozorovali zatmění, přičemž došlo k hádce.“

„Ano.“

„A mohu se tázat, čeho se ta hádka týkala?“

„Z jedné strany peněz,“ povídám, „a z druhé strany kořalky.“

„Ale vy sama jste mu zakoupila tu lihovinu, kterou se toho dne opil, paní St. Georgeová! Neníž pravda?“

„Ano,“ povídám. Cítila jsem, že se mi chce říct toho víc, začít vysvětlovat, ale neudělala jsem to, i když jsem mohla. Chápete, to bylo přesně to, co McAuliffe chtěl - abych spustila. Abych spustila s vysvětlováním a zastavila se až v cele v base.

Nakonec to vyčkávání vzdal. Zakroutil prsty; jako když se nudí, a potom do mě znovu zapíchnul ty svoje oči jako lampy od majáku. „Po tom incidentu se škrcením jste svého manžela opustila. Odešla jste na luka Russian Meadow, směrem k East Headu, abyste zatmění pozorovala sama.“

„Ano.“

On se najednou naklonil dopředu, ty malé ruce měl opřené o kolena, a povídá: „Paní St. Georgeová, víte, jakým směrem toho dne vál vítr?“

Bylo to jako ten den v listopadu šedesátýho druhýho, kdy jsem na tu starou studnu přišla tím, že jsem do ní bezmála spadla - zdálo se mi, jako když slyším úplně stejný zapraskání, a pomyslela jsem si:

„Dávej si majzla, Dolores Claibornová, dávej setsakramentskýho majzla. Tady je to dneska samá studna a tenhle ten člověk ví na milimetr přesně o každý z nich.“

„Ne,“ řekla jsem, „to nevím. A když nevím, odkud jde vítr, tak to obvykle znamená, že je klidný povětrí.“

„Ve skutečnosti byla sotva slabá bríza,“ začal Garrett, ale McAuliffe zvednut ruku a uťal ho jako sekáčkem na maso.

„Od západu,“ řekl. „Západní vítr, nebo tedy *bríza*, jestli chcete, sedm až devět mil za hodinu, v nárazech až patnáct. Zdá se mi s podivem, paní St. Georgeová, že takový vítr k vám nedonesl křik vašeho manžela, když jste stála na Russian Meadow, necelé půl míle daleko.“

Nejmíň tři vteřiny jsem neříkala nic. Rozhodla jsem se, že dřív, než odpovím na *jakoukoli* jeho otázku, napočítám v duchu do tří. To mě mohlo uchránit, abych nebyla zbrklá a nepadla do některý z těch jam, který mi vykopal. Ale McAuliffe si musel myslet, že mě tím vyvedl z konceptu, poněvadž se předklonil na židli, a já vám klidně odpřísáhnou a podepíšu, že tak na vteřinu nebo dvě se mu ty oči změnilily z rozpálený modrý na doběla rozpálenou.

„To mě nepřekvapuje,“ povídám. „Za první, sedm mil za hodinu, to se za dusnýho dne vzduch ledva pohne. A za druhý, na průlivu bylo nejmíň tisíc lodí a jedna na druhou troubily. A taky, jak víte, že vůbec křičel? Vy jste ho nabeton neslyšel.“

Zase se opřel a vypadal drobet otráveně. „To je vcelku logická úvaha,“ povídá. „My víme, že se nezabil samotným pádem, a soudní expertiza nasvědčuje, že byl nejméně po jednu souvislou dobu při vědomí. Paní St. Georgeová, kdybyste vy spadla do nepoužívané studny a zjistila, že máte zlomenou hlezenní kost, zlomeninu kotníku, čtyři zlomená žebra a vymknuté zápěstí, vy byste nevolala o pomoc a záchranu?“

Dala jsem si tři vteřiny a pěkně je odpočítala jednadvacet a tak dále, a potom jsem řekla: „Do studny jsem nespada *já*, pane doktore McAuliffe. Spadnul tam Joe a ten pil.“

„Ano,“ vrátil mi hned doktor McAuliffe. „Vy jste mu koupila láhev skotské whisky, ačkoli každý, s kým jsem hovořil, říká, že jste jeho pití nesnášela, a přestože, když pil, měl sklon k hádkám a byl

nepříjemný. Vy jste mu koupila láhev skotské a on nikoli pouze pil, on byl opilý. On byl *huelmi* opilý. Jeho ústa byla rovněž plná krve a jeho košile byla zakrvácená až dolů k opasku. Když tento poznatek o krvi srovnáte s oním faktem, že měl zlomená žebra a že utrpěl sousledná zranění plic, je vám známo, o čem to svědčí?“

Jednadvacet ... dvaadvacet ...třiadvacet. „Není,“ povídám.

„Některá z těch zlomených žeber mu propíchlá plíce. Taková zranění mají vždy za následek krvácení, málokdy však takto silné. Krvácení v tomto rozsahu bylo nejspíš, jak usuzuji, vyvoláno tím, že zesnulý přivolával *opakovaně* pomoc.“

Tak to řekl, Andy - *opakovaně*.

To nebyla otázka, ale já jsem stejně napočítala do tří, než jsem řekla: „Vy si myslíte, že on tam dole volal o pomoc. O to tady tedy jde, žejo?“

„Ne, paní,“ povídá on. „Ne že já si to *myslím* - já mám v tomto bodu morální *jestotu*.“

Tentokrát jsem nečekala. „Pane doktore McAuliffe,“ řekla jsem, „vy si myslíte, že jsem svého muže do tý studny shodila?“

To s ním krapet zatřásl. Ty jeho mlhový lampy nejen zamrkaly, ale na pár vteřin přímo pohasly. Porejpal se v tý svý fajfce, potom si ji dal zpátky mezi zuby a potáhl a celou dobu se snažil rozhodnout, jak se má zachovat k *tomuhle*.

Než vůbec mohl, promluvil Garrett. Tvář mu zčervenala jak ředkvička. „Dolores,“ povídá, „Já jsem si jistý, že si nikdo nedomýšlí ... chci říct, že se nikdo ani nezabýval možností, že by ...“

„Ale ano,“ skočil mu do toho McAuliffe. Poslala jsem ten jeho vlak na pár vteřin po tovární vlečce, ale viděla jsem, že už je zase bez nějakých větších problémů zpátky na hlavní koleji. „*Já* jsem se tím zabýval. Vy jistě pochopíte, paní St. Georgeová, že součástí mé práce ...“

„No, jenom se s tou paní St. Georgeovou neunavujte,“ povídám já. „Jestli mě chcete obvinít, že jsem napřed hodila manžela do studně a potom že jsem tam nahoře nad ním stála a on dole křičel o pomoc, tak to už se fakt neaufgébujte a říkejte mi Dolores a tykejte mi.“

Tentokrát jsem se *nesnažila* přímo ho vykolejit, Andy, ale ať jsem papež, jestli se mi to nepodařilo - podruhé za těch několik mi-

nut. Pochybuju, že by od té doby, co vyšel tu lékařskou fakultu, dostal takový kapky.

„Nikdo vás z ničeho *nyobviňuje*, paní St. Georgeová,“ řekl naskrobeně a já jsem mu viděla v očích - „Tedy, zatím ne.“

„Tak to je dobře,“ povídám. „Poněvadž představa, že bych jako já hodila Joea do studny, to je prostě pitomost, rozumíte. Vážil alespoň o pětadvacet kilo víc než já - asi ještě o dost víc. Za posledních několik let pořádně nabral. Navíc, když ho někdo naštvál nebo se mu pletl do cesty, tak on teda pro facku nikdy daleko nešel. Berte to, že jsem s ním byla šestnáct let, takže vím, co říkám, a spousta lidí vám poví to samý.“

Samozřejmě, že mě Joe už jakou dobu neuhodil, ale já nikdy neměla potřebu napravovat veřejný mínění na ostrově, podle kterého to u nás bylo na denním pořádku, a v tuhle chvíli, jak mi ten McAuliffe zavrtával ty svoje modré oči do hlavy, jsem si gratulovala, že jsem to tak nechala.

„Nikdo neříká, že jste ho do té studny shodila,“ řekl ten Skot. Zničehonic se hájil on. Viděla jsem mu na nose, že mu to vůbec nevoní, ale že nemá ponětí, jak se to mohlo stát. Podle toho, co tam měl napsaný, jsem se teďka měla hájit *já*. „On ale musel vykřikovat, že. Musel to dělat dost dlouho - možná celé hodiny - a taky dost nahlas.“

Jednadvacet, dvaadvacet ... tři. „Možná že už vám začínám rozumět,“ povídám. „Možná si myslíte, že on spadnul do té studně nějakou náhodou a já že jsem ho slyšela křičet, ale dělala jsem jako by nic. Chcete tím říct tohle?“

Viděla jsem na něm, že chce říct právě *přesně* tohle. Taky jsem viděla, že se může vzteknout, že se to nevyvíjí tak, jak předpokládal, tak jako to jinak vždycky probíhalo při těchhle *drobných* rozmluvách. Na obou tvářích mu začaly naskakovat pěkně červené fleky. Měla jsem z toho radost, protože já jsem chtěla, aby se vztekal. S mužským, jako je McAuliffe, se lepší pořídí, když je vzteklej, poněvadž mužský jako on jsou zvyklí, že jsou sami klidní a nervy že ztrácejí ti druzí.

„Paní St. Georgeová, my zde spolu *stiží* dojdeme k nějakému hodnotnému výsledku, pokud budete na mé otázky odpovídat svými otázkami.“

„Ale přece, vždyť vy jste se na žádnou otázku *neptal*, pane doktore McAuliffe,“ povídám já a nevinně na něj kulím oči. „Řekl jste, že Joe musel rvát - teda, jak vy říkáte, ‚vykřikovat‘ - takže *já* se akorát ptám, jestli ...“

„No budiž, budiž,“ povídá on a položil tu svou fajfku na Garrettův mosaznej popelník tak zostra, až to břinklo. Oči mu teď zrovna hořely a kromě těch fleků na tvářích se mu navíc udělal červený pruh přes čelo. „Takže o pomoc jste ho *skutyčně* volat neslyšela, paní St. Georgeová?“

Jednadvacet ... dvaadvacet

„Johne, já si teda myslím, že tady paní by se neměla *strašit*,“ skočil do toho Garrett, nesvůj jako nikdy, a ať mě bací, jestli tím tomu skotskýmu kulihračovi *zase* nepřetrhnul nit.

Já se tomu málem začala smát nahlas. Což bych si určitě zle odskákala, o tom není pochyb, ale stejně jsem se sotva udržela.

McAuliffe se zatvářil jako čert a povídá Garrettovi: „Souhlasil jsi s tím, že to vyřídím já sám.“

Chudák Garrett sebou na tý své židli šklubnul zpátky takovým fofrem, že se málem převrátil, a vsadím se, že si v duchu nadával. „Nojo, dobrý, nemusí bejt hned tak zle,“ zahuhlal.

McAuliffe se obrátil zpátky na mě, chtěl opakovat otázku, ale tu námahu jsem mu ušetřila. Tou dobou jsem už měla napočítáno skoro do desíti.

„Ne,“ povídám. „Já jsem neslyšela nic, jedině lidi na průlivu, jak od toho momentu, kdy začalo zatmění, vytrubujou na lodní klaksóny a můžou si vyřvat hlasivky.“

Čekal, co ještě řeknu - ta jeho stará finta zůstat potichu a nechat lidi, aby si naběhli sami - a mezi námi se začalo vršit ticho. Já jsem prostě jenom držela ruce v klidu na kabelce a nechala to ticho růst. On se díval na mě a já zase na něj. „Ty mi budeš povídat, ženská,“ říkaly ty jeho oči. „Ty mi budeš povídat všechno, co od tebe chci slyšet ... a dvakrát, když to já budu chtít.“

A já mu svýma očima odpovídala: „To teda ne, hošane. To si tady můžeš dřepět a zkoušet do mě vrtat těma svýma nebeskýma diamantovýma očima, dokud neopadá listí z dubu, ale ze mě nevypadne jediná další slabika dřív, než otevřeš papulu a poprosíš.“

Byli jsme takhle zaháknutý snad celou minutu, přetlačovali jsme se očima, dalo by se říct, ale nakonec jsem cítila, že jako slábnu a že mu chci něco říct, třeba alespoň - „To tě doma neučili, že očumovat je neslušný?“ Načež promluvil Garrett - nebo spíš jeho žaludek. Zakručelo mu v břiše, hezky dlouze - *gruuuuuuíííík!*

McAuliffe po něm loupnul očima jako vrah a Garrett vytáhnul z kapsy zavírák a začal si čistit nehty. McAuliffe vytáhnul z kapsy toho vlněného saka (*vlna! v červenci!*) notes, na něco se tam podíval a potom ho zase zastrčil.

„Pokoušel se vylézt,“ řekl nakonec, úplně ledabyle, jako když mužskej říká - „Mám při obědě sjednanou obchodní schůzku.“

Mně bylo, jako když mi někdo vrazí vidličku do ledvin, tam do toho místa, co mě Joe tenkrát praštil tím polenem, ale snažila jsem se to nedat najevo. „Jo, opravdu?“ povídám.

„Ano,“ povídá McAuliffe. „Hrdlo studny je kolem obložené velkými kameny (akorát, že řekl *kamyny*, Andy, tak jak to oni říkají) a my jsme na několika z nich našli krvavé otisky rukou. Zdá se, že se dostal na nohy a potom vylézal nahoru, vždycky o kus, kam dosáhl. To musela být herkulovská námaha, navíc ještě při té bolesti, ta ho musela nepředstavitelně mučit.“

„To je mi líto, že trpěl,“ řekla jsem já. Hlas jsem měla úplně klidný - tedy, aspoň myslím - ale cítila jsem, jak mi v podpaží vyráží pot, a pamatuju si, jak jsem dostala strach, že se opotím nad obočím nebo na spánkách a on že to uvidí. „Chuděra Joe.“

„To vskutku,“ řekl McAuliffe a vrtal a svítil těma svýma očima. „Chudák ... Joe. Podle mého mínění se ve skutečnosti mohl dostat vlastní silou ven. I kdyby se mu to zdařilo, nejspíš by krátce potom zemřel, ale přesto: myslím, že se mohl dostat ven. Něco mu v tom ale zabránilo.“

„Co to bylo?“ zeptala jsem se.

„Utrpěl frakturu lebky,“ řekl McAuliffe. Oči mu svítily pořád pryč, ale hlas měl tichoučký, jako když kočka přede. „Našli jsme mu mezi nohama velký kámen. Byla na něm krev vašeho manžela, paní St. Georgeová. A v té krvi jsme našli několik úštipků porcelánu. Víte, co z toho usuzujeme?“

Jedna ... dva ... tři.

„Vypadá to, jako že ten kámen mu kromě hlavy musel rozbít i falešné zuby,“ povídám. „To je smůla - John na ně nedal dopustit a já nevím, jak si s tím Lucien Mercier poradí, aby vypadal dobře, až bude vystavenej.“

Když jsem tohle řekla, McAuliffe roztáhnul rty a já si dobře prohlídla *jeho* zuby. Žádný klapacky. Snad to mělo vypadat jako úsměv, ale to teda nevypadalo. Ani krapet.

„Ano,“ povídá a předvedl mi obě řádky těch svých hezky srovnaných zubů až po dásně. „Ano, to je i můj závěr - ty porcelánové úštipky pocházejí z jeho spodní protézy. A nyní, paní St. Georgeová - máte nějaké tušení, jak ten kámen mohl udeřit vašeho manžela právě tehdy, když téměř unikl ze studny?“

Jedna ... dva ... tři.

„Nemám,“ povídám. „Vy ano?“

„Ano,“ řekne on. „Mám silné podezření, že ten kámen kdosi vytáhnul ze země a surově a s předem vypočítanou zlobou ho jím udeřil do té jeho prosebné tváře, obrácené vzhůru.“

Po tomhle neřekl nikdo nic. Já jsem *chtěla*, Bůh to ví. Chtělo se mi hned a honem skočit mu do řeči a říct: „Já to nebyla. Možná že někdo jinej, ale já to nebyla.“ Což jsem ale říct nemohla, protože jsem byla nazpátek v tom ostružinovém houští a tentokrát tam byly studny na každém kroku.

Místo mluvení jsem tam seděla a hleděla na něj, ale cítila jsem, jak se o mě ten pot pokouší znova, a taky jsem cítila, že ty složený ruce chci sepnout. Udělat to, najisto bych je zmáčkla, až by mi nehty zbělaly ... a on by si toho všimnul. McAuliffe byl mužskej, kterej byl přesně *stavěnej*, aby si takovýchhle věcí všimal. A hned by mel další škvírku, do který by si mohl posvítit tou svou lodní lampou. Zkoušela jsem myslet na Veru a jak by se na něj dívala ona - jako kdyby byl kus psího dreku, co jí umazal botu - ale jak do mě tak zavrtával ty oči, nezdálo se, že by to nějak pomáhalo. Předtím to bylo, jako kdyby prakticky byla v tý kanceláři se mnou, ale teď už to tak nebylo. Teď tady nebyl nikdo kromě mě a toho vymydlenýho mrňavýho skotskýho doktora, kterej si možná hrál na nějakého toho amatérského detektiva z žurnálů (a kterej, jak jsem později zjistila, dostal svýma svědectvíma slušnej počet lidí od nás z pobřeží do kriminálu), a

já jsem cítila, jak mám pořád blíž a blíž k tomu, že otevřu pusku a něco vyblekotám. A úplně peklo na tom všem, Andy, bylo, že jsem neměla ánunk, co to bude, až to bude. Slyšela jsem, jak u Garretta na psacím stole tikají hodiny - takovej dutej a silnej zvuk.

A já už jsem se *chystala* něco říct, když jeden člověk, na kterého jsem zapomněla - Garrett Thibodeau - promluvil místo mě. Promluvil takovým postrašeným a rychlým hlasem a já si uvědomila, že *on* už taky nemohl to ticho dál vydržet - musel si určitě myslet, že to takhle půjde pořád dál, dokud někdo nezavříská, jenom aby povolilo to napětí.

„Poslouchej, Johne,“ povídá, „já myslel, že jsme se shodli, že jestli Joe za ten kámen nějak špatně zabal, tak se mohl vyvrátit sám a ...“

„*Človče, koukij přece mlčit!*“ zapištet na něj McAuliffe rozzuřeně - a mně se ulevilo. Bylo po všem. Věděla jsem to, a řekla bych, že ten malej Skot to věděl taky. Bylo to, jako kdybychom my dva byli spolu v zatměném pokoji a on mě něčím šimral po tváři, jako když žiletkou ... načež si ten moula starej, strážník Thibodeau, zakopne o vlastní nohu, spadne na okno a roleta s kraválem vyletí nahoru, dovnitř se nahrne denní světlo a já vidím, že on se mě ve skutečnosti dotýká jenom peříčkem.

Garrett zahuhlal něco, jako že McAuliffe si na něj nemá co dovolovat takhle mluvit, ale doktor ho přehlídl jak krajinu. Obrátil se zpátky na mě a tvrdým hlasem řekl: „Takže co, paní St. Georgeová?“ - jako kdyby mě dostal do kouta, ale v ten moment jsme už oba věděli svoje. Mohl jediné tak doufat, že udělám chybu ... ale já měla na starost tři děti, a když má člověk děti, tak si dovede dávat majzla.

„Co jsem věděla, to jsem vám pověděla,“ povídám. „Jak jsme čekali na zatmění, tak on se opil. Udělala jsem mu obloženou žemli, myslela jsem, že potom třeba trochu přijde k sobě, ale nepomohlo to. Začal rvát, potom mě škrtil a ještě mě mlátil, tak jsem šla na Russian Meadow. Když jsem se vrátila, tak on byl pryč. Myslela jsem, že šel s nějakým svým kamarádem, ale byl celou dobu dole ve studně. Podle mýho si asi chtěl zkrátit cestu k silnici. Možná taky hledal mě, třeba se chtěl omluvit. To je něco, co se nikdy nedozvím ... a možná že je to tak dobře.“ Pěkně zpříma jsem na něj pohlídla. „A možná by

neškodilo, pane doktore McAuliffe, kdybyste se podle tohoto receptu zařídil taky.“

„Nechte si své rady, dámo,“ povídá McAuliffe a ty fleky na tváři měl snad ještě víc v plameni. „Máte radost, že umřel? Řekněte mi to!“

„Pro Kristovy voči, co má tohle společného s tím, co se stalo jemu?“ zeptala jsem se. „Sakra, co to do vás *vjelo*?“

Neodpověděl - sebral tu svou fajfku, ruka se mu docela maličko třásla a začal si ji znovu zapalovat. Žádnou další otázku mi už nedal. Poslední otázku jsem ten den dostala od Garretta Thibodeaua. McAuliffe ji nepoložil, protože si myslel, že je to zbytečný, aspoň pro něho. Pro Garretta to ale cosi znamenalo, a pro mě ještě víc, poněvadž tím, že jsem ten den vyšla z městské radnice, ještě vůbec nic neskončilo - to, že jsem vyšla, to byl svého druhu teprv začátek. Ta poslední otázka a to, jak jsem já na ni odpověděla, bylo strašně důležité, poněvadž většinou právě ty věci, který pro soud nemají váhu, o těch se potom nejvíc šeptá přes ploty na zadních dvorkách, když ženský věší prádlo, anebo na lodích, když se jede na lov humrů a mužský seděj opřený o kormidelní boudu a jedí oběd. Za takový věci se do kriminálu nedostanete, ale u nás ve městě vám to může zlámat vaz.

„Pro Boha věčného, proč jsi mu vůbec především kupovala tvrděj?“ zabreptal Garrett. „Co tě to, Dolores, napadlo?“

„Já jsem myslela, že když bude mít něco k pití, tak mě nechá na pokoji,“ řekla jsem. „Myslela jsem, že bychom mohli v klidu posedět a dívat se na zatmění a že mě on nechá na pokoji.“

Nebrečela jsem, ne doslova, ale cítila jsem, jak mi po tváři teče jedna slza. Občas si říkám, že jedině díky tomu jsem mohla dalších třicet let žít na Little Tallu - kvůli tý jediný slze. Nebýt toho, mohli mě odtud vyštípat, tím svým šeptáním a narážkami a tím, jak by si na mě za zády ukazovali - baže, to by teda nakonec mohli. Já jsem tvrdá nátura, ale pochybuju, že někdo může mít na to, aby vydržel, když ho budou třicet let pomlouvat a házet mu do schránky anonymní lístky, jako „My víme, že jsi ho zavraždila.“ Pár jsem jich stejně dostala - a taky jsem měla dost dobrou představu, kdo mi je asi poslal, i když dneska na tom tak jako tak nesejde - ale přestalo to dřív, než ten pod-

zim zase začala škola. A tak si myslím, že by se dalo říct, že já za celý zbytek svého života až po dnešek vlastně vděčím tý jedné jediný slze ... a ještě Garrettovi, že pustil do světa, že nakonec jsem přece jenom neměla srdce úplně z kamene a že jsem pro Joea plakala. Ono to ale i tak nebylo z vypočítavosti, to si opravdu nemyslete. Přišlo mi hrozně líto Joea, že tak trpěl, jak říkal ten fešáckej malej Skot. Já nikdy nechtěla, aby trpěl, přes to všechno, co provedl, a přesto, jak jsem ho nenáviděla, když jsem zjistila, co chtěl udělat Seleně. Myslela jsem, že se zabije tím pádem do studně - přísahám při jméne božím, Andy, myslela jsem, že se rovnou zabije tím pádem.

Chudák starej Garrett Thibodeau celej zrudnul, jako kdyby na sebe vylil kečup. Z krabice na stole vyhrábnul hrst papírových kapesníků, honem mi je nacpal a díval se při tom stranou - asi si myslel, že ta jedna slza znamená, že bude následovat potopa - a omlouval se, že jsem musela podstoupit takové *stresující* vyšetřování. Hádám, že to byly ty nejuznešenější slova, co znal.

McAuliffe, když tohle slyšel, udělal něco jako *huumf*.“ Řekl něco v tom smyslu, že přijde na ohledání, aby si poslechl moje prohlášení do zápisu, a potom odešel - tedy, ve skutečnosti přímo vypochoďoval a prásknul za sebou dveřma, až se sklo zatřásl. Garrett počkal, až bude opravdu pryč, a potom mě dovedl ke dveřím, držel mě pod paží, ale ještě pořád na mě nepohlídnul (což bylo svým způsobem legrační) a celou dobu huhlal. Já si teda nejsem jistá, *o čem* to huhlal, ale řekla bych, že bez ohledu na to, co to bylo, dával mi tím Garrett znát, že se omlouvá. Ten mužskej měl měkký srdce a nemohl vidět něčoho, že je nešťastnej, to mu musím přiznat k dobru ... a taky ještě musím něco přiznat k dobru Little Tallu: na kterým jiným místě by člověk mohl dělat skoro dvacet let policajta, aby pro něj, když jde nakonec do důchodu, uspořádali slavnostní večeři a všichni mu ve stoje zatleskali? Něco vám povím - podle mého, místo, kde chlápek s měkkým srdcem může mít úspěch jako rameno zákona, to vůbec není špatný místo pro život. To vůbec ne. Ale stejně, v životě jsem nebyla radši, že se za mnou zavřely dveře, než když ten den Garrett zamykal kancelář.

Kapitola 16

Takže to byl ten pravej očistec a ve srovnání s tím to ohledání druhý den bylo nic. McAuliffe mi dával spoustu stejných otázek a nebyly to lehký otázky, ale nade mnou už neměly žádnou moc a oba jsme to věděli. Ta moje jedna slza byla sice dobrá, ale ty McAuliffovy otázky - plus to, že každěj viděl, že by mě vzteky nejradši roztrhnul - to úplně stačilo, aby z toho už navždycky byly po ostrově řeči. Ale budiž: oni by stejně nějaký řeči byly tak jako tak, nemám pravdu?

Výrok zněl - Smrt nešťastnou náhodou. McAuliffovi se to nelíbilo a na konci přečetl svoji zprávu úplně záhrobním hlasem, ale to, co říkal, bylo oficiální a o to šlo: Joe spadnul podnapilý do studně, po jistou, snad dlouhou dobu pravděpodobně volal o pomoc, a když nikdo neodpovídal, zkusil vylézt nahoru sám. Dostal se skoro až nahvrch, ale potom se chytil za špatnej kámen. Ten se vyvrátil, uhodil ho do hlavy tak, až mu roztránil lebku (nemluvě o falešných zubech), a srazil ho zpátky dolů do studně, kde on potom zahynul.

Nejdůležitější na tom všem bylo - a to mi došlo až později - že nemohli přijít na žádný motiv, který by mi přišli. Samosebou, lidi ve městě (a doktor McAuliffe zrovna tak, o tom nepochybuje) si mysleli, že jestli jsem to *udělala*, tak proto, aby mě už konečně přestal mlátit, ale to samo o sobě bylo moc slabý. Jenom Selena a pan Pease věděli, že jsem ve skutečnosti měla motiv jako hrom, a nikoho, ba ani toho chytrýho pana doktora McAuliffa nenapadlo se pana Pease zeptat. On sám ale nepřišel. Udělat to, tak by vyšlo najevo to naše povídání v Chatty Buoy, a on by si udělal nepříjemnost v bance. Vždyť jsem ho koneckonců přiměla, aby porušil pravidla, že.

Pokud jde o Selenu ... no, tak ta mě soudila před svým vlastním soudem. Každou chvíli jsem na sobě ucítila její pohled, černej jako mrak, a v duchu jsem ji slyšela, jak se mě ptá: „Udělala jsi mu něco? Udělala, mami? Je to moje vina? Mám za to pykat já?“

Myslím, že za to opravdu *pykala* - to je na tom to nejhorší. Malé děvčátko z ostrova, který se nikdy nedostalo za hranici státu Maine, až v osmnácti, kdy jelo do Bostonu na plavecký závody - a z té vyrostla newyorská elegantní dáma, s úspěchama v kariéře - víte, že o

ní před dvěma roky vyšel článek v *New York Times*? Píše do všech těch časopisů a ještě stihne napsat mi každý týden dopis ... ale jsou to takový dopisy z povinnosti, stejně jako ty její telefonáty dvakrát do měsíce mi přijdou jako z povinnosti. Myslím, že to, jak mi volá a píše všelijaký ty upovídaný maličkosti, že to dělá proto, aby se vyplatila z dluhu ke svému srdci za to, že sem nikdy nepřijede a že se mnou zpřetrhala pouta. Ano, podle mě pykala hrozně moc. Myslím, že ona, která v tom byla nejvíc nevinně, zaplatila nejvíc a že ještě pořád platí.

Je jí teď čtyřiačtyřicet, nikdy se nevdala, je moc hubená (to vidím z těch fotek, co je občas pošle) a myslím, že pije - poznala jsem jí to několikrát na hlase, když volala. Napadlo mě taky, že je to jedna z příčin, proč nikdy nepřijede domů - nechce, abych viděla, že pije zrovna tak jako její táta. Nebo se bojí, co by třeba řekla, kdyby přebrala a měla mě při tom po ruce. Co by se třeba zeptala.

Ale na tom nesejde, už to všecko vzala voda. Prošlo mi to, a to je důležité. Mít Joe životní pojistku, nebo kdyby Pease nedržel jazyk za zuby, tak to taky mohlo dopadnout všelijak. Nejhorší by byla nějaká masná pojistka. Ze všeho na světě nejmíň jsem mohla potřebovat, aby se nějakej mazanej pojišťovák sčuchnul s mazaným mrňavým skotským doktorem, kterej se už tak mohl pominout, že mu to nandala nějaká slepice z ostrova. Bajó, kdyby na mě byli dva, tak by mě mohli dostat.

Co se teda dělo? No co, podle mýho to, co se v takových případech děje *vždycky*, když se stane vražda a nikdo to nezjistí. Život šel zkrátka dál. Nikdo nepřiběhnul a nic neodhalil v poslední minutě, jako to bývá ve filmech, já jsem se nepokusila zavraždit nikoho dalšího, a ani Pánbůh mě nesrazil k zemi bleskem. Možná že ho napadlo, že trefovat se do mě bleskem kvůli takovému jako Joe St. George by bylo plýtvání elektřinou.

Život šel prostě dál. Já jsem nastoupila znova v Boru u Very. Seleny, když začala na podzim znovu chodit do školy, zase kamarádila se stejnýma dětma a někdy jsem ji slyšela, jak se směje do telefonu. Pét'a, když mu nakonec došlo, co se stalo, si to hrozně bral ... a Joe junior taky. Joea to po pravdě řečeno sebralo víc, než jsem čekala. Zhubnul a měl v noci strašidla, ale do příštího léta už vypadal v po-

řádku. Jediná věc se změnila do konce šedesátýho třetího - zjednala jsem si Setha Reeda a on na tý starý studně udělal betonový víko.

Půl roku po tom, co Joe umřel, projednávala se na okresu jeho pozůstalost. Já tam dokonce ani nebyla. Tak za týden mi přišlo lejtstro, že všechno je moje. Mohla jsem to prodat nebo za něco vy-handlovat nebo to třeba naházet do krásnýho modrýho moře. Když jsem si přečetla celý soupis toho, co po sobě nechal, měla jsem pocit, že nejlepší by bylo udělat to poslední. Jedna věc mě ale přece trochu zarazila: když vám najednou umře manžel, může se šiknout, když jsou všichni jeho kamarádi úplný pitomci, což platilo v Joeově případě. Starý krátkovlnný rádio, co si na něj Joe celý roky hrál, tak to jsem prodala Norrisovi Pinettovi za pětadvacet dolarů, a ty tři náklad'áky, dobrý tak do šrotu, ty si vzal Tommy Anderson. Ten blázen byl šťastnej jako blecha, že je mohl koupit, a já jsem si za ty peníze koupila chevroleta ročník padesát devět, kterej měl sice pochybný ventily, ale jinak jezdil dobře. Převedli na mě taky tu Joeovu vkladní knížku a já jsem dětem znovu založila účty na studia.

Jo, a ještě něco - od ledna šedesát čtyři jsem znova začala používat svý jméno za svobodna. Nedělala jsem kolem toho žádný velký humbuk, ale v žádným případě jsem za sebou nehodlala po zbytek života vláčet jméno St. Georgeová, jako když přivážou kočce na ocas plechovku. Dalo by se říct, že jsem ten provázek od plechovky přešmikla ... ale *jeho* jsem se tak snadno nezbavila jako toho jména, to vám garantuju.

Taky jsem to ani nečekala. Je mi pětšedesát a nejmíň padesát z těch let vím, že být člověk, to ponejvíc znamená pro něco se rozhodovat a potom za to platit, když přijde účet. Někdy je takový rozhodnutí opravdu ohavně škaredý, ale to ještě neznamená, že člověk dostane laskavě možnost před ním přejít na druhou stranu ulice - zvlášť když jsou na vás závislí další, abyste pro ně udělali to, co oni sami nemůžou. V takovém případě vám nezbývá než rozhodnout se, jak nejlíp umíte, a potom zaplatit cenu. V mým případě ta cena byla spousta nocí, kdy jsem se budila a tělo jsem měla zalitý studeným potem ze zlých snů, a ještě víc jiných nocí, kdy jsem nezamhouřila oči vůbec. To a ještě ten zvuk, jak jsem ho tím kamenem praštila do tváře, rozkřápla mu lebku a ty klapačky - ten zvuk porcelánovýho ta-

líře rozbitýho o římsu na krbu. Slýchám ho už třicet let. Někdy mě to probudí, někdy mi to nedovolí usnout a někdy mě překvapí za bílého dne. To třeba zametám doma verandu nebo leštím u Very stříbro nebo sedím u večeře a mám v televizi puštěnej muzikál - a najednou ten zvuk slyším. Nebo jeho hlas, jak vychází ze studně: „*Duoolloress* ...“

Já bych řekla, že ty zvuky, co je občas slýchám, se nemůžou moc lišit od toho, co ve skutečnosti viděla Vera, když vřískala kvůli drátům v koutě nebo kvůli prachovým klubíčkům pod postelí. Byly doby, hlavně když už začínala být opravdu špatná, že jsem si zalezla do postele k ní a objímala jsem ji a myslela na ten zvuk toho kamene, a potom jsem zavřela oči a viděla jsem porcelánový talíř, jak naráží o krbovou římsu a rozlítne se na cimprcampr. Když jsem viděla tohle, tak jsem ji přitiskla, jako by byla moje sestra nebo jako by byla já sama. Líhaly jsme v tý posteli, každá se svým strachem, a nakonec jsme usnuly spolu - ona měla mě, aby na ni nešly ty prachový klubíčka, a já zase ji, aby mě chránila před zvukem toho rozbitýho talíře - a někdy, ještě než jsem usnula, jsem si pomyslela: Tak takhle je to. Takhle musí člověk platit za to, že je mrcha. A nemá smysl říkat, že kdybys mrcha nebyla, tak bys ani nemusela platit, poněvadž svět tě někdy *přinutí* být mrcha. Když je venku nic než soumrak a tma a uvnitř jsi akorát ty a musíš napřed zažehnout světlo a potom ho udržovat, tak *musíš* být mrcha. Ale ta cena. Ta děsná cena.

Andy, myslíš, že bych přece jenom mohla dostat ještě jednoho malého loka z té tvójí flašky? Neřeknu to živý duši.

Děkuju ti. A *vám* taky děkuju, Nancy Bannisterová, že jste to vydržela s takovou ukecanou starou škatulí, jako jsem já. Ještě vám ty prsty neupadly?

Jo? Tak fajn. Neztrácejte ještě odvahy. Já vím, došla jsem k tomu šrekem pozpátku, ale řekla bych, že jsem se nakonec přece dostala k té partii, která vás zajímá nejvíc. To je dobře, protože ono je už pozdě a já jsem unavená. Dřela jsem celej život, ale nepamatuju, že bych někdy byla tak utahaná, jako jsem teďka.

Včera ráno jsem věšela prádlo - zdá se to jako šest let, ale bylo to teprve včera - a Vera měla jeden ze svých dobrých dnů. To je ta příčina, proč to všechno bylo takový nečekaný a proč jsem taky zazmat-

kovala. Když měla jasný dny, tak na ni někdy přišla ta nálada být mrcha, ale tentokrát se poprvé a naposledy *zbláznila*.

Takže, já jsem teda byla na postranním dvorku a ona byla nahoře na vozičku a držela nad tou prací dozor, jak to měla ráda. Každou chvíli hulákala dolů: „Šest kolíčků, Dolores! Šest kolíčků na úplně každý to prostěradlo! Ne abys chtěla dát jenom čtyři, já se dívám!“

„Nojo,“ povídám, „já vím, a taky se vsadím, že bys byla nejradši, kdyby bylo minus deset a fičela řádná fujavice.“

„*Cože?*“ zabručí na mě ona. „*Co* jsi to říkala, Dolores Claibornová?“

„Říkala jsem, že někdo snad musel hnojit zahradu,“ povídám, „nebo jestli si tady jenom někdo otvírá hubu jak senkrovnu ...“

„Nejseš nějaká moc chytrá, Dolores?“ zakřičí ona, hlas má nakřáplej a přeskakuje jí.

Prostě mluvila jako vždycky, když jí nějaký den kapalo na karbid trochu míň než obvykle. Věděla jsem, že může později vyvést nějakou neplechu, ale dvakrát jsem se tím nezabývala - v ten moment mi dělalo radost, že má svých pět jakžtakž pohromadě. Abych pravdu řekla, přišlo mi to jako za starých časů. Poslední tři nebo čtyři měsíce měla šňůry dost zpřeházený, takže teď to vlastně bylo, jako kdyby se vrátila, a to bylo fajn ... teda, aspoň ten kus ze starý Very, kterej se vůbec vrátit mohl, jestli mi rozumíte.

„Ne, Vero,“ zavolala jsem na ni nahoru. „Kdybych byla chytrá, tak pro tebe už leta páně nedělám.“

Čekala jsem, že na tohle po mně cosi křikne, ale neudělala to. Tak jsem dál věšela její prostěradla a její plíny a její hadry a tak vůbec. Když mi zbývalo ještě tak půl koše, tak jsem se najednou zarazila. Chytilo mě takový zlý tušení. Nevím proč a nevím jak. Prostě jsem ho najednou měla. A na vteřinu mi dokonce napadlo něco úplně divnýho: „Ta holčička má malér ... ta, jak jsem ji viděla při zatmění, ta, co mě viděla. Už je jí skoro jako Seleně, už vyrostla, ale teďka má nějakej hroznej malér.“

Obrátila jsem se a podívala a skoro jsem čekala, že uvidím místo tý malý dívenky už velký děvče, a zase v těch veselých pruhovaných šatech a s růžovou rtěnkou, ale neviděla jsem nikoho, a to bylo špatný. Bylo to špatný, protože tam měla být *Vera*, s krkem nataženým

až nad střechem, aby mohla kontrolovat, jestli dávám správný počet kolíčků. Jenomže ona tam nebyla a já jsem nechápala, jak je to možné, poněvadž jsem ji přece sama posadila na vozíček, zaparkovala jsem ji u okna tak, jak to měla ráda, a ten vozíček jsem zase zašlajfovala.

Potom jsem uslyšela, jak ječí.

„Duo-ll-o-rress!“

Řeknu ti, Andy, krve by se ve mně nedořezal! Bylo to, jako kdyby se vrátil Joe. Na pár chvil jsem nadobro přimrzla na jednom místě. Načež zavřískla znova, a to jsem ji už poznala.

„Duo-ll-o-rress! Prachový klubička. Jsou tady všude. Pane bože! Pa-ne bo-že! Duo-ll-o-rress, pomoc! Zachraň mě!“

Otočila jsem se a chtěla jsem běžet do domu, jenomže jsem zakopla o ten pitomej koš s prádlem a padla jsem přes něj, jak dlouhá tak široká, rovnou do těch prostěradel, co jsem je právě pověsila. Zamotala jsem se do nich a musela jsem se z nich hrbat ven. Bylo to v tu chvíli, jako kdyby ty prostěradla měly ruce a chtěly mě zaškrtit, nebo mě prostě nepustit pryč. A během celý tý doby Vera v jednom kuse vřískala a já měla před očima ten sen tenkrát, o té hlavě z prachu, s těma špičatýma zaprášenýma zubama. Ale ta hlava v mé představě měla Joeovu tvář, a ta měla černý prázdný oči, jako kdyby někdo do oblaku prachu nacpal dva kusy uhlí, který tam nějak visí nebo plavou.

„Dolores, prosím, prosím, rychle pojd'! Prosím, pojd' rychle! Prachový klubička! TADY JSOU VŠUDE PRACHOVÝ KLUBÍČKA!“

Dál už jenom vřískala. Bylo to příšerný. Ani v té nejbláznivější představě by nás nenapadlo, že by taková stará tlustá mrcha jako Vera Donovanová mohla tak hlasitě vřískat. Bylo to jako oheň a síra a potopa dohromady, hotovej konec světa.

Nějak se mi podařilo dostat se z těch prostěradel, a jak jsem vstávala, cítila jsem, že mi prasklo jedno ramínko od kombinačky, úplně stejně jako při tom zatmění, když mě Joe málem zabil, než se mi ho podařilo zbavit. Znáte ten pocit, když se vám zdá, že jste už někde jednou byli a že předem víte, co budou lidi říkat, ještě dřív, než promluví? Tenhle pocit mě popadnul, a s takovou silou, že mi

bylo, jako když se všude kolem mě rojí strašidla a ošahávají mě prstama, které já nevidím.

A víte co ještě? Cítila jsem, že to jsou strašidla z prachu. Vletěla jsem dovnitř dveřma do kuchyně a utíkala jsem po zadních schodech, co mi nohy stačily, a celou tu dobu ona vřískala a vřískala a vřískala. Kombinačka mi začala klouzat, a já, když jsem se dostala zezadu na patro a ohlídlá jsem se, byla jsem si jistá, že za sebou uvidím Joea, jak mi po té kombinačce chmatá.

Potom jsem se podívala druhým směrem a uviděla jsem Veru. Byla už tři čtvrti cesty k přednímu schodišti do haly, hrabala se jako batole, zády ke mně, a přitom vřískala. Na zadku od noční košile měla velký hnědý flek, to jak se znečistila - tentokrát naposled, ale ne naschvál, ale z normálního děsného strachu.

Vozík zůstal napříč zaseknutý ve dveřích od ložnice. Musela povolit brzdu, když viděla to něco, co ji vystrašilo. Pokaždé předtím, když na ni přišel záchvat toho jejího strachu, nedokázala nic než čistě sedět nebo ležet tam, kde zrovna byla, a skučet o pomoc, a taky vám spousta lidí řekne, že se vlastníma silama *nemohla* hýbat z místa na místo, ale včera to svedla, přísahám, že ano. Povolila brzdu na vozíčku, otočila se s ním, přešla s ním pokoj, potom se z něj nějakým způsobem dostala, když se jí zapříčil ve dveřích, a začala se plouhat směrem do haly. .

Já jsem v první chvíli zase zůstala, jako když mě opaří, dívala jsem se, jak se belhá, a říkala jsem si, co to asi muselo být za hrůzu, že ji to přimělo, aby udělala tohle, aby začala chodit, když správně vůbec chodit nemůže - co to bylo ve skutečnosti za věc, to, čemu říkala prachový klubíčka.

Viděla jsem ale, kam míří - přímo k začátku předních schodů.

„Vero!“ křičím na ni. „Vero, nechej těch pitomostí! Vždyť spadneš! *Zastav!*“

Potom jsem se rozběhla, co jsem mohla nejrychleji. Znova na mě dolehnul pocit, že se tohle děje už podruhé, akorát že jsem si teď připadala jako Joe, jako ten, co se snaží dohonit a chytit.

Já nevím, jestli mě slyšela nebo neslyšela anebo jestli si v tý svý pomatený makovici myslela, že nejsem za ní, ale před ní. Vím ako-

rát, že pořád vřískala - „*Dolores, pomoc! Pomoz mi, Dolores! Prachový klubíčka!*“ - a ještě zrychlila to svoje šourání.

Už byla prakticky na konci chodby. Jak jsem já běžela kolem dveří do její ložnice, tak jsem se ale pořádně praštila o jedno to podělaný stupátko na tom vozičku - hele, vidíte, tady ta modřina. Utíkala jsem, co to šlo, a křičela: „*Stůj, Vero! Stůj!*“ Až jsem málem ochraptěla.

Došla na schodiště a zvedla jednu nohu do vzduchu. Já l jsem ji už nemohla spasit, ani kdyby já nevím co - mohla jsem jedinež spadnout i s ní - ale v takový situaci nemáte čas přemýšlet, co jako z toho bude. Skočila jsem po ní přesně v ten moment, kdy začala tu nohu dávat dolů a kácet se dopředu. Ještě jsem zahlídla její tvář. Podle mýho vůbec netušila, že spadne. Měla v očích akorát čistou hrůzu. Já jsem ten pohled už předtím viděla, i když nikdy to nebylo tak silný, a můžu vám odpřísáhnout, že to nemělo nic společnýho se strachem, že spadne. Ona měla v hlavě to, co je za ní, ne to, co je před ní.

Hrábla jsem do vzduchu a nahmátla jsem mezi ukazováčkem a prostředníkem levý ruky nepatrný kousíček její košile. Proklouznul mi, jako když vítr zavane.

„*Duo-lorrr ...*“ zaječela a potom se ozvalo těžký a masitý žuchnutí. Stydne mně krev v žilách, jenom si na to vzpomenu. Bylo to přesně takový, jako ten zvuk, když Joe dopadnul na dno studně. Viděla jsem, jak se překulila, a pak cosi prasklo. Ten zvuk byl hlasitej a ostřej, jako když zlomíte přes koleno kus chroští na podpal. Viděla jsem, jak jí po straně z hlavy vyrazila krev, a to bylo to *poslední*, co jsem potřebovala vidět. Obrátila jsem se takovým fofrem, že se mi zapletly nohy a spadla jsem na kolena. Viděla jsem zpátky chodbou k jejímu pokoji a z toho, co jsem viděla, jsem se rozvřískala sama. Byl tam Joe. Na vteřinu jsem ho viděla stejně zřetelně, jako vidím tebe, Andy. Viděla jsem ho, jeho zaprášenou a rozšklebenou tvář, jak na mě hledí zpod jejího vozičku, jak se na mě dívá mezi drátama na tom kole, co se uchytilo za futro od dveří.

Načež to zmizelo a já jsem ji slyšela, jak naříká a vzlyká.

Kapitola 17

Nemohla jsem uvěřit, že ten pád přežila, ještě pořád tomu nemůžu uvěřit. Joe se taky nezabil rovnou, to jistě, ale on byl mužskej v plný síle a ona stará ochablá ženská, která měla půl tuctu malých mrtviček a alespoň tři pořádný. A taky, ona neměla kam padnout na měkký jako on, žádný bláto a svinstvo.

Vůbec jsem nechtěla jít k ní dolů, nechtěla jsem vidět, co má kde polámanýho a jak krvácí, ale jinou možnost jsem samosebou neměla. Byla jsem tam já jediná, takže to bylo na mně. Když jsem se postavila (musela jsem se opřít o krajní sloupek od zábradlí, kolena se mi klepaly), přišlápla jsem si okraj té své kombinačky. Druhé ramínko ruplo a já jsem si přizvedla šaty, abych to ze sebe mohla stáhnout ... no bylo to *úplně* jako tenkrát. Víím, že jsem si pohlídla na nohy, jestli je mám podrápaný a jestli mi krvácejí od toho ostružinovýho trní, ale samozřejmě tam nic nebylo.

Celá jsem byla jako v horečce. Jestli jste někdy byli opravdu nemocný a vylítla vám teplota, ale opravdu hodně, tak víte, co tím myslím. Ne že byste si připadali přímo na onom světě, ale taky ne tak úplně na tomhle. Jako kdyby se všechno změnilo ve sklo a nic se nedá pořádně uchopit, všechno klouže. Tak takhle jsem se cítila nahoře nad těma schodama, držela jsem se začátku zábradlí jako klíště a dívala jsem se, kde ona skončila.

Ležela trochu pod půlkou schodů a nohy měla pod sebou tak zkroucený, že je málem nebylo vidět. Krev jí chuděře tekla po tváři. Když jsem se doklopýtala až k ní (celou dobu jsem se toho zábradlí držela jako o život), jedno oko se jí v důlku otočilo a pohlídlo na mě. Jako když se na vás dívá zvířátko v pasti.

„Dolores,“ zašeptala. „Ten hajzl po mně šel celý ty roky.“

„Pšššt,“ řekla jsem, „nemluv.“

„Fakt že jo,“ řekla, jako kdybych se s ní o to přela. „Ach, ten sviňák. Ten sviňák chlípnej.“

„Já jdu dolů,“ povídám. „Musím zavolat doktora.“

„Ne,“ ona na to. Natáhla ruku a chytila mě za zápěstí. „Žádněj doktor. Žádná nemocnice. Prachový klubíčka ... tam taky. *Všude*.“

„Budeš zase v pořádku, Vero,“ povídám a snažím se jí z té ruky vyvlíknout. „Dokud budeš hezky ležet a nehýbat se, tak budeš v pořádku.“

„Dolores Claibornová říká, že budu *v pořádku!*“ povídá ona a byl to takový ten suchý a pálivý hlas, co jím mluvila kdysi dávno, ještě než měla ty svoje záchvaty a než se jí to v hlavě všechno zmotalo. „To ale člověka uklidní, když slyší, co si myslí odborník!“

Slyšet po těch letech tenhle hlas, to bylo jako rána klackem. Jako když to ze mě shodí tu paniku - podívala jsem se jí konečně do tváře, tak jak se díváte na člověka, který přesně ví, co říká, a taky to myslí vážně.

„Jako bych už byla mrtvá,“ povídá, „a ty to víš stejně dobře jako já. Podle mého mám přeraženéj hřbet.“

„To nemůžeš vědět, Vero,“ povídám já, ale už jsem nespěchala tolik k tomu telefonu jako před chvílí. Asi jsem už věděla, co přijde, a jestli mě ona chtěla požádat o to, co chtěla, tak jsem jí nemohla říct ne. Byla jsem jí dlužná od toho deštivýho podzimního dne v roce dvaadesát, kdy jsem si jí kecla na postel a cedila jsem slzy do zástěry, a Claibornovic svoje dluhy vždycky platili.

Když na mě znovu promluvila, měla smysly tak jasný a při sobě jako před třiceti lety, když byl ještě Joe naživu a děti byly doma. „Já vím, že zbývá k rozhodnutí jenom jedna věc, která za něco stojí,“ povídá, „a to je, jestli umřu podle času, kterýsi sama vyberu, nebo jestli mi ho určí v nemocnici. Ten jejich čas, to by trvalo moc dlouho. Můj čas je teďka, Dolores. Už jsem unavená z toho, že na mě z kouta zírá obličej mého manžela, když je mi špatně a jsem pomatená. Už jsem unavená z toho, jak je vidím při měsíci tahat jeřábem tu corvettu z toho zatopenýho lomu a jak z toho otevřenýho okna na pravým boku teče voda ...“

„Vero, já nevím, o čem to mluvíš,“ povídám.

Zvedla ruku na vteřinu nebo dvě a udělala takový ten starý netrpklivý pohyb. Potom jí zase ruka klesla ha schody. „Už mě nebaví čurat si na nohy a nepamatovat si, kdo to za mnou byl, půl hodiny po tom, co odejde. Chci to skončit. Pomůžeš mi?“

Přiklekla jsem k ní, vzala jsem ji za tu ruku, co jí prve spadla, a přitiskla jsem si ji na prsa. Myslela jsem na ten zvuk, co udělal ten

kámen, když praštil Joea do tváře - ten zvuk, jako když se porcelánovej talíř roztřískne na cimprcampr o cihlový krb. Říkala jsem si, že kdybych ten zvuk měla slyšet ještě jednou, tak bych se snad zbláznila. A věděla jsem, že by *zněl* úplně stejně, protože ona taky měla hlas jako on, když volala moje jméno, protože to byl stejný zvuk, když spadla a sletěla z těch schodů a rozbila se na tisíc kousků, přesně tak, jak se vždycky bála, že jí služebný rozbijou nějaký to vzácný sklo v salónu, a moje kombinačka ležela nahoře na kraji schodů, bílá nylonová koule s přetrženými ramínkami, a to bylo taky stejný jako tenkrát. Kdybych ji dorazila, udělalo by to stejný zvuk, jako když jsem dorazila jeho, a já jsem to věděla. To teda ano. Věděla jsem to stejně dobře, jako jsem věděla, že East Lane končí těma rozviklanými starými schodama, který ze strany vedou k East Headu.

Držela jsem ji za ruku a přemýšlela jsem o tom, jak to na světě chodí - jak špatný chlapi někdy mají nehody a z hodných ženských se stávají mrchy. Dívala jsem se, jak ohavně a bezmocně koulí očima, aby se mi mohla podívat do obličeje, a všimla jsem si, jak jí krev z toho šrámu ve vlasech stéká hlubokými vráskami na tvářích, jako když na jaře teče déšť vymletými koryty v úbočích kopců.

Řekla jsem: „Jestli to tak chceš, Vero, tak ti pomůžu.“

Začala plakat. To byla jediná chvíle, mimo tu dobu kdy měla za temněno, kdy jsem ji viděla zaplakat. „Ano,“ povídá. Chci to *tak*. Bůh ti to oplat', Dolores.“

„Jenom klid,“ povídám já. Vzala jsem ji za tu svrasklou ruku a políbila jsem ji.

„Rychle, Dolores,“ povídá ona. „Jestli mi opravdu chceš pomoci, tak si, prosím tě, pospěš.“

„Než obě ztratíme odvahu,“ jako by říkaly její oči.

Ještě jednou jsem jí políbila ruku a potom jsem ji spustila Veře na břicho a postavila jsem se. Tentokrát už mi to nedělalo těžkosti - síla se mi do nohou zase vrátila. Šla jsem po schodech dolů do kuchyně. Než jsem začala věšet prádlo, rozložila jsem si tam věci na pečení - říkala jsem si, že by se hodilo upéct chleba. Měla váleček na nudle, takovou velkou a těžkou věc z šedivýho mramoru s černými žilkama. Ležel na pultu, hned vedle žlutý dózy na mouku. Zvedla jsem ho, ještě pořád jsem se cítila jako ve snu nebo v horečce, a šla

jsem přes salón zpátky do přední haly. Jak jsem šla přes ten pokoj s těma všema jejíma krásnýma starýma věcmi, myslela jsem na to, jak jsem s ní vždycky hrála tu hru s vysavačem a jak mě ona na nějakou dobu taky doběhla. Ona nakonec vždycky každého přechytračila a dostala svoje nazpátek ... vždyť proto jsem taky já tady, nebo ne?

Vyšla jsem ze salónu do haly, potom jsem se po schodech vyšplhala k ní a ten váleček jsem držela za jedno to dřevěný držátko. Došla jsem až tam, co ona ležela, hlavou dolů a s nohama zkroucenýma pod sebou. Neměla jsem v úmyslu žádný váhání. Věděla jsem, že kdybych zaváhala, tak bych to potom nebyla schopná provést vůbec. Když jsem k ní došla, chtěla jsem kleknout na koleno a tím mramorovým válečkem ji vžít po hlavě, co nejvíc a co nejrychleji. Možná že by to vypadalo, jako že se jí to stalo, když padala, možná taky, že ne, ale já jsem to byla tak jako tak rozhodnutá udělat.

Když jsem k ní přiklekla, viděla jsem, že to už není třeba. Udělala to sama, tak jako udělala sama většinu věcí ve svém životě. Zatímco jsem byla v kuchyni pro ten váleček na nudle, nebo možná, když jsem šla zpátky přes salón, ona prostě zavřela oči a vydechla naposled.

Posadila jsem se k ní, ten váleček jsem položila na schody, vzala jsem jí ruku a položila jsem si ji do klína. Každý prožije v životě chvíle, kdy normální minuty neplatí, takže se nedají měřit. Víím jenom, že jsem u ní a s ní nějakou dobu seděla. Nevím, jestli jsem něco říkala nebo ne. Myslím, že ano - myslím, že jsem jí děkovala za to, že *mě* nechala být, že mě nenutila, abych to všechno musela zase podstupovat - ale možná že jsem si to jenom myslela. Pamatuju si, že jsem si tu její ruku dávala na tvář, že jsem ji obracela a líbala na dlaň. Víím, že jsem se na ni dívala a říkala si, jaká je růžová a čistá. Vrásky se z ní skoro ztratily a vypadala jako ručička nějakýho miminka. Věděla jsem, že bych se měla sebrat a někomu zatelefonovat, říct někomu, co se stalo, jenomže jsem byla zesláblá - strašně zesláblá. Bylo pro mě lehčí jenom tam sedět a držet ji za ruku.

Potom zazvonil zvonek u dveří. Nestat se to, tak bych tam asi seděla ještě pěkně dlouho. Ale znáte to, jak je to se zvonky - člověk má pocit, že je nemůže nechat být, ať se děje, co se děje. Zvedla jsem se a šla po schodech dolů, vždycky po jednom schodě, jako kdybych

byla nějaká o deset let starší ženská (a je fakt, že jsem se cítila o deset let starší), a celou dobu jsem se přidržovala zábradlí. Pamatuju si, jak jsem si říkala, že svět je ještě pořád jako skleněnej, a že si musím dávat setsakra pozor, abych neuklouzla a nepořezala se, když jsem se pak musela pustit zábradlí a jít přes předsíň ke dveřím.

Byl to Sammy Marchant, pošťáčkou čepici měl na hlavě pošoupnutou dozadu na ten svůj praštěnej způsob - on si snad myslí, že když si nasadí čepici takhle, tak vypadá jako nějaká rocková hvězda. V jedny ruce držel normální poštu a ve druhý jednu tu vyztuženou obálku, co chodí skoro každý týden rekomando z New Yorku - zprávy, jak si ona stojí s finančníma záležitostma, co jinýho. O peníze se jí staral ten chlápek Greenbush, říkala jsem vám to?

Ano? Tak dobře - děkuju. Už jsem toho nakafrala tolik, že si málem nepamatuju, co jsem vám povídala a co ne.

Někdy v těch obálkách na rekomando byly papíry, který bylo třeba podepsat, což Vera většinou svedla, když jsem jí podržela ruku, aby se jí netřásla, ale stalo se taky párkrát, když měla zatemněno, že jsem jí na ně podepsala sama. Nic na tom nebylo, v životě se později nikdo ani jedinkrát nezeptal na žádnej z těch papírů, co jsem podepsala já. Za poslední tři čtyři roky ten její podpis stejně byl než klykyně. Takže tady máte další věc, na kterou mě můžete dostat, jestli chcete - padělání podpisů.

Sammy začal zvedat tu vyztuženou obálku v ten moment, kdy se otevřely dveře - chtěl, abych to podepsala, tak jako vždycky s rekomandama - ale když se na mě podíval, tak vyvalil oči a udělal krok nazpátek. Spíš to s ním *hodilo* zpátky, než že by přímo udělal krok - což je slovo, který ostatně na Sammyho pasuje, když vezmete, jak je uhozenej. „Dolores!“ povídá. „Jseš v pořádku? Vždyť jseš od krve!“

„To není moje,“ povídám já a hlas jsem přitom měla klidný, jako kdyby se mě ptal, na co jsem se dívala v televizi. „To je Very krev. Spadla ze schodů. Je mrtvá.“

„Kriste Ježíši,“ povídá on a pak proběhl okolo mě do domu a ta kabelka se mu plácala na zadku. Ani ve snu mě nenapadlo, abych ho nepouštěla dál, a řekněte sami - bylo by to k něčemu dobrý, kdybych to udělala?

Šla jsem pomalu za ním. Ten skleněný pocit mizel, ale vypadalo to, že mi místo toho na botách narostly olověný podrážky. Když jsem se dostala dolů ke schodům, tak Sammy už byl v púlce a klečel u Verry. Než si kleknul, tak si sundal kabelu, která ale spadla zase až skoro dolů a vysypaly se z ní dopisy a vyúčtování za elektřinu od Bangor Hydro a katalogy firmy L. L. Bean od špendlíku po lokomotivu.

Vystoupala jsem za ním a nohy jsem tahala schod po schodu. Tak jako včera dopoledne jsem se necítila utahaná, ani když jsem zabíla Joea.

„Je fakticky nadobro mrtvá,“ řekne on a rozhlíží se.

„Nojo,“ odpověděla jsem mu. „Vždyť jsem ti to říkala.“

„Já myslel, že nemůže chodit,“ povídá. „Ty jsi mně vždycky říkala, že nemůže chodit, Dolores.“

„Nojo,“ povídám já, „tak jsem se asi spletla.“ Připadala jsem si jako pitomec říkat něco takovýho, když tam ona takhle ležela, jenomže co jinýho se *dalo* říct? Svým způsobem bylo lehčí mluvit s Johnem McAuliffem než s tím chuděrou přitroublým Sammym Marchantem, poněvadž jsem opravdu provedla skoro přesně to, z čeho mě McAuliffe podezíral. Problém je, že když je člověk nevinný, tak ho pravda dokáže zaskočit.

„Co je *tohle*?“ zeptal se najednou a ukázal na ten váleček na nudle. Jak zazvonil ten zvonek, nechala jsem ho ležet na schodech.

„Co asi *myslíš*, že to je?“ zeptala jsem se ho jedním dechem. „Třeba klec na ptáky?“

„Vypadá to jako váleček na nudle,“ povídá on.

„No výborně,“ povídám já. Přišlo mi, jako když slyším vlastní hlas odněkud z dálky, jako kdyby byl na jednom místě a já zase na jiným. „Ty máš hlavu, to budou lidi nakonec ještě koukat jak z jara, Sammy, až z tebe bude profesor.“

„Nojo, ale co dělá *váleček na nudle* tady *na schodech*?“ zeptal se on a já jsem si najednou všimla, jak se na mě dívá. Sammymu je sotva pětadvacet, ale jeho táta byl v tý partě, co našla Joea, a já jsem si najednou uvědomila, že Duke Marchant docela dobře možná Sammymu a ostatním těm svým zpomaleným dětičkám v rámci výchovy vysvětlil, že Dolores Claibornová-St. Georgeová oddělala svého starýho. Víte, jak jsem vám říkala, že když je člověk nevinný,

tak ho pravda dovede zaskočit? No, a když jsem si všimla, jak se na mě ten Sammy dívá, najednou jsem si řekla, že tohle je přesně ten případ, kdy je mlčeti zlato.

„Byla jsem akorát v kuchyni, že zadělám na chleba, když ona spadla,“ řekla jsem. To je další věc, když je člověk nevinný - většinu lidí, který se *rozhodnete* říct, napřed neplánujete. Nevinný lidi nestráví hodiny tím, že si připravují svoje historky, jako já tenkrát tu svou o tom, jak jsem šla na Russian Meadow dívat se na zatmění a jak jsem potom svého manžela viděla zase až u Merciera v pohřebním ústavu. V ten moment, kdy jsem tu lež o zadělávání na chleba pustila z pusy, jsem věděla, že se mi to může vymstít, ale, Andy, kdybys viděl ten jeho pohled - takovej temnej a podezíravej a vystrašenej dohromady - tak bys možná zalhal taky.

Vstal, začal se otáčet, ale potom se zarazil na místě a díval se nahoru. Podívala jsem se taky. A uviděla jsem svou kombinačku, jak tam leží zmuchlaná do koule na kraji schodů.

„Vypadá to, že si předtím, než spadla dolů, sundala kombiné,“ řekl a znovu se na mě podíval. „Nebo než skočila. Nebo co to kruci udělala. Že jo, Dolores?“

„Ne,“ povídám. „To je moje.“

„Když jsi v kuchyni dělala chleba,“ řekne on, ale hodně pomalu, jako nějaký zaostalej žáček, kterej se u tabule snaží přijít na kloub příkladu z matematiky, „tak jak to, že tvoje prádlo je na vršku schodů?“

Vůbec jsem nevěděla, co na tohle říct. Sammy udělal pozpátku krok ze schodů, a pak ještě jeden, stejně pomalu jako mluvil, držel se přitom zábradlí a nespouštěl ze mě oči a mně najednou došlo, co to dělá - dělal si ode mě odstup. Poněvadž se bál, že mě třeba napadne shodit dolů *jeho*, právě tak, jako jsem podle něj shodila ji. A v tu chvíli jsem věděla, že neuplyne moc vody v potoce a já budu sedět tady, co sedím, a vykládat to, co vykládám. Ani nemusel nic říkat nahlas, měl to v očích: „Jednou ti to prošlo, Dolores Claibornová, a když se vezme, co byl Joe St. George za člověka; tak to možná i bylo v pořádku. Ale co ti udělala tahle ženská, která tě živila a pomáhala ti udržet střechu nad hlavou, poněvadž tě dobře platila?“ A měl v těch očích jasně k přečtení taky to, že ženská, která někoho shodila dolů

jednou, to může udělat i podruhé, a že když k tomu budou okolnosti, tak to *udělá* podruhé. A když to nebude stačit na to, co chce provést, tak tu věc dorazí nějak jinak. Třeba mramorovým válečkem na nudle.

„Do toho tobě nic není, Same Marchante,“ povídám. „Ty si radši jdi po své práci. Já musím volat zdejší záchranku. Hlavně si, než půjdeš, posbírej poštu, nebo po tobě vyrukuje hned několik firem, co prodávají na kreditku.“

„Paní Donovanová žádnou záchranku nepotřebuje,“ povídá on a udělá ještě další dva kroky dolů po schodech a celou dobu mě nespouští z očí, „a já zatím nejdu nikam. Podle mě bys místo záchranky měla na prvním místě zavolat Andyho Bissetta.“

Což jsem, jak víš, taky udělala. Sammy Marchant mi přitom stál za zadkem a pozoroval mě. Když jsem zavěsila, posbíral poštu, co se mu rozsypala (co chvíli se přitom ohlídl přes rameno, snad abych se mu nepříplížila s válečkem v ruce za záda), a potom už jenom stál dole u schodů jako nějaký hlídací pes, kterej zahnal zloděje do kouta. Nemluvil, a já taky ne. Napadlo mě, že bych mohla přes jídelnu a kuchyň projít na zadní schody a sebrat tu svou kombinačku. K čemu by to ale bylo dobrý? Přece ji viděl, že jo? A ten váleček na nudle tam pořád ležel na schodech, nebo ne?

Ty jsi, Andy, dorazil i s Frankem natošup, a za chvíli už jsem byla na tuhle naši pěknou novou policejní stanici sepsat protokol. Bylo to včera odpoledne, takže k tomu se snad ani vracet nemusím, co říkáte? Vy víte, že o té kombinačce jsem neříkala nic, a když jste se mě ptali na ten váleček na nudle, tak jsem řekla, že vlastně nevím, *jak* se tam dostal. Nic jinýho jsem ani schopná říct nebyla, aspoň ne do té doby, než někdo přijde a sundá mi z mozku cedulku MIMO PROVOZ.

Když sem podepsala protokol, sedla jsem do auta a odjela domů. šlo to všechno tak rychle a potichu - myslím to s tím protokolem a tak - že jsem si málem začala namlouvat, že se nemám čeho obávat. Vždyť přece, já jsem ji *nezabila*. Ona opravdu *spadla*. Opakovala jsem si to kolem dokola, takže než jsem dojela před dům, byla jsem už skoro přesvědčená, že všechno bude v pořádku.

Kapitola 18

Tenhle pocit mi vydržel tak akorát, než jsem došla od auta k zadnímu vchodu. Někdo lípnul na dveře vzkaz. Byl to obyčejnej kus papíru z bloku. Takovej ušmouřanej, jako když je vytrženej z bloku, co ho nějakej mužskej nosí věčně v zadní kapse. TENTOKRÁT TI TO NEPROJDE, to tam bylo napsáno. A to bylo všecko. Kristaboha, ale taky to úplně stačilo, nemyslíte?

Šla jsem dovnitř a otevřela dokořán okna v kuchyni, aby vyběhnut ven takový ten zatuchlý smrad. Já tenhle smrad nesnáším a v poslední době jako by byl v domě pořád, ať se větrá, nebo ne. To je tím, že teďka žiju většinu času u Very - teda, žila jsem - i když to je jenom díl pravdy. Hlavní příčina je ta, že ten dům je mrtvý ... stejně mrtvý jako Joe nebo Pétík.

Domy taky mají svoje životy, od lidí, co v nich bydlí. Já tomu opravdu věřím. Tenhle náš přízemní domeček přežil Joeovu smrt, a taky to, když obě starší děcka odešly studovat, Selena na Vassar - dostala plný stipendium a její díl z těch peněz, co jsem s nima měla takový trable, se utratil za oblékání a učebnice - a Joe junior o kus dál na mainskou univerzitu v Oronu. Dům přežil dokonce i zprávu, že Pétík zahynul při výbuchu kasáren v Saigonu. Stalo se to hned potom, co tam dojel, a ani ne dva měsíce předtím, než celej ten cirkus skončil. Viděla jsem v televizi u Very v obýváku, jak poslední vrtulníky odlítají ze střechy ambasády, a brečela jsem a brečela. Mohla jsem si to dovolit a nestarat se, co by tomu řekla, protože ona v ten čas byla v Bostonu povyrazit se nákupama.

Teprve po Pétíkově pohřbu z toho domu odešel život. Když odjeli poslední hosti a my tři - já, Selena a Joe junior - jsme zůstali sami pohromadě. Joe mluvil o politice. Právě dostal flek na městský správě v Machias, což na hochu, který měl ještě mokrej diplom ze školy, nebylo vůbec špatný, a chystal se, že bude za rok za dva kandidovat v našem státě do parlamentu.

Selena povídala něco málo o předmětech, co je učila na univerzitní přípravce v Albany - to bylo ještě předtím, než se přestěhovala až do New Yorku a začala psát na plnej úvazek - a potom ztichla. Ona a já jsme spolu šly umývat nádobí a já jsem pojednou cosi ucíti-

la. Rychle jsem se otočila a viděla jsem ji, jak na mě hledí těma svýma temnýma očima. Možná jsem vám říkala, že jí umím číst myšlenky - to rodiče někdy u svých dětí dovedou, rozumíte - ale to jsem ani nemusela. Věděla jsem, o čem přemýšlí, věděla jsem, že jí to nikdy nepřestalo úplně vrtat v hlavě. Viděla jsem jí v očích stejnou otázku jako před dvanácti lety, když za mnou přišla na zahradu a ptala se mezi fazolema a okurkama - Udělala jsi mu něco? a Je to moje vina? a Jak dlouho budu muset pykat?

Šla jsem k ní, Andy, a objala jsem ji. Ona mě objala taky, ale tělo měla napjatý - ztuhlý jako pohrabáč - a to byla ta chvíle, kdy jsem cítila, že z domu odešel život. Jako když umírající člověk vypustí poslední dech. A myslím si, že Selena to cítila taky. Joe junior, ten ne: ten si nechává obrázek našeho domu tisknout na první stránku některých těch svých letáků na kampaně - vypadá potom, jako že je prostě člověk, a to mají voliči rádi, to jsem si povšimla - ale nikdy si nevšiml, že ten dům umřel, poněvadž on ho především nikdy neměl rád. Proč by taky sakra měl? Pro Joea juniora byl ten dům akorát místo, kam chodil po vyučování, místo, kde si ho bral věčně na paškál otec a nadával mu, že je knihožroutská slečinka. To taková Cumberland Hall, kolej, co na ní Joe bydlel, když byl na univerzitě, to byl pro Joea juniora daleko víc domov, než kdy mohl být náš dům v East Lane.

Pro mě to ale domov byl, a byl to taky domov pro Selenu. Já si myslím, že to moje hodný děvče tady vlastně žilo ještě dávno potom, co vytrásl prach Little Tallu ze svý obuvi. Myslím si, že tady žila ve svých vzpomínkách ... ve svém srdci ... ve svých snech. Ve svých nočních můrách.

Ten zatuchlej smrad - jak se jednou někde zažere, už se ho nikdy nezbavíte.

Sedla jsem si k jednomu tomu otevřenému oknu, abych se drobet nadýchala čerstvého povětří od moře, ale potom jsem se začala cítit nějak divně a rozhodla jsem se, že bych měla zamknout dveře. Přední dveře, ty šly zlehka, ale zámek na zadních dveřích se skoro nedal otočit, dokud jsem ho neprostríkla takovým tím mazacím sprejem. Nakonec jsem ho otočila, a až potom mi došlo, proč šel tak ztuhla - byl prostě zrezavělý. Někdy jsem u Very byla pět i šest dnů v jednom

kuse, ale přitom si nemůžu vzpomenout, kdy jsem vůbec naposled za sebou zamykala náš dům.

Jak mě tohle napadlo, úplně mě opustily síly. Šla jsem do ložnice a lehla jsem si a dala si na tvář polštář, jako jsem to kdysi dělala jako malé děvče, když mě za trest poslali spát dřív. Brečela jsem a brečela a brečela. Nevěřila bych, že v sobě vůbec můžu mít tolik slz. Brečela jsem kvůli Veře a Seleně a Pétíkovi, dokonce bych řekla, že snad i kvůli Joeovi. Ale hlavně kvůli sobě. Brečela jsem, až jsem měla úplně ucpanej nos a bolelo mě břicho. Nakonec jsem usnula.

Když jsem se probudila, byla tma a zvonil telefon. Zvedla jsem se a došátrala se do obýváku a zvedla to. Jak jsem řekla haló, tak někdo - nějaká žena - řekl: „Ta její vražda ti neprojde. Doufám, že to víš. Jestli tě nedostane soud, tak tě dostaneme my. Neješ tak chytrá, jak si myslíš. My tady nebudeme žít s vrahama, Dolores Claibornová - dokud tady na ostrově bude jedinej slušnej křesťan, aby tomu zabránil, tak ne.“

Měla jsem tak rozespaslou hlavu, že jsem si napřed myslela, že je to sen. A než jsem si uvědomila, že jsem vzhůru, tak ona zavěsila. Obrátila jsem se, že půjdu do kuchyně, buď dát vařit vodu na kafe, nebo si vzít z ledničky pivo, když ten telefon zazvonil znova. Byla to zase žena, ale ne ta stejná. Začala na mě pouštět hnusárny a já jsem rychle zavěsila. Chtělo se mi už zase brečet, ale to jsem si zakázala. Místo toho jsem vytáhla telefon ze zástrčky. Šla jsem do kuchyně, otevřela si pivo, ale nechutnalo mi, takže jsem ho nakonec skoro celý vylila do dřezu. Ze všeho nejvíc jsem asi měla chuť na trochu whisky, ale od té doby, co Joe umřel, jsem nepřinesla do domu ani kapku tvrdého pití.

Natočila jsem si do sklenice vodu, ale zjistila jsem, že nemůžu vystát to, jak je cítit - byla cítit jako drobný, který nějaký dítě celej den nosilo ve zpocený ruce. To mi připomnělo tu noc v tom ostružinovým houští - jak ke mně zavanul úplně stejný zápach - a to mě zase přivedlo k pomyslení na tu holčičku s růžovou rtěnkou a v pruhovaných šatičkách. Přemýšlela jsem o tom, jak mě to napadlo, že ta žena, co z ní vyrostla, má nějaký malér. Přemýšlela jsem, jak se jí daří a kde je, ale ani jednou jsem nezapochybovala, *jestli* je, pokud mi

rozumíte. Já jsem *věděla*, že existuje. *Pořád*. O tom jsem nikdy nepochybovala.

Ale na tom nesejde, mně se už zase pletou myšlenky pátý přes devátý a pusa běhá za nima jak psí ocásek. Chtěla jsem jenom říct, že mi ta voda z vodovodu nepřišla o nic víc k chuti než to pivo - ani několik kostek ledu z toho nevyhnalo ten kovovej puch - takže jsem nakonec skončila u televize, dívala jsem se na nějakou komedii a pila jsem jeden z těch havajských punčů, co je mám vzadu v ledničce schovaný pro dvojčata Joea juniora. Udělala jsem si večeri z něčeho mraženého, ale ve chvíli, kdy to bylo hotový, ztratila jsem na to chuť a nakonec jsem to seškrábala do odpadu. Místo toho jsem načila ještě jeden havajský punč - vzala jsem si ho do obýváku a zůstala sedět u televize. Dávali tam jednu komedii za druhou, ale mně to přišlo pořád stejný. Asi proto, že jsem to zas tak pozorně nesledovala.

Nesnažila jsem se vymyslet, co udělám. Ono určitý vymýšlení není v noci záhodno provádět, poněvadž tou dobou je nejvíc pravděpodobný, že vám hlava moc neposlouží. Z toho, co vymyslíte po západu slunce, můžete klidně devět dílů z deseti ráno začít vymýšlet zase od začátku. Takže jsem akorát seděla a někdy tak po místních zprávách, nebo když začínala noční show, jsem zase usnula.

Měla jsem sen. Bylo to o mně a o Veře, až na to, že Vera byla taková, jakou jsem ji znala ze začátku, když byl ještě Joe naživu, a všechny děti, moje i její, byly ještě s náma a pořád se nám pletly pod nohy. V tom snu jsme myly nádobí - ona myla a já jsem utírala. S tím rozdílem, že jsme ho nemyly v kuchyni. Stály jsme u těch malých kamínek, co jsou u mě v domě v obýváku. A to bylo podivný, poněvadž Vera nikdy u mě doma nebyla - nikdy v životě.

Ale v tom snu tam byla. Měla to nádobí ve škopku z umělý hmoty, který byl postavený na těch kamnech - ne ty moje starý střepey, ale ten její fajnovej anglickej porcelán. Ona vždycky umyla talíř, podala mi ho a mně pokaždý vyklouznul z ruky a rozbil se o cihly, co na nich ty kamna stojí. Vera říkala: „Musíš být opatrnější, Dolores. Když se stane nehoda a ty nejseš opatrná, tak je z toho vždycky hrozná spoušť.“

Já jí slibovala, že budu opatrná, a opravdu jsem se *snažila*, jenomže další talíř mi proklouznul mezi prstama a další a další a další.

„Tohleto nemá cenu,“ povídala nakonec Vera. „Podívej se na tu spoušť, co děláš!“

Pohlídla jsem dolů, ale místo střepů z rozbitých talířů, byly po cihlách rozsypaný kousky Joeových umělých zubů a odštěpky kame-ní. „Vero, už mi žádný další nedávej,“ řekla jsem a začala jsem plak-at. „Já už asi nedovedu mejt nádobí. Už jsem možná moc stará, já nevím, ale nechci to všechno rozbít, to *vím* určitě.“

Ona mi je ale stejně podávala dál a mně dál padaly a ten zvuk, když narážely na cihly, byl pořád hlasitější a hlubší, bylo to spíš *du-nění* než takové to ostré křápnutí, co dělá porcelán, když spadne na něco tvrdýho a rozletí se. Najednou jsem věděla, že mám sen, ale že to dunění do něj nepatří. Probrala jsem se tak naráz, až jsem málem spadla z křesla na zem. Ozvalo se další zadunění, a to už jsem pozna-la, co to je - puška.

Vstala jsem a šla k oknu. Po silnici jely dva pickupy valníky. Vzadu byli lidi, jeden byl na korbě toho prvního a dva - aspoň mys-lím - na korbě toho druhého. Vypadalo to, jako když flinty mají všichni, a každých pár vteřin někdo vypálil salvu do nebe. Vždycky to blýsklo z hlavně a ozvalo se další hlasitý zadunění. Podle toho, jak se ty mužský (aspoň myslím, že to byli mužský, i když jistá si být nemůžu) kymáceli dopředu dozadu - a podle toho, jak to ty pickupy šněrovaly sem tam - bych myslela, že celá ta kumpanie byla namete-ná, jak zákon káže. Taky jsem jedno to auto poznala.

Co?

Ne, to vám *nepovím* - už mám dost vetkej malér sama a nemám potřebu do toho tahat ještě někoho dalšího jenom pro tu trochu noční ostrostřelby v opici. Možná že jsem ten auták vlastně ani nepoznala.

Když jsem viděla, že čistě jen tak střílejí Pánubohu do oken, tak jsem rozrazila okno. Pomyslela jsem si, že se asi budou chtít otočit na tom širokém místě na dolním konci našeho kopce, a měla jsem pravdu. Jeden auták tam málem uvíznul, a *to* by teda bylo fakt něco pro zasmání.

Jeli zpátky a přitom troubili a pískali a vyřvávali jako na lesy. Dala jsem si ruce k puse a zaječela jsem: „*Koukejte at' jste pryč! Ta-dy spějí lidi!*“ Naplno, co jsem mohla. Jeden auták vyjel obloukem a málem vletěl do pankejtu, takže bych řekla, že jsem je pěkně vyplaši-

la. Chlápek, co stál vzadu na tomhle autě (bylo to to, co jsem si původně myslela, že jsem ho poznala), málem přeletěl zadkem přes sajtnu. Já mám plíce jako měchy, to teda přiznám, a když chci, tak můžu hulákat jako chlap.

„*Ty vypadni z Little Tall Islandu, ty krávo vrahounská!*“ zařval jeden z nich a vypálil dalších pár ran do vzduchu. Ale podle mě mi jenom chtěli dokázat, jaký mají ramena, protože nic dalšího si na mě víc nedovolili. Slyšela jsem, jak s kraválem ujíždějí k městu-stoprocentně do toho proklatýho baru, jak ho předloni otevřeli, na to klidně vsadím buřta - gumy jim pískaly, a jak z kecu přerazovali, tak ty motory kvílely a řvaly jako tygr. Však to znáte, když jsou mužský napařený a projíždějí se v pickupech.

No, a tohle mi pozvedlo náladu. Už jsem neměla strach, a taky už se mi stoprocentně nechtělo brečet. Byla jsem v pořádku, a taky našťvaná, ale ne zas tolik, abych nemohla myslet nebo abych nechápala, proč lidi dělají to, co dělají. Když mě přitom zase začal popadat vztek, zastavila jsem to tím, že jsem pomyslela na Sama Marchanta, jaký to měl oči, když tam klečel na schodech a podíval se napřed na ten váleček na nudle a potom na mě - jako moře před bouřkou, přesně takový jako Selena tenkrát v zahradě.

To jsem už věděla, že sem zase budu muset přijít, Andy, ale teprve, když odjeli ty mužský, tak jsem si přestala malovat, že se můžu nějak rozhodovat, co řeknu a co si nechám pro sebe. Bylo mi jasný, že budu muset vyložit karty na stůl. Šla jsem si zase lehnout a spala jsem v klidu až do čtvrt na devět ráno. Takhle dlouho jsem naposledy spala ještě před manželstvím. Asi že jsem si dávala odpočinek, abych vydržela povídat celou tuhle noc.

Jak jsem jen vstala, chtěla jsem to udělat co nejdřív - hořký pilulky je nejlepší spolknout hned - ale jedna věc mě od toho odvedla dřív, než jsem vyšla z domu, jinak jsem vám tohleto všechno vykládala o hodně dřív.

Vykoupala jsem se, a ještě než jsem se oblíkla, zapojila jsem zas telefon do zdi. Už nebyla noc, a taky já jsem už neměla žádný vidiny. Byla jsem připravená, že jestli někdo zavolá a bude mi chtít nadávat, tak že mu můžu na oplátku pár kousků naservírovat taky já, jako třeba Ty srabe trapnej nebo Ty špíno slizká pod kamenem. Samosebou,

měla jsem sotva natažený punčochy, když ten telefon *zazvonil*. Zvedla jsem to, že jako ať je to, kdo je to, dostane za uši, ale ona se tam ozvala nějaká ženská: „Haló? Mohla bych mluvit s paní Dolores Claibornovou?“

Hned jsem poznala, že to je meziměsto, nejen kvůli takový tý ozvěně, co ji tady máme v telefonu, když to není v místě. Ona totiž vlastně neřekla *Missus* čili *paní*, řekla *Miz*, takový to slovo, který znamená ani *paní* ani *slečna* a co si o něm lidi z velkých měst myslí, že je kdovíjak zdvořilý. U nás na ostrově by to ale nikdo nikdy neřekl. Tady jste buď paní, nebo slečna, ale nic mezi tím. *Miz* k nám ještě přes průliv nepřelavala, maximálně se může jednou za měsíc objevit v koloniálu na pultu s časopisama.

I „U telefonu,“ řekla jsem.

„Volá pan Alan Greenbush,“ povídá ona.

„To je zvláštní,“ povídám já, celá roztomilá, „vy vůbec nemáte *hlas* jako nějaký Alan Greenbush.“

„Tady je jeho *kancelář*,“ řekla, jako kdyby v životě neslyšela větší pitomost. „Můžu vám spojit pana Greenbushe?“

Zaskočila mě tak dokonale, že jsem to jméno nejprv vůbec nedovedla zařadit - věděla jsem sice, že už jsem ho slyšela, ale nevěděla jsem kde.

„O co se jedná?“ zeptala jsem se.

Ona udělala pauzu, jako kdyby měla zákaz tu informaci pustit dál, a potom řekla: „Domnívám se, že se jedná o paní Veru Donovanovou. Můžu spojit, *Miz* Claibornová?“

Načež mi konečně svitlo - přece Greenbush, kterej jí posílal rekomando všecy ty vyztužený obálky.

„Prosím,“ povídám.

„Pardón?“ povídá ona.

„Spojte mi ho,“ povídám já.

„Děkuji,“ na to ona. Cvaklo to a já tam chvíli zůstala stát a čekala jsem, jenom tak, v tom spodním prádle. Netrvalo to dlouho, ale mně to *připadalo* dlouhý. Ještě než se ozval, napadlo mě, že to bude kvůli tomu, jak jsem podepisovala Veru - chytili mě. To bylo dost pravděpodobný - to jste si asi taky všimli, že když se podělá jedna věc, tak se začne podělovat všechno.

Potom se ozval on. „Miz Claibornová?“ povídá.

„Ano, tady je Dolores Claibornová,“ řekla jsem mu.

„Včera odpoledne se se mnou spojil místní představitel policejního sboru na Little Tall Islandu a informoval mne, že paní Vera Donovanová zesnula,“ řekl. „Ten hovor se uskutečnil ve značně pozdní hodinu, a proto jsem se rozhodl, že vám zatelefonuji až ráno.“

Napadlo mě, že mu řeknu, že některý lidi na ostrově si s tím, kdy mi zavolají, zase tak velkou hlavu nedělají, ale samozřejmě jsem si to nechala pro sebe.

Odkašlal si a potom řekl: „Před pěti lety jsem od paní Donovanové obdržel dopis, kterým mi zvláště uložila, abych vám po jejím úmrtí sdělil do čtyřadvaceti hodin jisté informace, týkající se jejího majetku.“ Znova si odkašlal a řekl: „Od té doby jsem s ní sice telefonicky hovořil mnohokrát, ale tento dopis byl její poslední *skutečný dopis*, který mi byl doručen.“ Měl takový suchý a štiplavý hlas. Takový ten hlas, co ho nemůžete přeslechnout, když vám něco říká.

„O čem to mluvíte, člověče?“ zeptala jsem se. „Nechajte těch řečí kolem a řekněte mi, *o co jde!*“

A on povídá: „Mohu vás s potěšením informovat, že s výjimkou menšího odkazu pro útulek *New England Home for Little Wanderers* jste podle závěti zůstavené paní Donovanovou její univerzální dědičkou.“

Mně se přilepil jazyk na patro a jediný, na co jsem dokázala myslet, bylo to, jak jí vůbec netrvalo dlouho, než přišla na ten trik s tím vysavačem.

„Během dneška dostanete v tomto smyslu telegrafické potvrzení,“ povídá on, „Ale jsem rád, že jsem s vámi hovořil v dostatečném předstihu osobně - paní Donovanová měla v této záležitosti velmi vyhraněné požadavky.“

„No, to jo,“ povídám já, „vyhraněný požadavky, to bylo její.“

„Jsem si jistý, že odchodu paní Donovanové velmi želíte - tak jako my všichni - chci ale, abyste věděla, že budete velmi bohatá žena, a že budu-li vám ve vaší nové situaci moci být jakkoli nápomocen, tak jako jsem byl paní Donovanové, velice rád to učiním. Budu vám samozřejmě telefonovat, abych vám průběžně podával zprávy o tom,

jak pokračuje pozůstalostní řízení, neočekávám ale skutečně žádné problémy nebo zdržení. Podle mého názoru ... “

„Počkejte moment, vážený,“ povídala jsem já nebo spíš zakrákala. Vyšlo z toho něco, jako když se z vyschlého rybníka ozve žába. „O kolika penězích to tady mluvíte?“

Samosebou, že jsem *věděla*, že je zazobaná, Andy. Na tom nemohlo nic změnit ani to, že posledních pár let nosila akorát flanelový noční košile a krmila se jedinečně polívkama značky *Campbell* a dětskou výživou od firmy *Gerber*. Měla jsem před očima ten barák a auťáky, a někdy jsem v těch lejtrech, co jí chodily v těch vyztužených obálkách, nahlédla krapet i jinam než akorát na místo k podpisu. Některý byly převodový papíry na akcie a mně je jasný, že když někdo prodává dva tisíce akcií *Upjohna* a nakupuje čtyři tisíce kusů energetických závodů *Mississippi Valley Light n Power*, tak si to asi nešine směrem do domova důchodců.

Já se neptala proto, že bych si chtěla začít žádat o kreditní karty nebo si objednávat podle katalogu věci od Searse - to si, prosím vás, nepředstavujte. Měla jsem k tomu daleko pádnější příčinu. Věděla jsem, že spousta lidí, který si myslí, že jsem ji zamordovala, mi to nejspíš pěkně spočítají za každé dolar, kterej mi nechala, a tak jsem chtěla vědět, jak hodně špatně na tom vlastně jsem. Odhadovala jsem, že by to dokonce mohlo být i takových šedesát nebo sedmdesát tisíc dolarů ... ačkoli, on *říkal*, že nechala nějaký peníze tomu sirotčinci, takže jsem si říkala, že tím by se to mohlo o něco snížit.

Měla jsem ale svrbění ještě z něčeho jinýho - asi jako když vás v létě kousne ovád. Celá tahle věc byla tak nějak úplně špatně. Přišlo mi, že ji nemám za co a jak chytit - stejně jako mi unikalo, kdo to vlastně je Greenbush, když ta sekretářka poprvý řekla jeho jméno.

On řekl něco, čemu jsem tak úplně nerozuměla. Znělo to jako *budaubaásumicetiiónûlarû*.

„Co jste to říkal, pane?“ zeptala jsem se.

„Že po uzavření pozůstalostního řízení, notářských poplatcích a dalších drobných srážkách by se celková částka měla pohybovat v pásmu třiceti miliónů dolarů.“

Uvědomila jsem si svou ruku, co jsem v ní držela sluchátko - jako kdybych s ním večer v hrstí usnula a teď se probudila ... uvnitř

jsem ji měla bez citu a po kraji mě pálila. Nohy mě brněly zrovna tak a už zase jako by svět kolem byl ze skla.

„Promiňte,“ povídám. Slyšela jsem se, jak pusou pěkně a zřetelně vyslovuju, ale s těma slovy, co ze mě vycházely, jako když nemám nic společného. Znělo mi to asi stejně, jako když fouká silnej vítr a tříská okenicí. „Ono je to tady špatně slyšet. Měla jsem pocit, že jste snad říkal něco, v čem bylo *slovo milión*. „ Potom jsem se zasmála, jako že vím, jaká je to pitomost, ale něco ve mně si zase muselo myslet, že to pitomost není, takže ze mě vyšel tak neupřímnej smích jako nikdy - něco jako *o-cho-cho*.

„*Říkal* jsem milión,“ on na to. „Přesněji řečeno, říkal jsem *třicet miliónů*.“ A víte, on by se nejspíš byl zakuckal smíchy, nebýt toho, že ty peníze se ke mně dostávaly přes mrtvý tělo Very Donovanové. Podle mého z toho byl *vzrušený* - vespod pod tím svým vysušeným a páprdatým hlasem byl úplně zjančenej. Cítil se nejspíš jako John Bearsford Tipton, ten bohatej chlápek, co dřív v tom pořadu v televizi rozdál najednou třeba milión dolarů. Samozřejmě, mimo jinýho chtěl taky urvat správu těch penízků - já si někdy říkám, že pro lidi jako on jsou prachy jako pro kluka elektrický vláček, takže mu rvalo pajšl, že by o takovou velkou porci, jako zůstala po Veře, měl přijít - ale řekla bych, že největší potěšení měl z toho mého trapnýho koktání.

„Já to pořád nechápu,“ povídám a hlas jsem měla tak slabý, že jsem se sama skoro neslyšela.

„Myslím, že vím, jak se cítíte,“ povídá on. „Je to skutečně velká částka a samozřejmě nějakou dobu potrvá, než si na to zvyknete.“

„Kolik že je to *doopravdy*?“ zeptala jsem se ho a tentokrát se on *fakticky* uchechtnul. Mít ho v ten moment po ruce, Andy, tak ho přímou čarou nakopnu do pozadí.

Zopakoval mi to znova, *třicet miliónů dolarů*, a mně se motalo v hlavě, že jestli mi ta ruka ztupne ještě drobet, tak to sluchátko upustím. Začala jsem uvnitř panikařit. Jako když mi někdo stojí v hlavě a točí ocelovým lanem jako švihadlem, dokola a dokola. Pomyslela jsem si - třicet miliónů dolarů - ale to byly jenom slova. Když jsem si snažila představit si, co to znamená, tak se mi před očima vynořila jediná věc - takovej ten obrázek z komiksů o strýčkovi Skrblíkovi, co

je Joe junior četl Pétíkovi, když mu byly tak čtyři nebo pět let. Viděla jsem velikánskej trezor, plnej mincí a papírových peněz, až na to, že místo strýčka Skrblíka, jak tam kolem dokola pádluje, až mu to cáká od ploutví, a na zobáku má nastrčený ty svoje kulatý brejličky, viděla jsem *sama sebe*, jak dělám to samý a na nohou mám svoje pantofle do ložnice. Načež mi ten obrázek zmizel a místo toho jsem znova uviděla oči Sama Marchanta, jak přeskakujou z toho válečku na nudle na mě a potom zase zpátky na ten váleček. Měl je jako Selena ten den na zahradě, temný a plný otázek. Potom jsem si vzpomněla na tu ženskou, co telefonovala, a řekla, že na ostrově jsou ještě slušný křesťani, který nebudou žít pohromadě s vrahama. Říkala jsem si, co si asi ta ženská a její přítelkyně budou myslet, až zjistí, že mi Veřina smrt vynesla čistých třicet miliónů dolarů ... a to už jsem opravdu málem začala panikařit.

„To nemůžete udělat!“ řekla jsem, jako když vztekle. „Slyšíte mě? Nemůžete mě nutit, abych si to vzala!“

Kapitola 19

Teďka zase přišla řada *na něj* a on řekl, že špatně rozumí - že někde na lince musí být nějaká porucha. Což mě samosebou vůbec nepřekvapuje. Když člověk jako Greenbush uslyší, že někdo nechce třicet miliónů dolarů na prkno, tak ho může jedině napadnout, že musí být rozbitej telefon. Já jsem otevřela pusu, že mu zopakuju, že si to bude muset vzít zpátky, že to může do posledního pětáku dát útulku *New England Home for Little Wanderers*, když mi najednou došlo, kde má tohle všechno chybu. Ne že by mě to jen tak napadlo: praštilo mě to do hlavy, jako když se vyklopí nákladák cihel.

„Donald a Helga!“ povídám. Musela jsem vypadat jako nějakej ten soutěžící v televizi, když ho napadne správná odpověď v poslední vteřině nebo dvou před gongem.

„Prosím?“ zeptal se on, tak jako opatrně.

„Její *děcka*!“ povídám já. „Její syn a dcera! Ty peníze patří jí jim, ne mně! Oni jsou *příbuzný*! Já jsem akorát obyčejná správčová!“

Načež nastala tak dlouhá přestávka, že jsem si byla jistá, že nás přerušili, ale nemrzelo mě to ani trošku. Abych vám pravdu řekla, bylo mi na omdlení. Už jsem to chtěla položit, když on řekl tím svým placatým, divným hlasem: „Vy to nevíte?“

„Co nevím?“ zaječela jsem na něj. „Já vím, že má syna, kterej se jmenuje Donald, a dceru, která se jmenuje Helga! Víím, že byli moc nóbl na to, aby sem za ní přijeli na návštěvu, ačkoli tu pro ně vzdycy měla přichystaný bydlení, ale myslela bych, že teďka, když je mrtvá a má se rozdělit ten balík, co o něm mluvíte, zas už tak moc nóbl nebudou!“

„Vy to nevíte,“ řekl znova. A potom, jako když místo mně dává otázky sám sobě, povídá: „*Je možné*, že jste to nevěděla, po celé té době, co jste pro ni pracovala? *Je to možné?* Copak vám to Kenopen-sky neřekl?“ A dřív, než jsem ze sebe mohla vymáčknout slovo, začal si na ty svoje hloupý otázky odpovídat sám. „Samozřejmě, že je to možné. Až na jediný malý článek, který byl den potom v místních novinách na druhé stránce, podařilo se jí celou tu věc udržet v tajnosti - to před třiceti lety šlo, když si člověk za takovou výsadu zaplatil. Nejsem si dokonce ani jistý, že vůbec vyšel nějaký nekrolog.“

Potom se odmlčel a řekl, jako člověk, který právě přišel na něco nového - něco *ohromujícího* - o někom, koho znal celý život: „Ona o nich mluvila, jako kdyby byli naživu, vidíte? Všecky ty roky!“

„Co to tady plácáte?“ zařvala jsem na něj znova. Bylo mi, jako když mi do žaludku sjede výtah. Zničehonic se mi v hlavě začaly spojovat nejrůznější věci - takový maličkosti. Já jsem se tomu bránila, ale nešlo to zastavit. „*Samosebou*, že o nich mluvila, jako když jsou naživu! Vždyť taky jsou naživu! On má realitní kancelář v Arizoně - *Golden West Associates* se to jmenuje! A ona dělá módní návrhářku v San Francisku ... v *Gaylord Fashions!*“

Až na to, že ona vždycky četla ty tlustý paperbackový historický romány, jak v nich ženský s velkýma výstřihama líbají mužský svlečený z košilí, a ty knížky se prodávaly pod názvem *Golden West* - každá měla na obálce nalepenou malou samolepku s tímhle nápisem. A najednou mi taky napadlo, že se narodila ve státě Missouri, v městečku, který se jmenovalo Gaylord. Snažila jsem si přivolat jiný jméno - Galen nebo třeba Galesburg - ale věděla jsem, že to není ono.

Ale i tak, její dcera přece svůj módní salón mohla pojmenovat podle místa, odkud pocházela její máti ... teda, aspoň tak i jsem si to říkala.

„*Miz* Claibornová,“ povídá Greenbush a mluví potichu, a tak jako když se bojí, „manžel paní Donovanové zahynul nešťastnou náhodou, když Donaldovi bylo patnáct a Helze třináct ...“

„To já vím!“ povídám já, jako když ho tím chci přesvědčit, že když vím tohle, tak vím všechno.

„... a následovně se mezi paní Donovanovou a jejími dětmi vzájemné vztahy vyhroutil.“

To jsem věděla taky. Pamatuju si, jak se lidi zmiňovali, že když děti přijely v roce šedesát jedna o Dnu obětí války jako obvykle na léto, tak byly nezvykle tiché, a několik lidí si taky všimlo, že už je nikdo vlastně neviděl spolu pohromadě, což bylo zvlášť divný vzhledem k tomu, že pan Donovan před rokem náhle zemřel - něco takového naopak lidi obvykle sblíží ... i když, pravda, lidi z města můžou v těchhle věcech být trochu jiný. A potom jsem si vzpomněla na něco dalšího, něco, co mi na podzim toho roku vykládal Jimmy DeWitt.

„Hned po čtvrtém červenci v roce šedesát jedna se spolu děsně pohádali v restauraci,“ říkám. „Ten hoch s tím děvčetem druhý den odjeli. Pamatuju se, jak je ten poskok - chci říct Kenopensky - vezl v tom velkém motorovém člunu, co tenkrát měli, na pevninu.“

„Ano,“ řekl Greenbush. „Shodou okolností vím od Teda Kenopenského, čeho se ta hádka týkala. Donald to jaro dostal řidičský průkaz a paní Donovanová mu k narozeninám koupila auto. Helga řekla, že ona chce auto *taky*. Vera, tedy paní Donovanová, se podle všeho snažila dívce vysvětlit, že je to pošetilý nápad, protože jí to auto bez řidičského průkazu nebude k ničemu a řidičský průkaz že nedostane dřív, než jí bude patnáct. Helga na to řekla, že to sice platí v Marylandu, ale v Maine že je to jinak - že může řidičský průkaz dostat už ve čtrnácti ... což jí tehdy bylo. Myslíte, že měla pravdu, *Miz* Claibornová, anebo to bylo jen takové pubertální fantazírování?“

„Tenkrát před lety to pravda byla,“ povídám, „ale mám pocit, že dneska vám musí být alespoň patnáct. Pane Greenbushi, to auto, co ho dala tomu chlapci k narozeninám ... byla to corvetta?“

„Ano,“ povídá on, „byla. Jak to víte, *Miz* Claibornová?“

„Musela jsem ji někdy vidět na nějaký fotce,“ řekla jsem, ale vlastní hlas jsem prakticky neslyšela. Slyšela jsem Veřin hlas. „Už mě unavuje vidět, jak při měsíčku vytahují tu corvettu jeřábem z lomu,“ řekla mi, když umírala tam na těch schodech. „Už mě unavuje vidět, jak z otevřeného okýnka na pravý straně teče voda.“

„To mě překvapuje, že si takový obrázek schovala,“ řekl Greenbush. „Rozumíte, Donald a Helga Donovanovi se v tom autě zabili. Stalo se to v říjnu devatenáct set šedesát jedna, téměř na den přesně rok potom, kdy zemřel jejich otec. Podle všeho řídila ta dívka.“

Mluvil dál, ale já jsem ho, Andy, skoro neslyšela - byla jsem zabraná do toho, jak jsem si vyplňovala vlastní mezery, a šlo mi to tak rychle, že jsem nejspíš musela už předtím vědět, že jsou mrtví ... někde hluboko uvnitř jsem to musela vědět celou tu dobu. Greenbush říkal, že při jízdě pili a že tu corvettu hnali víc jak přes sto padesát, a pak že to děvče přehlídlo zatáčku, a tak vzlítli do lomu. Říkal, že oba byli asi mrtví ještě dávno předtím, než ten fešáckej sportáček klesnul ke dnu.

Říkal taky, že to byla nehoda, ale já myslím, že o nehodách toho vím o něco víc než on.

Vera taky věděla svoje, a taky možná vždycky věděla, že to, jak se spolu to léto pohádali, mělo prdlajs společného s tím, jestli Helga dostane řidičák pro stát Maine, nebo ne. To byla akorát záminka. Když se mě McAuliffe ptal, o čem jsme se to s Joem hádali, než mě začal škrtit, tak jsem mu řekla, že to bylo trochu o penězích a trochu o kořalce. To, o čem se lidi hádají navenek, je většinou na hony vzdálený tomu, co se skrývá vespod, to jsem si všimla, a tak je docela dobře možný, že se to léto *ve skutečnosti* hádali kvůli tomu, co se stalo rok předtím Michaelovi Donovanovi.

Ona a ten poskok zabili toho mužskýho spolu, Andy - ona mi to naznačila dostatečně, akorát že to nikdy neřekla. Nikdy jí na to nikdo nepřišel, ale někdy jsou v rodinách lidi, který vědí o kouskách ze skládacího hlavolamu, co je zákon nikdy neuvidí. Například lidi jako Selena ... nebo taky možná lidi jako Donald a Helga Donovanovic. Přemýšlím, jak se na ni dívali to léto, ještě předtím, než měli spolu tu hádkou restauraci v hotelu Harborside a než jednou provždy odjeli z Little Tallu. Snažila jsem se mockrát rozpomenout, jaký měli oči,

když se na ni dívali, jestli jako Selena, když se dívala na mě, ale nepamatují se. Možná že se jednou upamatuju, ale ne že bych si to po pravdě řečeno přála, jestli mi rozumíte.

Zato *vím*, že pro šestnáctiletého zbojníka, jako byl Don Donovan, je šestnáct let málo na to, aby měl řidičák - strašně málo - a když si k tomu připočítáte to divoký auto, tak máte recept na malér hotovej. Vera byla dost chytrá na to, aby tohle věděla, a muselo - jí z toho být strachy špatně. Otce sice nenáviděla, ale syna, toho měla ráda jako samu sebe. To vím. Ale stejně mu to auto dala. Byla prostě tvrdá, a tak mu dala tuhle zbraň, a Helze taky, jak se ukázalo, a to v době, kdy on byl vlastně prvním rokem na střední škole a teprve se začínal holit. Já myslím, že to bylo z pocitu viny, Andy. A je možný, že si chci myslet, že to bylo *jenom* tohle, poněvadž si nechci myslet, že v tom byl i strach, že by třeba párek dvou mladých bohatých lidiček jako oni vydíral vlastní matku kvůli smrti jejich otce a bral za to od ní různé věci. To si opravdu nechci domýšlet ... ale možný to je, chápete, je to možný. Ve světě, kde může muž zkoušet dostat do postele vlastní dceru, si myslím, že to možný je.

„Jsou mrtví,“ řekla jsem Greenbushovi. „To mi chcete říct.“

„Ano,“ povídá.

„A *jsou* mrtví třicet let a ještě víc,“ povídám já.

„Ano,“ řekne znova on.

„A všechno, co mi ona o nich vykládala,“ povídám, „byla čistě lež.“

On si zase odkašlal - ten chlápek by mohl z fleku jít na světový přebory v odkašlávání - a když promluvil, tak měl hlas skoro jako člověk. „Co vám o nich tedy *vykládala*, Miz Claibornová?“ zeptal se.

A já, jak jsem se nad tím zamyslela, Andy, uvědomila jsem si, že mi toho navykládala mraky, hned když se to vezme od léta roku šedesát dva, když přijela a vypadala o deset let starší a o deset kilo hubenější než ten rok předtím. Pamatuju se, jak mi tvrdila, že Donald s Helgou možná přijedou na srpen, a kázala mi, abych se ujistila, že máme dost těch vloček *Quaker Rolled Oats*, poněvadž oni k snídani nic jinýho nejedli. Pamatuju se, jak přijela znovu v říjnu - to byl ten podzim, kdy se Kennedy s Chruščovem rozhodovali, jestli si to rozdají ve světový ostrostřelbě - a jak mi řekla, že ji teďka budu vídat

mnohem častěji. „Doufám, že se víc uvidíte taky s dětmi,“ řekla tenkrát, ale něco měla v hlase, Andy ... a v očích.

Byly to hlavně ty její oči, říkala jsem si, jak jsem tam stála s tím sluchátkem v ruce. Za ty roky mi toho *pusou* napovídala spousty, jako kam oni chodí do školy, co dělají, s kým chodí (Donald se podle Very oženil a měl dvě děti, Helga se vdala a rozvedla), ale já jsem si uvědomila, že od léta dvašedesátýho roku mi její oči říkaly jenom jednu jedinou věc, pořád a pořád: jsou mrtví. Baže ... ale možná že ne *úplně* mrtví. Aspoň ne do té doby, dokud na jednom ostrově u pobřeží Maine bude existovat jedna vráskatá a prostomyslná správcova, která pořád věří, že jsou naživu.

Od toho mi přeskočily myšlenky na rok šedesát tři - to léto, kdy jsem zabila Joea, léto zatmění. Ona z toho zatmění byla celá unesená, ale nejen proto, že to byla věc, která se vidí jednou za život. Kdepak. Vyváděla tolik proto, že si myslela, že tohle najisto přiláká Donalda a Helgu nazpátek do Boru. Říkala mi to snad stokrát. A to, co měla v očích, to vědomí, že jsou mrtví, to tenkrát na jaře a na začátku léta na nějaký čas zmizelo.

Víte, co si já myslím? Já si myslím, že od března nebo dubna tři-šedesát tak do půlky července byla Vera Donovanová skutečněj blázen. Já si myslím, že těchhle pár měsíců doopravdy *věřila*, že oni jsou naživu. Vymazala si z paměti obrázek té corvetty, jak ji vytahují z toho lomu. Věřila, že zase ožijou čistě jenom z pouhý síly vůle. Že *věřila*, že žijou? Ale kdepak, tak to není. Ona je *zatměla* a přivedla si je zpátky na tenhle svět.

Zbláznila se a já jsem přesvědčená, že chtěla *zůstat* blázen - možná, aby je zase měla nazpátek, možná, aby se mohla trestat, možná obojí najednou - ale přece jenom měla příliš zdravěj koříněk, a tak se jí to nepodařilo. Poslední týden nebo tak deset dnů před zatměním se začala sypat. Já si na tu chvíli pamatuju, když jsme my, co jsme pro ni dělali, chystali tu bezbožnou výpravu na zatmění a tu oslavu potom, pamatuju si to, jako by to bylo včera. Celý červen a ještě kus července byla ve znamení náladě, ale někdy v té době, kdy jsem já poslala děti k příbuzným, se to všechno najednou potentočkovalo. To byla ta chvíle, kdy se Vera začala chovat jako Srdcová královna z *Alenky v říši divů*, ječela na lidi, i když na ni třeba jen

koutkem zašilhali, vyhazovala služebný, a tak vůbec. Myslím, že tehdy úplně ztratila naději, že je dokáže přáním vyvolat zpátky na tenhle svět. Od té chvíle a pak už navždycky věděla, že jsou mrtví, ale přesto dál pokračovala s tou oslavou podle plánu. Dovedete si představit, co k tomu bylo třeba za odvalu? Odvalu jako mrakodrap a tvrdou jako křemen.

Pamatuju si taky ještě něco, co řekla - to bylo, když jsem se jí postavila kvůli tomu, že vyhodila to Jolanderovic děvče. Když za mnou potom Vera přišla, tak jsem najisto myslela, že mi dá padáka. Místo toho mi dala plnej pytel těch kukátek na zatmění, a navíc se omluvila - teda, na Veru Donovanovou to omluva byla. Řekla, že ženský někdy nezbývá než být nafoukaná mrcha. „Někdy,“ povídala, „ženský na světě už nezbývá nic jinýho, než aby byla mrcha.“

No, to jo, pomyslela jsem si. Kde už nic jinýho nezůstalo, tak zbývá tohle. To zbývá vždycky.

„*Miz* Claibornová?“ promluvil mi do ucha hlas a já si teprve v ten okamžik uvědomila, že on je pořád na drátě. Docela se mi vytratil z hlavy. „*Miz* Claibornová, jste tam ještě?“

„To jsem,“ řekla jsem. Zeptal se mě, co mi ona o nich vykládala, a to úplně stačilo, abych se ztratila v přemýšlení o těch starých smutných časech ... jenomže jsem neměla představu, jak bych mu to všecko mohla říct, nějakýmu chlápkuvi z New Yorku, kterej houby ví, jak my tady na Little Tallu žijeme, no, to nešlo. Nemohl ani vědět, jak na Little Tallu žila ona. Jinak řečeno, on toho věděl spoustu o firmě *Upjohn* a *Mississippi Valley Light n Power*, ale o drátech v koutech věděl leda drek.

Nebo o prachových klubíčkách.

On začal: „Ptal jsem se vás, co vám říkala ...“

„Říkala mi, abych měla jejich postele vždycky povlečený a ve špajzu zásobu *Quaker Rolled Oats*,“ povídám. „Říkala, že chce být připravená, protože je může kdykoli napadnout, že přijedou.“ Což teda odpovídalo docela dost pravdě, Andy - pro Greenbushe to teda stačilo určitě.

„Ale, no to je překvapení!“ povídá on a bylo to, jako když nějaký ten doktor z televize řekne: „Ale, vždyť je nádor na mozku!“

Ještě jsme potom chvíli mluvili, ale co jsme říkali, to si moc nepamatuju. Mám pocit, že jsem ještě jednou povídala, že to nechci, ani jedinej pět'ák, a podle toho, jak na mě mluvil - tak jako laskavě a mile a chlácholivě - tak z toho je mi jasný, Andy, že jsi mu nedal k lepšímu nic z toho zpravodajského vysílání, který ti nejspíš předvedl Sammy Marchant a který asi taky předvádí každému na Little Tallu, kdo je ho ochotnej poslouchat. Že sis asi nejspíš řekl, že mu do toho nic není, tedy alespoň prozatím.

Pamatuju si, že jsem mu říkala, ať to *všechno* dá do toho sirotčince, a že on říkal mně, že to nemůže udělat. Říkal, že to můžu já, až závěť projde pozůstalostním řízením (ovšem i naprostej blb by poznal, že on myslí, že až mi konečně dojde, co se stalo, tak nic takovýho neudělám), ale že on sám na tom nemůže změnit ani chlup.

Nakonec jsem slíbila, že mu ještě zavolám, až se budu cítit v trochu lepší kondici, jak to pojmenoval, načež zavěsil. Já jsem tam stála na místě ještě pěkně dlouho - určitě alespoň čtvrt hodiny nebo ještě dýl. Cítila jsem se ... no, jezdil po mně mráz. Cítila jsem se, jako když jsem celá obalená těma penězma, jako když je mám na sobě přilepený jako mouchy na mucholapce, co ji můj táta, když jsem byla malá, vždycky v létě věšel do kadibudky. Měla jsem strach, že jak se začnu hýbat, budou se na mě lepit víc a víc a že mě úplně obalí, až nebudu mít sebemenší šanci, že se jich kdy ještě zbavím.

No a do té doby, než jsem se zase *začala* hýbat, jsem úplně zapomněla, že mám přijet za tebou na stanici, Andy. Abych pravdu řekla, tak jsem se málem zapomněla oblíknout. Nakonec jsem si vzala starý rifle a svetr, ačkoli ty šaty, co jsem si je chtěla brát, ležely pěkně přichystaný na posteli (a taky tam ještě jsou, jedinež, že by se ke mně někdo vloupal a vyvedl s těma šatama to, co chtěl provést tý osobě, která do nich patří). K tomu jsem si vzala starý gumáky a řekla si, že je to dobrý.

Vyklouzla jsem kolem toho velikýho bílýho balvanu mezi dřevníkem a ostružinovým houštím, na chvíličku jsem se zastavila a poslouchala, jak v těch ostnatých šlahounech chřestí vítr. Viděla jsem taky to bílý betonový víko na studni. Z toho pohledu na mě přišel třas, jako když na někoho začíná lézt pořádná chřipka nebo angína. Vzala jsem to zkratkou přes Russian Meadow a potom jsem šla dál,

až tam, co končí East Lane u East Headu. Nějakou dobu jsem tam postála a nechala jsem vítr z oceánu, aby mi odfukoval vlasy dozadu a celou mě dočista promyl, tak jak on to dovede, a potom jsem šla dolů po schodech.

Ale no tak, nekoukej se tak ustaraně, Franku - jsou ještě pořád nahoře přehrazený lanem, a ta výstražná cedule je tam taky. Já jsem si po tom všem, co jsem měla za sebou, s nějakýma rozvrzanýma schodama prostě nedělala hlavu.

Šla jsem až dolů, zatáčela jsem sem a tam, až jsem došla ke skalám dole. Bývaly tam starý městský doky - pamětníci jim říkají Simmonsovy doky - to víte, ale dneska už tam z toho nezůstalo nic, akorát pár pilotů a dva velký železný kruhy, zapuštěný do žuly a celý šupinatý rezem. Vypadají tak, jak já si představuju, že by vypadaly oční důlky lebky nějakýho draka, kdyby takový věci existovaly. Já jsem, Andy, na tom doku jako malá mockrát rybařila, a vždycky mi to připadalo, že tam zůstanou věčně, ale ono moře nakonec vezme všecko.

Seděla jsem na posledním schodě a houpala jsem nohama a zůstala jsem tam tak dalších sedm hodin, než jsem toho místa měla dost. Dívala jsem se napřed, jak se moře vzdaluje s odlivem, a pak zase skoro na celý, příliv.

Nejdřív jsem zkoušela myslet na ty peníze, ale nedokázala jsem na ně soustředit myšlenky. Lidi, který jich celej život mají habaděj, ty to možná dovedou, ale já ne. Vždycky když jsem to zkusila, uviděla jsem akorát Sammyho Marchanta, jak nejdřív pohlídne na ten váleček na nudle ... a potom nahoru na mě. To bylo všecko, co pro mě ty peníze v tu chvíli znamenaly, Andy, a neznamenají pro mě nic jinýho ani teď - jen Sammyho Marchanta, jak se na mě temným kukučem podívá a řekne: „Já myslel, že ona nemůže chodit. Tys mně vždycky říkala, že nemůže chodit, Dolores.“

Potom jsem myslela na Donalda a Helgu. „Napálíš mě, hanba tvoje,“ povídala jsem jen tak, nikomu určitýmu, a nohama jsem kývala nad vlnama tak nízko, že se mi po nich občas rozstříkla pěna. „Ještě jednou, hanba moje.“ Až na to, že ona mě ve skutečnosti nenapálila nikdy ... ty její oči mě nikdy nenapálily.

Vzpomněla jsem si, jak jsem si jednou uvědomila fakt - to bylo někdy koncem šedesátých let, určitě - že jsem její děti nikdy neviděla, *ani jednou jedinkrát*, od té doby, kdy jsem viděla poskoka, jak je ten den v červenci jedenašedesátého veze na pevninu. To mě až tak vyvedlo z míry, že jsem porušila své vlastní trvalý pravidlo, že o nich vůbec nebudu mluvit, nikdy, že o nich musí začít Vera sama. „Jak se mají děti, Vero?“ zeptala jsem se jí - vyletělo mi to z pusy, ještě než jsem si uvědomila, že se mi tam ty slova chystají - Bůh je mi svědkem, že přesně tohle mi vyvedly. „Co *pořád* dělají?“

Kapitola 20

Vzpomínám si, že ona v tu chvíli seděla v salónu a pletla v křesle u toho výklenku s okna, a když jsem se jí zeptala, tak toho nechala a podívala se na mě. Sluníčko ten den bylo ostrý, padalo jí přes tvář v takovým jasným a nemilosrdným pruhu a v tom, jak se ona podívala, bylo cosi tak strašidelného, že jsem v jednom momentě málem zajechla. Teprve když to přešlo, uvědomila jsem si, že to byly její oči. Byly zapadlý, a v tom slunečním pruhu, kdy všechno ostatní zářilo, byly jako dvě černý kola. Byly jako *jeho* oči, když se na mě díval ze dna studny ... jako dva malý černý kameny nebo jako dva kusy uhlí, zamáčkнутý do bílýho těsta. Na vteřinu nebo na dvě to bylo, jako když vidím ducha. Potom pohnula hlavou a byla z ní zase Vera, která tam seděla a vypadala, jako když toho včera večer vypila přes moc. Nebylo by to ostatně poprvé.

„Vlastně nevím, Dolores,“ řekla. „My jsme si cizí.“ To bylo všechno, nic víc neřekla, a taky ani nemusela. Všechny ty historky, co mi je vykládala o tom, jak žijou - vymyšlený historky, jak vím teď - říkaly stejně jenom ty tři slova: Jsme si cizí. Spoustu z toho času, co jsem dneska byla v Simmonsově doku, mi zabralo přemýšlení o tom, jaký to je ošklivé slovo. Cizí. Už jenom z toho, jak zní, mi jde mráz po zádech.

Seděla jsem tam a ještě jednou naposledy zvedala pokličky na těch starých hrncích, pak jsem je nakonec nechala být, sebrala jsem

se a odešla z toho místa, kde jsem byla většinu dne. Rozhodla jsem se, že mi vlastně moc nesejde na tom, čemu vy nebo někdo jiný budete věřit. Je po všem, rozumíte - pro Joea, pro Veru, pro Michaela Donovana, pro Donalda a Helgu ... a pro Dolores Claibornovou taky. Ty mosty, co spojovaly tehdejší doby a dnešní doby, ty jsou všechny tím nebo oním způsobem spálený. Čas, to je vlastně úžina, stejná jako ten průliv mezi našima ostrovama a pevninou, a jediný trajekt, kterej ji dokáže přeplout, je vzpomínka, a ta je jako loď duchů - když chcete, aby zmizela, tak po nějaký době zmizí.

Ale když se to vezme kolem a kolem, stejně je to divný, jak to všechno dopadlo, nemyslíte? Pamatuju si, co se mi honilo hlavou, když jsem vstala a šla nazpátek po těch rozvrzaných schodech - úplně totéž, jako když tenkrát Joe vystrčil ze studně tu ruku a málem mě tam s sebou stáhnul: *Kdo jinému jámu kopá, do ní upadá, a kdo valí kámen, na něj se obrací*. Chytila jsem se toho starýho zábradlí, plnýho třísek, a začala lézt zpátky do schodů (přičemž jsem samozřejmě předpokládala, že se mnou ani na podruhý nespádnou) a zdálo se mi, že se to nakonec stalo a že já jsem vždycky věděla, že se to stane. Jenom mi trvalo o něco dýl, než jsem spadla do svý jámy, než to trvalo Joeovi.

Na Veru taky číhala její jáma - a jestli jsem já měla být za něco vděčná, tak za to, že jsem si na rozdíl od ní nemusela vysnívat svoje děti, jako by ještě žily ... i když někdy, když se Selenou telefonuju a slyším, jak vypouští slova jen tak na půl pusy, říkám si, jestli se dá vůbec uniknout všemu tomu trápení a bolesti, co nás provázejí životem. Ji, Andy, já napálit nedovedu - a hanba padá na mě.

No, ale naložím si, co unesu, a zatnu zuby, aby to vypadalo jako úsměv, tak jako vždycky. Snažím se neztrácet ze zřetele, že dvě z mých tří dětí jsou pořád naživu, že jsou mnohem a mnohem úspěšnější, než si kdo na Little Tallu mohl představovat, když byly ještě malé, a úspěšnější, než jak by třeba byly, kdyby jejich budižkničemu otec neměl to odpoledne dvacátého července devatenáct set šedesát tři tu nehodu. Život nám nedává na vybranou, žejo, a jestli kdy zapomenu být vděčná za to, že moje děvče a jeden z mých hochů žijou, zatímco Veřiny děti umřely, tak budu ten hřích nevděčnosti muset vysvětlit před trůnem Nejvyššího, až se tam dostanu. A to já nechci.

Mám toho už tak na svědomí dost - a duši mám taky obtíženou. Ale pošlete mě, vy tři, poslechněte si aspoň jedno, když nic jinýho: všechno, co jsem udělala, jsem udělala z lásky ... z lásky, co ji každá pravá máma cítí ke svým dětem. To je ta nejsilnější láska na světě a taky nejvražednější. Neexistuje na světě větší mrcha, než je máma, která má strach o své děti.

Když jsem se dostala zase na vrch těch schodů a zastavila se těsně před tím nataženým lanem a podívala se na moře, vzpomněla jsem si na ten sen - ten sen, jak mi Vera pořád podávala talíře a mně pořád padaly. Myslela jsem na ten zvuk, co se ozval, když mu dopadnul na tvář ten kámen, a jak oba ty zvuky byly vlastně stejnej zvuk.

Ale ze všeho nejvíc jsem myslela na Veru a na sebe - dvě mrchy, co bydlely na kusu skály u pobřeží Maine, co spolu žily za poslední roky prakticky pořád. Myslela jsem na to, jak ty dvě mrchy spaly pohromadě spolu, když ta starší dostala strach, jak jim v tom velkém domě utíkaly léta, dvě mrchy, který nakonec už otravovaly jenom jedna druhou. Myslela jsem na to, jak mě ona napálila a jak já jsem jí to zase oplátila a jak nás to hřálo, když se nám některý podařilo vyhrát kolo v tomhle zápase. Myslela jsem na to, jak vypadala, když se na ni hrnuly ty prachový klubíčka, jak ječela a jak se třásla jako nějaký zvíře, který je zahnaný do rohu jiným, větším zvířetem, který se ho chystá roztrhat na kusy. Pamatuju se, jak jsem si k ní vždycky vlezla do postele, jak jsem ji objala a jak jsem cítila to, jak se třese, jako když někdo ťuká střenkou nože na tenkou sklínku. Cítila jsem na krku její slzy, a česala jsem jí kartáčem vlasy, ty suchý vlasy, a říkala jsem: „Pššt, zlato ... pššt. Ty ošklivý prachový klubíčka už jsou všechny pryč. Jsi v bezpečí. Se mnou jsi v bezpečí.“

Ale, Andy, když na nic jinýho, tak na jedno jsem přišla: oni nikdy nejsou pryč, *nikdy* ne docela. Člověk si myslí, že se jich zbavil, že je všechny dostal pryč a že už nikde kolem není ani jediný, ale oni se potom zase vrátí, vypadají jako obličej, oni vždycky vypadají jako obličej, a vždycky jsou to ty tváře, který už člověk nikdy za nic nechtěl znova vidět, ani když je vzhůru, ani ve snu.

Myslela jsem na to, jak tam ležela na těch schodech, a taky, jak říkala, že je unavená a že to chce mít za sebou. A jak jsem tam stála v mokřých gumákách na těch rozvrzaných schodech, věděla jsem

moc dobře, proč jsem právě na těchhle schodech, který jsou tak shnilý, že si na ně po škole nebo když se ulejou nejdou hrát dokonce ani ty mladý zbojnící. Já jsem byla taky unavená. Prožila jsem svůj život, jak jsem podle svých představ nejlíp uměla. V životě jsem neodflákla žádnou práci, a taky jsem nikdy neutekla před ničím, co jsem musela udělat, i když to byly strašný věci. Vera měla pravdu, když řekla, že ženská musí někdy být mrcha, aby přežila, ale být mrcha, to je strašná dřina, přísahám, že je, a já byla tak hrozně unavená. Chtěla jsem to mít za sebou, a napadlo mi, že ještě pořád můžu zase sejít po těch schodech a že tentokrát se na konci nemusím zastavovat ... když nebudu chtít.

Načež jsem ji uslyšela zase - Veru. Slyšela jsem ji úplně stejně jako tu noc u studny, ne uvnitř v hlavě, ale v *uších*. Tentokrát to bylo mnohem strašidelnější, to vám povím. V tom třiadesátém byla alespoň ještě *naživu*.

„Na copak bys to *chtěla* myslet, Dolores?“ zeptala se mě tím svým protivným nóbl hlasem. „*Já* jsem zaplatila vyšší cenu než ty. Zaplatila jsem vyšší cenu, než by si kdokoli uměl představit, ale přesto jsem žila dál s tím, co mi z toho vyplynulo. A ještě něco navíc. Když mi už nezbylo nic než prachová klubíčka a sny o tom, co by bylo, kdyby, tak jsem si ty sny prostě ochočila. Prachová klubíčka? No ano, ta mě možná nakonec dostala, ale já jsem s nimi dokázala předtím žít celou dlouhou řádku let. Ty jich teď máš svůj vlastní ranec a měla by sis s nimi poradit, ale jestli jsi ztratila tu odvahu, cos ji tenkrát měla, když jsi mi řekla, že byla ode mě špinavost vyhodit tu Jolanderovic holku, tak tam klidně skoč. Seber se a skoč. Poněvadž bez svojí odvahy, vážená Dolores Claibornová, bez ní jsi jenom normální stará husa.“

Já jsem skoro uskočila a rozhlížela jsem se kolem, ale byl tam jenom East Head, tmavej a mokrej od tý tříště, co je jí za větrných dní plnej vzduch. Nikde nebylo ani živáčka. Zůstala jsem tam ještě nějakou chvíli stát, dívala jsem se, jak mraky plujou po obloze - já je ráda pozoruju, jsou tak vysoko a volný a tichý, když tam nahoře jdou svou cestou - načež jsem se obrátila a pustila se domů. Musela jsem se cestou dvakrát nebo třikrát zastavit a odpočívat, poněvadž mě z toho vysedávání v mokrým povětrí dole na schodech hrozně loupa-

lo v zádech. Ale zvládla jsem to. Když jsem došla zpátky do domu, vzala jsem si tři aspiriny, sedla do auta a jela rovnou cestou sem.

A to je všechno.

Jak tak koukám, Nancy, tak vám tam už narostla pěkná hromádka, snad tucet, těch mrňavých kazet a ten váš šikovnej magnetofon už toho taky musí mít dost. A vy sama už od toho psaní máte určité nadobro zchromlý prsty, co říkáte? Já jsem taky celá vyřízená, ale přišla jsem vám to sem všechno vypovědět, což jsem taky udělala - do posledního slova, a každý to slovo je svatá pravda. Teď si se mnou, Andy, můžeš dělat, co uznáš za potřebný. Já jsem svou úlohu skončila a jsem sama se sebou smířená. A to je to jediný, na čem podle mě záleží - tohle, a taky, aby člověk sám o sobě věděl, co je zač. Já o sobě vím, kdo jsem *já*: Dolores Claibornová, který chybí dva měsíce do šestašedesáti, registrovanej volič Demokratický strany, celej život bytem na Little Tall Islandu.

Mám pocit, že musím říct ještě dvě věci, Nancy, než na tom svém zázraku zmáčknete knoflík STOP. Nakonec jsou to na celým světě jen mrchy, kdo všechno vydrží ... a těmhletěm prachovým klubíčkům chci vzkázat: *polibte mi!*

Výstřižky

Z elsworthského *Americanu*, 6. listopadu 1992, str. 1:

ŽENA Z OSTROVA ZBAVENA PODEZŘENÍ

Dolores Claibornová z Little Tall Islandu, dlouholetá placená společnice paní Very Donovanové, rovněž z Little Tallu, byla včera v Machiasu zproštěna v průběhu mimořádného šetření koronera jakékoli viny v souvislosti se smrtí paní Donovanové. Účelem šetření bylo stanovit, zda smrt paní Donovanové byla způsobena cizím zaviněním, buď v důsledku nedbalosti, nebo úmyslného trestného činu. Úvahy o možném podílu D. Claibornové na smrti její zaměstnavatel-

ky byly přiživovány skutečností, že paní Donovanová, která byla v době svého úmrtí prokazatelně senilní, své společníci a správce v jedné osobě zanechala poslední vůlí podstatnou část svého majetku. Podle některých zdrojů je hodnota tohoto majetku odhadována na více než deset miliónů dolarů.

Z *bostonského Globu*, 20. listopadu 1992, str. 1:

Šťastný Den děkování v Sommervillu

ANONYMNÍ MECENÁŠ VĚNOVAL SIROTČINCI 30 MILIÓŇŮ

Ohromení představitelé útulku New England Home for Little Wanderers dnes v podvečer na nakvap svolané tiskové konferenci oznámili, že pro 250 let starý sirotčinec tento rok nastaly vánoce poněkud předčasně, a to díky třiceti miliónům dolarů, které na jeho konto věnoval anonymní dárc.

„Zprávu o tomto úžasném příspěvku jsme dostali od p. Alana Greenbushe, renomovaného právníka a registrovaného auditora z New Yorku,“ prohlásil zjevně rozrušený Brandon Jaegger, předseda správní rady NEHLW. „Vše nasvědčuje, že jde o seriózní záležitost, ale osoba, která stojí v pozadí tohoto příspěvku - měl bych asi raději říci dobrý anděl - trvá naprosto vážně na své anonymitě. Nemusím jistě zdůrazňovat, že my všichni z okruhu útulku cítíme obrovskou radost.“

Jestliže se tento mnohamiliónový dar potvrdí, pak štěstí, které malým sirotkům spadlo do klína, bude znamenat největší jednotlivý dobročinný příspěvek pro tento druh ústavu v Massachussetts od roku 1938, kdy ...

Z *Weekly Tide*, 14. prosince 1992, str. 16:

Pelmeľ z Little Tallu

Tetka Klepna

Paní Lottie McCandlessová získala minulý pátek večer na zábavě v Jonesportu hlavní cenu Vánoční tomboly - výhra dosáhla částky 240 dolarů, a za to se už určitě nakoupí spousta dárků! Tetka Klepna jí to *děsně* závidí! Ale vážně - Lottie, gratulujeme vám!

Bratr Johna Carona, Philo, přijel z Derry, aby Johnovi pomohl vyspárovat jeho loď *Deepstar*, která je momentálně v suchém doku. Správně, chlapci, v tuhle roční dobu není nad trochu té správné bratrské lásky, co říkáte?

Jolene Aubuchonová, která bydlí u své dcery Patricie, dokončila minulý čtvrtek skládací hlavolam hory Mt. St. Helens ze 2 000 dílů. Jolene říká, že své 90. narozeniny příští rok oslaví tím, že složí z 5 000 dílů skládku Sixtinské kaple. Sláva, Jolene! Tetka Klepna a *Tide* mají radost, jak jste čiperná!

Dolores Claibornová bude tento týden nakupovat ještě pro jednoho! Věděla už, že její syn Joe - Pan Demokrat - přijede letos z Augusty i s rodinou, aby si při ostrovních vánocích odpočinul od své náročné práce. Teď nám ale Dolores říká, že její dcera, ta slavná autorka z časopisů Selena St. Georgeová, přijede *po dvaceti letech* na svou první návštěvu! Dolores prohlásila, že se cítí „navštívena milostí“. Když se Tetka Klepna zeptala, jestli budou probírat Selenin poslední filozofický hlavolam, který vyšel v *Atlantic Monthly*, Dolores se jenom usmála a řekla: „Určitě si toho budeme mít hodně co říct, to vám garantuju.“

Z rehabilitačního oddělení se Tetka Klepna doslechla, že Vincent Bragg, který si při fotbalovém utkání v říjnu zlomil ruku ...

říjen 1989 - únor 1992

Konec